דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסד ועורך הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

יום שישי, י"ב באב תשמ"ז, 7 באוגוסט 1987 ● גליון 19190

היום 64 עמודים כולל „דבר השבוע" ● המחיר 1.50 ש"ח, באילת 1.30 ש"ח

היום בדבר

בשבח המושב / יצחק בן־נר. מושב המוקי־מטוק / שלמה גינוסר. זה לא בני, זה צולי / אמיר אורן. במחשבה שניה / דני רובינשטיין. ימי דן / טלי ולינגר. הטרנספר / יהיעם וייץ. עשינו עסק / דרור שרביט. פסקי־בהנא / חיים י. צדוק. „מבצע עצמאות" של שנלר / אוריאל בן־עמי. מסע לבודפשט / חיים גורי. דרמה בן־גוריונית / שמשון ארד. נתניהו והטרור / מירי פז. משהו פלאי / אהוד מנור. „משאי" לספרות

מזג האויר

(ע) – להלן תחזית מזג האויר ליום שישי 7.8.87 – חם מאוד בהרים והביל במישור החוף.

הטמפרטורות היום – ירושלים 34־23. רמת הגולן 38־25. נהריה 32־29. צפת 37־28. נמל חיפה 33־28. טבריה 41־28. נצרת 34־27. עפולה 35־27. שומרון 37־25. ת"א 32־27. נמל תעופה לוד 33־26. יריחו 41־28. עזה 32־28. ב"ש 37־25. אילת 44־29.

צה"ל מכשיר עמדות סיור בנתיבים רגישים ● מאמצים ללכוד החוליה

„האש פרצה מאחורינו, ראיתי כיצד היא אחזה בעדנה" – סיפר מנשה רגב שהיה עם אשתו בדרכם לשדה התעופה לוד כאשר בקבוק התבערה הוטל לעבר מכוניתם ● פרס: אין צורך לשנות מדיניות

מאת טלי ליפקין, הכתבת הצבאית של „דבר"

צה"ל מנהל מצוד אחרי חוליית המחבלים שהטילה את בקבוק התבערה ליד אלפי מנשה אתמול מוקדם בבוקר. על־פי הערכות, מדובר באותה חוליה שפגעה במכוניתם של בני משפחת מוזס בערב פסח השנה.

הרמטכ"ל רב־אלוף דן שומרון, הבהיר אתמול בשיחה עם כתבים צבאיים, כי צה"ל יגביר את נוכחותו באיזור וישמור על גמישות בהזזת הכוחות בשטח על־פי הצרכים במטרה לשמור על נוכחות ולמנוע פיגועים ככל האפשר. עם זאת, הטעים כי המלחמה בטרור אינה עניין שיטתיים בקרוב.

„באחרונה חלה עלייה שקשה

(המשך בעמ' 2)

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

באלפי מנשה רתחו אתמול על רבין. "אין לי שום דבר נגד הערבים שעשו זאת", אומר אברהם מוזס מוקף בילדיו הנותרים, אור מוצל מן הדליקה הנוראה. "הערבים מתנהגים, כמו שהם חושבים לנכון, אבל איפה מערכת הבטחון? מה יש, אנחנו לא ראויים להגנה?" ובתו בת ה־8, עדי, אומרת: "אם עוד פעם קורה כזה דבר, אני לא הולכת לפה".

העיירה בת 2,000 הנפשות, שלוש דקות מקלקיליה וחמש מכפר סבא היתה אתמול מדוכאה. לא היו שם מהומות, לא הפגנות, לא שרפו צמיגים. הם לא "ייצאו לעשות שפטים בתושבי הכפרים הסמוכים

(המשך בעמ' 2)

מאת דני רובינשטיין, סופר „דבר" בירושלים

צה"ל מקים טבעות מגבירות על קטע הכביש המוביל מאלפי־מנשה לצומת קלקיליה, כך מסר אתמול הרמטכ"ל דן שומרון במהלך העוצר והסריקות שבוצעו באזור.

בני הזוג עדנה ומנשה רגב מאלפי־מנשה נפצעו אתמול סמוך לשעה 6 בבוקר מבקבוק תבערה שהוטל על מכוניתם שעה שעשו את דרכם לנמל התעופה בן־גוריון לטיול באירופה. הם קיבלו טיפול בבית החולים מאיר בכפר־סבא, מצבה של עדנה רגב הוגדר קל עד בינוני ומצבו של מנשה רגב קל.

מיידי בקבוק התבערה פעלו הפעם בצורה שונה מאלה שיידו את בקבוק התבערה על בני משפחת מוזס מאלפי־מנשה לפני כ־4 חודשים. מקום התקרית הפעם נמצא קרוב יותר לישוב, ממש כמה מאות מטרים ממנו. במקום יש צוק שבו המתינו המחבלים למכוניות מהישוב והם ביצעו את ההתקפה בשעות היום לעומת ההתקפה על משפחת מוזס שהיתה בחשיכה.

בקבוק התבערה חדר לרכב מבעד לשמשה האחורית והתלקח. עדנה רגב נפגעה בגבה ובעלה שעצר את המכונית הוציא אותה וכיבה את האש תוך שניות. למקום הגיעו מכוניות נוספות מאלפי־מנשה שאספו את בני הזוג והחישו אותם לבית החולים.

על הפיגוע סיפרה עדנה ביחידה הכירורגית בבית החולים מאיר בכפר סבא, שם אושפזה. „כמה דקות לאחר שיצאנו מהישוב ראיתי אש מול העיניים. ניסיתי לפתוח את הדלת ולא הצלחתי. מנשה הוציא אותי והרגשתי כאבים חזקים ביד. אינני זוכרת אם אמר לי לשכב על האדמה, אך מצאתי את שנינו על האדמה. האש כבתה מיד. אך בעלי נאנק מכאבי־גב ונאנק כל הדרך לבית החולים.

מנשה סיפר: „האש פרצה

(המשך בעמ' 2)

עדנה רגב: אש מול העיניים

עדנה רגב בבית"ח (צילום: אפי שריר)

ניל פריאל, תושבת אלפי־מנשה

„רק קברנו את טל מוזס – ועכשיו מכה בלחי השניה"

מאת אוריאל בן עמי, סופר „דבר" בירושלים

באלפי־מנשה עוד מחפשים את המילים. הם מבינים זאת „הלב מאופק". נילי פריאל, מורה להיסטוריה ברעננה וחברת המועצה המקומית, במונולוג אחרי האירוע:

„כששמעתי על הפגיעה בעדנה ומנשה – הייתי ממש בהלם. זו תחושה שבכלל קשה להסביר. בפעם הקודמת, אחרי האסון של משפחת מוזס – זה היה נורא. אסון שבא אחרי שקט ושלווה. בדמיון הכי פרוע לא חשבתי שדבר כזה יכול לקרות, כי הרי זה כבר קרה.

אני לא נאיבית. אני יודעת בדיוק איפה אני גרה. עד היום אנחנו מנסים לשקם את אייבי מוזס והמשפחה.

רק עכשיו קברנו את טל מוזס ז"ל. זה כל כך מרי, שאתה בכלל לא יכול לתאר לעצמך, שפתאום אתה יכול לחטוף גם בלחי השנייה.

אני לא רוצה מטעמים פוליטיים. אני יודעת שמה שרבין אמר על אלפי־מנשה זה היה מתוך פוליטיקה. אני לא בטוחה שהוא הדגיש כמו אמר שאלפי־מנשה אינה חשובה.

אנחנו רוצים לעשות כל מאמץ להביא לקונצנזוס על המקום. אבל בלי פוליטיקה. התחושה שלי שזה כבר לא סיפור תרבותי.

עומד אדם על גבעה השופה, לאור היום ומשליך בקבוק־תבערה. יש כאן תעוזה וזה לא שגעון של רגע של מישהו שקם בבוקר ומחליט פתאום שהוא לא אוהב את אלפי־מנשה.

יש כאן מישהו ששואב הרבה כוח מגורמים אחרים – כדי לבצע את המעשים האלה.

אנחנו מאמינים במבצע שיעשה הכל כדי לפתור את בעיות הבטחון שלנו. יש כאן אבסורד. כביש הגישה לאלפי־מנשה, אינו שייך לתחום השיפוט של המועצה ולנו אסור לפעול עליו.

אני יודעת שיש בעיה משפטית. כי הגבעה שזרקו ממנה את הבקבוק – אינה שייכת לאלפי־מנשה ולנו אסור לצפות מעליה.

אבל רק מבחינה משפטית, אפשר יהיה לפתור את הנושא. זה עניין פרוץ ולא מסודר.

הילדים שלנו הלכו היום לקייטנות כרגיל, שומרים כאן על מצב רוח מאוד מאופק – אבל ברור שמוכרחים למצוא פתרון לבעיית הבטחון אצלנו".

במכתב ל־45 סנאטורים

שולץ: הממשל מתנגד לסגירת משרדי אש"ף

ואשינגטון (ע"ע). – ממשל ארה"ב מתנגד להצעת 45 סנאטורים לסגור את משרדי אש"ף בארה"ב – הודיע שר החוץ ג'ורג' שולץ, במכתב שתוכנו פורסם אמש ע"י יוזם ההצעה, הסנאטור הרפובליקאי צ'ארלס גראסלי.

באיגרת זו ציין שולץ כי תוכנית זו „אינה משרתת את המטרה המשותפת שלנו בדבר צמצום ההשפעה הפוליטית של אש"ף, והוסיף כי צעד כזה על כל פנים איננו בתחום סמכותה של הרשות האקסקוטיבית.

משרדי החוץ והמשפטים בדקו קודם לכן את המעמד של משרדי אש"ף בארה"ב. התברר, כי אי אפשר לסגור את המשרד בניו יורק, שכן הוא נפתח בחסות האו"ם ואילו מבחינה משפטית יכולה ממשלת ארה"ב לסגור את משרד אש"ף בואשינגטון.

שני המשרדים אינם מוכרים רשמית ע"י ממשלת ארה"ב אשר התחייבה לא לקיים קשרים עם אש"ף כל עוד לא יכיר ארגון זה בישראל ולא ישים קץ לטרור.

מנהיגים יהודים בארה"ב – לפגישה עם האפיפיור

מאת סופר „דבר" בארה"ב

האפיפיור יקבל ברומא משלחת של מנהיגי היהודים בארה"ב, על כך נודע אתמול בניו־יורק.

הפגישה תיערך במגמה לפייס את יהדות ארה"ב הזועמת על קבלת הפנים שערך האפיפיור לנשיא אוסטריה קורט ואלדהיים, ומאיימת לחבל בביקורו הצפוי בסתיו של האפיפיור בארה"ב. לאפיפיור נועדה פגישה במיאמי עם מנהיגי יהדות ארה"ב, אולם עקב תקרית ואלדהיים איימו היהודים לבטלה.

ניו־יורק (רויטר). – „המועצה היהודית הבין־לאומית להתייעצויות בין־דתיות", המייצגת את שלושת הזרמים ביהדות, הודיעה שתשגר משלחת לואתיקן, כדי להכין את הראיון עם האפיפיור, אשר ייערך ככל־הנראה קרוב ל־31 באוגוסט.

„אנו מבקשים להבהיר, כי יודגש יותר מצער של מהדבק כדי לרפא את הפצעים שנגרמו על ידי הפגישה עם ואלדהיים", אמר אלאן סטיינברג, נשיא הקונגרס היהודי העולמי, שעמד בראש המערכה שהתנהלה נגד ואלדהיים. „אנו נביע את רגשי הצער והכאב, אשר הפגישה עם ואלדהיים עוררה לא רק בקרב היהודים, אלא גם בקרב אחרים".

סטיינברג הוסיף וסיפר כי המגעו של האפיפיור – שבאה בעקבות חודש ימים של מגעים בין הואתיקן והמנהיגים היהודים – הועברה בסופו של דבר שלשום ליו"ר המועצה היהודית הבין־לאומית, הרב מרדכי וקסמן, על ידי הקארדינל יוהנן וילברנץ.

סטיינברג הוסיף כי הואתיקן הבטיח כי השיחות יהיו „משמעותיות", אולם הוא הדגיש כי אכן דרושה התקדמות משמעותית, כדי שלא יירדו לטמיון 22 שנים של מאמצים להתפייסות בין הכנסיה הקאתולית והיהודים.

עוד אמרו מנהיגים יהודיים, כי בנוסף לקבלת הסבר לפגישת האפיפיור עם ואלדהיים, הם גם יפצירו בואתיקן להכיר במדינת ישראל.

סטיינברג אמר בהקשר זה, כי אנשי המשלחת יאמרו לאפיפיור כי „בידמול קשרים עם העולם היהודי מחייב נידמול קשרים עם המדינה היהודית".

גל חום כבד בכל חלקי הארץ – בסוף השבוע

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

סוף שבוע קשה במיוחד צפוי בכל חלקי הארץ: גל־החום הכבד הנוכחי, הקשה מקודמו, יימשך לפחות עד יום ג'.

גל־חום זה קשה מקודמו בעיקר בגלל הלחות הגבוהה הגורמת לעומס מעיק. אתמול נרשמה בתל־אביב לחות של 75 מעלות היום שב תהיה לחות כזאת לפחות. אתמול נרשמו בגולן 38 מעלות, בתל־אביב ובירושלים 31 מעלות. דווקא באילת שררה טמפרטורה נמוכה יחסית, 37 מעלות ובעיר נשבה רוחות.

המייחד את גל־החום הנוכחי הוא הלחות הגבוהה גם בהרים. בירושלים נרשמה אתמול לחות של 65 אחוז, שהיא יוצאת דופן לחלוטין. החזאית אמרה, שעדיין לא ידוע מה יהיה מזג־האוויר אחרי יום ג'. גל־החום עלול להימשך, לדבריה.

(המשך בעמ' 2)

השבתת שידורי הרדיו והטלוויזיה צפויה הערב

מאת אלי תורי, סופר „דבר" בירושלים

האיגוד הארצי של עתונאי ישראל, הודיע אתמול על השבתת הטלוויזיה והרדיו היום משעה 16.00 עד חצות, במסגרת מאבקו על שכרם של העיתונאים ברשות השידור.

אתמול אתה"צ החליט מטה המאבק לחדש את שידורי הפרסומת, הוספת השירות ברדיו ובטלוויזיה לאחר השבתה של יומיים והכריז על שביתה בת 8 שעות הערב.

ברשות השידור נמסר, כי הרצון של ועד עתונות ההפקה בטלוויזיה לטרפד את שידור התוכנית „ארץ טרופית משגעת" שנועדה להערב הוא נסיון נוסף של העוזרים ליטול לידיהם סמכויות של הנהלה הקובעת את לוח המשדרים ותוכנם.

„נסיון להשתלט על הסמך בכוח האיומים היא תופעה שאלחם בה בכל האמצעים המשפטיים והחוקיים העומדים לרשותי", אמר מנכ"ל רשות השידור, אורי פורת.

התוכנית „ארץ טרופית משגעת" היא תכנית בידור שהופקה בידי גורם פרטי ונרכשה ע"י הרשות כדי להביאה בפני הצופים הערב. העיתוי לשביתה בה מאיים ועד עתונות ההפקה מדבר בעד עצמו, אמרו אתמול ברשות השידור.

פורת הודיע אתמול לאיגוד הארצי של עתונאי

(המשך בעמ' 2)

פרס בפורום „שרינו":

אלמלא שמיר – היתה ועידה בין־לאומית נפתחת השנה

רבין: מדיניות הטראנספר – פשיטת־רגל של תנועת החירות

מאת סופרו המדיני של „דבר"

„הכל מוכן להועידה בין־לאומית ואלמלא סירובו של ראש הממשלה יצחק שמיר אפשר היה לגשת להכנות המעשיות לפתיחת הועידה עוד השנה – זאת אמר השבוע שר החוץ שמעון פרס בפורום „שרינו".

פרס אמר שבריה"מ עדיין מציבה מכשולים בדרך לפתיחת הועידה. אולם להערכתו אם הסובייטים יתרשמו שהועידה עשויה להיפתח בלעדיהם הם ירככו את עמדתם. בפורום שרינו אמר אתמול פרס שאם תחמץ ההזדמנות להועידה בין־לאומית עשויות המעצמות לנסות ולכפות פתרון כפוי על ישראל.

פורום שרינו החליט שלפי שעה המערך נשאר בתוך הממשלה וימשיך בפעולתו למען הועידה הבין־לאומית כי אין אלטרנטיבה אחרת. שר הבטחון יצחק רבין אמר שיש להיאבק על הנושא המדיני ותקף את הליכוד על מדיניות הטראנספר. רבין טען: זאת פשיטת רגל של תנועת החרות.

פועלים בשבילי – זה החשבון עיקרי

אני מתכנת מחשבים ויש לי חשבון "מקבל משכורת" בבנק הפועלים.

זה כדאי לי כי אני נהנה ממשיכת יתר (עד 500 ש"ח) בריבית הנמוכה ביותר במערכת הבנקאית, רק 1.9% לחודש.

אשתי שהיא גרפיקאית־עצמאית, מנהלת חשבון "עו"ש סופר רווחי" בבנק הפועלים. לה זה כדאי כי היא מקבלת ריבית יומית של 7% על כל יתרה בחשבון, כבר מהשקל הראשון ועד 5,000 ש"ח והנית ממשיכת יתר בסכומים גבוהים במיוחד, בלי לשלם ריבית חריגה.

על יתרונות אלה ואחרים היא משלמת עמלה חודשית של 1.75 ש"ח בלבד.

אנחנו כבר החלטנו מזמן. פועלים בשבילנו זה החשבון העיקרי. רק בנק גדול כמו בנק הפועלים יכול לתת לנו שירותי בנקאות מתקדמת ברמה שאנו דורשים.

בוא גם אתה לנהל את החשבון העיקרי שלך בבנק הפועלים ותראה איך פועלים טוב יותר. בשבילך.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר
בנק הפועלים בע"מ

עשרות פעילי ר"צ, מפ"ם ו„שלום עכשיו" הפגינו בהפתעה בחנוכת חוצה־שומרון

המפגינים: זוהי אדמה פסולה; דוד לוי: אתם תשרקו ואנחנו נבנה

(עע). – עשרות צעירים מפעילי „שלום עכשיו" מתנועות ר"צ ומפ"ם הפגינו במהלך טקס חנוכת כביש חוצה שומרון שהתקיים בצומת מורשה אתמול בבוקר, בעת נאומו של שר השיכון והבינוי דוד לוי.

אילן גילון רכז צעירי מפ"ם נעצר ע"י המשטרה והמפגינים האחרים פונו ע"י אנשי משטרה תוך כדי חילופי מהלומות והתנגחויות עם משתתפי הטקס.

סגן ראש הממשלה דוד לוי, שהמהומה החלה בראשית דבריו לא נרתע המשיך לשאת נאומו כשקולו הולך וגובר, תוך כדי השלטת סדר בהמולה שפרצה במקום.

כדקה לאחר שהחל בדבריו בהם אמר „כביש חוצה שומרון השלם היום והוא מהווה עורק תחבורתי בעל משמעות ממדרגה ראשונה" – נשמעה השריקה. אילן גילון הניף דגל ועשרות צעירים לבושים בחולצות אדומות השמיעו קריאות נגד פתיחת הכביש.

השר דוד לוי אמר לעבר המפגינים: „לא יעזור לכם שום דבר. אתם תשרקו ואנחנו נעשה את מלאכתנו. אתם תשרקו ואנחנו נבנה. יש כאלה שעושים ויש כאלה ששורקים".

הצעירים קראו לעבר השר: „זוהי אדמה פסולה", והשר השיב: „זו חולשה שפוקדת אתכם ומראה את חוסר השדרה הלאומי שלכם. אם אתם מוותרים פה היום – מחר תבוא ירושלים, ואנחנו, למרות הויכוחים והחולשה מבפנים, נהיה כאן".

מוזמני הטקס, אנשי ישובים, ראשי מועצות מקומיות ועובדי מע"ץ קמו ממקומם ובסיוע שוטרים ניסו להדוף את המפגינים. השר לוי

(המשך בעמ' 2)

ההפגנה נגד חוצה־שומרון (צילום: כפיר מאיר)

ייחתם הסכם שכר לשנה – מעריך קיסר

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

הסכם השכר ייחתם ככל הנראה לשנה אחת ולא לשנתיים – העריך אמש מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, בעקבות פגישתו של שר האוצר משה נסים עם ראשי לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים (מעסיקים פרטיים).

במהלך הפגישה, שנמשכה שלוש שעות, חזרו המעסיקים הפרטיים על עמדתם לפיה הם מתנגדים לכך שהממשלה וההסתדרות ידונו בקיצור שבוע העבודה במשק. הם הביעו נכונות שסוגיה זו תידון רק במסגרת של ועדה מיוחדת.

רק אם תקום ועדה כזו יהיו המעסיקים הפרטיים מוכנים לדון בהארכת ההסכם לתוספת היוקר בשנה נוספת, דהיינו עד אפריל 89. בכל מקרה – הדגישו המעסיקים הפרטיים – אין מדובר בהליכה לעסקת חבילה במתכונת שהיתה מקובלת עד כה, אלא „בצעדים שיבטיחו יציבות למשק".

ביום ראשון ייפגש שר האוצר עם מזכ"ל ההסתדרות (ועם יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד) ובעקבות זאת יתחדש ככל הנראה המו"מ על הסכם השכר בשירות הציבורי, שתוקפו יהיה עד 31 במארס 88.

ראשי המישה איגודים מקצועיים פרא־רפואיים תובעים דיון נפרד בתביעות העובדים במקצועות אלה לנוכח השחיקה הגדולה יותר שחלה בשכרם. כן הם דורשים שקיצור שבוע העבודה יחול במגזר הפרא־רפואי.

مكان الأصل

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

סוריה: נילחם לצד כל מדינה ערבית שהאיראנים יתקפו

המיני־צוללת שהשיקה איראן אל מימי המפרץ (צילום: אי.פי)

מאת גדעון קרן
ודליה שחורי, כתבי "דבר"

פאריס (מיוחד ל"דבר"). – סוריה תלחם לצד כל מדינה ערבית שתותקף על ידי איראן. אם יתקפו האיראנים את כווית, יתייצב צבא סוריה לצד כווית. כך אמר אתמול בפאריס, איש העסקים הסורי עומראן אדהאם, ממקורבי הנשיא אסאד והנציג הסורי הרשמי לעסקאות כלכליות באירופה.

אדהאם אמר עוד, כי סוריה הציעה כבר לפני שנה לצרפת ולמדינות מערביות אחרות לשחרר את בני הערובה שלהן בלבנון בכוח, אך לא קבלה על כך תשובה בגלל הסיכון לחיי בני הערובה. הנציג הסורי אמר, כי בני הערובה נמצאים בפרבר השיעי של ביירות וכי סוריה נכונה גם היום לפעול בכוח לשחרורם.

כמו כן פנתה אתמול ממשלת צרפת לחברות נפט הפועלות בצרפת בדרישה שלא לקנות יותר נפט גולמי באיראן. בחודש יוני היתה איראן ספק הנפט העיקרי של צרפת עם תשע מאות אלף טון, שהם כ־14 אחוז מכלל רכישות הנפט של צרפת.

בשליש הראשון של השנה היתה איראן ספק הנפט השלישי לצרפת אחרי סעודיה ובריטניה. חברות הנפט הצרפתיות הפסיקו כבר לפני חודש להביא נפט ישירות מאיראן, אך מיכליות אחרות נמצאות עדיין בדרך. לדרישת ממשלת צרפת לא יכולה להיות השפעה ניכרת על רכישות בשוק החופשי שאינן גבוהות ועל פעולת חברות־בת צרפתיות של חברות זרות.

ממשלת צרפת גם גינתה את העלאת מחירי הדלק בצרפת על ידי החברות הגדולות – בשמונה עד אחד־עשר סנטים לליטר. החברות מסבירות את צורך בעליית מחירי הנפט בגלל המצב במפרץ הפרסי. ממשלת צרפת אומרת, כי מדובר בניצול לרעה של חופש המחירים ובצעד לא מוצדק מבחינת ההיצע והביקוש.

לונדון, (מיוחד ל"דבר"). – שלטונות המכס בבריטניה חוקרים עתה 50 חברות בריטיות אשר סיפקו נשק לאיראן במיליוני ליש"ט. הנשק סופק באופן בלתי חוקי, בניגוד לאמברגו שהטילה ממשלת בריטניה על מכירת נשק לאזור המפרץ הפרסי. חקירת המכס החלה אחרי תחקיר מיוחד שערכה רשת הטלוויזיה העצמאית.

מדובר באספקת חלקים למטוסים, חלקים לטילים, וציוד הנדסי ואלקטרוני מתוחכם. התחקיר חשף חברות אחדות אשר פעלו מסניפים בניו־יורק. חברת "אייר ליגנוס", חברת התעופה הלאומית של אירלנד, העבירה מטענים של נשק מבריטניה לאיראן. עד עתה נעצרו מעצרים אחדים בניו־יורק ובבריטניה.

היבוא עלה ב־23%

מאת אמנון אמר, סופרו הכלכלי של "דבר" בירושלים

בשבעת החודשים הראשונים של השנה הסתכם סך היבוא לישראל ב־6.5 מיליארד דולר – עליה של 28 אחוזים בהשוואה לתקופה המקבילה בשנה שעברה.

ביבוא מוצרי הצריכה נרשמה בתקופה זו עלייה של 43 אחוזים ואילו יבוא המוצרים בני הקיימא גדל ב־53 אחוזים. עלייה ניכרת נרשמה גם בייבוא נכסי השקעה שגדל ב־36 אחוזים.

נתונים שפרסמה אתמול הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מראים, כי רמת הייבוא הגבוהה נמשכה גם בחודש שעבר. רמת הייבוא ביולי היתה דומה לממוצע החודשי של המחצית הראשונה השנה וגבוהה ב־33 אחוזים מהמחצית הראשונה של השנה שעברה.

משרד המשפטים נחוש להסגיר את נקש

מאת טובה צימוקי, סופרת "דבר" בירושלים

במשרד המשפטים שוררת אחידות דעים שיש ליישם לאלתר את הסגרתו של ויליאם נקש לצרפת כדי שישפט שם.

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש הבהיר השבוע בפגישה שקיים עם פטרונו של נקש ח"כ הרב חיים דרוקמן, כי לא ניתן לעשות כל צעד שיעכב את ההסגרה.

חריש הבהיר לדרוקמן, כי משרד המשפטים לא יבטיח בשלב זה לנקש שלאחר הרשעתו יוכל לרצות את עונשו בישראל. כן אמר חריש, כי עמדת משרד המשפטים אחידה ולפיה יש למצות את הליך ההסגרה וההליך המשפטי בצרפת.

אי לכך הובהר לדרוקמן, כי חילופי האגרות בינו לבין שר המשפטים הצרפתי שמגמתן להבטיח את ריצוי עונשו של נקש בישראל לא יקבלו בשלב זה תוקף חוקי בישראל.

מארפי: בואו של צ'ארלס היל לישראל הוא "סמל חשוב"

מאת סופר "דבר" בארה"ב

עוזר מזכיר המדינה האמריקאי לענייני המזרח התיכון ריצ'ארד מארפי אמר אתמול בראיון טלוויזיה, כי עצם העובדה שמזכיר המדינה שולץ שולח את עוזרו האישי צ'ארלס היל לישראל עתה היא "סמל חשוב".

הוא אמר, כי אין זה מעניינה של ארה"ב להתערב בוויכוח הפנימי בישראל אולם ארה"ב הייתה מנהיגתו של תהליך השלום, ואם הוא ייכשל לא יהיה זה בשל חוסר מאמץ מצידה.

מארפי אמר עוד, כי גישת הסובייטים היא כי יש מקום לדיונים דו־צדדיים במסגרת הוועידה הבין־לאומית במסגרת הקבוצות הגיאוגרפיות והוסיף, כי אף סוריה "רואה תפקיד" לדיונים דו־צדדיים במסגרת הוועידה.

עליזה ולך, סופרת "דבר" לענייני מפלגות מוסרת:

שר החוץ שמעון פרס אמר אתמול, כי הופתע מדברי ראש הממשלה יצחק שמיר, כאילו לא יעסוק שליחו של שר החוץ האמריקאי, צ'ארלס היל, בשיחותיו בישראל ברעיון הוועידה הבין־לאומית. "אין לי שום אישור על כך", אמר פרס.

שר החוץ התייחס לביקור שליחו של שולץ בישיבת פורום שרי מפלגת העבודה, שהתכנסה אתמול בבוקר בלשכתו לדיון שנמשך כחמש שעות. בישיבה השתתפו גם מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, מזכ"ל המפלגה, ח"כ עוזי ברעם, ויו"ר הסיעה בכנסת, ח"כ רפי אדרי.

האוצר והבנקים ידונו במתן זכויות הצבעה למניות הבנקים

מאת מוריה אבנימלך
ואמנון אמר

ועדת הכספים של הכנסת אימצה אתמול את הצעת יו"ר דירקטוריון בנק הפועלים פרופ' איתן ברגלס וקראה לממשלה לפתוח מיד במו"מ עם בעלי השליטה בבנקים לגבי זכויות ההצבעה של המניות הבנקאיות.

בדיון בוועדת הכספים השתתפו נציגי בעלויות הבנקים שבהסדר המניות, בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט ובנק מזרחי וכן יושבי ראש הדירקטוריונים של הבנקים. חברי ועדת הכספים הביעו דעתם כי יש להעניק זכויות הצבעה שוות למניות, אך יש לעשות זאת ללא שלב של הלאמת בנקים ולא באמצעות חקיקה אלא באמצעות מו"מ על בעלות הבנקים.

ועדת הכספים החליטה אתמול להמליץ בפני האוצר להיכנס למשא ומתן עם הבנקים בנושא מתן זכויות הצבעה שוות למניות ההסדר. המשא ומתן בין הצדדים יחל כבר בימים הקרובים והוא אמור להסתיים תוך שנה.

בדיון ועדת הכספים אתמול השתתפו מזכיר חברת העובדים רני רזוליו, יו"ר איגוד הבנקים ד"ר אשר הלפרין וראשי הבנקים שבהסדר. הדיון נפתח בדברים חריפים שהטיחו חברי הכנסת בבנקאים.

ח"כ דדי צוקר (ר"צ) אמר, כי אסור להמשיך במצב שבו אין כמעט קשר בין ההון של בעלי הבנקים ובין מידת שליטתם בהם. לדברי צוקר, רשאית הממשלה לקבל זכויות הצבעה שוות לכל מניות הבנקים שבידה.

לדברי ח"כ דן תיכון (ליברלים) פתיחת הסדר המניות, כפי שמבקשת הממשלה, הופך את עניין זכויות ההצבעה לנושא דחוף. לטענת תיכון משלמת הממשלה 7.5 מיליארד דולאר למימון ההסדר והשאלה היא מה היא מקבלת בתמורה. את הבנקים כינה תיכון פושטי יד ורגל שאינם יכולים במצבם זה להכתיב תנאים לממשלה.

צה"ל מכשיר עמדות

(המשך מעמ' 1)

להסביר אותה בפיגועים, רובם כאלה שלא היו בהם נפגעים", אמר שומרון. הרמטכ"ל גילה כי חלק משיטות הפעולה של צה"ל בכביש השוטף באזור יושנו בשלב זה וכל עוד יתקיים הצורך ובין השאר יוגברו הסיורים על הנתיבים המועדים לפורענות.

נראה, כי כוחות הסיור ייצאו לנתיבים מעמדות או מוצבים שיוכשרו לשם כך ושימוקמו במוקדים קרובים לצירים הבעייתיים.

(המשך מעמ' 1)

או קלקיליה, למרות שאחד מהם מאכלס את הרוצחים. הם דורשים, שתמורת המסים שהם משלמים יקבלו בטחון. "רבין אומר, שכאן מסוכן יותר מאשר בפתח־תקווה. המסקנה שלו מזה היא שהוא מפקיר אותנו", אומר מוס, שגופו היא צלקת אחת גדולה וכל תנועה מתנועותיו מעוררת כאב. "אני חושב, שדווקא משום שכאן יותר מסוכן, צריך להפנות לכאן מאבק גדול יותר".

(המשך מעמ' 1)

מאחורינו, וראיתי כיצד היא אוחזה בעדנה. גלגלתי אותה לתעלה". אותה עת נמו עדיין ילדיהם של בני הזוג את שנתם. איל (18) ויעל בת 14. וסבתם שהיתה עמם באלפי־מנשה. משנודע לה אודות הפיגוע, העירה את הילדים, סיפרה את אשר אירע והרגיעה אותם, כי מצב ההורים שפיר. מנשה רגב (48) הוא עובד התעשייה האווירית. רעייתו עדנה – מורה ביישוב.

על קלקיליה הוטל עוצר שנמשך עד שעות אחר הצהריים. בישוב אלפי־מנשה השתרר מתח רב ויו"ר המועצה המקומית דרש לא להסתפק רק במעצר אחרי מיידי בקבוק התבערה, אלא להעניש מסיתים ובראשם את מאות משוחררי עסקת ג'בריל היוצרים, לדבריו, אוירה של היתר פגיעה ביהודים.

מבית החולים "מאיר" בכפר סבא נמסר, כי עדנה רגב סובלת מכוויות בדרגה ב' ומאושפזת במחלקה הכירורגית. מצבה הוגדר טוב, אך היא עדיין סובלת מהלם בעקבות המקרה. בעלה מנשה נפצע קלות מכוויה בגבו ומצבו קל.

ראש הממשלה יצחק שמיר אמר אתמול, כי צריך שהאוכלוסייה הערבית תחוש ביד הקשה של צה"ל

אמיר רוזנבליט, סופר "דבר" מוסר:

ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס סבור שאין לשנות את המדיניות הבטחונית של ישראל ביהודה ושומרון, בעקבות הפיגוע באלפי מנשה שבו ניפצעו אתמול בני הזוג רגב, באותה השיטה שבה ניפגעה משפחת מוס באותו אזור.

עשרות פעילי

(המשך מעמ' 1)

המשיך בדבריו והתפתחו חילופי מהלומות.

המפגינים הניפו כרזות נגד הקצאת משאבים לכביש המשרת את ההתנחלויות. הפגנתם אורגנה בסודיות מוחלטת ונערכה בהפתעה רבה, משום שלא ביקשו ולא קיבלו רשיון מהמשטרה להפגין. בחוזר שחולקו למשתתפים נכתב: "אנחנו נגד הכביש הזה, בשימושו המעוות. היום הכביש הזה מזין את ההתנחלויות, את השנאה, הכיבוש, והאלימות ההדדית. הוא מסמם רבבות ישראלים תמימים הסבורים כי קנו איכות־חיים רבע שעה מתל־אביב, כאשר למעשה הם קנו חבית חומר נפץ והתיישבו עליה בשאננות".

הנוכחים בטקס קראו קריאות מחאה נגד המפגינים. במהלך ההפגנה התפתחו ויכוחים וצעקות בין הצדדים, עד אשר פנו המפגינים מהמקום.

הכביש החדש שנחנך ביום חמישי מצומת מורשה עד צומת קסם נועד להקל על אחד העורקים העמוסים בארץ. עם פתיחתו מתקצר ברבע שעה זמן הנסיעה בין ישובי בקעת הירדן לבין השפלה ומרכז הארץ.

עלות הפרוייקט נאמדת ב־23 מיליון ש"ח. אורך הקטע החדש הוא תשעה ק"מ, רוחבו 13 מטר והוא מצטרף לקטע באורך 6.5 ק"מ שנפתח לתנועה לפני שנה.

לאורך הכביש ניבנו 3 גשרים ו־5 מעברים תת־קרקעיים לכלים חקלאיים.

הקרע החדש בליבראלים ידחה את ליכוד הליכוד

מאת עליזה ולך,
סופרת "דבר" לענייני מפלגות

התארגנות המחודשת במפלגה הליבראלית נגד יצחק מודעי באה אתמול לידי ביטוי ב"הודעת" נאמנו, ח"כ פנחס גולדשטיין, מהצהרת המשבר לניהול המשא־ומתן עם "חירות", שמטרתו קידום תהליך ליכוד הליכוד. אלא שהקרע החדש יגרום בראש וראשונה לדחיית יישום הסכם האיחוד.

מודעי וגולדשטיין החרימו גם אתמול את ישיבת הסיעה הליבראלים, שהתכנסה בלשכתו של שר האוצר משה נסים בתל־אביב. לא נכח בה גם ח"כ דן תיכון, המשתף פעולה עם מודעי, בגלל ישיבת ועדת הכספים באותה שעה.

המשתתפים בישיבה מתחו ביקורת על דרך בחירתם של נציגי המפלגה בצוות המו"מ עם "חירות", כלומר, על חריגת מודעי ונסים מסמכותם במינוי ארבעה ח"כים. בסופו של דבר בחרה הסיעה אותם חברי־כנסת שקבעו נסים ומודעי – אריאל ויינשטיין, אלי קולס ודן תיכון – ורק דחקה מהצוות את ח"כ פנחס גולדשטיין ובחרה במקומו את ח"כ אריאל לין.

בצוות החדש אין למודעי נציג, ולעומת זאת לגוש שריד־פת־נסים יש שני נציגים. יצוין, כי השר משה נסים וח"כ שרה דורון לא השתתפו בהצבעה במחאה על הליך הבחירה ולא על הרכב הצוות.

עוד החליטה הסיעה, שכל עוד לא ייקבע על־פי איזה מפתח יצורפו חברי המפלגה הליבראלית למוסדות המשותפים עם "חירות", ובעיקר למרכז המאוחד, אין טעם לדון בוועידת היסוד של המפלגה המאוחדת, כפי שתוכנן.

במקביל גברו הקולות במפלגה הליבראלית המחייבים כינוס ועידה בבחירות חדשה, שכן אין דרך אחרת לבחור את החברים שיצורפו למוסדות "חירות". הוועידה האחרונה של המפלגה הליבראלית התקיימה ב־1980 ויחסי־הכוחות שנקבעו בה בין המחנות השונים התערערו מאז.

יתר על כן, גם בית־הדין העליון של המפלגה וגם בתי־משפט אזרחיים, שחברי הליבראלים עתרו אליהם בגלל המריבות הפנימיות, מחייבים כינוס ועידה בבחירות חדשה. המצודדים בכינוס ועידה סבורים שיוכלו להשלים את המשימה עד סוף השנה הזאת.

שוטרים הטיחו בעמודי ברזל את ראשו של עורך "פרוזה" שסירב למעצר־בכוח

סיבת המעצר: חוב אזרחי ● המשטרה: יוסי קריים השתולל והופעל נגדו כוח

מאת נתן רועי, סופר "דבר"
לענייני משטרה

יוסי קריים, עורך העיתון לענייני ספרות ואמנות "פרוזה", הוכה אתמול על־ידי שוטרים שהגיעו למשרדו ברחוב אחד העם 75 בתל־אביב.

בסביבות השעה 15.00 הגיעו למשרדו של קריים שני שוטרים שביקשו ממנו להתלוות אליהם. התפתח ויכוח שבמהלכו אמר קריים, כי הוא מבקש שלא יקחו אותו לניידת תוך הפעלת כוח כי הוא מתכוון לבוא בעצמו. אחד השוטרים לא שעה לדבריו ותפס אותו בחוזקה בידיו. קריים השתחרר ודחף את השוטר ואז תפסו השוטרים את קריים והחלו להכות בו בחוזקה.

העובדות במשרדו סיפרו אתמול, כי השוטרים הגיעו למשרד ואמרו: "בא איתנו". והוא אמר שהוא בא אבל עמד על כך שלא יקחו אותו בכוח, אבל כשהחלו לגרור אותו התנגד ואז הזעיקו תגבורת החלו להכות אותו בחוזקה בראשו תוך הטחת ראשו בעמודי הברזל ליד המשרד. השוטרים גם הפעילו נגדו גז מדמיע והעלו אותו חסר־אונים לניידת המשטרה. במקום התקבצו סקרנים ודיירי רחוב שינקין ואחד־העם שהחלו לצעוק: "עזבו אותו". קריים הובל לתחנת המשטרה.

מתברר, כי מדובר במקרה של הוצאה־לפועל על רקע חוב אזרחי של 12 אלף ש"ח. על רקע זה הגיעו השוטרים למשרדו של קריים בתל־אביב כדי לעצרו. הוא התנגד לגרירתו ואז החלו השוטרים להכותו.

בשעות הצהריים המאוחרות, לאחר שנגבתה ממנו עדות, הוא הואשם בתקיפת שוטרים ונלקח לבית המעצר באבו־כביר. עובדת במשרדו שהגיעה לתחנה כדי לברר פרטים נעצרה אף היא על־ידי השוטרים. השניים שוחררו בשעות הערב לבתיהם.

מן המשטרה נמסרה התגובה הבאה על המקרה: "נגד יוסי קריים הוצאה פקודת־מעצר על ידי בעל־חוב אזרחי. בעל החוב פנה לחוקר פרטי, וביקש את עזרת המשטרה לבצע את המעצר. הם הגיעו למשרדו של קריים והוא התנגד לביצוע המעצר.

הוא החל להשתולל ולהכות את בעל החוב. לא היתה ברירה אלא לפעול נגדו בכוח. החוקר הפרטי ובעל החוב האזרחי הגישו נגד קריים תלונה על תקיפה ונפתחה נגדו חקירה".

נלכדה רשת ישראלית שהבריחה קוקאין מקולומביה דרך הולנד

מאת נתן רועי,
סופר "דבר" לענייני משטרה

היחידה המרכזית במשטרת מחוז תל־אביב, בשיתוף עם היחידה המיוחדת של משטרת אמסטרדם, חשפה רשת יבוא קוקאין מקולומביה, דרך הולנד, לישראל.

עד כה נעצרו שני חשודים באמסטרדם, הולנד, וארבעה חשודים בישראל, שפעלו כשנה בייבוא קוקאין במאות אלפי דולארים לישראל.

תחילת הפרשה במידע מודיעין שהגיע לפני כמה חודשים ליחידה המרכזית על קוקאין מסוג חדש שהגיע לאזור תל־אביב. בעקבות החקירה המודיעינית, שנערכה בעניין זה התברר, כי המדובר בקוקאין שהגיע לישראל, באמצעות בלדרים בעלי דרכונים זרים, שהופעלו על ידי עבריינים מקומיים המוכרים למשטרה.

נערכו פעולות חקירה והמשטרה חשפה כמה חשודים, המעורבים בפרשה זו: יעקב קורקין – איש "עולם תחתון" תל־אביב, בן 35, שריצה שש שנות מאסר על עבירות של סחיטות באיומים ו"פיצוצים" באיזור תל־אביב והיום הוא אסיר ברשיון. מרדכי אלבז (המכונה "מרסלו") עבריין כבן 35 שהתגורר בגבעת־שמואל והוא היום בעל חנות בהולנד, אליאס קדיל – כבן 30 מגבעת שמואל, שהוא גם קרוב משפחת אלפרון הידועה ובעל עבר פלילי, פאני אלבז, בתורה כבת 35 העובדת במשרד נסיעות תל־אביב שנחשדה בסיוע לחברי "הרשת" ברכישת כרטיסי טיסה.

ראש היחידה המרכזית של משטרת מחוז תל־אביב, ניצב משנה עמוס עוזני, אמר אתמול, כי "הרשת הקולומביאנית" פעלה באמצעות בלדרים, שהעבירו סמים מסוג קוקאין על גופם ובחפציהם לאמסטרדם ומשם לישראל. "הם הצליחו לבנות קו־יבוא מהיר כמעט ואף החדירו חלק מהסמים לישראל. המדובר בכמות הנאמדת בכמה קילוגרמים שהגיעה לאמסטרדם וחלק ממנה הועבר לישראל".

ביום שלישי עצרה היחידה המיוחדת של משטרת אמסטרדם את יעקב קורקין בדירתו השכורה באמסטרדם. הוא נתפס עם קוקאין על גופו, שאותו אמור היה להפיץ בישראל וברחבי אירופה. במקביל, עצרה היחידה ההולנדית את מרדכי אלבז "מרסלו". כמה שעות לאחר מכן עצרו בלשי היחידה המרכזית של משטרת מחוז תל־אביב את אליאס קדיל וידידתו הקולומביאנית בעת שעלו בנמל התעופה בן־גוריון על מטוס לאירופה. אבנר כחלון נעצר ביום שלישי בערב בביתו בגבעת שמואל ופקידת משרד הנסיעות נעצרה בסמוך לכך.

למשטרה ברור היום, כי המדובר ב"רשת ישראלית" שאינה מקורבת בעסקי־סמים עם זרים. ה"רשת" מימנה את עסקיה באמצעות אנשי עסקים מ"העולם התחתון" הישראלי ועל כן צפויים מעצרים נוספים.

ניצב משנה עמוס עוזני, מפקד היחידה המרכזית של משטרת מחוז תל־אביב: "השנה לכדנו והאשמנו ביבוא סמים שבע רשתות סמים באיזור משטרת מחוז תל־אביב ועד כה נתפסו 23 קילוגרמים של סמים קשים, מהם 18 קילוגרמים מצויים בידינו. בשבועיים האחרונים חשפנו באיזור תל־אביב ארבע רשתות סמים בהם פעלו 25 חשודים".

מתה הסופרת לנה קיכלר

(ע). – הסופרת נצולת השואה לנה קיכלר זילברמן מחברת הספר "מאה ילדים שלי" נפטרה ביום ה' אחרי מחלה ממושכת בגיל 77.

המנוחה אספה קבוצת ילדים יתומים בפולין במלחמת העולם השנייה והקימה בי"ס עברי. אח"כ עלתה איתם לארץ. על קורותיה בתקופה זו כתבה שלושה ספרים.

גל חום כבד

(המשך מעמ' 1)

צפת: 37 מעלות

(ע). – שיא חום נרשם אתמול בצפת וזקני העיר אומרים שחום כזה לא זכור להם זה שנים רבות.

בצפת היו ביום ה' 37 מעלות חום. צריכת המים הגיעה לשיא. העירייה התקשתה לספק את המים לתושבי העיר ולמאות הנופשים הנמצאים בעיר.

העיר צפת מוצפת בימים אלה בעיקר בנופשים חרדים המנצלים את התופשה הקרויה "בין המצרים" בין תשעה באב וראש חודש אלול.

ברמת הגולן היו ביום ה' 38 מעלות, וגם שם זהו חום חסר תקדים.

(עק"ת). – דובר קרן קיימת לישראל מודיע כי עקב גל החום הצפוי מתבקש הציבור הרחב להימנע מאש ביערות ובשדות הבור.

בגל החום האחרון הפסידה הקרן הקיימת לישראל שני מיליון דולר ועלו באש כ־5000 דונם חורש טבעי ויער.

כוננות ביוון

אתונה (רויטר). – בתי חולים ממשלתיים והצבאיים ביוון הועמדו בכוננות, כדי לטפל בגל החום הצפוי בסוף השבוע, וכדי למנוע הישנות של האסון שגרם בחודש שעבר למותם של יותר מ־1,000 אזרחים.

החזאים הודיעו, כי הטמפרטורות באתונה ובאזורים אחרים של יוון יעפילו בשבת וביום ראשון ל־43 מעלות, אולם גל החום ייסוג ביום שני.

החנויות מכרו את כל מלאי המזגנים והמאווררים, והאתונאים רבים מתכוננים לעזוב את עיר הבירה בסוף השבוע, ולצאת להרים ולאיים.

משרד הבריאות הורה להתקין מזגני אוויר ומאווררים בבתי חולים ובאמבולנסים. ההיעדר של מערכות איוורור נחשב כאחד הגורמים העיקריים למספר הרב של אזרחים, רובם קשישים, שמצאו את מותם בגל החום שנמשך עשרה ימים ביולי.

משרד הבריאות הודיע, כי אם יימשך החום בשבוע הבא, תשקול הממשלה הוראה לסגור את החנויות בשעות החמות ביותר של היום.

השבתת שידורי הרדיו

(המשך מעמ' 1)

ישראל לאחר שנמסרה לו הודעה על הפסקת השידורים הצפויה הערב, כי לא תהיה לו ברירה אלא לפעול על פי מדיניות הרשות האומרת, כי הפסקת שידורים זמנית תביא להפסקת שידורים מוחלטת.

נמסר, כי אם אכן תפרוץ השביתה תפסיק רשות השידור את כל השידורים, תשלח את עובדיה הביתה ותכריז על השבתת מגן.

מנכ"ל רשות השידור הורה ליועץ המשפטי של הרשות לפעול להגשת תביעת נזיקין נגד האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל בגין כל הנזקים הכספיים שנגרמו לרשות בחודש האחרון.

ממטה המאבק של ועד עיתונאי הפקה נמסר, אתמול כי הם פועלים במסגרת סכסוך עבודה מוכר ומאושר וכל עוד לא תיענה תביעתם להשוואת שכרם לשכר העיתונאים בעיתונות הכתובה, הם ינקטו בכל צעד שייראה להם כמתאים, כולל חידוש השביתה. היום בצהריים יתכנס מטה המאבק לאישור השביתה.

כואבים על מות יקירתנו

לנה קיכלר

אם מאת הילדים

נחומינו לשירה ולמשפחה

בית קבוצת שילר
ו"הילדים" בקבוצת שילר

אמנו סבתנו

חיה לויטה

הלכה לעולמה

ההלויה תצא היום, יום ו' י"ב באב תשמ"ז 7.8.87 בשעה 14.00 ממועדון החברים.

מתאבלים:

בניה, נבדיה, ניניה
ובית מעגן מיכאל

יהודה חורין ז"ל

שבע ימים ומעשים בבנין הארץ הלך לעולמו יהודה חורין זכרונו לברכה. חייל בצבא הקיר"ה במלחמת העולם הראשונה, נפל בשבי הרוסים, עלה ארצה וראשית צעדיו כה כפועל בחוות "גן שמואל", ע"ש רבי שמואל מוהליבר ז"ל, בה התיישב, לאחר מכן קיבוץ השוה"צ גן־שמואל. מראשוני ההסתדרות החקלאית, מבסס ומבטא הפועל במושבה.

ממניחי היסוד לפרדסנות המודרנית בכפר החקלאות המתחדשת, מייסד "יכין" בע"מ, ספרא, איש הגות בינלאומי בנושא וסיפא, ממייסדי המועצה לשיווק פרי הדר, בתקופה מסויימת מנהל המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית תחת אליעזר קפלן ז"ל, מראשי "ועדת הנגב" במלחמת השחרור יחד עם יוסף וייץ ז"ל, פ. ספיר ז"ל, יגאל אלון ז"ל ואלוף י. אבידר, יבלח"א. במימון קק"ל – קנה את הצבא המתיישבים והצילה את הנגב למדינת ישראל.

המשיך שנים הרבה לנהל "יכין" בע"מ, את המועצה לשיווק פרי הדר ביחוד עם יצחק רוקח ז"ל וצבי איזקסון ז"ל, מ"האורחים" ויו"ר המועצה והועדה המייעצת לבנק ישראל במשך 10 שנים.

חבל על דאבדין ואינם משתכחין.

י. שיין

דבר DAVAR دافار
מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אמנון ברנעי

המו"ל – "דבר" בע"מ
נדפס ב"דפוס דבר" בע"מ

המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)

מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032

סניפים:
ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233

ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ב'
טלפון 242203, מ. 94229

חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 642111-2-3, מ. 33104

אלף הוצאת ספרים בע"מ
רח' גוזמני 49 ת"א
טל. 612003

מספרי חיים וינברגר

יומנה של אירים
★
זורם זורם הנחל
★
הרים שנערמו
★
אגלי לבב
שירים
★
למנצח במנגינות
שירים
★
תפילות יחיד
שירים
★
כך היה: שני חיים
סיפורים
★

חלוקת ההלוואה להון חוזר 1987/1988

בזה הרינו מודיעים ליצרני תנובה אקספורט כי החל מיום ב' 10.8.87 יחולק תשלום שלישי של ההלוואות להון חוזר לשנת 1987/88.

בברכה
הנהלת תנובה אקספורט

קווי צים -
שגרירי הסחר הישראלי בעולם

יעילות·אמינות·תדירות
★★★★
★★★
צים ZIM
צים חברת השיט הישראלית
כמובן שלי

הוסר לחלוטין איום בהשבתה נוספת

ארגון בעלי תחנות הדלק והמינהל הגיעו להסכם

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

ארגון בעלי תחנות הדלק לא יִשבית היום את התחנות ולא צפויים שום שיבושים בענף בשבוע הקרוב. אתמול הגיעו הצדדים – נציגי הארגון ומינהל הדלק להסכם העשוי לפתור את הסכסוך.

סוכם: עמלות של בעלי תחנות הדלק והסוכנים יעלו מיד ב־10 אחוזים, שירות לילה בעבור כל תדלוק של מכונית יועלה מ־3 אג' ל־40 אג'. הכוונה לשעות העבודה מ־20.00 בערב עד 06.00 בבוקר ומוצאי חגים עד הבוקר. בורר מקובל על שני הצדדים (קבוע לוודאי ארנון גפני) יכריע בכל הנושאים השנויים במחלוקת והנוגעים לטענת הארגון לשחיקה בהכנסות חבריו: הכוונה לחובות המגיעים לבעלי תחנות הדלק והסוכנים משנת 1984, עוד לפני ההקפאה, בעיות הריבית וההצמדה, הערכה מחודש של סל התשומות של בעלי תחנות הדלק, ומתן מקדמה על חשבון השחיקה.

ביום ראשון הקרוב, ייפגשו נציגי הארגון עם ראש מינהל הדלק שמעון גלבוע, כדי לסכם סופית את רשימת נושאי הבוררות שתועבר להכרעת הבורר. מנכ"ל הארגון דוד ניב, אמר לסופר „דבר": „המאבק שלנו טרם הסתיים, אבל אנחנו מקווים שכל הבעיות יבואו על פתרונן ברוח טובה. חלק מהנושאים יוסדרו תוך שבועיים, לגבי האחרים יקח הדבר אולי יותר זמן, אולי עד שלושה חודשים".

קצינים ישראלים ביקרו הפצועים הנורווגים ואיחלו להם החלמה

ביוניפי"ל מאוכזבים מתוצאות הבדיקה בצה"ל

מאת שמעון ויס, סופר „דבר" בצפון

בנסיון להרגיע את הרוחות ולישר את ההדורים בין צה"ל ליוניפי"ל, נפגשו אתמול שוב בנקורה קציני קישור של שני הצדדים ודנו בנסיבות התקרית, במסקנות שני הצדדים ובסידורי הבטחון בעתיד, כדי למנוע חזרה על תקרית כפי שאירעה באמצע השבוע.

קציני הקישור של האו"ם לא הסתירו אתמול את אכזבתם ממסקנות הבדיקה של צה"ל שלימדו כי הנורווגים הם האחראים לתקרית שבה נפצעו שניים מחייליהם. הקצינים של יוניפי"ל הציגו בפני קציני צה"ל את שמות הקצינים הישראלים שקיבלו את המידע על תנועת החיילים הנורווגים.

בפיקוד הצפון של צה"ל אישרו אתמול כי, אכן, נתקבל שדר מהיחידה הנורווגית בדבר תנועת כוחותיה בשעות הלילה של יום שני ואומנם הקצינים הנורווגים מסרו, לדברי גורמים בפיקוד הצפון, את השדר לידיו של קצין זוטר ישראלי שעבר במקרה בסמוך לבסיס בשעת ערב מאוחרת ובכל מקרה, לא היה סיפק בידו לעדכן את הגורמים הנוגעים בדבר.

עוד טענו הגורמים בפיקוד הצפון של צה"ל כי למרות המידע הנורווגי, הסתבר, בדיעבד שהחיילים הנורווגים נעו בשטח אחר לגמרי מזה שמסרו תחילה. יחד עם זאת, הורה אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, לקציני הקישור של צה"ל לא להיגרר לויכוחים עם אנשי האו"ם ולשאוף לחיסול מהיר של הפרשה כדי למנוע משקעים לעתיד.

אתמול ביקרו קצינים ישראלים את שני החיילים הנורווגים הפצועים ומאושפזים בבית החולים של האו"ם בנקורה. הקצינים הישראלים הביאו לעמיתיהם בקבוקי יינות „ירדן" מרמת הגולן ואיחלו להם החלמה מהירה. הפצועים הנורווגים הגיבו בהתרגשות רבה על המחווה הישראלית.

הטבה במצב אחד מפצועי התאונה בג'ורג'יה; היום הלוויית ההרוג בכפר גלעדי

מאת שמעון ויס, סופר „דבר" בצפון

במצבו של אחד מפצועי תאונת הדרכים הקטלנית שבה נהרג ידידיה רבינוביץ, בן כפר גלעדי, בארה"ב, חלה ביומיים האחרונים הטבה בעוד שני הפצועים קשה האחרים נמצאים עדיין במצב קשה.

במצבו של אסף רבינוביץ בן ה־12, בנו של ההרוג, חל שיפור מסוים והוא יצא מכלל סכנה. שני הפצועים קשה האחרים – יותם בן החמש וחצי, בנו של ידידיה ונהר, בנם של מידיק וישראל שניר מקיבוץ נווה איתן, שהשתתף גם הוא בטיול המשפחתי – מוסיף להיות קשה ביותר.

כל ששת פצועי תאונת הדרכים שאירעה ביום ראשון השבוע, בעת טיול משפחתי במדינת ג'ורג'יה, מאושפזים בשני בתי חולים הנחשבים בין הטובים בארה"ב. בני המשפחה מסרו, כי מטפלים בהם טיפול מצוין ולמקום הגיעו שני רופאים, קרובי משפחה מישראל ומארה"ב המסייעים לצוות הרפואי.

היום בשעות לפני הצהריים תערך בכפר גלעדי הלווייתו של ידידיה (ידידי) רבינוביץ ז"ל, בנם של רחל ושמואל רבינוביץ, חברי הקיבוץ. ידידיה היה בן 36 במותו ושימש מרצה במכללה. הוא עמד לקבל בקרוב תואר דוקטור ולארה"ב יצא עם אשתו נאוה וארבעת ילדיו לטיול וביקור קרובים. אליהם הצטרפו גם שני בניה של אחותו, מידיק שניר ובעלה ישראל, חברי נווה איתן. ידידיה ונאוה רבינוביץ התגוררו בשנים האחרונות ברמת ישי, אך שמרו על קשר הדוק עם הקיבוץ.

משפחתם של שמואל ורחל רבינוביץ נחשבת לאחת המשפחות הוותיקות בתנועה הקיבוצית ועד מותו של הבן ידידיה, מנתה המשפחה תריסר ילדים. שמואל נחשב לאישיות מרכזית בגליל העליון ושימש מנהל בית ההארחה של המשק ובאחד ממקימי תחנת הכוח ההידרו־אלקטרית של הגליל העליון.

יצויין כי הקהילה היהודית והקונסוליה הישראלית בג'ורג'יה מסייעים לבני המשפחה הפגועה. בעת התאונה היו במכונית שמונה נוסעים בהם שישה מילדי המשפחה. עדיין לא ברורות בדיוק נסיבות התאונה הקטלנית והמשטרה המקומית ממשיכה לחקור. מה שכבר ברור הוא העובדה כי משאית פגעה בצידה הימני של מכונית הישראלים וגרמה למותו המיידי של ידידיה ולפציעתם הקשה והבינונית של שאר הנוסעים.

רוב כספי המעילה כבר הוחזרו לבנק לאומי

מאת מאיר תמסור, סופר הכלכלי של „דבר"

המעילה ב־1.9 מיליון דולאר בבנק לאומי ניו־יורק, לא תגרום כל נזק לבנק מאחר ורובו של הסכום כבר הוחזר.

מליון וחצי דולאר מכספי המעילה נמצאו אצל ברוקר אליו העביר המועל את הכספים להשקעה, מאתיים אלף דולאר נוספים נתפסו ויתרת מאתיים אלף הדולאר יוחזרו לבנק ע"י מימוש נכסים שונים של המועל. הבנק גם מבוטח למקרי מעילה כך שבסופו של דבר לא ייגרם כל נזק לבנק.

המועל היה עוזר של מנהל מחלקה בעל תואר של סגן נשיא בבנק, המקביל לדרגת מנהל סניף בינוני בארץ.

כתב האישום שהוגש נגד המועל אינו מפרט כיצד נתגלתה המעילה, אולם מקורות בבנק אמרו, כי למערכת הביקורת הפנימית היתה יד בגילוי אי הסדרים בחשבון ממנו נמשכו הכספים.

קבוצת בנק לאומי ניו יורק מונה 23 סניפים שמאזנם היה כשלושה מיליארד דולאר בסוף 1986 והוא נמצא במקום החמש עשרה בדירוג הבנקים של ניו יורק.

הדיון על הלביא נדחה ליום ב'; פרס ושמיר - בעד

מאת אריה אורה, סופר „דבר"

הקטנת השכר ופיטורי 1,450 עובדים יחסכו לתעשיה האווירית 54 מיליון דולר בשנה. זה אחד המרכיבים בתכנית הקיצוצים של 100 מיליון דולר, שהוגשה לראש־הממשלה יצחק שמיר התומך עתה חד־משמעית בהמשך הפרוייקט.

בתוך כך נמסר, כי סיכום הדיון המשותף של ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון של הכנסת נדחה מהיום למחרתיים אחר־הצהריים. יתכן שבאותה ישיבה צפויה גם הקצבת הנתח התקציבי הנוסף ל„לביא". מצפים, כי בעקבות הודעת ראש־הממשלה על תמיכתו בהמשך הפרוייקט יתמוך רוב ברור בשתי הועדות בהשלמת ה„לביא".

על ההסכם בין הנהלת התעשיה האווירית ומועצת העובדים בדבר פיטורים והקטנת השכר מסר אתמול מזכיר המועצה וחבר הוועדה המרכזית של ההסתדרות יעקב שפי. על־פי ההסכם יוותרו העובדים על יום עבודה בחודש ועל החלק היחסי בתנאים הנלווים, כגון החזקת רכב והוצאות טלפון. תרומתם זו מסתכמת ב־18 מיליון דולר בשנה.

כן הוסכם על פיטורי 700 עובדים זמניים וארעיים ועל פיטורי 750 עובדים קבועים. ביחס לאחרונים ייעשה מאמץ לרכז את הפיטורים בעובדים, שיעילותם פחותה מטעם זה או אחר. בין היתר נמנעת ההנהלה מלקבל עובדים חדשים במקום עובדים הפורשים מטעמים אישיים או בהגיעם לגיל פרישה. עובדים הקרובים לגיל פרישה או שמצב בריאותם מקשה על תיפקודם היעיל, יוצאו לפנסיה מוקדמת. האחרים יפוטרו לפי אמות־מידה מוסכמות. צעדים אלה יביאו לחסכון של 36 מיליון דולר בשנה.

יתר חלקי התכנית שהוגשה לראש־הממשלה, מבוססים על הקטנה מתוכננת מראש של קצב הייצור מ־24 מטוסים בשנה ל־15. אילו הוקטן קצב הייצור באורח לא־מתוכנן, היה הדבר מייקר את המטוסים, אולם כתוצאה מתיכנון מוקדם לא יפגע הדבר בעלות הייצור. בו בזמן הקטינה התעשיה האווירית ב־10 אחוזים את מספר טיסות־הניסוי של ה„לביא". הקטנה זו התאפשרה תודות להצלחת סידרת הטיסות עד כה, בעיקר במה שנוגע למערכת בקרת הטיסה, כפי שפורסם לראשונה ב„דבר" לפני כחודש.

גורם בכיר בתעשיה האווירית אומר, כי ממילא היה צריך לבצע קימוצים דראסטיים בגלל מדיניות קיבוע השער של הדולר, שיצרה פער של 30 אחוז בין שער החליפין ובין האינפלציה בישראל. כמעט כל הייצוא של התעשיה האווירית מופנה לגוש הדולר וגם תקציב ה„לביא" ניתן בדולרים. „זה מעין פיחות פרטי של התעשיה האווירית", אומר המקור.

המחלוקת עם לשכת ראש־הממשלה נסבה על השאלה, אם להחיל את כל החסכון הנובע מוויתורי העובדים על פרוייקט ה„לביא" או אם לזקוף לזכות הפרוייקט רק את חלקו היחסי בהוצאות התעשייה האווירית. בניגוד לדעתה של לשכת ראש־הממשלה טוענת התעשיה האווירית, שאם יוחל כל החסכון על ה„לביא", ינוק הייצוא שלה, האמור להסתכם השנה ב־750 מיליון דולר.

ראש־הממשלה שמיר הודיע על החלטתו לתמוך בהמשך הפרוייקט בטלוויזיה שלשום בערב. הוא עמד על חשיבות הפרוייקט והוסיף, כי יש להתגבר על הבעיות שהתעוררו. הוא הדגיש, כי בנושא ה„לביא" יש תמימות־דעים בינו ובין ממלא מקומו שמעון פרס.

נמצאו שתי צעירות שאבדו בטיול בנגב

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

שתי צעירות, האחת חיילת בשירות סדיר והשניה בגיל 17, נמצאו אתמול לפנות בוקר כשהן בריאות ושלימות, לאחר שתעו במהלך סיור ניווטים של החברה להגנת הטבע, באיזור שבין באר שבע לדימונה.

שתי הצעירות יצאו לטיול במסגרת קורס מדריכים של החברה להגנת הטבע. הקבוצה ביצעה השתלמות ניווטים באזור הר ראויה, מערבית לנחל דימונה, והתפצלה לחוליות. שלשום, סמוך לשעה 12 בצהריים, נותק הקשר בין השתיים לבין יתר חברי הקבוצה. כאשר נוכחו לדעת כי תעו בדרכן, התיישבו הצעירות במקום והמתינו לחילוץ.

לאחר קבלת הדיווח על המקרה, פתחה המשטרה בחיפושים נרחבים באזור, במהלכם השתתפה גם יחידת החילוץ של המשא"ז בערד. אתמול, סמוך לשעה 6 לפנות בוקר, גילו אנשי היחידה את הצעירות באזור הר [illegible]. מסוק של צה"ל שריחף מעל האזור, אסף אותן והעבירן לבסיס „בטים" של חיל האויר. לאחר תיחקור קצר, שוחררו הצעירות לבתיהן.

„החתימה על גבי מסמך טרווניקי מזויפת והתצלום – הוחלף באחר"

עדנה רוברטסון (צילום: יצחק הררי)

(ע). – החתימה המופיעה עם „תעודת טרווניקי", איננה חתימתו של הנאשם איוואן דמיאניוק. התמונה המקורית שהיתה עם המסמך הוסרה ואחרת הודבקה במקומה ובנוסף על כך גם יש שוני בחותמת הס.ס. בקטע המופיע על התעודה, לבין הקטע של אותה חותמת המופיע על התמונה – אמרה אתמול גב' עדנה רוברטסון, מטכסס, עדה של ההגנה, מומחית בזיהוי מסמכים וחתימות וכתבי יד במשפט דמיאניוק.

הסניגור הסתייע בשאלות שלו בעדה זו עם אלבום מתצלומים שהיא הכינה מתעודת טרווניקי והחתימות של הנאשם ואנשים אחרים המופיעות על התעודה. האלבום הזה הוגש כראיה של ההגנה לבית המשפט ובפני כל שופט היו העתקים, על פיהם יכלו לעקוב אחר דברי העדה.

גב' רוברטסון, כך הסתבר מתשובותיה לשאלות הסניגור ג'ון גיל, היא בעלת נסיון רב בזיהוי מסמכים, העידה פעמים רבות בבתי משפט בקשר לאמינותם של מסמכים וכתבי יד ופירסמה 200 עבודות על היבטים שונים בעניין זה ונוסף על כך הירצתה במשך שנים במוסדות שונים בשטח התמחותה.

העדה אמרה בתשובה לשאלת הסניגור, כי השוותה את חתימתו של דמיאניוק על תעודת טרווניקי (תעודת השירות הגרמנית שניתנה לאיוואן דמיאניוק, נושא התעודה, במחנה האימונים בטרווניקי ובו פרטים אישיים וחתימתו, המופיעה פעמיים) למספר רב של חתימות של הנאשם על מיסמכים שונים בגרמניה ובארצות־הברית וחתימות שעשה לבקשת חוקריו בהזדמנויות שונות. העדה ניתחה לאחר מכן לבקשת הסניגור את החתימה על התעודה אות אחר אות תוך השוואה עם „חתימת הסטנדרדס". את צורתן, המידות ביניהן, הלולאות השונות במספר אותיות, צורת השיפוע, הגובה וההדגשה.

היא נשאלה על ידי הסניגור: מה היא המסקנה הכללית שלך בהשוואה בין חתימת הסטנדרדס לבין החתימה שבמחלוקת.

העדה: הגעתי למסקנה בלתי מסוייגת שהחתימה של דמיאניוק על התעודה אינה החתימה של הנאשם.

ש. את אומרת שהוא לא חתם על „תעודת טרווניקי"?

ת. כן. זאת אני אומרת.

לאחר מכן נשאלה העדה בקשר לתמונה שעל התעודה והשיבה כי לפי כל הסימנים שגילתה בתצלומי מיקרוסקופ משוכלל והבדיקות שלה התברר לה בוודאות, שהתמונה המקורית על גבי התעודה הוסרה ובמקומה הודבקה תמונה אחרת. היא קבעה זאת קודם כל מכתם של חומר ממיס בצבע כתום שגילתה על התעודה. „כתוצאה מן הפיזור הקל של הכתם בצבע תפוז הגעתי למסקנה שהופעל כאן חומר ממיס כדי להסיר את התצלום. אנחנו רואים שהחומר הממיס נמצא בקצוות. הוא גם נזל לקפל שבאמצע התעודה".

ושוב – זחילה בין הלולאות

ועכשיו החליטה ההגנה לחסל אותנו, השומעים כאילו הנאשם עצמו לא הסתבך בשקרים, כאילו לא הופיעו עדי־תביעה שהצביעו עליו כעל איוואן האיום.

פתאום אחרי כל אלה, אנחנו חוזרים למסמך טרווניקי. עדת ההגנה עדנה רוברטסון מארה"ב – מספרת כעדה מומחית למסמכים שמסמך טרווניקי מזויף.

בדיוק על אותו דוכן שבו היא מעידה – עמד לפני חודשים מספר רס"ן אמנון בצלאלי כעד מומחה למסמכים מטעם התביעה. בצלאלי קבע, כזכור, שהמסמך אותנטי וחתימת הנאשם בו זהה לחתימות אחרות.

עכשיו אנו בשלב של קרבות המומחים. לכל מומחה מטעם התביעה יבוא מומחה מטעם ההגנה וינסה לטעון בדיוק ההיפך. שוב נזחל באיטיות בין לולאות האותיות שבחתימת הנאשם תשווה אותן לחתימות שמו במסמכים אחרים. ובדיוק על אותן חתימות – יחוו המומחים השונים דעות הפוכות ויותירו לשופטים לקבוע מי מומחה יותר מומחה. עדנה רוברטסון מארה"ב מציגה לבית המשפט את שפע כישוריה כמומחית למסמכים.

ג'ון גיל ממשיך לחקור אותה ביובש ולמלט ממנה את הטענה שהמסמך אינו אמיתי. התביעה כבר הביאה לפניה גם את המומחים, פרופ' שפלו, שני קנטו והלגה גוביץ. כל אלה טענו שהמסמך אמיתי.

המסמך הזה ימשיך להעסיק אותנו בחבל המקשר בין הנאשם ל־אס.אס. וממנו לזוועות טרבלינקה. גברת רוברטסון תמשיך להעיד גם ביום שני, תוך גבירה במסמך. הדיון כולו מתאים בדיוק להמסין של אתמול: איטי ומייבש.

קיסר ומנכ"ל „כור" ידונו בקשרים עם דרום־אפריקה

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר עומד להיפגש בימים הקרובים עם מנכ"ל „כור", ישעיהו גביש, כדי לדון עמו בדרכים לצמצום קשרי המסחר בין הקונצרן לבין דרום אפריקה, עד כדי ניתוקם. בפגישה ישתתף גם מנהל חברת העובדים, חיים הדליל.

בהסתדרות הבהירו אתמול כי חברת „איסכור" העוסקת ביבוא פלדה, היא הגורם ההסתדרותי היחידי שעדיין מקיים קשרים עם חברות בדרום אפריקה.

הדיון בין קיסר, גביש והדליל נקבע בעקבות ביקורו בארץ של ג'ון גנדרווקו, מזכ"ל הפדרציה של האיגודים המקצועיים החופשיים באורח ההסתדרות. איגוד זה הציג באוזני ממסורתיו המרכזיות את המאבק במדיניות האפרטהייד.

ראש ה„דסק" לענייני אפריקה במחלקה לקשרים בינלאומיים של ההסתדרות, יעקב לידר, גילה בשיחה ל„דבר" כי עשרות איגודים מקצועיים המקורבים למשטר האפרטהייד הציעו בשנה האחרונה להסתדרות לכונן עמה קשרים, אך הוחלט שלא להשיב על הפניות. זאת לאחר שנבדק אופיים של איגודים אלה באמצעות הפדרציה של האיגודים החופשיים.

עוד מסר כי עד כה קיים המכון האפרו־אסייתי של ההסתדרות שלוש השתלמויות לפעילי איגודים שחורים בדרום אפריקה. „אין זו הכלה האחרונה".

פועלים בשבילי - זה החשבון עיקרי

„כי רק בפועלים אני יכול לקנות ולמכור פח"ק גם כשהבנקים סגורים ולהנות מריבית יומית גבוהה"

התפ"ס בוטל. במקומו בא הפח"ק.
בבנק הפועלים קוראים לו פר"י: פקדון ריבית יומית. כסף פנוי שיש לי למספר ימים אני מכניס מיד לפר"י. כך אני נהנה מריבית יומית שוטפת עד שאזדקק לכסף.
אני מנהל את חשבון הפר"י שלי בבנק הפועלים, כי רק בבנק הפועלים אני יכול לקנות, למכור ולברר את יתרת החשבון - בכל אחד ממכשירי הבנק-קט, בכל שעה משעות היום והלילה.
יתרון נוסף - על הפקדות באמצעות הבנק-קט אני מקבל אוטומטית תוספת ריבית.
עוד סיבה שפועלים בשבילי זה חשבון עיקרי.
זה פשוט יותר נוח ויותר כדאי.

בוא גם אתה לנהל את החשבון העיקרי שלך בבנק הפועלים ותראה איך פועלים טוב יותר, בשבילך.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר
בנק הפועלים

צור: „השינויים שציפינו להם בברה"מ – אינם מתרחשים"

מאת דני צדקוני, סופר „דבר" בדרום

שר הקליטה יעקב צור הביע אמש פסימיות לגבי סיכויי העליה מברה"מ.

בעצרת לציון ח"י שנים למכתב ח"י המשפחות מגרוזיה לוועדת זכויות האדם של האו"ם, שנערכה באשדוד, אמר השר כי „השינויים שציפינו להם אינם מתרחשים", והביע את דאגתו שבמתן היתרי העליה לאסירי ציון ולפעילי העליה בברה"מ מתכוונים הסובייטים „להיפטר מהגורמים האקטיביים בקרב יהדות ברה"מ, ובכך לשים קץ לתנועת העליה ממנה".

בעצרת דיברו גם יו"ר ועדת החוץ והבטחון אבא אבן שהיה אז שר החוץ, ראשי ופעילי יהדות גרוזיה בארץ ואחרים.

נסיון להגיע לפתרון במו"מ הרופאים

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר"

בעת מסירת הידיעה המגעים בין הנהלת קופת חולים הכללית לבין נציגי בתי־החולים של הקופה היו בעיצומם.

דובר קופת חולים דוד תגר מסר ל„דבר", כי הצדדים מנסים להגיע לפתרונות מוסכמים ולא מן הנמנע שהישיבה תמשך עמוק לתוך הלילה.

דחפור פגע בבניין מלכותי מהתקופה הישראלית – עבודתו הופסקה

מאת צבי אילן, סופר דבר

בניין מלכותי מהתקופה הישראלית נחשף ונפגע אתמול במהלך עבודות הכשרת שטח להקמת אתר קיבוץ הלהציבי בתל יזרעאל, הצופה על בקעת חרוד. אנשי אגף העתיקות הגישו תלונה חריפה למשטרה, לאחר שהפסיקו את העבודה, בטענם שהעבודה נעשתה למרות סיכום משלשום לא להמשיך בחפירה באמצעות דחפור בשטח זה, שהוא בדרום־מזרח התל.

קיר המבנה הגדול שנחשף בנוי בשיטה הטיפוסית לתקופת המלוכה הישראלית, של „ראשים ופתינים", והיא דומה לבנייה הקלאסית הישראלית הידועה מעיר המלכה שומרון.

בתל יזרעאל היה ארמון החורף של מלכי ישראל, שבירתם הקבועה היתה בשומרון. ייתכן שהמבנה שנחשף שייך למכלול בנייני הארמון. היות ובתל יזרעאל לא נערכה מעולם חפירה מסודרת יש חשיבות מיוחדת למניעת פגיעה בכל „שריד", שמשמעותו רבה לחקר המקום ותולדות ממלכת ישראל בכלל.

שריד תובע מאבן בדיקת פרשת קידוח מי ההרודיון

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בכנסת

חבר ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ח"כ יוסי שריד, מבקש מיו"ר הוועדה, ח"כ אבא אבן, דיון יסודי בפרשת הקידוח ליד הרודיון כדי להחליט אם עומדים לשאוב שם מים חיים או מים גנובים.

בפנייתו ליו"ר הוועדה מסביר שריד, כי הוועדה חייבת ללמוד את הנושא ביסודיות ולהיווכח לדעת האם מדובר בקידוח שהוא לרווחת כל האוכלוסיה – ערבים כיהודים או שהוא קידוח של „הרצחת וגם ירשת".

עובדי המדינה הודיעו לשמיר על הכוונה להחליפם בקצינים

מאת דני צדקוני, סופר „דבר" בדרום

עובדי המדינה הישראלים ברצועה הודיעו לראש הממשלה על כוונת משרד הבטחון לבטל את מינויים כעובדי המינהל האזרחי ולהציב במקומם החל מה־11 לחודש קציני צבא.

כידוע עובדים 80 העובדים האלה המייצגים את משרדי הממשלה השונים ברצועה תחת צווי ריתוק שתוקפם יפוג ב־15 לחודש. אלה הוטלו עליהם לאחר שהם פתחו בסוף חודש מארס השנה בעיצומים על שתביעתם להעלות את דמי תוספת הסיכון בסך 17 שקל לחודש שהם מקבלים לשיעור דומה שאותו מקבלים אנשי כוחות הבטחון. לדברי יו"ר הוועד שלהם שליחותם הביתה או למשרדי האם שלהם ע"י הכנסת אנשי צבא במקומם מהווה הפעלת צבא לשבירת מאבק מקצועי לגטימי של עובדים. הכוונה כפי שנמסר היא שאת הקשר עם משרדי האם בישראל ינהלו הקמ"טים הערבים. כיום מבוצע הקשר הזה ע"י הקמ"טים הישראלים.

הנחיה לעמותת השתלות מיפרקים להתאחד עם אגודת ידידי „רוטשילד"

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

ד"ר דב גולן, מנכ"ל משרד הבריאות, הינחה השבוע את ראשי העמותה הציבורית של המרכז להשתלות מיפרקים ליד בית החולים רוטשילד בחיפה, להתאחד עם אגודת הידידים של המוסד זאת, מאחר שמדיניות משרד הבריאות היא שלא לאפשר הקמת עמותות נפרדות ליד המחלקות השונות של בתי החולים.

העמותה הציבורית ברוטשילד הוקמה לפני כשנה ונרשמה כחוק ואף קיבלה אישור של פטור ממס, על תרומות שהיא מגייסת בשביל מרכז השתלות המיפרקים שליד המחלקה האורתופדית ברוטשילד. בראש העמותה עומד מוטי כץ, וחברים בה מנהלי מפעלים וחברות ואנשי עסקים. כפי שנודע, פנה באחרונה המנהל בפועל של בית החולים רוטשילד, ד"ר לודביג פודרשין, בלחץ מנהלי המחלקות במוסד אל הנהלת משרד הבריאות בבקשה להורות לראשי העמותה הציבורית להתאחד עם אגודת הידידים של המוסד.

ד"ר פודרשין הסביר, כי במצב הקיים אין להנהלת בית החולים, האחראית על הנעשה במוסד, כל אפשרות של פיקוח על העמותה וסכומי הכסף וניהול הכספים בה. כאמור, הועלתה ההצעה לאחד את פעולות העמותה עם פעולותיה של אגודת הידידים של בית החולים. הנהלת משרד הבריאות נענתה לה והורתה לה לפעול לפיה.

חיילים הודים מתבוננים בערימת נשק, שהסגירו לידיהם המורדים הטאמילים, עם תחילת יישום הסכם השלום בסרי־לאנקה. (צילום: א.פ.)

مكان الأصل

هكذا عن الأصل

דייויד אואן מתפטר: מפלגתו בעד התמזגות עם הליבראלים

לונדון (א.פ. וע"ר) . – מנהיג המפלגה הסוציאל־דמוקראטית הבריטית דייויד אואן התפטר אתמול מתפקידו, לאחר שחברי מפלגתו התעלמו מהמלצתו והצביעו בעד מיזוג עם המפלגה הליבראלית.

שתי המפלגות התמודדו בגוש אחד בשתי מערכות הבחירות האחרונות בבריטניה, אולם לא הגיעו להשגים רבים מול יריביהם ממפלגת ה„לייבור" ומהמפלגה השמרנית. בבחירות האחרונות השיגה מערך זה 22 חברי פרלמנט – מתוכם 4 סוציאל־דמוקראטים ו־18 ליבראלים.

58,000 חברי המפלגה הסוציאל־דמוקראטית נשאלו באמצעות הדואר אם ברצונם להתמזג עם הליבראלים, והתשובות שסוכמו אתמול הראו על רוב של 57.4 בעד האיחוד, בעוד 42.6 התנגדו לו.

שעה לאחר היוודע התוצאות הודיע אואן בן ה־49 על התפטרותו, ולפיכך לא יעמוד בראש משלחת המפלגה לשיחות על המיזוג, שיחות שיארכו שסה חודשים לכל הפחות. „חברי המפלגה הצביעו בניגוד לדעתי. זוהי זכותם המלאה. במצב הנוכחי לא אוכל להנהיג את המפלגה", אמר אואן.

משקיפים פוליטיים אמרו, כי ההתפטרות עשויה לשים קץ לקריירה הפוליטית של אואן, שנחשב בעבר לכוכב העולה של מפלגת ה„לייבור". אואן, שכיהן כשר החוץ בממשלת ה„לייבור" האחרונה, פרש מה„לייבור" ב־1981, לאחר שטען כי המפלגה נעה שמאלה, והקים את המפלגה הסוציאל־דמוקראטית.

מנהיג הליבראלים דייויד סטיל, שדיבר בזכות איחוד שתי המפלגות, בירך על החלטת המיזוג. „שש שנים הן די והותר לאירוסין", אמר. „הגיע הזמן לצלצל בפעמונים".

מנהיג המפלגה הסוציאל־דמוקראטית בבריטניה דייויד אואן: האיש המבטיח

מסוכן לנסוע בקליפורניה: יורים על אופנוענים

לוס אנג'לס (א.פ). – היריות על נוסעים תמימים בכבישי דרום קליפורניה נמשכות. בשבוע האחרון נורו בדרך זו ארבע רוכבי אופנוע, והשלטונות הציעו פרסים ללוכדי היורים ואף הרכיבו „קלסתר ליורה".

השבוע דיווחו השלטונות על מפנה חדש במסכת היריות בכבישי האיזור, לאחר שטייס קירב את מטוסו אל סמוך למטוס „ססנה" וכיוון רובה ציד אל עבר טייס ה„ססנה" בשעה ששניהם טסו לאורך כביש החוף בצפון סאן דייגו.

מייג'ור האנק פולאק ממשטרת האוויר באל־כוחו סיפר, כי טייס ה„ססנה" לא נפגע מהיריות וכי היורה האלמוני עדיין לא אותר. „אולי בפעם הבאה הם ישתמשו בספינות טילים", אמר פולאק.

ביריות ה„נורמאליות" על הכבישים לא נפגע איש מרוכבי האופנוע או מנוסעיהם. יחד עם היריות השבוע מגיע ל־30 מספר התקפות הירייה, ידוי האבנים והתקיפות האחרות בדרום קליפורניה מאז ה־18 ביוני השנה.

בית משפט מהפכני פלשתיני הוקם בצידון

צידון (ע"צ) . – בית משפט „מהפכני" פלשתיני בדרום לבנון דן ביום ג' למוות שלושה אנשים, שהורשעו ברצח של שלושה אזרחים שיעים לבנונים – כך מסר מקור של אש"ף. המקור הוסיף, כי שני נאשמים נוספים נדונו למאסר עולם ול־15 שנות מאסר על סיוע לרצח.

בית משפט זה, שהוקם בצידון ביום ג', הוא הראשון מסוגו מאז נסוג צה"ל מאז פלישת צה"ל ללבנון.

נמסר, כי שניים מבין השלושה נדונו שלא בפניהם, משום שאחד מהם נמצא בידי המיליציה השיעית „אמל" ואילו האחר, אזרח סורי, הצליח להימלט. הנידון השלישי הוא פלשתיני והוא נמצא בידי כוחות אש"ף.

החמישה הורשעו כי חטפו ורצחו ב־23 ביולי שלושה שיעים ממזרח לצידון. גופותיהם הרצוחות נמצאו בשבוע שעבר, לאחר ש„אמל" הודיעה למפלגות השמאל בצידון על העלמם.

מכירה פומבית לראיון ישן עם ג'ון לנון

לונדון (א.פ.) . – סליל הקלטה באורך שעתיים, שבו מסביר הזמר ג'ון לנון את סגנון חייו ואת הפילוסופיה שלו, נמכר השבוע בגלריה סות'בי תמורת 23,650 ליש"ט (37,370 דולאר).

סליל ההקלטה, תחת הכותרת „הכל נמצא בתוכך; חברה, וזה לא נמצא בשום מקום", הוקלט במסגרת ראיון שהעניק לנון לשני סטודנטים בריטים ב־1968. את הסליל רכש בית הקפה „רוק כבר" בניו יורק.

בראיון דן לנון עם מראייניו על נושאי פוליטיקה, כסף, דת, אושר, מסעות סמים וכן על יתר חברי להקת ה„ביטלס" – פול מקארתי, ג'ורג' האריסון ורינגו סטאר. רק חמש דקות מתוך הראיון, שערכו שני הסטודנטים בביתו של לנון לשם עיתון באוניברסיטה שלהם, שודרו עד כה בפומבי.

בין יתר החפצים שנמכרו במכירה הפומבית בסות'בי היה גם סרט קצר בן 20 דקות, שצולם בעת הסרטת סרטם של ה„חיפושיות" „הלפ" ב־1965. הסרט, המראה את ארבעת חברי הלהקה ואת מעריציהם משתעשעים בהפסקות בין הצילומים, נמכר תמורת 7,000 ליש"ט.

הגבר שפלש לפנטאגון היה לא שפוי בדעתו

וואשינגטון (רויטר). הגבר שפרץ לתוך הפנטאגון כשבידו אקדח ודרש לדון בנושא הטילים הגרעיניים, היה בלתי שפוי בדעתו. הוא נורה למוות על ידי שומר של משרד ההגנה האמריקאי, בשעה ששר ההגנה וויינברגר ושר החוץ שולץ סעדו את פת השחרית בקומה הראשונה של הבניין הגדול.

הפולש, דוויאן וולאס, בן 03, פרץ דרך ביתן של אנשי הבטחון והתקרב לעבר המשרדים של ראשי המטות המשולבים.

שני השרים שמעו רעש, אך רק מאוחר יותר נודע להם כי היו אלה שתי יריות. אחת מהן פגעה בגבו של הפולש, הוא מת זמן קצר לאחר מכן. השרים המשיכו בארוחת הבוקר שלהם, אירוע שבועי קבוע, ללא הפרעות.

הבולשת הפדראלית מסרה כי לוולאס, תושב יאנגסטאון במדינת אוהיו, היו בעבר בעיות נפשיות והוא אושפז במספר פעמים במוסדות פסיכיאטריים. לאחרונה שוחרר מבית חולים באוהיו בחודש אפריל.

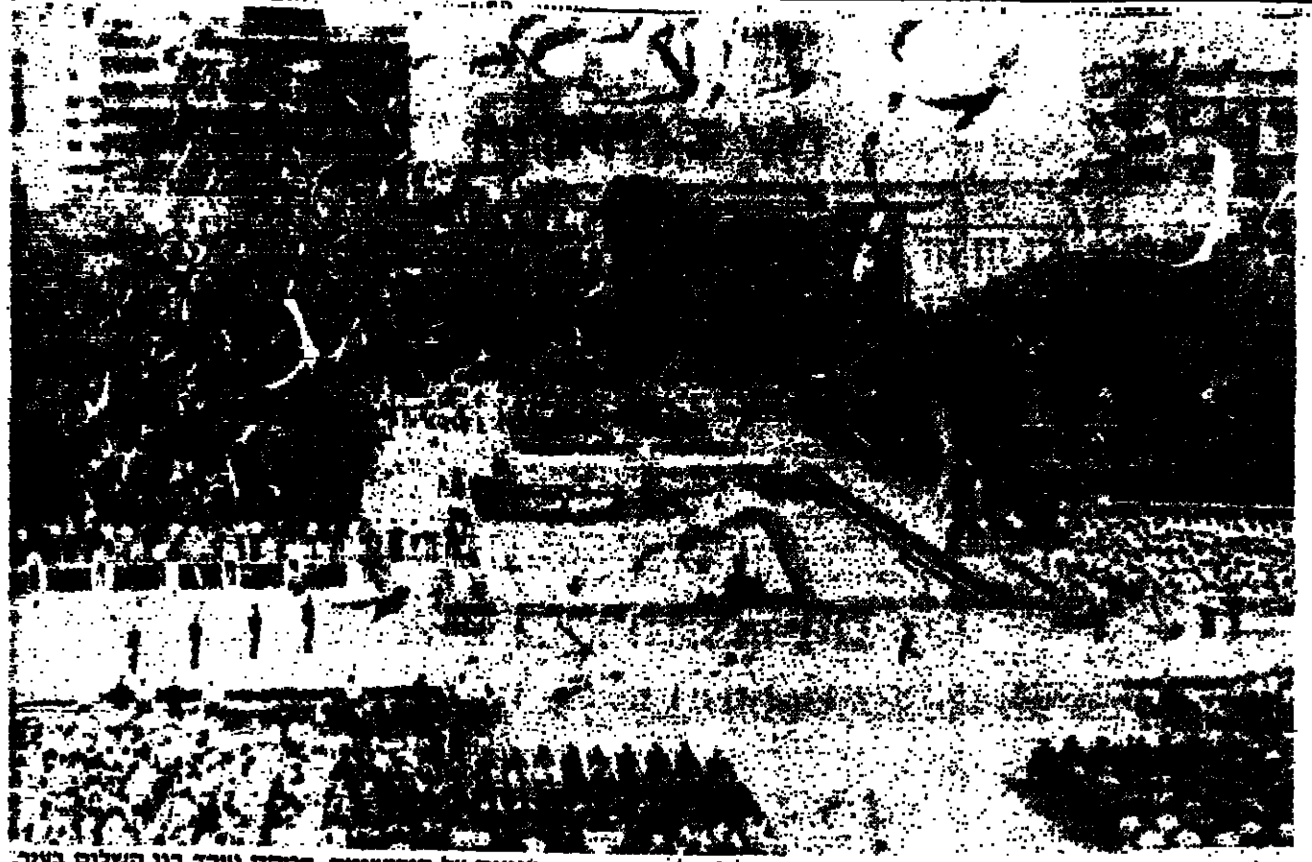

להק יונים משולח לאוויר במסגרת הטקס לציון 42 שנה להפלת הפצצה האטומית על הירושימה. הטקס נערך בגן השלום בעיר. [צילום: א.פ]

שווארדנדזה מבטיח ויתור סובייטי בעניין פירוק הנשק הכימי

„72 טילי פרשינג מפרידים בינינו ובין סילוק הטילים לטווח בינוני"

ז'נבה (א.פ.) . – שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנדזה אמר אתמול, כי ראשי החץ הגרעיניים האמריקאים המורכבים על הטילים המערב גרמניים מדגם „פרשינג 1 א." הם המכשול העיקרי על הדרך להשגת הסכם לסילוק כל הטילים לטווח בינוני.

„72 ראשי נפץ גרעיניים מפרידים בינינו ובין הסכם על טילים לטווח בינוני ולטווח קצר", אמר שווארדנדזה בנאום בפני ועידת ז'נבה לפירוק החימוש. הוא אמר, כי אם ארה"ב תדבוק בסירובה לסלק את ראשי הנפץ, בעלות הברית של ארה"ב „עשויות לבקש להציב ראשי חץ דומים בשטחם, וברה"מ תיענה לבקשתן".

לדברי שר החוץ הסובייטי, הסכם מעין זה יהיה „מעוקר ואנמי". במהלך שהותו בז'נבה אמור שווארדנדזה להיפגש עם מאקס קמפלמאן, ראש הצוות האמריקאי לשיחות על פירוק הנשק.

בנאום במלאות 42 שנה לפצצה האטומית בהירושימה, הודיע שר החוץ הסובייטי על ויתור נוסף של ארצו בעניין הנשק הכימי. הוא אמר, כי הקרמלין מקבל את ההכרח לכפות על פי חוק את הבדיקות הקבועות על יצור הנשק הכימי. קודם לכן, הסכימה ברה"מ עקרונית לבדיקות־פתע של נשק כימי, אולם הודיעה כי היא שומרת לעצמה את הזכות לסרב לעריכת בדיקה מטעמי בטחון.

ארה"ב הציעה כי הבדיקות ייערכו תוך התרעה של ימים ספורים בלבד, ואילו בריטניה הציעה לקבוע גג של 10 ימים לעריכת הבדיקות. שווארדנדזה לא ציין מה היא עמדת ארצו לגבי שאלה זו.

שר החוץ גם הציע לחברי הוועידה לבוא לבקר במתקן הצבאי בשיחאני שבברה"מ כדי לעמוד על דרך יצור הנשק הכימי שם ולבדוק את טכנולוגיית השמדת הנשק הכימי, המפותחת במקום. הוא הבטיח, כי מתקן נוסף להשמדת נשק כימי ייפתח גם הוא בקרוב לביקור משקיפים זרים.

ראש המשלחת האמריקאית מאקס פרידרסדורף אמר, כי משלחתו מקדמת בברכה את הצעד הסובייטי „החשוב" הזה. הוא ציין, כי עם זאת נשארו עדיין מכשולים רבים בפני השגת הסכם. „מלאכתנו אינה קלה, אבל צעדים כמו הצעד הסובייטי האחרון מקלים עליה", אמר.

המורדים הטאמילים משתחררים אך מעדיפים למסור את נשקם להודים

קולומבו (א.פ.) . – ממשלת סרי־לאנקה הודיעה אתמול לשחרר 1,700 אסירים טאמילים וזאת בהתאם להסכם השלום, שנועד לשים קץ למלחמת האזרחים בת ארבע השנים באי.

שר ההגנה ספאלה אטיגאלה חתם על צווי השחרור לאסירים הטאמילים, שהוחזקו ללא משפט. דובר במשרד ההגנה אמר, כי כל האסירים נעצרו על פי חוקי החירום, שהרשו למשטרה לעצור אנשים עד ל־18 חודש, אם נחשדו במרידה או בסיוע למורדים הטאמילים.

לפי הערכות רשמיות, מספרם הכולל של האסירים הטאמילים הוא כ־3,800, אולם מקורות עצמאים טוענים, כי המספר עולה על 5,000. במשרד ההגנה נמסר, כי יתר האסירים ישוחררו לאחר שארגוני המורדים הטאמילים יסיימו להגיש את נשקם.

ארגון המורדים העיקרי, „הנמרים הטאמילים", החל להחזיר את נשקו לבסיס חיל האוויר פאלאי. אחד ממנהיגי המורדים אמר, כי הארגון מעדיף למסור את הנשק לחיילים ההודים מאשר למסרו לחיילי סרי־לאנקה. יותר מ־4,000 חיילים הודים שוהים באי כדי לפקח על הסכם הפסקת האש, שנחתם [illegible] ממשלת הודו [illegible] ראג'יב גאנדי.

נמסר, כי מסירת הנשק מתעכבת, משום סרוב מנהיגי ארגון „הנמרים" [illegible]

העיתון הבריטי „דיילי מייל" מואשם כי עודד האנטישמיות

לונדון (ע"ר) . – מועצת העיתונות הבריטית האשימה אתמול את העיתון רב התפוצה „דיילי מייל" בעידוד אנטישמיות, על שהשתמש במונח „כושר נוסטרה" בתיאור את מעשיו של איש עסקים יהודי ושותפו.

המועצה הביעה את הדעה, כי היה על העיתון להימנע מאזכור מוצאו היהודי של איש העסקים בידיעה המתארת את נסיונה הסמוי במחלוקת של חברת הבידור „גינס" לרכוש חברה סקוטית לייצור ויסקי.

ה„דיילי מייל" תיאר את איש העסקים היהודי, ועימו קבוצה של בעלי הון הממלאים תפקיד חשוב בעיניני בורסה יהודיים, כ„כושר נוסטרה" – משחק מלים המזכיר את הביטוי „קוזה נוסטרה", שבו משתמשים לתיאור המאפיה בארה"ב.

בהגיבה על תלונה של אחד הקוראים קבעה המועצה: „ההתייחסות לאיש העסקים היתה פוגעת, ואין אנו יכולים לקבל את הטענה כי עצם היותו יהודי היה חיוני לידיעה. בין אם התכוונו לכך או לא, הידיעה עלולה לעודד אנטישמיות".

דובר מטעם העתון הבהיר למועצה, כי המונח נועד להיות משחק מלים משעשע.

בנו של השאה: צריך להתלכד נגד חומייני – תחת הנהגתי

פאריס (ע"ר) . – ריזה פאהלאווי, בנו של השאה האיראני, אמר אתמול כי הגיע הזמן ללבות את ההתנגדות למשטרו של חומייני באיראן וללכד אותה תחת הנהגתו.

בנו של השאה בן ה־27 אמר במסיבת עיתונאים בפאריס, כי הוא מוכן לעמוד בראש האופוזיציה למשטרו של חומייני, לאחר ששמר בשמונה השנים האחרונות על „פרופיל נמוך". „שמרתי על פרופיל נמוך כדי להתרכז בהקמת רשת התנגדות מחתרתית בתוך המדינה", אמר.

פאהלאווי, שזכה באיראן לכינוי „מיני־שאה", מוכר על ידי המלוכנים האיראנים כיורשו של אביו, שנפטר ביולי 1980 בגלות במצרים. דחה הצעה מצד הממשלה האיסלאמית בארצו לבוא ולחיות באיראן.

בין המלוכנים ובין ראש הממשלה האחרון לפני הפלת השאה, שאפור בחטיאר קיימים חילוקי דעות לגבי צורת המשטר לאחר הפלת חומייני. בחטיאר מייעד תפקיד טקסי גרידא לשאה במשטר העתידי, ואילו המלוכנים מצדדים במלך בעל סמכויות נרחבות, כפי שהיה השאה האחרון. בחטיאר אף ייעץ לפאהלאווי להתרחק מאנשי חצר אביו, כדי לזכות באמינות בארצו.

פאהלאווי, המתגורר כיום בארה"ב, אמר כי הקנאות הדתית גרמה לבריחת העילית מהמדינה, ואילו ייצוא השחור גרם לבידודה הן במערב והן בקרב מדינות האיסלאם. „אני כולי תקווה, שאיראן לא תעבור תהליך של לבנוניזציה", אמר בהתייחסו לאפשרות של התערבות זרה באיראן.

הטוען לכתר הביע תמיכה עקרונית בשליחות אוניות מלחמה אמריקאיות למפרץ הפרסי ואמר שהדבר מוכיח, כי „אי אפשר לדון עם איראן בצינורות דיפלומאטים מקובלים". תתתת

עיראק שחררה הטייס הסורי

רבת עמון (ע"צ וע"ר). עיראק שיחררה את טייס מטוס המי"ג 21 הסורי שהופל בחודש שעבר מעל תחום עיראק. – כך מסר אתמול מקור ירדני. הוא ציין כי הטייס שוחרר בגבול עיראק סוריה ונמסר לשלטונות דמשק.

תותחי נ.מ. עיראקים הפילו את המטוס באיזור הגבול העיראקי והודיעו כי הוא פלש למרחב האווירי שלהם. סוריה הסבירה כי הטייס „סטה ממסלולו" והגדירה את הפלת המטוס כפעולה בלתי מוצדקת.

גאנדי הודף ההתקפות עליו: לא לקחתי שוחד מהשוודים

ניו דלהי (א.פ.) . – ראש ממשלת הודו ראג'יב גאנדי הכחיש אתמול כי הוא או בני משפחתו קיבלו שוחד בעת החתימה על חוזים לרכישת תותחים משוודיה. גאנדי אמר את הדברים בעת דיון בפרלמנט, המבקש להקים ועדת חקירה מיוחדת לבירור השערוריה.

עיתונים בשוודיה טענו, כי מספר אנשים ממפלגת „הקונגרס", מפלגתו של גאנדי, וכן פקידים בכירים במשרד ההגנה ההודי קיבלו שוחד בעת רכישת תותחי „הוביצר" מהחברה השוודית „בופורס". ערכה הכולל של העסקה היה 17 מיליארד רופיות (1.4 מיליארד דולאר).

מנהיגי אופוזיציה ואף כמה מחברי מפלגתו של גאנדי טענו, כי ראש הממשלה או כמה מקרובי משפחתו היו בין מקבלי השוחד. לפי דיווחים אחרים, תשלומי השוחד הגיעו לחברי מפלגת „הקונגרס". אף אחת מהאשמות לא הוכחה עד כה.

„אני מכריז באורח חד משמעי, כי לא אני ולא בני משפחתי נטלנו שוחד", אמר גאנדי לחברי הפרלמנט, „אין זו אמת". ראש הממשלה חזר על הבטחתו להביא לדין את כל מי שקיבל תשלומים בלתי חוקיים.

ההאשמות בדבר השוחד כבר גרמו לקשיים מדיניים לכת בממשלת הודו. שר ההגנה ו.פ. סינג נאלץ להתפטר מתפקידו בחודש אפריל, לאחר שהודיע על פתיחת חקירה בנושא. חברי מפלגת „הקונגרס" אילצו אותו להתפטר, משום שטענו שהחקירה הביכה את גאנדי ואת המפלגה.

בחודש שעבר הורה גאנדי לגרש מהמפלגה את סינג יחד עם שלושה חברי ממשלה לשעבר, בטענה כי היו מעורבים ב„פעילות אנטי־מפלגתית". מייד אחר כך התפטר מתפקידו שר ההגנה החדש, ארון סינג, ב„סיבות אישיות", אולם עיתונים טענו, כי הדבר נעשה במחאה על דרך הטיפול בפרשה.

חברי האופוזיציה דחו עד עתה את הקמת הוועדה המיוחדת לחקר הפרשה ותבעו לכלול בחקירה גם עסקות נשק נוספות. הם גם דרשו לצרף לוועדה חברי אופוזיציה נוספים.

בית הספר לפרסום ושיווק
ליד קבוצת לתקשורת
פרסום ושיווק - לימודים מעשיים ברמה אקדמאית

- ✓ איך לקדם מכירות בתקופה של מיתון כלכלי?
- ✓ איך להבין ולבצע מודעות מוכרות ואפקטיביות?
- ✓ כיצד מתרגמים מטרים שיווקיים לפתרונות רעיוניים?
- ✓ אילו אמצעי פרסום יעילים בשווקי אירופה וארה"ב?
- ✓ כיצד ההתנהגות צרכנית משפיעה על הפרסום?
- ✓ כיצד להיערך לטלויזיה מסחרית בארץ?
- ✓ כיצד להבין מחקר שוק ואיך בודקים עמדות של הצרכנים?
- ✓ כיצד ליצור פרסום מכירתי שיהיה גם תדמיתי?
- ✓ אילו מסרים פרסומיים מתאימים לפרסום בדיוק?
- ✓ כיצד להבין ההוצאת תקציב פרסום בין אמצעי המדיה השונים?
- ✓ כיצד להתמודד עם מקרה יותר לפתרון?
- ✓ כיצד פועל משרד פרסום מודרני?
- ✓ כיצד להבין מסע יחסי ציבור בתקציב מינימאלי?
- ✓ איך לנסח הודעה לעיתונות כדי שיהיה לה סיכוי טוב להכנס לעיתון?
- ✓ מתי לנקוט ב"פרסום דמוגלי" ומתי ב"אמוציונאלי"?

דבר של היום הוא דבר חדש

למר יעקב נוה
יו"ר יוצאי תימן ועדן
לרגל בחירתך לועד הפועל של ההסתדרות
אנו מברכים אותך בהמשך פעילות ברוכה למען החברה.
מפעלי אחים טסה
שכונת התקוה

מועצה אזורית הגליל התחתון
מכרז מס' 8/87
למועצה האזורית הגליל התחתון דרוש
רכז תחבורה
היקף המשרה – מלאה.
כישורים – נסיון בניהול צוות עובדים, בעל נסיון קודם בתפקיד דומה. רשיון לאוטובוס רצוי.
תיאור התפקיד –
ניהול שוטף של מחלקת התחבורה של המועצה. ארגון הסעים למוסדות החינוך. ופיקוח על הרכב במועצה.
המעונינים יגישו את הצעותיהם עד תאריך 16.8.87 למזכירות המועצה האזורית הגליל התחתון, מרכז אזורי כדורי.
לפרטים נוספים ניתן להתקשר טלפון 06/767213/4.
אהרון צורף
מזכיר המועצה

מרכז משען מודיע:
משען MISHAN
במחלקת האיכלוס
(הרשמה לבתי אבות)
של מרכז „משען", ברח' בלוך 27 תל־אביב, לא תתקיים קבלת קהל עד יום שלישי 5.9.87 לרגל שיפוצים
עם קהל הפונים הסליחה

אַלְמֶקְס משחת השיניים — יעילה פי 3 במניעת עששת

ליום שישי 7.8.87
תל־אביב
שדה דב – האוזנר 3, תכנית ל' – 428510
מעין חיים – סניף צהלון – שד' ירושלים 98, יפו – 822986
ירושלים
מרפאת רוממה הכ"ג 28 – 523191
חיפה
מזור – הבנקים 97 – 524113
פתח־תקוה
סופר פארם – שפירא 43 – 909030
בני־ברק – רמת־גן
המגן – ביאליק 30 רמת־גן – 723674
בת־ים – חולון
עצמאות – בלפור 75 בת־ים – 865583
קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854
רחובות
הנשיא – הנשיא הראשון – 461342
רעננה – כפר־סבא – הוד השרון
מרכז גולן – אחוזה 198 רעננה.
ליום שבת 8.8.87
תל־אביב
שדה־דב – האוזנר 3 תכנית ל' – 428510
זיוה – אצ"ל 52, שכונת התקוה – 378403
שדה־דב – האוזנר 3 תכנית ל' – 128510 – מוצ"ש
זיוה – אצ"ל 52, שכונת התקוה – 378403 – מוצ"ש
ירושלים
הר הזיתים – הר הזיתים – 287480
מרפאת רוממה – הכ"ג 28 – 523191 – מוצ"ש
חיפה
קרית אליעזר – כבד מאיר הוף 6 – 511707
פתח־תקוה
כנופארם – ספרינצק 20 – 9321067
בני־ברק – רמת־גן
רמת יצחק – ירושלים 96 רמת־גן – 777506
בת־ים
מזור – הבימה רייק 20 בת־ים – 583360
רחובות
כללית – בני משה – 452381
רעננה – כפר־סבא – הוד השרון
קופת חולים באחוזת – הוד השרון
קופת חולים – בן גוריון 45 כפר־סבא – מוצ"ש

אַלְמֶקְס
מיוצרת ע"י טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ ברשיון GABA שוויץ

למשפחת שמוליק ורחל רבינוביץ
משתתפים בצערכם העמוק על מותו של
דודי ז"ל
מפעל המים והניקוז גליל עליון
מפעל חצבני – דן
מפעל הדן המזרחי

ב"ה
זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע ואתחנן, נחמו
י"ג באב תשמ"ז

	ערש"ש	מוצ"ש
ירושלים	6.54	8.11
תל־אביב	7.12	8.13
חיפה	7.06	8.14

לרחל ושמוליק רבינוביץ
מקבוץ כפר גלעדי
אתכם באבלכם הכבד
בית ארד דליה

במלאת שנה לפטירתו של
חיים גלובינסקי ז"ל
יתקיים טקס אזכרה בחלקת הקבר בבית העלמין נחלת־יצחק ביום ב' ט"ו אב תשמ"ז 10.8.1987 בשעה 17.00.
מרכז הפועל
הועד האולימפי בישראל
המועצה להסדר ההימורים בספורט.

במלאת שנתיים למותו של יקירנו
הבלתי נשכח
מיכאל (מיקי) אלבין
ז"ל
נתייחד עם זכרו ביום שלישי ה־11.8.87 ט"ז באב תשמ"ז
בשעה 16.00 בבית העלמין בקרית שאול.
המשפחה

גלאסנוסט, אבל בזהירות

מאת שלמה שפיר, סופר "דבר"

כיצד מגיבים בחוגי הקונפדרציה הבין־לאומית של האיגודים המקצועיים החופשיים בבריסל על מדיניות הגלאסנוסט של גורבצ'וב ועל כל השינויים המתרחשים בברית המועצות? תגובתו הרשמית של ג'ון ונדרווקן, מזכ"ל הקונפדרציה, שסיים זה עתה ביקור של שישה ימים בארץ כאורח ההסתדרות, היא שעמדות האינטרנציונל המקצועי טרם [illegible] בנושא. באורח בלתי־רשמי הוא אומר, שהתהליך מעורר במובן עניין רב, אך שלדעתו מדובר יותר במאמץ למודרניזציה של החברה הסובייטית מאשר בדמוקרטיזציה שלה. מכאן חשוב ביותר יהיה בוודאי התפקיד שהאיגודים המקצועיים יוכלו למלא בעידן "הפתיחות".

עם ממלא מקום ראש הממשלה ויו"ר העבודה שמעון פרס. תמיכת הקונפדרציה של האיגודים החופשיים מובטחת בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים ליוזמת השלום של פרס ולקידום ועידת השלום הבין־לאומית במזרח התיכון. לדעת ונדרווקן, הפעיל המנוסה של האיגודים המקצועיים האירופיים מתקשה להבין את הוויכוח הנטוש בארץ בשאלת זכות ההגדרה העצמית – מושג שהוא יסוד מוסד בתנועה המקצועית החופשית. אין ספק, אומר ונדרווקן, [illegible] בעמדה של ישראל בשאלה הפלשתינאית נמשך, אם כי יחסית לאיגודים אחרים מצבה של ישראל באינטרנציונל המקצועי רב יותר הודות למעורבותה הפעילה של ההסתדרות.

ונדרווקן שנכח בדיון הוועד הפועל של

ג'ון ונדרווקן, מזכ"ל הפדרציה הבין־לאומית של האיגודים המקצועיים מרצה בפני חברי הוועד הפועל של ההסתדרות (צילום: ישראל הררי)

מדברי ונדרווקן, סוציאליסט פלמי מוותיקי האינטרנציונל, עדיין נשמעת נימת ספקנות נוכח לקחי העבר הלא־רחוק, אך הוא מאשר כי איגודים ארציים במערב־אירופה המסונפים לאינטרנציונל מגלים עניין גובר באווירה החדשה בברה"מ. כך, למשל, התרשמו נציגי משלחות של איגודים אלה מהטון הרב יחסית שהוקדש להשמעת דברי ביקורת בוועידה האחרונה של האיגודים המקצועיים הסובייטיים בתחילת שנה זו. אולם עדיין לא ברור באיזו מידה נאומים ביקורתיים אלה הושמעו בהשראה מלמעלה או היו ביטויים ספונטניים מלמטה. מכל מקום, למרות קשרי הגומלין הדו־צדדיים של איגודים בארצות לא־קומוניסטיות שונות עם איגודים בברה"מ ובארצות מזרח אירופה, אין איש במערב מעלה על הדעת איחוד מחדש של שני האינטרנציונלים המקצועיים, החופשי בבריסל והפרו־קומוניסטי בפראג.

בעת ביקורו בארץ נפגש ונדרווקן, לבד ממזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר וחברי הוועדה המרכזת, גם

ההסתדרות. בנושאים בין־לאומיים שמע על התחייבותה של ההסתדרות להגביר את מאבקה נגד משטר האפרטהייד בדרום אפריקה, על כל הכרוך בכך, ומקווה לזרז מימוש ההחלטות בדבר סיום הקשרים הכלכליים של חברות הסתדרותיות עם דרום אפריקה בעתיד.

בחודשים הקרובים יהיה מזכ"ל הקונפדרציה עסוק ראשו ורובו בהכנות לקונגרס הבא של האיגודים המקצועיים החופשיים במלבורן, בהשתתפות 600 צירים מרחבי תבל. הוא שמח שבוב הוק, מי שעמד במשך יותר מעשור בראש האיגודים המקצועיים של אוסטרליה, זכה בניצחון מחודש בבחירות הכלליות בארצו ויוכל לקדם בברכה את אורחיו כראש ממשלת לייבור. הוועידה שתוקדש לנושא "אתגר השינוי" תדון בבעיות האבטלה, השפעת הטכנולוגיות החדשות על תפקידי האיגוד המקצועי ונסיונות מעבידים פרטיים, חברות בין־לאומיות וממשלות שמרניות לכרסם בכוחה הארגוני והרעיוני של התנועה המקצועית.

מוסה מ„חבורת איינדה"

מאת נתן רועי

המגיעים לכפר האמנים עין־הוד, בדרך לחיפה, עולים למוזיאון ה"דאדא". יש כאלה שמתיישבים לפני כן במסעדה המקומית הסמוכה למוזיאון. אם אתרע מזלם יגש אליהם גבר כבן 50, [illegible] כמו בעל מסעדה מיומן. השירות שתקבלו, אני בטוח, יהיה מעולה, כי זה מוסה, שמאחוריו שנות פעילות רבות בשירות המדינה.

חייו המקצועיים הם קודש, אבל קו דק מפריד ביניהם ובין החול, היומיום. זה הרגע שקיבל מוסה לוי ממורו ורבו, תא"ל גרעון מתנימי המנוח. מתנימי לימד את כל הצעירים, כמו את מוסה, איך חיים ואיך שרים וכינס סביבו חבורה של "וטראנים" מן השירות כמו מנחם דיגלי, ראש היחידה המיוחדת של צה"ל בעבר והיום איש עסקים, צורי שגיא, מי שהיה איש צנחנים שנים רבות, רן פקר הטייס, ספקי – צלם בעבר והיום איש הקרן הקיימת, יצחק גיבלי, איש הצנחנים שנפל בשבי הירדני ולמרות עינויים קשים שעבר לא נשבר.

לחבורה הזאת, שהיו מוקדשים לחיים ולפרגון של האחד למשנהו, ועוד כהנה וכהנה פעולות מיוחדות לה, קראים: "חבורת איינדה" (על שם המנהיג של צ'ילה שנרצח במהפכה הצבאית שם). בחייו היה גרעון מתנימי "מפקד" השיר של מוסה. לאחר מותו, ובטקס האשכבה שערכה החבורה על קברו בבית העלמין, מונה מוסה למזכיר "איינדה" ואילו צורי שגיא, המושבניק דהיום, מונה לנשיא. החבורה ממשיכה להתכנס כל שבוע, בקביעות.

אומרים על חבורת "איינדה" שכל מועדון אליו מגיעים חבריה, פורח, אבל ברגע שהם עוזבים אותו הוא נסגר. כך קרה, למשל, עם מועדון "תקליט" בדרום תל־אביב. כל יום רביעי היו הקירות רועדים מעוצמת השירה, אך משעזבו – נסגר.

היום מתכנסת החבורה כל יום א' בשבוע בעין הוד אצל "מוסה". החבורה אוספים את הדיעות, החברות והבקבוקי הוויסקי הזעירים ועולים לעין־הוד. המקום של מוסה "מתפקד" כאנשים.

"ספקי", חבר בכיר בחבורה: "מוסה פתח את המקום בעין הוד יחד עם מנהל "מנגוה" מתל־אביב [illegible], שנגיע למוסה כל יום א' כדי לעשות לו שמח [illegible] אולי כך עין־הוד תפרח ומוסה יהודית. הוא פתח לפני זמן קצר והיבים לעזור לחבר בצעדיו הראשונים בחיים".

דיגלי מגיע כל יום א' עם אשתו [illegible]. הוא ניגש אל בר היינות [illegible] של עוד שבוע ש"איינדה" ביקרה כאן. הקודים מצטרפים בזה אחר זה למסכת ארוכה של ידידים קרובים שאינם משאירים זכר רחוק בעין הוד.

כשאתה מנסה לדובב את מוסה על שירותו למען המדינה. במשך שנים כה ארוכות, הוא נותן לך לשאול בדיוק שתי שאלות:

שאלה ראשונה: בן כמה אתה היום

מוסה: צעיר מאוד.

שאלה שניה: במה עסקת עד היום?

מוסה: כלום.

כך מסתיים, כל פעם, הדיאלוג הזה. כששואלים אותו שאלות על העבר הבטחוני, הוא מעדיף לעבור לנושא אחר. על ההווה האזרחי הוא מוכן לומר כמה שרוצים.

מוסה: "עזבתי את שירות המדינה לאחר תקופה ארוכה של פעילות. את סכום הכסף שקיבלתי כפיצויים השקעתי בשותפות שהקימה את המסעדה בעין הוד ועשיתי כל מאמץ שאנשים יקבלו כאן אוכל טרי וטעים, יין טוב ואווירה נעימה. זה הכל, לא יותר. זו הגשמת חלום מסוג מסויים". זה מה שהוא אומר. בינתיים הוא מתגורר בבית שכור בעין־הוד. לתל־אביב הוא מגיע לחופשת "אפטר" קצרה רק אחת לשבוע כמו פעם, בתפקידיו הקודמים.

● אנשים ● אנשים ● אנשים ● אנשים ● אנשים ●

כן ירבו

מזכ"ל הפדרציה של האיגודים המקצועיים החופשיים, ג'ון ואן דר וייקן ורעייתו, עזבו אתמול את הארץ, אחרי ביקור בה כאורחי ההסתדרות. שלשום ערך לכבודם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר סעודת ערב, בעלת ייחוד: בלי נאומים. קיסר הסתפק בכמה משפטים חמים שבהם ליווה את מסירת המתנה, ואילו האורח אמר: יש לי חבר פיני שממנו למדתי להזדמנויות כאלה שני נאומים. אחד קצר והאחר ארוך. בישראל אני מרשה לעצמי להשמיע את שניהם. ובכן, הקצר הוא "תודה רבה". הארוך הוא "תודה רבה מקרב לב".

גלאסנוסט

הפסנתרן הסובייטי ולאדימיר פלטסמן (מימין) הגיע אתמול לווינה לאחר 8 שנות מאבק לאשרת יציאה מברה"מ, עם אשתו אנה (משמאל). שגריר ארה"ב לוועידת הלסינקי

הנוכחות, וורן צימרמן (במרכז), קיבל את פני הזוג בשדה התעופה בווינה.

★ ★ ★

ר"ד אנדריי סחרוב יבקר בקנדה בתחילת אוקטובר על מנת לקבל פרס הומניטרי מקרן קנדית. זוהי יציאתו הראשונה מברה"מ אחרי שחרור למוסקבה ממעצר הבית בו היה נתון.

דליה שרון

גינה לי

בגן־פארק שבו ניתן יהיה לעבד את האדמה ולשלם רק עבור השימוש במים והזרעים נפתח בתל־אביב. הגן הוא חלק מפרוייקט שמאורגן על ידי האגף לאיכות הסביבה, בראשותו של סגן ראש עיריית תל־אביב, הפרופסור אפריים סוזנבניק. בגן שנפתח באיזור גני־צהלה, יוכלו תושבי תל־אביב לגדל לעצמם ירקות, פירות ופרחים בחלקת אדמה פרטית שלהם. לאדמה, המחולקת לחלקות עיבוד יש לא מעט קופצים, תושבי תל־אביב שרוצים לחזור לטבע, בגבולות שטח השיפוט של העיר.

נתן רועי

המדור נערך בידי מיכל פלג

זה ואורו יש בסין, ובארצנו יש חמסין – אבל גם בסין חם. דנג שיאופינג (במרכז) מנהיג סין, יצא לפוש במימי בידאיה, מזה קיט קייצי בצפון סין.

כמו באגדות

"מערת הקסמים", יצירתו של הכוריאוגרף והמנהל האמנותי אלווין איילי, כמעט שלא נכללה בביקור הנוכחי בישראל, בגלל מגבלות הבמה הפתוחה בהיכל התרבות. סוף טוב – הכל טוב. תכניות הבמה נשלחו בדחיפות לארה"ב ואיילי התאים את היצירה לנסיבות הדרושות. הרקדנית מארלין באנקס (בתמונה), הנחשבת לאחת מהמעולות בניו־יורק, תוביל את רקדני איילי במערת הקסמים של הכישוף השחור.

משנה מקום, משנה מזל

המחזה "אברוך" (פרדישן), אשר נפסל להצגה לפני שנה בתיאטרון "רויאל קורט" בלונדון, יועלה בפסטיבל "אדינבורג" ב־17 לאוגוסט. המחזה יוצג פעם אחת בלבד באולם קטן בן 340 מקומות. המחזה, המבוסס על פרשת קסטנר, לא הועלה בלונדון בלחץ גופים יהודיים בטענה כי יש בו אלמנטים אנטישמיים. תביעת הדיבה שהוגשה על ידי נתן דרור נגד הוצאת הספרים "איטקה" אשר הוציא את הספר יושבה, לאחר שהקטעים בהם מופיע שמו הוצאו מן הספר. מחבר המחזה, ג'ים אלן, אמר כי הוא מקווה שההצגה תעבור בשקט, אך אינו בטוח בכך.

דליה שרון

חילופים מוסיקליים בפריז

המנצח דניאל ברנבוים התמנה להיות משנת 1989 המנהל המוסיקלי של האופרה הצרפתית החדשה המוקמת בככר הבסטיליה שבפריז. הוא יחליף בתפקידו כמנהל התזמורת הסמפונית של פריז על ידי המנצח הרוסי תושב ארצות הברית סמיון בישקוב.

גדעון קרן

כנר גנב

כינור הסטרדיבריוס שנגנב מברוניסלב הוברמן נתגלה ונמצא עתה בידי משפטים. על ערש מותו, התוודה הכנר ג'וליאן אלטמן בפני אשתו, כי החזיק בסטרדיבריוס של הוברמן, שנגנב מקרנגי־הול בשנת 1936.

הכינור היה מונח בארגז מזהה, יחד עם גזרי עיתונות שסיפרו על הגניבה. לטענתו, קנה את הכינור בסכום של 100 דולר מן הגנב, יום אחרי הגניבה, אך כמה מומחים סבורים כי הוא עצמו היה הגנב. ככנר ראשון של התזמורת הסימפונית הלאומית של וושינגטון ידע אלטמן על הכינור של הוברמן ועל ערכו. יתכן שזוהי הסיבה שאחר־כך לא הצטרף אלטמן לשום תזמורת וניגן תמיד לבדו. הצליל שלו נחשב מיוחד במינו במתיקותו והוא היה פופולרי מאוד. אלטמן אף ניגן בפני הנשיא אייזנהאואר והנשיא ניקסון והיה נגן מבוקש בנשפים של החברה הגבוהה. הוא היה אלכוהוליסט כרוני, מהמר, הולל, רודף נשים וגס רוח. מעולם לא טיפל בכינור שנדד עמו בהתייקפה ובבכות והכינור וארגזו זקוקים עתה לשיפוץ יסודי. לאחר השיפוץ יועמד הכינור למכירה פומבית בלונדון ומצפים להשיג עבורו לפחות 500,000 ליש"ט. הנשכרת העיקרית, היא חברת "לוידס" שהכינור נמסר לידה על ידי אלמנת אלטמן. "לוידס" שילמה בזמנו דמי ביטוח בסך 8,000 דולר להוברמן. האלמנה קיבלה גם היא "פרס" מהחברה. לפני המכירה הפומבית יוצג הכינור לאיטליה וישתתף בתערוכה בעיר קרמונה לציון 250 שנה להולדת אנטוניו סטרדיברי.

דליה שרון

מחסור בשקלים

השבוע נתקלו לקוחות סניף "בנק לאומי" בלונדון בתופעה מפתיעה – בבנק לא היו שקלים למכירה. סגן מנכ"ל בנק לאומי, גשרי ויסנפלד, הסביר למתלוננים כי הבנק יכול להציע למכירה רק שקלים שהובאו מישראל. מכיוון שהשקל חוקי עכשיו, אין המטיילים הישראלים ממהרים להיפרד מכספם. "זוהי השתקפות של בריאותו של השקל", אמר ויסנפלד.

חפש את האשה

מזכ"ל נעמ"ת מאשה לובלסקי תובעת מהמזכיר הארצי של ועד עובדי התעשיה האווירית, יעקב שפי, להורות על פיזור של הוועד החדש של עובדי אלת"א (מפעל של התעשיה האווירית באשדוד), כיוון שלא כלולה בו אשה. לחילופין היא דורשת לצרף אשה לוועד הקיים. בלשכה המשפטית של נעמ"ת התקבלה תלונתה של המהנדסת בלה קירר מאשדוד, שהתמודדה בבחירות ואף קיבלה מספר קולות ראוי לשמו (60) אך לא נבחרה, למרות שהתקנון לבחירות ועדי עובדים מחייב יצוג לנשים במפעלים המעסיקים גם נשים.

חיים ביאנד

זכו בכיס

ב"גילה + וולור" זכו המספרים: 855794; 865814; 895918; 896366; 097669; 118208.

בסך 10,000 ש"ח זכו המספרים:

005386	150903	334426
361806	435542	554377
702054	756860	

בסך 1,000 ש"ח זכו המספרים:

004366	022461	032492
051953	063419	063526
064501	066955	085679
105326	105825	133604
136697	160441	190979
192626	199415	225032
225079	236688	241183
246911	260290	268452
280295	283500	284610
326649	351074	352618
357181	373660	380297
384200	404162	411241
412085	422370	436310
437896	442314	481802
485288	532344	537062
593913	613739	617716
630319	639249	679784
696428	699867	706751
731460	738940	774050
787061	789807	837146

בסך 200 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 1235; 5176; 5915; 9937.

בסך 100 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 584; 928.

בסך 25 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 109; 434; 578; 995.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 5; 8; 9 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

אבו־דאבי (ע"מ). – גרמניה המערבית הסכימה להעניק לסוריה מילווה בסך 70 מיליון מארק (93 מיליון דולאר) – כך מוסר העתון "אל־איתיחאד". 55.9 מיליון מארק מסכום זה ינוצלו לרכישת סחורות גרמניות ו־14.7 מיליון מארק לבניית מפעל לשמן זרעי כותנה.

צ'אד חוששת מפני פלישה לובית חדשה

פריס (ע"צ ורויטר). – צ'אד העמידה את צבאה בכוננות לקראת עימות נוסף עם לוב, והודיעה כי כוחות לוביים מתרכזים באזור המדברי הצפוני ולאורך הגבול המזרחי עם סודאן.

משקיפים אמרו, כי צ'אד מבקשת להוכיח בכך לבעלות בריתה, ובייחוד לצרפת, כי הסכסוך בינה לבין לוב לא הסתיים וכי הקרבות עלולים להתחדש בכל רגע.

בהודעה של ממשלת צ'אד נאמר, כי הכוחות הלוביים מבצעים תזוזות ניכרות בצפון המדינה ומתקדמים לעבר העמדות של צבא צ'אד, ואילו שלושה טורים לוביים מתקרבים לצ'אד מן המזרח, בקרבת הגבול הסודאני.

מקורות צרפתיים בפאריס אמרו ביום ה', כי הלובים תגברו את כוחותיהם מאז הוכו במארס בוואדי דום. הם הביאו כוחות נוספים לקצה הצפוני של צ'אד, וביצעו שינויים בפיקוד.

נערה ממסאדנה שבקליפורניה עומדת מול מצבה לזכרה של מרילין מונרו לפני תחילת הטקס עם מלאות 25 שנה למותה של השחקנית. (צילום: א.פ.)

ועדה לבדיקת בטיחות שיט האבובים בירדן

מאת יורם לוי, סופר "דבר" בירושלים

בעקבות האסונות שקרו לאחרונה בעת שיט אבובים על הירדן, הורה הממונה על מחוז הצפון במשרד הפנים עמרם קלעג'י על הקמת ועדה לבדיקת הנושא.

בראש הוועדה עומד יוסף רביהון, קצין מחוז ושירותי חירום במחוז הצפון, וחברים בה נציגי משרד הבריאות, החינוך, מגן דוד אדום, וראש המועצה האזורית גליל עליון זאב גסטר.

הוועדה התבקשה לרכז נתונים על היקף שיט האבובים בירדן, על נפגעים מהשיט, ולהמליץ על סדרי בטיחות הדרושים ועל אתרים בהן ניתן לשוט באבובים.

עד שהוועדה תשלים את עבודתה, סיכם קלעג'י עם ראש המועצה האזורית גליל עליון, להציב שלטי אזהרה במקומות השיט ולחלק דף אזהרה לשייטים.

ספר של מדען ישראלי מופץ בחנויות בברה"מ

מאת דויד מרשווב, סופר "דבר" לענייני חקלאות

ספר מדעי מפרי עטו של מנהל המכון לקרקע ומים במינהל המחקר החקלאי בבית דגן, פרופ' א. ברסלר, תורגם לאחרונה לרוסית והוא נמכר בימים אלה בחנויות בברה"מ.

הספר דן בקרקעות מלוחות והשקייה במים מליחים. הספר הופיע לראשונה בשנת 1984 בהוצאת שפרינגר בניו־יורק והיידלברג. תרגומו של הספר לרוסית נעשה מתוך הכרה בחשיבותו וכן בתרומה שהוא עשוי לתרום לקידומה של החקלאות במקומות בהם יש אדמות מלוחות ומים מליחים ומחסור במים מתוקים להשקייה של גידולים חקלאיים.

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	9	18 –	מעונן
אמסטרדם	7	16 –	מעונן
בואנוס איירס	7	9 –	גשום
הלסינקי	13	17 –	מעונן
הונג קונג	28	32 –	בהיר
וינה	9	18 –	מעונן
ז'נבה	11	19 –	בהיר
טוקיו	26	30 –	מעונן
טורונטו	14	23 –	מעונן
יוהנסבורג	5	15 –	בהיר
לונדון	13	20 –	מעונן
ליסבון	20	25 –	מעונן
מדריד	22	36 –	בהיר
מונטריאול	10	22 –	מעונן
ניו יורק	17	29 –	מעונן
סאן פאולו			לא נמסר
פריס	12	20 –	בהיר
פרנקפורט	7	16 –	בהיר
ציריך	8	14 –	מעונן
ריו דה ז'נרו	13	29 –	בהיר
שטוקהולם	15	18 –	מעונן
שיקגו	18	27 –	מעונן

swissair

רכוש ספר בספרית דבר

העלאת תעריפי הנסיעה

בהתאם לצו המפקח על התעבורה יועלו תעריפי הנסיעה בקווי השרות של "אגד" בשיעור ממוצע של 16% החל מיום 9.8.87.

כרטיסים משולבים (הלוך ושוב ומעבר) שלא נעשה בהם שימוש לפני תאריך עליית התעריפים, ניתן להשתמש בהם ע"י תוספת ההפרש בין המחיר הישן לחדש בכל אחת מקופות "אגד".

כרטיסי מעבר שנעשה בו שימוש בקטע אחד מבוטל.

כרטיסי הלוך ושוב שנעשה בו שימוש בכיוון אחד ניתן להשתמש בו עד 22.8.87. את התמורה עבור כרטיסי הלוך ושוב שנעשה בהם שימוש בכיוון אחד בלבד אפשר לקבל ישירות בקופות "אגד" המפורטות להלן לאחר 22.8.87:

ירושלים: תחנה מרכזית
חיפה: בית אגד תחנה מרכזית
תל אביב: תחנה מרכזית קופות רמלה רחו בין 3.

או באמצעות הדואר בלשכות ליחסי ציבור כדלקמן:
ירושלים: ת.ד. 893 מיקוד 91008.
חיפה: ת.ד. 9657 מיקוד 31086
תל אביב: ת.ד. 52091 מיקוד 61330

הורדת תעריפי הנסיעה

אגד ממשיכה במבצע ההוזלה ב־4 הקוים הבינעירוניים החשובים.

עכשיו כשאתה נוסע באגד לתל־אביב, או מירושלים לחיפה, הרווח שלך גדול עוד יותר:

כיוון הנסיעה	הקו	המחיר החדש	המחיר במבצע	הרווח שלך
ירושלים–ת"א	405	4.8 ש"ח	2.5 ש"ח	2.3 ש"ח
חיפה–ת"א	900	5.2 ש"ח	3.5 ש"ח	1.7 ש"ח
ב"ש–ת"א	370	5.5 ש"ח	3.5 ש"ח	2.0 ש"ח
ירושלים–חיפה	940	8.5 ש"ח	6.0 ש"ח	2.5 ש"ח

مكبرة من الأصل

صورة عن الأصل

עליות שערים בסיכום השבוע

מאת שמואל רוזנבלום

יום המסחר האחרון בשבוע החולף עבר בתנודות שערים קלות ובנפח פעילות כספי מצומצם למדי. האוירה החיובית השוררת באחרונה בשוק המניות נמשכה גם אתמול, שכן ציבור הסוחרים והפעילים ציפה למימוש רווחים וזהו בו־עבר בשקט רגוע לחלוטין.

גם אתמול נמשכו נטיות מצד „בטוחה" מקונצרן כלל להכשרות אוירה פסימית בשוק באמצעות הכנסת הצעים, או סיפוק ביקושים ללא שינוי בשערים. מגמה זו של „בטוחה" מפליאה רבים מסוחרי הבורסה, לאור רמות שערים אטרקטיביות במניות רבות, והודעות חיוביות על שיעור ברווחיות בחברות מובילות.

למרבית המניות בבורסה נרשמו אתמול הצעים קלים תוך נטיה לקליטת ההצעים במהירות מרובה או בירידות סימליות. מדד המניות החופשית עלה בשבוע החולף בכ־6% לערך מרמת השפל האחרונה. הפעילות בשוק בעת הנוכחית אינה נראית כתיקון טכני בלבד, אלא כשינוי מגמה. שתי בעיות מרכזיות נותרו עדיין בשוק. הראשונה היא היעדר כספים חדשים שיניעו את גלגלי העליות בשערים, השניה היא היעדר מנהיג ברור בשוק שיכתיב מגמה ברורה יותר. למרות קשיים ניכרים אלה ניכרת מעט אופטימיות בקרב הפעילים. הנפקות כלל תעשיות ולאומי למימון זכו להצלחה סבירה ביותר בבורסה, נראה שתהליך גיוסי ההון עשוי לזכות בעידוד בהנפקות הבאות במידה ותנאי השוק לא יורעו.

שינויי שער במפוזר – מגמה מעורבת

מגמה מעורבת בנטיה לירידות שערים נרשמה בסקטור הבנקאות, שבהסדר, פועלים ‎-0.3%‎, מזרחי ‎+0.7%‎, הצעים בבל"ל ובאי.די.בי. נקלטו ללא שינוי. יציבות עם שינויים קטנים נרשמו במניות הכבודות, פיבי, ‎-1.1%‎, פולגת ללא שינוי, דובק ‎+0.3%‎, פיתוח משכנתאות ‎-0.4%‎, משכן ‎+0.8%‎. הצעים קלים בפועלים השקעות, פריון, קופסאות פח ונוספות נלקטו במהירות מרובה. היצע בינוני הביא לירידת שער חדה 8.7% במניות בנק הספנות 5, זאת למרות השמועות והידיעות על כוונה למכור את הבנק. היצע באסותא נלקח במהירות, ביקוש בסופר הביא לעלית שער קלה של 0.8%. מניות בנק יעקוד 5 עלו 7.9% כאשר הפעילות הספקולטיבית בהן מתחדשת. ביקושים קלים הופיעו בסקטור הנפט בעיקר בנפטא, דלק אופציה ויואל. למניות הנסחרות ברשימה המקבילה נמשכו הביקושים תוך עליות שערים קלות. תנודות שערים חדות יחסית נרשמו בחלק מהמניות הקלילות, כבולי ציון אופציה ‎-9.9%‎, הדר אופציה ‎+6%‎, איתן ‎-8.2%‎, עוזכה 5 ‎+5.9%‎ ונוספות. פעילות ערה למדי נרשמה בקונסורציום, טרומאסטכס 5, גני הדר, אגריג, רים וכתר.

המסחר במשתנים – עליה קלה ‎+0.53%‎

מגמת עליות שערים קלות שררה אתמול במהלך המסחר במשתנים, תוך פעילות סבירה למדי בנפחה הכספי בהשוואה לימי המסחר הקודמים. מניות הפטרוכימיים המשיכו גם אתמול להיות להיט המשתנים, שער המניה עלה 3.5% בנפח כספי ענק לסוג מניות בפטרוכימיים 607 אלפי ש"ח. מניות הבינלאומי רשמו עליה של 0.75% בנפח כספי בשיעור 605 אלפי ש"ח. מניות כלל תעשיות ירדו 0.75% בנפח של 212 אלפי ש"ח. ים המלח עלו 2% בנפח כספי מצומצם לסוג מניות אלו, כ־91 אלפי ש"ח בלבד. ירידות נרשמו בבניות המצויות בידי בטוחה מקונצרן כלל, אנשי בטוחה נטו להבהיר אתמול על מכירות שלא בעלית שער דבר שהביא במישרין לריפיון וירידות במניות המוחזות עם בטוחה. פעילות זו של בטוחה חוזרת על עצמה מזה מספר חודשים, להוציא את השוק כלפי מטה, עקב ההשפעה המרובה שרוחשים לבטוחה בבורסה נוטים הפרשנים לייחס לפעילות זו משקל רב חשיבות. בעבר הצטרפו גם קרנות בנק הפועלים וחיזקו את מגמת המסחר השלילית, קרנות הפועלים פעלו בדיעבד, בעבר, באחוזה הגיוני מהזינבט הבורסאי. ספק אם כרעת המחדים הנוכחית בכורס „עצרו" קרנות בנק הפועלים למגמת מסחר שלילית כפי שראה בטוחה. בנק הפועלים מהווה כידוע גורם בורסאי חשוב ביותר, במידה והפעם לא תהא תמיכות דעים בין שני גורמי שוק חשובים, עשויה המגמה החיובית להמשיך. במסחר הרב צדדי בשעות הצהריים נרשמה מגמת מסחר בנטיה להצעים, עיקר ההצעים בלט במניות כלל סחר, כלל ישראל, אלרו, דיסקונט השקעות וים המלח. היצע הופיע גם למניות הפטרוכימיים, כנראה עקב עלית השער הנאה בבוקר במשתנים בבקר. לחלק ממניות המשתנים נרשמה ירידה קלה נוספת.

קרנות הנאמנות – שפע מניות עד 80%

קרנות הנאמנות הגדולות מחזיקות כיום פרופורציות החזקת הנעה סביב 75% ועד 82% לערך במניות. יתרת הכסף מושקעת באמצעים נזילים אג"ח ובנקאיות. פרופורציות החזקות בשיעור גבוה שכזה מבחינה בעצם תמיכה מעשית יותר בבורסה. מנהלי הקרנות השונים חלוקים כיום בדעותם. חלקם מאמין שהתפתחויות השונות במישור הפוליטי־כלכלי בצירוף סיבת נוספת יכתיבו שוק חיובי. חלק אחר של מנהלי הקרנות מעריך להמתין בינתיים בצד, תוך מכירות כנגד ביקושים בעליות קלות ורכישות כנגד הצעים בירידות קלות. המשתינים בצד מעדיפים להתבהרות ברורה יותר בשוק ההון בכללותו. ברור שכאשר פרופורציות ההחזקות נעה ברמות גבוהות כ"כ בקרנות המתמחות במניות, צפויה לכאורה תמיכה בולטת יותר במניות ספציפיות בהמשך המסחר. אמרנו לכאורה, שכן מדרך למניות ים המלח לא נראית תמיכה חזה ביותר המניות הכבודות אלה רק בירידות שערים. במידה ולא יחול מפנה בחסאי חיובי בבורסה, עשויות חלק מהקרנות להיקלע למצוקה במידה ותהיינה ירידות נוספות בהמשך.

הודעות הבורסה

★ כלל תעשיות – החברה מכרה 10% ממניות קרגל לחברה לישראל בתמורה כספית של 1.6 מיליון דולר.

★ ביטוח משנה – החברה הגישה תשקיף לגיוס הון בדרך של מכרז בסכום כולל של 4 מיליון ש"ח.

★ תראה – חברת בת רכשה חברה זרה מקליפורניה T.C.C בסכום של 1.7 מיליון דולר.

הצלחות להנפקות כלל תעשיות ולאומי

הצלחות נאות נרשמו להנפקות כלל תעשיות ולאומי למימון. כלל תעשיות הציעה שלושם 582 אלפי יחידות הכוללות אג"ח וכיתבי אופציה. עוד קודם להנפקה התחייבו גורמים מוסדיים לרכוש 232.8 אלפי יחידות. ההנפקה לציבור הייתה לפיכך בשיעור כולל של כ־349.2 אלפי יחידות. סך ההזמנות עמד על 1539 יחידות והיינו יותר מפי 4.4 ובמחיר המקסימום. גם הנפקת לאומי למימון זכתה להיקף הזמנות נרחב ושיעור הריבית הסופי שנקבע בהנפקה זו עמד על 5.95% לערך.

הודעות חיוביות – שיפור ברווחיות

עיון בהודעות הבורסה האחרונות מגלה תופעה מעודדת, קיים שיפור ניכר ברווחיות בחברות בורסאיות רבות. הפטרוכימיים הינן שתי הדוגמאות בולטות לשיפור נאה ביותר במאזן האחרון. גבים עברה ברווח שנתי של 1.1 מיליון ש"ח לרווח של 2.7 מ"ש, הפטרוכימיים עברו מהפסד בשיעור 4 מ"ש לרווח יפה בסך 4.5 מ"ש. גם חברות בורסאיות קטנות יחסית מודיעות באחרונה על שיפור ברווחיות, כדוגמת סמפו, גני הדר ונוספות. קשה להניח שנתונים כלכליים משמעותיים כ"ב יעלמו לחלוטין אפילו באוירת נכאים כבורסה התל אביבית. ראוי לזכור, שחלק מהמניות עלו באחרונה על רקע ציפיה לשיפור פיננסי במצבן, חלק בהודעות (הבינלאומי גבים ופטרוכימיים) מצביעות על שיפור מהותי מעבר לציפיות האופטימיות שנוזו ע"י פרשני השוק מלכתחילה. סביר להניח שחברות בורסאיות נוספות יודיעו בקרוב על מצב עיסקי שפיר ביותר וינבטו אופטימיות מחודשת בשוק המניות.

שוק המניות – ראוי מבוי

מרבית פרשני הבורסה היו אתמול מאותרים במידת הפתעה ממגמת המסחר החיובית במסחר במשתנים. גם סוחרי השוק ציפו במידה מסויימת לתהליך של מימוש רווחים, שלשום תהו הפעילים באיזו מידה תהא נכונות לקליטת הצעים. בדיעבד עלה אתמול מדד המשתנים באורח קל, ובנפח עיסקאות נאה, תוך הופעת קונים חדשים. קונצרן כלל באמצעות בטוחה המשיך גם אתמול בנסיונות למתן את השוק ולהוריד שערים. מדד המניות שעמד שלשום על 134.2 לערך הראה אתמול נטיה להתייצבות ואף שיפור קל. כפי שמסתמן בשוק עשוי מדד המניות להצביע על שיפור נוסף בתחילת השבוע הקרוב ויתכן שמדובר בשיפור משמעותי חיובי.

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר הצעדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
אוה"ב ש	21800	2.0			+8.0
הספנות 0.1	1905	1929	-100	-5.0	-3509
הספנות א 0.5	1160 תב	2441	-110	-8.7	-3529
כללי יוא בהסדר 1	19800	95.0	+300	+1.5	+104
בנק צפ' אמריק 1.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמריק 5.	— הפסקת מסחר —				
פי.בי.אי 0.5	8900	1592	-100	-1.1	-1467
הבינלאומי 5.0	7890	695	+65	+.8	+9.0

כלולים בהסדר הצעדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
אידיבי רג 100.0	103150	273			-183
אידיבי ב 100.0	102700	34.0			-24.0
אידיבי בב א 2.0	620200	5.0	+3000	+.5	+4.0
אגוד ושה	76602	83.0	+2		+294
דיסקונט ב	132300	13.0	+800	+.6	+11.0
דיסקונט א	131500	88.0			-81.0
דיסקונט שה ב	15470	73.0	+320	+2.1	+73.0
המזרחי ש	42510	637	+310	+.7	+2610
המזרחי ב	42300	50.0			+47.0
הפועלים בבב	96000				
הפועלים ש	70000	1106	-200	-.3	-1269
הפועלים ב	70000	59.0			-68.0
כללי א וש"ח	177950	6.0	+550	+.3	+68.0
כללי שה 7	8585	54.0	+85	+1.0	+259
כללי כמוק 100.0	44550	1171			-905
כללי שה 11	16550	18.0			-18.0
ביהכן המור 1.0	— הפסקת מסחר —				
ביהכן המור 5.0	— הפסקת מסחר —				

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
ארגים 0.1	26200				
לאומי משכנתא' ש	10100	361	+410	+4.2	+347
לאומי משכנתא' ב	9670	67.0	+170	+1.8	+233
כרמל ש	5940	82.0	-61	-1.0	-92.0
כרמל שה 1	4023		+2	+.1	+55.0
בנק ב 5.0	— הפסקת מסחר —				
פיתוח ומשכ' ושה	2500	530	-10	-.4	-107
משכן ב ש	3730	361	+30	+.8	+486
עצמאות 0.1	21400				
בפחות בבב ש	23300		+50	+.2	+5.0
בפחות רג ש	23500	136	+200	+.9	+161
בפחות שה 1	10050				
בפחות שה 2	5210	90.0	+4	+.1	+380
יעקב 1.0	3738	511			-361
יעקב 5.0	2400 תב	1350	+175	+7.9	+2813
טפחות 1.0	8300	81.0	-100	-1.2	-73.0

מוסדות מימון

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
הלימון א ושה	*825	1543	-20	-2.4	-5064
* ביצוע חלקי 90.90%					
החקלאות בבוב א	— לא נסחר —				
החקלאות בבוב ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	12740	33.0	-260	-2.0	-148
פתוח תעשיה בבב	— לא נסחר —				
פת תעש בב ג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג1	— לא נסחר —				
פת תעש בב ד	— לא נסחר —				
פת תעש בב דד	— לא נסחר —				
בנק קבלנים 5.0	994	730			-730
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל לסינג 0.1א	19900		-700	-3.4	-18.0
כלל לסינג 0.5ב	18250	53.0			+3.0
כלל לסינג אג"ח	18200 תב	11.0	+1280	+7.6	+12.0

ביטוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
איתן ביטוח ושה	145.0	14410 תב	-13.0	-8.2	-28409
ארדם 0.1	1170	848	-30	-2.5	-691
ארדם א 0.5	770	1100	-10	-1.3	-2775
בטוח משנה וש"ח	476	808	-11	-2.3	-108
בטוח משנה 5ש"ח	216	2142	-1	-.5	-1142
הדר ושה	*239	980	+2	+.8	+25.0
* ביצוע חלקי 98.00%					
הדר 5שה	202	4196	+3	+1.5	+4038
הדר אפ 2	250	3700	+12	+5.0	+2811
הפניקס 0.1	755	1771			+1735
הפניקס 0.5	*713	1500	-12	-1.7	-3501
* ביצוע חלקי 83.00%					
המגשר-הראל 1.0	5500	29.0	+20	+.4	+29.0
המגשר-הראל 5.0	4320	192			+158
מנורה 1.0	*2270	26.0	-30	-1.3	-164
* ביצוע חלקי 65.00%					
[illegible] 5.0	1390	999			+101
סהר פיתוח ג	410	1550	-5	-1.2	-550
[illegible] ושה	1175	560	+35	+3.1	+732
צור ש	290	3309	-2	-.7	-2810
ציון מ"ר וש"ח	6300 תב	95.0	-700	-10.0	-55.0
ציון מ"ר 5ש"ח	2100	30.0			-30.0
הסנה ושה	293	4650			+237

מסחר ושרותים

מסחר

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
אינטרגאמא 1.0	3049				-155
אינטרגאמא 5.0	1040	540	-28	-2.6	-2108
[illegible] 1.0	955	1882			-1733
[illegible] אפ 2	680	700	+30	+4.6	+1348
כלל סחר אפ ד	311	3560	-3	-1.0	-9987
כלל סחר אגח 2	144.0	3506	+2.0	+1.4	+2641
[illegible] 1.0	880	1771	+19	+2.2	+1148
רפק 0.1	20000				+10.0
רפק 0.5	12500	57.0			+48.0
כלל סחר ושה	399	6145	-5	-1.2	-16133
שופרסל א 2.0	14120	146	+70	+.5	+72.0
שופרסל ב 10.0	10402	270	+52	+.5	-291

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
אסותא ושה	339	17044			-4844
הראל 1.0	1959	250			-614
כפנות הספקה ושה	643 תב	2164	-72	-10.1	-1014
כפנות הספקה 5שה	258	4044	+7	+2.8	+5673
קרור 0.1	1175	1383			+417
קרור 1.0	292	8154			+3315
כוכבי ערובה ושה	2163	100	+63	+3.0	+360
כוכבי ערובה 5שה	1080 תב	448	+60	+5.9	+581
קונסורציום 0.1	*2533	307	+25	+1.0	+18.0
* ביצוע חלקי 95.00%					
קונסורציום 0.5	1918	1845	+1	+.1	+3717
קופל ושה	8000	61.0	-10	-.1	-11.0

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
דלק ג 0.1ושה	2623	753	+13	+.5	-70.0

מלונות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
גלי זוהר 1.0	— לא נסחר —				
גלי זוהר 5.0	— לא נסחר —				
מלונות ה 1.0	1750	250	+10	+.6	+72.0
מלונות דן 5.0	1610	600	+12	+.8	+600
חוף האלמוג 0.1	7400	3.0	+100	+1.4	+67.0
כנס ושה	2881 תב	156	-320	-10.0	-257
מלונות ירדן 1.0	2955	397	+5	+.2	+212

מחשבים ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
איכות ושה	950	1050	-30	-3.1	-2400
[illegible] 1.0	10000	132	+190	+1.9	+46.0
[illegible] 1.0	4750	602	-150	-3.1	-765
[illegible] 1.0	4800	210	+180	+3.9	+203
כלל מחשבים 1.0	8870	54.0	-50	-.6	-46.0
מ.ל.ל. 1.0ש"ח	13000	12.0			-12.0
מ.ל.ל. 0.5ש"ח	4040	30.0			-26.0
משוב 1.0	440	1215			-776
משוב אפ 1	330	1920			-495
ניקוב ושה	1566	440			-156
ניקוב 5שה	830	700			-16.0
ניקוב אפ 2	3710	20.0			-20.0
תים מחשבים 1.0	759	1030	-1	-.1	-536

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
אזורן מבנים 1.0	— הפסקת מסחר —				
אזורן מבנים 5.0	— הפסקת מסחר —				
אזורים אפ 1	800	2592			-427
אזורים אגח 3	146.0	7401			-3099
אלקו 1.0	400	3450			-1756
אל-רוב 1.0	360	1922	+10	+2.9	+608
אפריקה 0.1ושה	46000	100	+500	+1.1	+212
אפריקה ושה	38400	43.0			+192
אפריקה אפ 5	28600	37.0			+41.0
ארזים 1.0	4490	38.0	-10	-.2	-40.0
אלקון ושה	3400	352	-153	-4.3	-209
אלקון 5שה	2620	502	-10	-.4	-48.0
בן-יקר גת 1.0	6400	108	-50	-.8	-118
ברנוביץ ושה	3000	104	-50	-1.6	-217
ברנוביץ 5שה	2305	110	-45	-1.9	-160
דנקנר 1.0	6100	160	+100	+1.7	+321
דרוקר 1.0	— הפסקת מסחר —				
דרוקר 5.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] ושה	170.0	496	-1.0	-.6	-104
[illegible] 5שה	130.0	1356	-1.5	-1.1	-1740
הסקלון 1.0	989 תב	376	-60	-5.7	-376
הסקלון 5.0	780	77.0	+30	+4.0	+271
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
כלכלית י-ם ושה	294	7328			-7527
כלכלית ים אפ 1	147.0	33336			+13026
גב-ים 0.1	4515 תב	1029	+215	+5.0	+1863
גב-ים 0.5	3826	1288			-471
ישפרו ושה	3640 תב	621	-200	-5.2	-930
ישראלום 1.0	1188	611			-898
ישרס וש"ח	19177	74.0			-11.0
קרן פיתוח 1.0	11451	50.0			-54.0
לוסיר 1.0	— הפסקת מסחר —				
לוסיר 5.0	— הפסקת מסחר —				
מ.ת.מ. 1.0	— לא נסחר —				
מ.ת.מ. אפ 2	— לא נסחר —				
מ.ת.מ. אגח א	— לא נסחר —				
מאורי בניה 1.0	— לא נסחר —				
מיטבאל 5שה	315	3280			+195
מיטבאל אפ 1	145.0	6591	-10.0	-6.5	-9974
מנרב 5.0	1940	125	-25	-1.3	-123
מר-לו 1.0	687	100	+7	+1.0	+14.0
קרדסקין 1.0	410 תב	2247	-27	-6.2	-2653
קרדסקין 5.0	205	7840	-2	-1.0	-3368
לויפשיץ ושה	435	1625	-6	-1.4	-1005
לויפשיץ 5שה	280	300	-12	-4.1	-300
לויפשיץ אפ 2	157.0	8701	-2.5	-1.6	-6601
נאות אביב 0.5	*5150	202	+51	+1.0	+240
* ביצוע חלקי 76.00%					
נכסי אזורים ושה	310	3455	-16	-4.9	-4567
נכסי והחזקות 1.0	870	300	+30	+3.6	+600
נכסי והחזקות 5.0	885	117	-8	-.9	-117
[illegible] 1.0	7211	143	+600	+9.1	+143
[illegible] 5.0	6250				
[illegible] 1.0	*393	450	-20	-4.8	-1378
* ביצוע חלקי 77.80%					
[illegible] 3.0	1870	337			+15.0
קיסריה 0.1	3850	58.0	+51	+1.3	+18.0
קיסריה 0.5	1610	350			-1499
רוגובין ושה	460	6275	+20	+4.6	+11808
רוגובין 5שה	227	4000	+5	+2.3	+802
רוגובין אפ 2	1327	568	+2	+.2	+352
רוגובין אגח א	126.5	150	-2.0	-1.6	-150
רסקו בבב	*3480	25.0	+60	+1.8	+65.0
* ביצוע חלקי 91.90%					
רסקו רג	*3267	290	-33	-1.0	-315
* ביצוע חלקי 92.00%					
אזורים ושה	1096	2640	-5	-.5	-1760
נכסים ובנין 1.0	3232	810	+24	+.8	-685
[illegible] 1.0	63238	33.0	+1088	+1.8	+12.0
כלל נדלן 0.1	688	2603	+7	+1.0	+1211

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
מטעי הדר 0.1	3190	440	+100	+3.2	+320
מטעי הדר 0.5	3100 תב	100	+180	+6.2	+66.0
מהדרין ושה	6350	180	+50	+.8	+102
מהדרין אפ 1	3940				
גבסי הדרים 1.0	1667	727	+2	+.1	+173
פריאור 5שה	2470	200	+50	+2.1	+125
שב-הר 1.0ושה	1500	1038	+54	+3.7	+637
שב-הר אפ א	781	200	-9	-1.1	-176

תעשייה

מזון ומבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
אסם 1.0	1541	649			-198
גולדפרוסט ושה	3000	95.0	+50	+1.7	+431
גולדפרוסט 5שה	1905	200	-100	-5.0	-565
דובק בב ש	5950	322	+20	+.3	+324
דובק בב ב	5950	140	+20	+.3	+53.0
תלכל 1.0	819	42.0	+4	+.5	+42.0
תלכל 5.0	635	300			-308
כמפר בירה 1.0	37900	62.0			-6.0
כמפר בירה 5.0	31630	28.0			+8.0
יצהר ושה	1280	528	-8	-.6	-437
יצהר א 5שה	650	1177			-947
יצהר אפ 2	530	976	-50	-8.6	-964
מן ושה	*614	1386	-6	-1.0	-643
* ביצוע חלקי 98.00%					
מן 5שה	440	1301	+20	+4.8	+1292
סנפרוסט וש"ח	14900	70.0	+150	+1.0	+150
עסיס ב 5שה	400	2050	-18	-4.3	-8147

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
שלמה אנגל 1.0	3150	172	-10	-.3	-236
שמן כמסל א' ש'	2140	283			-179
עלית 0.1	18050	92.0	-29	-.2	-50.0

טקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
ארגמן וש"ח	582	1320	-18	-3.0	-2360
ארגמן אפ 2	347	1000	-3	-.9	-2500
ארגמן אגח 1	111.0	3000	+2.0	+1.8	+14000
[illegible] 1.0	872	100			-78.0
אופנת ברוך 1 ושה	530	545	-20	-3.6	-3664
אופנת ברוך 5 ושה	391		+12	+3.2	+3000
אופנת ברוך אגח	402	850			+1400
ארגמן רג ש	— הפסקת מסחר —				
דלתא-גליל 1.0	2270	1829	+70	+3.2	+1402
דלתא-גליל א 3.0	1871	27.0	+1	+.1	+27.0
מכוזרת כאחור 1.	1720	35.0	-1	-.1	-15.0
מכוזרת כאחור 5.	976	670	+11	+1.1	+79.8
ויליגר 1.0	354	932	+12	+3.5	+4212
ויליגר 5.0	295				-25.0
גרדון 1.0	6490				
זיקית ושה	2230	381	-20	-.9	-121
זיקית 5שה	1632	1576			-1413
זיקית אפ 2	1019	150	-20	-1.9	-150
כתר ושה	384	676	+3	+.8	+587
כתר אפ 1	239	2000	+4	+1.7	+3519
קרדיה 0.1	3500	205			+89.0
קרדיה 0.4	2645	478	+45	+1.7	+926
ליבנת ושה	294	700	+1	+.3	+200
בית גליק 1.0	— לא נסחר —				
מקס 0.1	3470	377	+220	+4.2	+380
מקס 0.5	2880	475	-100	-3.4	-475
ערם 1.0	505	4445	+12	+2.4	+2658
ערם 5.0	259	3500			-585
ערם אפ 2	240	7967	+3	+1.5	+17596
ערם אגח 1	115.0	2000	-1.0	-.9	-2000
עסק 1.0	324	13756	-6	-1.8	-8004
עסק אפ 1	191.0	3299			+964
פולגת א ושה	1560	612			-32.0
פולגת א 0.5	10550	89.0	-50	-.5	-66.0
פרנקו ושה	732	202	+7	+1.0	+2.0
ניבור-סבירינה	11700	96.0	-500	-2.5	-132
תעש ורנהרדין 1.0	2640	207			-207
פולגת ב 4שה	960	1129	-5	-.5	-1039

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
איקבון 5.0	— לא נסחר —				
אורדן 10.0	8381	146			-186
אורדן 50.0	7760				
אלקטרה 1.0	6600				+50.0
אלקטרה 5.0	5250	124			-74.0
כבלים ש	460	8412	-16	-3.4	-18291
[illegible] 1.0	7350	57.0	+150	+2.1	+114
[illegible] 5.0	4500	144			+43.0
[illegible] אפ	4140	15.0			-15.0
ויקה 1.0	3873	150	+73	+1.9	+76.0
ויקה 5.0	1744	83.4	-36	-2.0	-187
קופסאות פח וש"ח	4499	276			-109
קופסאות פח 5ש"ח	4180	460	-70	-1.7	-441
מתכת מרום 1.0	218	1558	-4	-1.8	-6211
כבלי ציון 1.0	2727	559			+199
כבלי ציון 5.0	1260	1532	-62	-4.7	-1596
כבלי ציון אפ 3	640	3680	-70	-9.9	-4542
מרכז 1.0	— לא נסחר —				
מתכת קרטמר 1 ושה	321	4167	+5	+1.6	+1794
מתכת קרטמר 5 שה	194.0	5280	+6.0	+3.2	+9685
נחושתן 0.1	38000	7.0	-1500	-3.8	-11.0
נחושתן 0.5	15150		-400	-2.6	-17.0
מכני פלדה 1.0	2955	1057	+60	+2.1	+687
קרגל 1.0	958	300	+18	+1.9	+932
קרגל 5.0	605	1446	-1	-.2	-1296
קליל 1.0	2515	728	-5	-.2	-228
קליל 5.0	2120	660	+60	+2.9	+510
קליל אפ	1118	1080			-1150
קליל אגח	120.0	980	-1.5	-1.2	-980
שלדות 5.0	10000	80.0	-440	-4.2	-109
תעשיות לביש 1.0	1070	100	+30	+2.9	+400
תעשיות לביש 5.0	681	500	+1	+.2	+60.0

חשמל אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
אלקו 0.1	*8960	22.0	-90	-1.0	-14.0
* ביצוע חלקי 78.50%					
אלקו 0.25 ש	4760	101	-5	-.1	-2.0
אלקו 0.25 ב	4740				
אלקטרה 0.1ושה	2130 תב	870	+119	+5.9	+969
אלקטרה א 5ושה	1600	2291			+475
אלקטרה אפ 5	1291	1702			-1702
אלקטרה אגח 3	157.5	11146			+1194
אורית 0.02ושה	25250	211	-200	-.8	-339
כלל תעש אלקטר	2350	2244	+20	+.9	+1202
ספקטרוניקס 1.0	1500	679	+30	+2.0	+429
ספקטרוניקס 5.0	1200	1500	+19	+1.6	+500
פירנשנר ושה	685	900	+10	+1.5	+215
פירנשנר 5שה	502	3224			-700
ציקלון ושה	*2055	100	-20	-1.0	-27.0
* ביצוע חלקי 88.00%					
ציקלון 5שה	1110 תב	485	-90	-7.5	-414
קבוטביט אלקב 1.	6990				
קבוטביט אלקב 5.	3930	70.0	-50	-1.3	-70.0
ת.א.ת. ושה	1455	553	+25	+1.8	+584
ת.א.ת. 5שה	760	2022			+2292
ת.א.ת. אגח 1	19500	1.0	-100	-.5	-24.0
תדיראן ושה	800	1573	+20	+2.6	+1028
אלביט 3.0	440325	1.0	+6507	+1.5	
אלרון 3.0	367852	3.0	+2652	+.7	-2.0

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
א.ב.בללבין ושה	205	5640			+1527
א.ב. בנין אפ א	741	4047	+1	+.1	+2756
א.ב.בנין אגח א	136.0	10000			+1000
אקרשטיין ושה	679	3919			+95.0
אקרשטיין 5שה	445	58.0	+5	+1.1	+1344
אקרשטיין אפ א	633	518			+586
אקרשטיין אג"ח 1	138.0	4500			-3500
בר-טון 1.0	1460	335	+10	+.7	+335
בר-טון 5.0	780	792			-312
טרומאסטכס 1.0	9500		-50	-.5	-50.0
טרומאסטכס 5.0	4413	225	+43	+1.0	+525
ב.ל.ב. 1.0	1074	640			-96.0
ב.ל.ב. 5.0	745	100			+61.0
[illegible] ושה	629	967	+9	+1.5	+331
מואזיקה ולפמן 1	— לא נסחר —				
מואזיקה ולפמן 5	14700				

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
אבן 5.0	1662	604	+60	+3.8	+1829
[illegible] ב 200.0	2427	75.0			
גל תעשיות 1.0	890	1144			-88.0
גל תעשיות 5.0	714	1500	+7	+1.0	+1700
דקסר 1.0	2479		-41	-1.6	-34.0
רשנים 0.1	4089	150	-200	-4.7	-283
רשנים 0.5	1760	455			+873
חיפה כימיקל 10.0	950	6018	-16	-1.7	-5925
ליפסקי 1.0	2940	100			
מכתשים 1.0	8049				
מכתשים 5.0	5958	85.0	+100	+1.7	+85.0
נקה ושה	6450	140	+150	+2.4	+481

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
כור 1.0	24900	4.0			-4.0
כור 5.0	21615				
פריקלאס ושה	559	3888	+12	+2.2	+3228
פריקלאס אפ 1	195.0	4790			-1790
קרן ושה	4800	300	-150	-3.0	-389
ת.ג.ל. 1.0	1902	106	-19	-1.0	-6.0
ת.ג.ל. 5.0	1701	86.0	+1	+.1	+114
תיא 5ש"ח	4790	320	+160	+3.5	+455
פרוכאים 10.0	38750	75.0	-1180	-3.0	-165
תגד א 5.0	9898	8.0	-401	-3.9	-8.0
מבע 0.01 ש"ח	14665	254	-111	-.8	-17.0
ים המלח ושה	2806	2078	+49	+1.8	-2228
פטרוכימיים 10.0	760	13637	+14	+1.9	-13192

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
כתר ושה	368	7928			-11363
דפרון 1.0	9544	60.0	+465	+5.1	+67.0
דפרון 5.0	5750	56.0	+250	+4.6	+56.0
הבג. 1.0	9411	275	+100	+1.1	+244
יאה ושה	1530	20.0	-6	-.4	-75.0
לבקר אסקנון 1.	638	3240	+13	+2.1	+652
מולט ב 0.5	51000	31.0	-2081	-3.9	-20.0
סקאבייה 1.0	3200	124			+176
רים 0.1	499	2807	+14	+2.9	+1974
רים 0.4	299	2170			-1716
תעל ב 0.2	16208	61.0	+200	+1.3	+68.0
בפעלי ניר 10.0	599018	8.0	+1985	+.5	+7.0

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
[illegible] 1.0	425	1100	+5	+1.2	+2185
[illegible] 5.0	*208	952	+2	+1.0	+87.0
* ביצוע חלקי 95.00%					
תמישה יור ושה	3320	120	+40	+1.2	+86.8
ה.ג.פולק ושה	1650	168	-17	-1.0	-168
ה.ג.פולק 5שה	1160				-986

השקעות תעשיה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
כור בב 1.0	10940	1840	-460	-4.0	-2214
[illegible] ב 0.1	11365	125			-85.0
כלל תעשיות 1 שה	218	28249	-4	-1.8	-25182

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
[illegible] ש	8000	50.0			
[illegible] ושה	66.5 תב	50711	-7.5	-10.1	-70229
אלמר ע"ש וש"ח	1470	1176	-80	-5.2	-1386
אביסור בב 1.0	1240	1176	+40	+3.3	+1853
אמיק 1.0	— לא נסחר —				
אמיק 5.0	— לא נסחר —				
בחלת השקעות ושה	1145	70.0	-35	-3.0	-840
בחלת אפ א	810	374			+1026
בחלת אגח 1	102.0	3000	-1.0	-1.0	-4000
[illegible] וש"ח	760	1105	+35	+4.8	+405
[illegible] 5ש"ח	580	561	+27	+4.9	+556
חברה לישראל ושה	4750	2998			+535
חברה לישראל 5שה	4690	1130			+12.0
וולפסון 0.1	116500	2.6	-1500	-1.3	-2.6
וולפסון 1.0 ש	22750	50.0			-27.0
אמפא א 0.5	24000	55.0	-700	-2.8	-73.0
פועלים השק וש"ח	*936	2745	-4	-.4	-694
מזרחי השק ש	31680	54.0	-320	-1.0	-56.0
[illegible] השק אגח 124	13195				-10.0
חירון ושה	2250	72.0			+472
חירון 5שה	1365	270			-79.0
ישום וש"ח	243	3880			-1029
יצוא ש	13000	57.0			-57.0
ירדן א 0.1	1800	204	-50	-2.7	-95.0
כלל ישראל 50.0	1215	528	-60	-4.7	-768
לנדאו ושה	1949 תב	406	+148	+8.2	+791
לנדאו 5שה	1040 תב	1300	+95	+10.1	+2153
[illegible] ושה	528	800	-2	-.4	-172
[illegible] א 5שה	424	840	+8	+1.9	+190
[illegible] אפ ב	238	932	+10	+4.4	+883
[illegible] אג"ח 1	124.0				
עוז השק ב 0.1	3490 תב	246	+291	+9.1	+238
עוז השק ב 0.5	1871	101	+80	+4.5	+401
סבה א 0.1	7920	20.0			-10.0
סבה 0.5	5900	535	-100	-1.7	-250
[illegible] ב 0.2ושה	14800	241			-52.0
קרדן ושה	97.0	83579	-2.0	-2.0	-16871
קרדן 5שה	75.0	10000			-1650
קרדן אפ 2	57.0	28084			-50654
קרדן אגח 1	97.5	32000	-2.5	-2.5	-63000
אידיבי פתוח 2.0	9900	247	+20	+.2	-267
אלרן ע"ש וש"ח	1085	1706	-10	-.9	-3312
דיסקונט השק ש	2450	2531	-50	-2.0	-3949
כלל ישראל 10.0	1269	3753	-1	-.1	-5266
פז השק ש	3251	317	-1		-117

נסחרות במט"ח

בית ב — הפסקת מסחר —

דלק ונפט

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
דלק חיפושים 1.0ושה	4300	359	+150	+3.5	+385
דלק חיפושים 5.0	2678	354			-6.0
דלק נמב אפ 2	1950	1743	+50	+2.6	+918
פז חיפושי נפט	29700	128	+1100	+3.9	+173
י.א.ל. 5.0	612	14585			+11139
[illegible] 1.0	5800	340	-150	-2.5	-179
[illegible] 5.0	2940	487	+100	+3.5	+810
[illegible] ב 0.03ושה	6320		+200	+3.3	+159
נפטא ש	2615550	5.0	+10000	+.7	+9.0

רשימה מקבילה

מסחר ושרותים, מלונאות ומחשבים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
גני הדר וש"ח	381.5	19312			+1864
גני הדר אפ 1	129.0	21633	+5.0	+4.0	+33718
רשף ושה	843	*414	-12	-1.4	-711
הכל ושה	380	550	+5	+1.5	+1000

נדל"ן, בינוי וחקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
[illegible] וש"ח	*5490	350	-610	-10.0	-510
* ביצוע חלקי 81.00%					

תעשיה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעה/ביקוש
אלקול ושה	— הפסקת מסחר —				
אלקול אפ ב	— הפסקת מסחר —				
גלן ושה	657	202			-102
[illegible] טכנולוגיה	128.0	1385	-6.0	-4.5	-4013
פז-תן וש"ח	510	2250	-5	-1.0	-2266

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	5587.89	5567.46	דוכיפת	515.37	505.41	לפיד	445.78	437.10	עידן	491.99	484.05
אביקה	544.5	533.98	דולב	248.67	243.54	[illegible]	1865.97	1828.37	[illegible]	1299.72	1275.00
אגוד	255.25	250.38	דורון	1532.20	1504.48	לשם	356.92	350.06	[illegible]	2638.18	2609.40
איר	1498.5	1465.30	דותן	270.26	265.11	מבשר	1295.89	1271.12	[illegible]	482.54	471.73
[illegible]	2776.46	2722.69	דליה	593.35	582.37	[illegible]	3804.98	3770.29	ערמון	139.37	136.88
אופיר	1963.2	1925.28	דרור	377.19	370.54	מגן	262.62	258.82	[illegible]	1757.53	1723.75
אור*	450.18	440.89	דקל	489.62	480.97	[illegible]	3736.23	3698.91	צבי	590.53	578.92
אורן	151.09	148.11	הדס	425.60	421.76	[illegible]	402.22	399.26	[illegible]	507.50	497.57
אורלי	278.43	276.43	הדר	542.98	533.65	מור	2039.07	2010.01	צוק	123.67	123.19
[illegible]	817.35	801.43	[illegible]	2792.84	2780.41	מורג	944.62	935.79	צמיד	1092.51	1070.36
אי"ל	3943.48	3867.72	זהר	20997.38	20689.57	[illegible]	26978.68	26544.49	[illegible]	561.08	553.12
ארים	5630.36	5507.59	זיו	19505.91	19221.03	[illegible]	1007.39	987.96	[illegible]	1918.00	1874.07
איתן	760.62	745.50	[illegible]	551.69	540.97	[illegible]	4805.10	4712.23	קלע	2415.61	2403.54
אלון	612.69	608.14	[illegible]	164.97	161.34	מעין	769.40	754.75	קרונית	19415.30	19257.02
[illegible]	682.16	668.88	חוחית	136.07	135.48	[illegible]	357.43	354.00	[illegible]	126.50	126.36
[illegible]	104.55	102.17	[illegible]	216.88	212.70	מרגלית	1534.04	1504.08	רקפת	822.88	809.35
ארז	375.97	368.69	חן	145.36	144.78	מרום	119.45	119.06	רשף	420.56	411.80
[illegible]	182.04	178.06	[illegible]	1488.59	1456.74	[illegible]	1300.38	1275.46	שביב	435.38	427.93
אשל	183.86	180.29	טל	6182.91	6144.64	נגה	29048.43	28634.35	שהם	346.16	338.26
אתרוג	254.37	251.97	[illegible]	444.56	436.12	[illegible]	559.85	556.72	שירה	465.29	462.07
ברזילי	2695.20	2643.87	יהלום	2542.68	2494.14	[illegible]	521.04	510.62	שביט	393.23	385.59
ברוש	567.85	556.15	[illegible]	410.97	407.36	[illegible]	6810.67	6714.44	שגב	896.17	853.64
ברק	562.64	551.75	יערה	436.28	427.02	סביון	681.72	669.44	[illegible]	977.32	951.94
ברקת	315.79	309.69	כוכב	372.18	365.01	סגולה*	139.69	136.95	שקד	185.64	182.02
[illegible]	1594.78	1563.91	[illegible]	140.28	137.54	סלע	352.17	345.35	תאנה	263.82	261.51
גבע	1113.28	1097.91	כלנית	652.87	641.25	סנונית	515.37	505.20	תדהר	599.18	596.20
גורן	444.25	435.88	כספית	265.24	262.68	סער	410.27	402.82	תירוש	530.44	524.03
גיא	10196.31	10045.10	כרמל	152.93	149.87	[illegible]	187.83	186.88	תמר	231.85	227.53
גיל	3410.45	3347.58	כתר	1238.90	1204.90	[illegible]	396.41	389.09	[illegible]	193.23	191.89
גלית	631.41	623.74	להב	4880.72	4789.85	עידית	861.19	844.73	תרשיש	1492.96	1463.97
[illegible]	417.48	413.39	למשקיע	123194.38	121194.86				תשרי	515.75	511.81

אגרות חוב

הסדרה	השער	השינוי בנק'
ק-823 תשואה 3.60%		
צ6155	459.4	-4.5
ק-824 תשואה 3.30%		
צ6156	380.7	+6.6
ק-825 תשואה 3.19%		
צ6157	285.9	+2.2
צ6158	271.2	+2.1
ק-826 תשואה 2.79%		
6159	235.8	+.2
ק-827 תשואה 3.58%		
6160	212.5	+.2
6161	285.0	+.1
ק-828 תשואה 3.58%		
6162	185.5	+.1
ק-829 תשואה 3.50%		
6163	170.9	-2.0
6164	165.0	-1.8
ק-830 תשואה 3.50%		
6165	155.1	+2.1
ק-831 תשואה 3.40%		
6166	147.0	+2.4
6167	144.8	+2.4
6168	142.7	+2.5
ק-832 תשואה 3.36%		
6169	134.8	+1.0
ק-833 תשואה 3.59%		
6170	124.6	+1.1
ק-834 תשואה 3.50%		
6171	89.6	+1.4
6172	88.4	+1.4
ק-851 תשואה 3.35%		
6801	96.2	+1.4
אגח צמודות בניה		
אל-סור 86	1370.0	+11.0
אלבים 85	218.2	
[illegible] 85	1240.0	
אלטרום א'	2280.0	+46.0
אלטרום ב'	1035.0	
[illegible] 85	915.0	+2.0
תדיראן 84	105.0	
תדיראן 85	413.0	-7.0
ק-911 תשואה 6.70%		
7015	105.3	
7016	107.9	+.1
7017	107.3	+.1
7018	107.0	+.1
7019	107.5	+.1
7020	107.3	+.1
7021	106.3	+.1
7022	106.0	+.1
ק-951 תשואה 6.50%		
7201	106.7	+.5
7202	108.4	+.5
7203	108.2	+.5
7204	108.7	+.5
7205	108.9	+.5
[illegible] צבור דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 1.10%		
צ6101	14143.0	+169.0
ק-802 תשואה 1.99%		
צ6102	8571.0	+7.0
ק-803 תשואה 1.80%		
צ6103	7611.0	+6.0
ק-804 תשואה 2.09%		
צ6104	6952.0	+6.0
צ6105	6571.0	+6.0
ק-805 תשואה 2.20%		
צ6106	6337.0	+22.0
צ6107	6103.0	+22.0
ק-806 תשואה 2.12%		
צ6108	4440.0	+10.0
צ6109	4227.0	+10.0
צ6110	4155.0	+10.0
ק-807 תשואה 2.20%		
צ6111	3475.0	+8.0
צ6112	3369.0	+3.0
ק-808 תשואה 2.14%		
צ6113	2304.0	+31.0
ק-821 תשואה 3.20%		
צ6151	888.1	+4.6
צ6152	850.6	+4.4
ק-822 תשואה 3.25%		
צ6153	737.7	+11.7
צ6154	726.1	+11.5
צ2063	36594.0	+15.0
ב 20	100.0	-2.5
ב 21	103.0	-3.0
ב 22	102.0	-.6
ב 23	97.7	-.6
צ24	95.6	
צ25	96.2	-1.9
צ26	98.8	+1.6
צ27	95.6 ב	-3.0
צ28	96.8	
צ29	95.5	-3.0
צ30	102.5	30/07/87
צ31	102.0	28/07/87
32	95.0	
33	95.1	-2.9
34	101.5	+.5
35	101.0	
36	112.0	05/08/87
[illegible] 31	100.3	
[illegible] 31	101.1	+1.2
[illegible] 31	99.9	
אגרות חוב בלתי צמודות		
[illegible] 24 ש	83.2	28/06/87
[illegible] 25 ש	86.5	26/07/87
[illegible] 26 ש	82.2	26.07.87
[illegible] 28 ש	86.2	01.07.87
[illegible] 30 ש	82.0	28.05.87
אגרות חוב צמודות לדולר		
5 יור 1	131.0	-2.0
[illegible] 1	114.5	-1.5
אגרות חוב צמודות לדולר (70%) (משתנה)		
צ6001	117121.0	+3411.0
צ6002	114118.0	+3000.0
צ6003	106770.0	05.08.87
צ6004	111141.0	21.07.87
אגרות חוב צמודות ריבית קבועה		
2508	112.5	
שיעבוד מט"ח ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 6.20%		
7001	267.4	-5.5
7002	259.0	-5.3
ק-902 תשואה 6.88%		
7003	248.4	+.3
7004	229.5	+.5
ק-903 תשואה 5.47%		
7005	217.6	+4.6
ק-904 תשואה 6.22%		
7006	208.2	+1.6
ק-905 תשואה 6.13%		
7007	194.6	+.6
7008	185.0	+.5
ק-906 תשואה 5.30%		
7009	182.8	+3.9
ק-907 תשואה 6.15%		
7010	170.3	+1.6
ק-908 תשואה 6.50%		
7011	159.7	+.3
7012	154.1	+.2
ק-909 תשואה 5.95%		
7013	147.7	-.8
ק-910 תשואה 6.40%		
7014	127.3	+1.1
ק-108 תשואה -0.20%		
צ2054	69868.0	+28.0
צ2056	66781.0	+26.0
ק-109 תשואה -0.21%		
צ2057	67232.0 ב	-1686.0
צ2059	61280.0 ב	-1793.0
ק-110 תשואה -2.09%		
צ2058	63450.0	+21.0
צ2060	58776.0	+19.0
ק-111 תשואה 0.95%		
צ2061	41955.0	+17.0
צ2062	38331.0	+16.0
צ3586	42332.0	+746.0
צ3588	42302.0	+767.0
צ3589	38627.0	+701.0
ק-712 תשואה 2.00%		
צ3587	42437.0	+19.0
צ3591	38705.0	+17.0
צ3592	38670.0	+17.0
צ3593	38617.0	+17.0
ק-713 תשואה 2.60%		
צ3590	37915.0	+163.0
צ3595	36145.0	+160.0
ק-714 תשואה 2.70%		
צ3594	36187.0	+394.0
צ3596	34594.0	+388.0
צ3597	34496.0	+389.0
5% מלווה פיתוח המדינה (בהצמדה מלאה)		
צ2001	156801.0	+600.0
צ2002	156100.0	-1400.0
צ2003	150700.0	+100.0
צ2004	151400.0	+300.0
צ2005	142500.0	+200.0
צ2006	141900.0	
צ2007	138900.0	
צ2008	138100.0	
צ2009	139600.0	+600.0
צ2010	139000.0	
צ2011	136000.0	
צ2012	134300.0	
צ2013	135700.0	+400.0
צ2014	131900.0	
צ2015	131600.0	
צ2016	133000.0	
צ2017	129400.0	
צ2018	129600.0	
צ2019	128000.0	+500.0
צ2020	125129.0	
צ2021	129100.0	+900.0
צ2022	121900.0	
צ2023	122400.0	+500.0
צ2024	114000.0	
צ2025	114800.0	+200.0
צ2026	115500.0	
צ2027	109500.0	-502.0
צ2028	112800.0	
צ2029	104200.0	
צ2030	105511.0	
צ2031	101600.0	+600.0
צ2032	104830.0	+600.0
צ2033	96011.0	
צ2034	96026.0	
צ2035	93701.0	
צ2036	88800.0	
צ2037	83600.0	-400.0
צ2038	84600.0	-400.0
צ2039	89500.0	
צ2040	81500.0	
צ2041	76310.0	
2051	77100.0	
צ2052	72924.0	
ק-107 תשואה 0.40%		
צ2053	75031.0 ב	-2150.0
צ2055	71589.0 ב	-2081.0
צ3521	159900.0	
צ3522	154200.0	+200.0
צ3523	145700.0	+200.0
צ3524	145600.0	+438.0
צ3525	143150.0	
צ3526	141600.0	+700.0
צ3527	139300.0	
צ3528	135287.0	
צ3529	135000.0	+600.0
צ3530	131700.0	
צ3531	131400.0	+200.0
צ3532	127000.0	-300.0
צ3533	134100.0	
צ3534	126050.0	
צ3535	126200.0	+100.0
צ3536	126000.0	
צ3537	126100.0	+300.0
צ3538	118630.0	+200.0
צ3539	118800.0	+100.0
צ3540	117960.0	+200.0
צ3541	114100.0	+200.0
צ3542	113600.0	
צ3543	109000.0	
צ3544	108100.0	
צ3545	105000.0	
צ3546	105320.0	+200.0
צ3547	104998.0	
צ3548	104800.0	+150.0
צ3549	99200.0	+200.0
צ3550	99400.0	
צ3551	99100.0	+200.0
צ3552	91100.0	+200.0
צ3553	90500.0	+100.0
צ3554	90900.0	+100.0
צ3555	90800.0	
צ3556	87400.0	
צ3557	87150.0	
צ3558	86550.0	+100.0
צ3559	83450.0	-100.0
צ3560	78900.0	
צ3561	78700.0	
צ3571	78600.0	+200.0
צ3572	79300.0	
צ3573	79000.0	+200.0
צ3574	72700.0	
ק-707 תשואה 2.00%		
צ3575	73901.0	+762.0
צ3576	73732.0	+765.0
צ3579	71082.0	+745.0
ק-708 תשואה 1.90%		
צ3577	74231.0	-118.0
צ3578	68607.0	-110.0
ק-709 תשואה 1.50%		
צ3580	66814.0	+694.0
צ3581	60839.0	+636.0
צ3582	56185.0	+629.0
ק-710 תשואה 2.40%		
צ3583	51242.0	-939.0
צ3584	48759.0	-927.0
צ3585	46263.0	-910.0
ק-711 תשואה 2.00%		
7%		
3751	370.3	+.2
ק-252 תשואה 3.10%		
3752	144.9	+4.0
3753	139.1	+3.8
ק-253 תשואה 3.21%		
3901	137.6	-1.7
3902	131.1	-1.6
3903	130.2	-1.6
3904	128.1	-1.7
ק-254 תשואה 3.31%		
3754	128.6	-1.0
3755	123.9	-1.1
3756	119.6	-1.1
3757	117.4	-1.0
ק-255 תשואה 3.35%		
3758	114.8	+.5
3759	114.5	+.5
3760	112.9	+.5
3761	113.7	+.5
3762	110.7	+.5
3763	107.3	+.4
ק-256 תשואה 3.35%		
3764	105.4	
3765	102.9	
3766	101.7	
3767	100.1	+.1
3768	97.7	+.1
ק-271 תשואה 3.34%		
3791	107.9	+.1
3792	106.0	+.1
ק-291 תשואה 3.18%		
3826	128.3	
3827	126.0	+.1
3828	121.6	
3829	119.4	+.1
ק-292 תשואה 3.35%		
3830	115.9	
3831	115.6	+.1
3832	113.9	
3833	114.7	+.1
3834	111.7	
ק-311 תשואה 3.10%		
3861	113.8	+.4
ק-315 תשואה 2.74%		
3769	105.6	
ק-318 תשואה 3.20%		
3770	102.2	+.9
3773	100.9	+.8
ק-321 תשואה 3.25%		
3771	103.1	-1.7
3772	101.9	-1.7
4%-6% מלווה פיתוח (הצמדה 80%)		
צ3214	197200.0	
6%		
צ3501	191000.0	+200.0
צ3502	188600.0	+300.0
צ3503	168800.0	+300.0
צ3504	165300.0	+300.0
צ3505	159500.0	+300.0
צ3609	22473.0	-201.0
ק-204 תשואה 2.44%		
צ3610	20675.0	+10.0
ק-204 תשואה 3.20%		
צ3611	19446.0	-107.0
ק-204 תשואה 2.68%		
צ3612	19226.0	+195.0
ק-205א תשואה 2.93%		
צ3613	17922.0	-359.0
ק-205 תשואה 2.15%		
צ3614	17713.0	+275.0
ק-205 תשואה 2.30%		
צ3615	16262.0	+162.0
ק-206 א' תשואה 2.15%		
צ3616	15272.0	+241.0
ק-206 ב' תשואה 2.33%		
צ3617	14306.0	+18.0
ק-206 ג' תשואה 2.25%		
צ3618	13622.0	+6.0
ק-207 א' תשואה 2.67%		
צ3619	12325.0	+131.0
ק-207 ב' תשואה 2.50%		
צ3620	11729.0	+5.0
צ3621	11143.0	+5.0
ק-208 תשואה 2.31%		
צ3622	10132.0	+9.0
צ3623	9516.0	+8.0
צ3624	8962.0	+8.0
ק-209 תשואה 2.34%		
צ3625	8179.0	+3.0
צ3626	7568.0	+4.0
צ3627	7020.0	+3.0
ק-210 תשואה 2.22%		
צ3628	6630.0	+128.0
צ3629	6215.0	+122.0
צ3630	5677.0	+117.0
ק-211 תשואה 2.30%		
צ3631	5381.0	+13.0
צ3632	5068.0	+13.0
צ3633	4789.0	+12.0
ק-212 תשואה 2.16%		
3634	4251.0	+24.0
צ3635	4021.0	+23.0
צ3636	3875.0	+23.0
ק-213 תשואה 2.41%		
צ3637	3591.0	+2.0
צ3638	3344.0	-2.0
צ3639	3062.0	+1.0
ק-214 תשואה 2.15%		
צ3640	2611.0	+52.0
צ3641	2264.0	+46.0
ק-215 תשואה 2.76%		
3642	1955.0	-51.0
צ3643	1696.0	-45.0
ק-216 תשואה 2.14%		
3644	1569.0	+18.0
3645	1416.0	+17.0
4.25% מלווה פיתוח (שקלי)		
ק-231 תשואה 3.01%		
3701	1172.0	-6.0
ק-232 תשואה 3.06%		
3702	895.9	-6.3
ק-233 תשואה 3.03%		
3703	795.8	+.4
3704	681.8	+.2
ק-251 תשואה 3.05%		
4% מלווה פיתוח (180% הצמדה)		
צ4001	694616.0	
צ4002	621161.0	
צ4003	635230.0	
צ4004	711676.0 קז	+20728
4.25% מלווה פיתוח (שקלי)		
ק-331 תשואה 2.68%		
4101	377.9	-.7
ק-332 תשואה 2.70%		
4102	148.7	-1.6
4103	142.8	-1.6
4104	142.2	-1.6
4301	142.2	-1.0
ק-333 תשואה 2.85%		
4302	135.0	-.3
4303	134.1	-.3
4304	132.0	-.4
ק-335 תשואה 3.15%		
4305	116.5	-.9
ק-338 תשואה 3.08%		
4105	117.5	+.3
4106	114.5	+.3
4107	111.1	+.4
4108	109.1	+.3
ק-339 תשואה 3.11%		
4109	106.4	-.1
4110	105.2	-.1
4111	103.5	-.1
4112	101.0	-.1
ק-351 תשואה 3.15%		
4201	131.7	-.4
4202	129.4	-.4
4203	127.0	-.4
4204	122.6	-.4
4205	120.4	-.3
ק-352 תשואה 3.15%		
4206	118.1	-.3
4207	117.8	-.3
4208	116.1	-.4
4209	116.8	-.4
4210	113.8	-.4
4211	110.4	-.3
ק-353 תשואה 3.05%		
4212	109.0	+.1
4213	106.4	
4214	101.0	
ק-360 תשואה 3.00%		
4113	103.0	-.3
ק-363 תשואה 3.15%		
4114	102.2	+.1
4117	101.0	+.1
ק-366 תשואה 2.96%		
4115	103.8	+.3
4116	102.6	+.3
3% מלווה פיתוח (שקלי)		
ק-201 תשואה 3.10%		
צ3601	39736.0	-207.0
צ3602	36634.0	-191.0
צ3603	34063.0	-186.0
ק-202 תשואה 2.80%		
3604	31475.0	+61.0
צ3605	28723.0	+57.0
צ3606	27053.0	+55.0
ק-203 תשואה 3.03%		
צ3607	24955.0	-213.0
צ3608	23605.0	-206.0

שערי מטבע חוץ ביום 6.08.87

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	העברות והמחאות לאומי מכירה	העברות והמחאות הפועלים קניה	העברות והמחאות הפועלים מכירה	העברות והמחאות דיסקונט קניה	העברות והמחאות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.001	1.57	1.64	1.57	1.65	1.57	1.64	1.6085	1.6285	1.6080	1.6280	1.6085	1.6287	1.6183
1 מארק גרמני	-0.001	0.83	0.87	0.84	0.88	0.83	0.88	0.8535	0.8642	0.8536	0.8643	0.8535	0.8643	0.8595
1 לי"ש	-0.009	2.46	2.57	2.48	2.60	2.49	2.61	2.5281	2.5595	2.5261	2.5576	2.5341	2.5660	2.5445
1 פרנק צרפתי	—	0.25	0.26	0.25	0.26	0.25	0.26	0.2563	0.2594	0.2560	0.2592	0.2564	0.2596	0.2581
100 ינים יפאניים	-0.001	1.04	1.09	1.04	1.09	1.04	1.10	1.0645	1.0778	1.0631	1.0764	1.0659	1.0793	1.0720
1 גילדן הולנדי	-0.001	0.74	0.77	0.74	0.78	0.74	0.78	0.7591	0.7685	0.7574	0.7669	0.7585	0.7680	0.7636
1 פרנק שוויצרי	-0.002	1.01	1.05	1.01	1.06	1.01	1.06	1.0311	1.0439	1.0284	1.0413	1.0325	1.0455	1.0370
1 כתר שוודי	-0.001	0.24	0.25	0.24	0.25	0.24	0.25	0.2453	0.2485	0.2451	0.2482	0.2452	0.2483	0.2466
1 כתר נורבגי	—	0.23	0.24	0.23	0.24	0.23	0.24	0.2344	0.2373	0.2345	0.2374	0.2343	0.2373	0.2357
1 כתר דני	-0.001	0.22	0.23	0.22	0.23	0.22	0.23	0.2249	0.2277	0.2248	0.2276	0.2248	0.2277	0.2262
1 מארק פיני	-0.001	0.34	0.36	0.34	0.36	0.34	0.37	0.3526	0.3570	0.3528	0.3572	0.3525	0.3570	0.3549
1 דולר קנדי	+0.002	1.19	1.24	1.19	1.25	1.19	1.25	1.2144	1.2295	1.2140	1.2292	1.2150	1.2292	1.2228
1 דולר אוסטרלי	-0.003	1.05	1.16	1.08	1.17	1.09	1.17	1.1253	1.1393	1.1235	1.1375	1.1265	1.1407	1.1329
1 ראנד דרא"פ	—	0.50	0.60	0.47	0.78	0.49	0.69	0.7766	0.7862	0.7753	0.7850	0.7759	0.7856	0.7798
10 פרנקים בלגיים	-0.001	0.40	0.42	0.40	0.42	0.40	0.42	0.4100	0.4151	0.4120	0.4171	0.4120	0.4171	0.4146
10 שילינגים אוסטריים	-0.001	1.19	1.24	1.19	1.25	1.19	1.25	1.2141	1.2291	1.2133	1.2285	1.2169	1.2322	1.2251
1000 לירטות איטלקיות	-0.002	1.15	1.21	1.15	1.23	1.16	1.24	1.1799	1.1946	1.1785	1.1935	1.1804	1.1952	1.1868
1 אקו (ECU)	-0.003	—	—	—	—	—	—	1.7718	1.2936	1.7688	1.2908	—	—	1.7830
1 דינר ירדני	+0.003	4.46	4.73	4.55	4.85	4.58	4.90	—	—	—	—	—	—	0.6285
10 לירות לבנוניות		—	—	0.09	0.10	0.07	0.10	—	—	—	—	—	—	0.0919
1 לירה מצרית	+0.001	0.65	0.69	0.67	0.71	0.67	0.72	—	—	—	—	—	—	0.7201

יעקב ישי דורש למנוע מדב שחר שליחויות ציבוריות מטעם הפועל

דב שחר ומילצ'ן תבעו שידרוג ב"אל על" • שחר כאילו איים שההתאחדות לא תטיס הנבחרת הלאומית בחברה הלאומית אם חברי הנשיאות לא יבלו יחס מיוחד • ישי העביר את החומר הרלבנטי למבקר ההסתדרות נפתלי בלומנטל • דב שחר ילחם על שמו הטוב וכבודו • היועץ המשפטי של מרכז הפועל עו"ד ליפא ליאור לא מצא בתירשומות סיבה להעמיד לבירור או דין אם שחר מכחיש את הנאמר באותה תירשומת

מאת סופר "דבר"

מחזיק תיק הפועל בהסתדרות, יעקב ישי, הורה בכתב למזכ"ל הפועל יצחק אופק, לא לשבץ את חבר הנהלת ההתאחדות לכדורגל מטעם הפועל, דב שחר, בשום מוסד ספורט בשליחות מרכז הפועל עד שמבקר ההסתדרות נפתלי בלומנטל יפסוק בעניינו. דב שחר העלה את חמתו של יעקב ישי בעקבות פרוטוקול ממפגישה שהתקיימה במשרדי "אל על" בתל־אביב בה כאילו איים דב שחר, כי אם עסקני ההתאחדות לכדורגל לא יקבלו שידרוג (אפ גריידינג), שפירושו יחס מועדף בטיסות של החברה הלאומית, תימנע ההתאחדות לכדורגל מהטסת הנבחרות הלאומיות ב"אל על" ותבחר להטיסן בחברות זרות.

בפגישה שהיתה בתחילת מארס השנה במחלקת המכירות של "אל על" בנוכחות ע. מילצ'ן וד. שחר (התאחדות לכדורגל), ג. רבן (פלתורס), ב. בורנשטיין (מנהל מכירות סניף ישראל "אל על"), א. רוזנר, מעודד מכירות "אל על" – נערכה גם תירשומת מן השיחה שנושאה היה "תלונות של חברי נשיאות ההתאחדות לכדורגל על קיפוח ויחס לא נאות".

דב שחר (נציג הפועל בכדורגל) אמר, כי "אל על" מתייחסת בנוקשות ובהתעלמות ואינה מתחשבת במעמדם של ראשי ההתאחדות. זה בא לידי ביטוי בכך שלא משדרגים (אפ גריידינג) אותם למחלקת עסקים והם לא מקבלים שרות אח"מים כמו חברי מועדון המלך דוד. בחברות תעופה אחרות הם זוכים ליחס מועדף כולל שידרוג, בזכות היותם חברי נשיאות ההתאחדות לכדורגל בישראל. דב שחר הדגיש, כי אין כל מחוייבות לנבחרות הלאומיות לטוס ב"אל על". ...

עמירם מילצ'ן (נציג מכבי בכדורגל) אמר כי יש הערכה להטיס את הנבחרות ב"אל על", אך הוא מתלונן גם על כך שאינו מקבל יחס מועדף בגין מעמדו בהתאחדות ודרש שינוי בנדון.

ג. רבן (נציג פלתורס) אמר כי יש להפריד בין היחס לנבחרות לבין היחס לעסקנים. באשר לנבחרות נותנת "אל על" שרות מצויין, כולל התחשבות במצבים מיוחדים ובבעיות ספציפיות הכרוכות בהטסת נבחרות ספורט. הטענה לקיפוח יכולה להיות רק לגבי העסקנים עצמם הטסים במסגרת מילוי תפקידים בכרטיסים קבוצתיים.

ב. בורנשטיין (מנהל סניף ישראל "אל על") אמר כי בכלל "אל על" פועלת על פי מדיניות שמקיפה את כל הנושאים ומבוססת על קריטריונים מוגדרים. החברה אינה משדרגת נוסעים, יהיה מעמדם מכובד ככל שיהיה, במחלקת עסקים אם ברשותו כרטיס טיסה קבוצתי. תנאי בל יעבור של מדיניות החברה המוכתבת לסניף ישראל מחייב החזקת כרטיס מסוג "אקסקיפי" לצורך שידרוג. לצרפת, שוויץ וצפון אמריקה אין בכלל שידרוג. ליעדים אלה יש לגבות תוספת תשלום בעד שידרוג. ניתן לבקש עבור העסקנים שרות "שלום" אולם לצורך זה עלינו להיות מודעים לגבי מועדי טיסה על מנת לידע את עובדי השרות.

את התירשומת של השיחה במשרדי "אל על" בתל־אביב עשה א. רוזנר, מעודד המכירות.

הפרוטוקול מהשיחה, שהגיע לידי חברים בועדה המרכזת של ההסתדרות, עורר רוגז רב נוכח ההתבטאות של דב שחר בשיחה ממנה משתמע שבהיותו שליח ציבור ביקש לעצמו תנאים מועדפים בטיסות תוך איום של החרמת החברה הלאומית על־ידי ההתאחדות לכדורגל. "לא לשם כך נשלח שליח של הפועל לשרת במוסד ספורט. וזוהי התבטאות חמורה המחייבת מסקנות אישיות נגד השליח הזה" – אמר לסופר "דבר" איש בכיר בועדה המרכזת, שהעביר את תוכן הדברים לראשי הפועל.

אחד מאלה שקיבל את תירשומת הפרוטוקול מאותה פגישה ב"אל על" היה גם יעקב ישי. הוא זימן אליו לשיחה לפני יותר מחודש את מזכ"ל הפועל יצחק אופק ואת יו"ר ההתאחדות לכדורגל שאול סוררי, הביא לפניהם את התירשומת וביקש את התייחסותם.

מדברי יו"ר ההתאחדות שאול סוררי התקבל הרושם, כי בהתאחדות לכדורגל כלל לא דנו בנושא ומכאן שלא נתקבלה שום החלטה המדברת על הצבת תביעה ל"אל על" לתנאים מיוחדים.

מזכ"ל הפועל יצחק אופק נטל את התירשומת והעביר אותה לחוות דעתו של עו"ד ליפא ליאור, היועץ המשפטי של מרכז הפועל. פרקליט הפועל החזיר חוות דעת מנומקת שבבשורה העיקרית שלה נאמר, שאם דב שחר מכחיש את הנאמר באותה תירשומת אין הגיליון הזה יכול לשמש חומר נגדו.

יעקב ישי לא קיבל את חוות הדעת הזאת כמסיימת ובמכתבו אל מזכ"ל הפועל יצחק אופק הוא אומר, כי היועץ המשפטי ליפא ליאור אינו מקובל עליו כחוקר והוא מעביר את כל החומר הרלבנטי אל מבקר ההסתדרות לפסיקה ועד אז הוא אוסר על הפועל להטיל על שחר שליחויות מטעם הפועל. מבחינתו של דב שחר מדובר עתה על שיבוצו או אי שיבוצו בהנהלה החדשה של ההתאחדות לכדורגל העומדת להבחר ב־19 באוגוסט. נאמר, כי גם מזכ"ל ההסתדרות הביע את דעתו, כי יש טעם לפגם בכך שחברים בהנהלה הולכים להציג ענין שלא כשליחות המוסד בו הם מכהנים.

מזכ"ל הפועל יצחק אופק נמצא במבוכה. הוא עדיין לא העביר באורח רשמי את תביעתו של יעקב ישי לועדת המינויים של הפועל להתאחדות לכדורגל, אם כי השמיע את תוכנה ליו"ר הועדה מיכאל אלמוג וגם לכמה מחברי הועדה. יצחק אופק אמר אתמול, כי הוא פנה אישית לנפתלי בלומנטל בבקשה להנחותו אם עליו להשעות את דב שחר מהמועמדות להבחר או שהוא בבחינת "זכאי כל עוד לא קיים בירור בעניינו בועדת המבקר".

כאשר נודע לדב שחר ענין התירשומת וההדים שעוררה בהסתדרות, הוא פנה אל אנשי "אל על" וציג "פלתורס" שהיו בפגישה הראשונה (ב. בורנשטיין, א. רוזנר וג. רבן) וביקשם לקיים שיחה המשך לשיחה הראשונה שהיתה ב־1 במארס השנה. בתירשומת הזאת נאמר שמטרת הפגישה לאפשר למר שחר להבהיר דברים שנאמרו על ידו בפגישה קודמת. לטענתו הובנו דבריו שלא כראוי. שחר ציין את היחס הטוב לו הוא זוכה בחברת "אל על" ומטרתו בפגישה הקודמת היתה להעלות נושא הטיפול בשאר חברי נשיאות ההתאחדות לכדורגל אשר לדבריו לא זוכים ליחס נאות כפי שהם זוכים לו בחברות אחרות.

לדבריו לא היתה לו כל כוונה בפגישה הקודמת לטעון על קיפוח אישי מצד "אל על".

ב. בורנשטיין הביע שביעות רצון מדבריו של שחר על היחס הטוב לו הוא זוכה בטיסותיו בחברת "אל על" ותקוותו להמשך שיתוף הפעולה הפורה עם ההתאחדות לכדורגל בישראל לשביעות רצון שני הצדדים.

דב שחר אמר בשיחה עם "דבר"... ייאבק נגד כל אלה המנסים להכפיש את שמו והמנסים באמצעות האירוע הזה להרחיקו מן ההתאחדות לכדורגל. הוא מתכוון להלחם על שמו הטוב וכבודו. כהוכחה חד משמעית הוא מביא את הכתוב בחוות דעתו של היועץ המשפטי של מרכז הפועל עו"ד ליפא ליאור הקובע לדבריו, שלא מצא שום עבירה במעשיו וקובע שאינו מוצא שום סיבה להעמידו לכל בירור או דין.

יצויין, כי המידע שאנו מפרסמים כאן היום נמסר במערכת "דבר" לפני יותר מחודש ימים. אולם כאשר פנינו אל יעקב ישי לקבלת מידע לפירסום הוא אמר שמוטב להימנע כי יש כאן "דיוני משפטי". קיבלנו השיקול ולא פירסמנו. אולם לאחר שהדברים קיבלו פירסום בעיתון אחר הם תגובה ומידע מגורר של ישי – החלטנו להביא את התירשומת במלואה כדי למנוע לזות שפתיים.

סטיב קראם, מנצח בריצת 1500 מ' באצטדיון "ביסלט" ומקדים את הניו־זילנדי ג'ון ווקר.

היסטוריה באנגליה: ברזילאי בניוקאסל

מאת שמואל טל

כוכב הנבחרת הברזילאית, מירנדיניה, הצטרף אתמול לליגה האנגלית והיה בכך לכדורגלן הברזילאי הראשון שישחק במולדת הכדורגל. מירנדיניה הוחתם על־ידי קבוצת ניוקאסל תמורת 1.6 מיליון דולאר, לתקופה של שלוש שנים.

מירנדיניה זכור לאוהדי הכדורגל האנגלים כמי שהבקיע את שער השוויון במפגש בין שתי הנבחרות בחודש מאי האחרון. הוא ידוע כמבקיע מעולה ובמאונו אשתקד נרשמו כ־70 שערים.

מנהלה של ניוקאסל, ווילי מאקפול, מסר כי מירנדיניה יורשה לסיים את הופעתו במדי קבוצתו הברזילאית־פאלמיראס המשחקת ב"פליי־אוף". יתכן כי החלוץ המצטיין יספיק עוד להצטרף לקבוצתו החדשה לפני תחילת העונה באנגליה, בשבת הבאה. אם פאלמיראס תצליח במשחקיה יצטרף הכדורגלן רק בסוף החודש.

מאקפול הוסיף ואמר כי הוא מקווה שמירנדיניה יענה על הציפיות שתולים בו ויביא את הקהל למגרש.

בקשה להחזרת הקבוצות האנגליות למסגרת האירופית

שר הספורט הבריטי, קולין מויניהאן, אמר כי יבקש לקבל מחדש קבוצות כדורגל אנגליות למסגרת האירופית, כאשר ייפגש מחר עם נשיא איגוד הכדורגל האירופי (אופ"א), ז'אק ז'ורז'.

הוא אמר: "סבורני כי חשוב לדווח לז'אק ז'ורז' על צעדים שנקטנו כדי להוכיח שהממשלה ושלטונות הכדורגל בבריטניה עושים כל אשר ביכולתם כדי למנוע מעשים חוליגניים, וכדי להחזיר את הקבוצות שלנו לאירופה בהקדם האפשרי".

קבוצות אנגליות מוחרמות בטורנירים אירופיים מאז ההתפרעויות שהיו באיצטדיון "הייזל" בבריסל במאי 1985, בגמר גביע אירופה בין קבוצות ליברפול ויובנטוס, במהלכו נהרגו 39 אוהדי כדורגל, רובם איטלקים.

שלל הכוכבים מעניק את מירב הסיכויים לריינג'רס בסקוטלנד

הצטרפותם של אנגלים ואירים יביאו לשיפור בליגה וגם לעליה במספר הצופים • אבי כהן יתפקד מחר במרכז ההגנה של ריינג'רס במשחק נגד דנדי־יונייטד • בליגה הסקוטית 44 מחזורים

מאת שמואל טל

הליגה הסקוטית בכדורגל חוסה בדרך כלל בצילה של אחותה הבכירה יותר, הליגה האנגלית. מחר תנתן לסקוטים ההזדמנות לעמוד במוקד העניינים עם פתיחת העונה שם. וזאת לא מעט בשל העובדה שאצל האנגלים יורם המסך רק בשבת הבאה.

הכדורגל הסקוטי נמנה מאז ומתמיד על הטובים באירופה. כדורגלנים ממוצא סקוטי היו לכוכבי־על ורבים לטשו אליהם עיניים. אבל בכל מה שנוגע לליגה הסקוטית, הרי שזו נדחקה תמיד לקרן זווית. הסיבה העיקרית לכך היתה נדידתם של הבכירים שבשחקני סקוטלנד לאי האנגלי. מספיק אם נציין רק כמה מהשמות המפורסמים כדי להבין את הירידה ברמה בליגה הסקוטית. צ'רלי ניקולאס, סטיב ארצ'יבלד, גורדון סטראכאן וקודם לכן דאלגליש וסונאס, הם שחקנים שהתחילו את דרכם בליגת ארצם אך מבשילים את הקאריירה מחוצה לה.

הליגה הסקוטית נערכת במתכונת שונה משל הליגות במדינות אחרות. מאחר ובליגה הבכירה רשומות רק 12 קבוצות, הן מתמודדות ביניהן ארבע פעמים בעונה, כלומר 44 מחזורים בעונה, ליגה מפרכת ללא ספק.

קבוצות הייצוג של הליגה הסקוטית הן שתיים: ריינג'רס גלאזגו וסלטיק גלאזגו. בין השתיים קיימת יריבות מעבר לצד הספורטיבי. מאחר שאחת מהן מייצגת את הפרוטסטנטים והשניה את הקתולים, הופך כל מפגש בין השתיים לעימות בין האוהדים שהסתיים לא אחת במהלומות, מעצרים ופצועים.

בשנים האחרונות נוספו לשתיים עוד מצליחות כמו אברדין, דאנדי־יונייטד וסט. מירן. אולם הצלחותיהן בטלות בשישים מול הרקורד של שתי הגדולות שלזכותן נרשמו יותר מ־30 אליפויות.

בניגוד לליגות האירופיות האחרות אין בליגה הסקוטית כדורגלנים זרים. הזר היחיד העונה הוא מיודענו אבי כהן כדורגלן מכבי ת"א שילבש העונה את מדי האלופה ריינג'רס. פרט לאבי כהן הזרים האחרים הם כדורגלנים מהאי הבריטי שהפכו הפעם ביוזמה ונדדו לסקוטלנד בהתידים מאשר את הליגה האנגלית. כך אגב, לפחות חלק מהם זוכים להופיע בגביעי אירופה, דבר הנמנע מאלה המשחקים בקבוצות האנגליות המושעות ממפעלים אלה.

אלופת אשתקד ריינג'רס, שזכתה בבכורה בניהולו של גראהם סונאס, לראשונה מזה תשע שנים, היא גם המועמדת לזכות העונה בבכורה. עומדים לרשותה הכלים, הזמנו השחקנים הטובים ביותר, ואם לא היינו יודעים שזו קבוצה בליגה הסקוטית ניתן היה בקלות לשייכה לליגה האנגלית.

שימו לב להרכב שחקניה ולמוצאם. בשער כריס וודס, שוער המשנה של אנגליה הנחשב כיורשו של פיטר שילטון. במרכז ההגנה בלם נבחרת אנגליה, טרי בוצ'ר ולצידו גראהם סונאס שנרכש מסמפדוריה. מימין בחוליה העורפית הנגן האירי הבינלאומי ג'ימי ניקול. בחוליית הקישור לצידו של סונאס, שהיה כוכב לליברפול, יופיע מארק פלקאו שהגיע מווטפורד ושיחק קודם לכן בטוטנהאם. ובחוד שם ינסה לחזור לעצמו טרבור פראנסיס, בינלאומי אנגלי, לצידו של ג'ון מקגרגור שהגיע מליברפול.

צרפו לחבורת כוכבים זו את מלך השערים הסקוטי, אלי מקויסט, את אבי כהן ועוד קבוצה של מקומיים לוחמים, כדי להבין מדוע נוטה הכף גם העונה לזכות הריינג'רס.

מי שאמורה להיות יריבתה העיקרית של ריינג'רס, הסלטיק, לא הרשימה לאחרונה. לפי קצב העניינים גם העונה לא תהיה הרבה יותר טובה. לרשות מנהלה ביל מקניל עומדים אמנם כמה כוכבים כמו מייק מקארטי, בלם נבחרת אירלנד, הקשרים פול מקסטיי ומארק מקגי והחלוץ אנדי ווקר, אולם עזבו אותה, בזה אחר זה ארבעה שחקני מפתח שהותירו אחריהם חלל גדול שספק אם יתמלא בזמן הקרוב.

אלן מקינלי עבר לאסטון־וילה, מורדו מקלאוד מופיע במדי בורוסיה דורטמונד הגרמנית ומו ג'ונסטון בנאנט הצרפתית. אולם האבדן הגדול ביותר הוא החלוץ בראיין מקלייר שילבש העונה את מדי מנצ'סטר־יונייטד.

דאנדי־יונייטד היתה נציגת סקוטלנד בגמר גביע אופ"א. היא נוצחה בו ע"י גטבורג השוודית אך הרשימה בדרכה לגמר עם נצחונות על ברצלונה ובורוסיה מינשנגלאדבאך. לרשות מנהלה ג'ים מקלין ימשיך לעמוד אותו צוות הכולל בין השאר את הבלמים ריצ'רד גוך ופול הגארטי, הקשר איימון באנון והחלוץ פול סטורוק.

קרנה של אברדין שזכתה לפני ארבע שנים בגביע אירופה למחזיקות גביע, ירדה בשנים האחרונות. אולם מנהלה איאן פורטפילד מאמין שעם אלכס מקליש, ווילי מילר, ג'ון יואיס והכוכב הצעיר ג'ון מילר בן ה־19 שנמצא על הכוונת של ליברפול המוכנה לשלם עבורו 500,000 לישט"ש, יצליח להחזיר לקבוצתו את הברק שהועם.

הצטרפותם של אנגלים ואירים לליגה הסקוטית הביאה לא רק לשיפור ברמה אלא גם בצופים ליציעים. הקבוצות מגדילות את תקבוליהן ומוכנות לבצע רכישות גרנדיוזיות חדשות.

ריינג'רס – דאנדי יונייטד מחר במחזור הפתיחה

האלופה ריינג'רס, עם אבי כהן במרכז ההגנה, תפתח מחר את קרב ההגנה על התואר במשחק בית נגד דאנדי יונייטד שסיימה אשתקד את העונה במקום השלישי.

סלטיק תצא למשחק חוץ נגד העולה החדשה מורטון ואברדין תתארח אצל דאנדי.

יתר המשחקים: דנפרמלין (עולה חדשה) – היברניאן; הארטס – פאלקירק; מאדרוול – סט. מירן.

אבי כהן הזר היחידי

איימון באנון (משמאל) מדנדי יונייטד ווילי מילר מאברדין בהופעה במדי נבחרת סקוטלנד בגביע העולמי

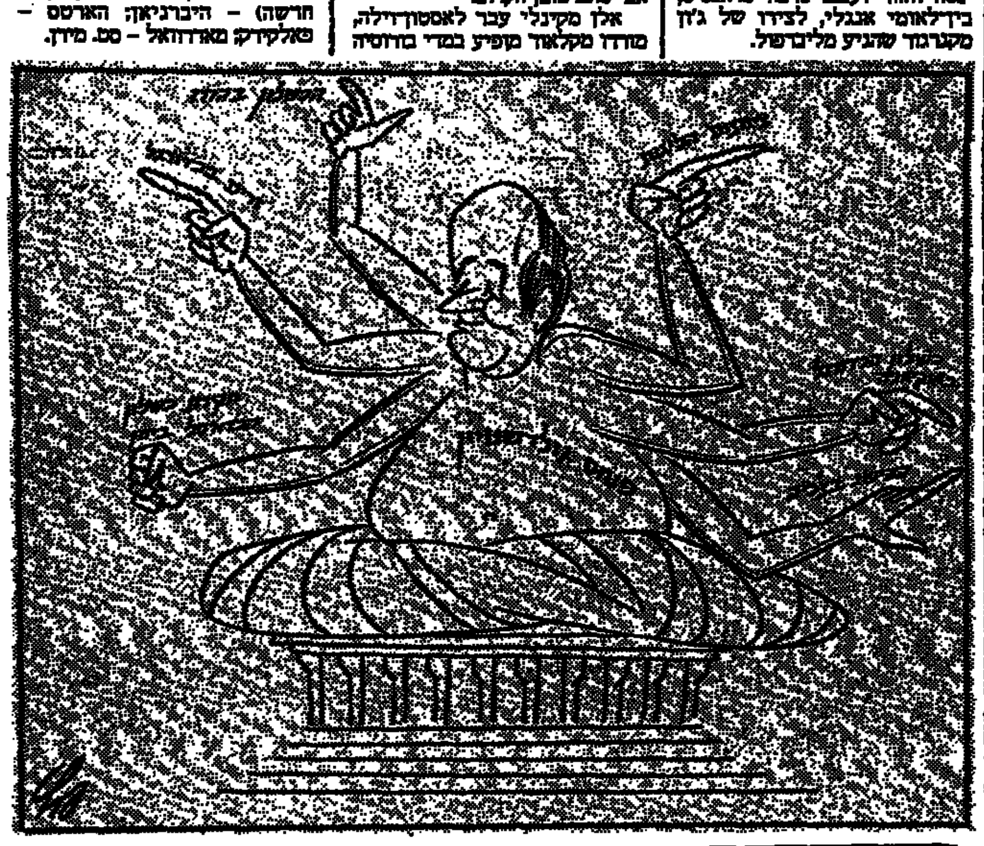

מחר: שאר העולם – אנגליה לציון 100 שנות פעילות

מאת שמואל טל

הליגה האנגלית תחגוג מחר 100 שנות פעילות. היא תעשה זאת באיצטדיון "וומבלי" נגד נבחרת "שאר העולם", ותנסה להוכיח כי לנציגי מולדת הכדורגל יש עוד מה למכור ברחבי העולם. זהו יום ההולדת האמיתי של הכדורגל הבריטי. שבו יחברו בו כתף לצד כתף בכירי הכדורגלנים המופיעים בליגה האנגלית – אנגלים, סקוטים, אירים וולשים.

הליגה האנגלית נוסדה כאמור לפני מאה שנה. היו בה אז 12 קבוצות. היום יש בליגה זו, על ארבע דרגותיה, 92 קבוצות. אבל לא כל הטובים משורותיה יופיעו בהרכבה מחר. בשל מגבלות כמותיות תשגר כל קבוצה רק מספר קטן של נציגים.

אבל גם כך תופיע נבחרת הליגה האנגלית בהרכב שיכלול בין היתר את השוערים פיטר שילטון וסטיב אוגרוביץ'. שחקני ההגנה ריצ'רד גאו, קולין קלארק, ג'ון מקללנד, פול מגראת, קני סאנסום. בקישור בריאן רובסון, ניגל קלו, ליאם בריידי, קווין שידי, כריס וודל, והחלוצים סיריל רג'יס, פיטר בירדסלי, נורמן וייטסייד וקלייב אלן.

מול האנגלים תתייצב נבחרת העולם אותה ינהל אנגלי אחר – טרי ונבלס, היום מאמנה של ברצלונה הספרדית. לונבלס היו בעיות אחרות משל רובסון. הכדורגלנים אותם רצה להזמין הציבו לו בקשות שונות ומשונות שלא לכולן יכול היה להיענות. כך למשל לא הצליח לגייס את חוליט ואן־באסטן ההולנדים של מילאן. גם כוכבים כבוטרגאניו וסאנצ'ז לא יעמדו לרשותו.

אבל גם כך תעמוד לרשותו סוללה של שחקנים שכל מאמן היה מתברך בהם. בראש ובראשונה הארגנטינאי דייגו ארמנדו מארדונה. ולצידו הצרפתי המפורסם מישל פלאטיני ונציגי קבוצתו באורי ליניקר, השוער זוביזארטה ואלכסנקו. על השער יגן, בנוסף לנציג הספרדי, גם הרוסי המצויין רינאט דסאייב אותו מבקשת לרכוש מנצ'סטר יונייטד.

בעורף יככבו נציגי בראזיל ג'וסימאר וסילבו והגרמני ברטולד. היימן השוודי באני האיטלקי ישתפו פעולה בקישור עם הצמד הרוסי זאבארוב ובלאנוב. בחוד ישחקו אלקייר "הסנקי" הדני, לאודרופ האנגלי והתנגרי של פרנקפורט הפורטוגלי פוטרה.

32 משחקים קיימה עד כה נבחרת העולם בגילגוליה השונים. במשחק הפתיחה ב־1937 באמסטרדם התמודדה אירופה מערב נגד אירופה מזרח. במשחק האחרון התמודדו נציגי העולם נגד כוכבי אמריקה. מחר הם יכבדו בהופעתם את הליגה האנגלית.

המשחק יועבר בשידור ישיר בטלוויזיה הישראלית.

חוקי העבודה מנעו מכדורגלן סיני לשחק בליגה ההולנדית

חוקי העבודה ההולנדיים מנעו מכדורגלן סיני צעיר בעל פוטנציאל, להצטרף לקבוצה בליגה ההולנדית הראשונה, זוולה.

החוקים ההולנדים הקובעים כי יש להעדיף אזרחים הולנדיים מיומנים על פני אזרחים ממדינות שמחוץ לקהילה האירופית, מנעו מקבוצת זוולה מלהחתים את הקשר הסיני קסייה יוקסין בן ה־18.

הקבוצה ההולנדית הודיעה כי החתימה את קסייה על חוזה לשנתיים בחודש מאי השנה, לאחר שהבחינה בו בעת סיור בסין אשתקד. אולם מנהל הקבוצה אמר אתמול, כי ההסכם בוטל משום שממשלת הולנד איננה מוכנה לאפשר לקסייה לשחק, בגלל שמוצאו מחוץ לשוק האירופי המשותף.

הוא ציין כי שלטונות סין הרשו לצעיר לשחק בהולנד.

פולק עבר את הכביש לאליצור

מאת ניסן פרידמן

כוכב טניס השולחן, דרור פולק, חולל סערה נוספת, כאשר עבר ממכבי נתניה לאליצור נתניה. העברה הרצויה נעשתה עבור חוזה טוב יותר. במקום פולק רכשה מכבי את ניסן מוסייב מפרדס־חנה.

פולק, כמו גם אלוף ישראל, יוסי בוגן, אינו נמנה על סגל נבחרת ישראל, מאז הודחו השניים על־ידי המאמן זאב קראוס בשל סיבות חברתיות.

השבוע, לקראת חידוש אימוני הנבחרת, תועלה שוב בעיית שני הכוכבים הסוררים. בענף ישנם הסבורים שהשבתם לסגל, כשני ותיקים ומנוסים, למרות שהמאמן הצהיר כי הוא מעדיף לבנות סגל צעיר לטווח ארוך.

במכבי ת"א מקווים לפתור את בעיות הסגל במחנה האימונים

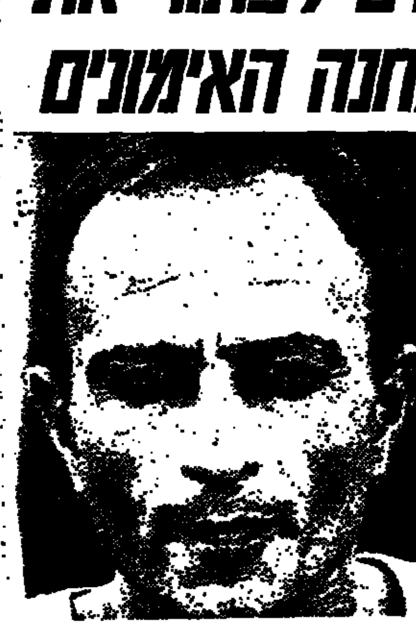

מאת ניסן פרידמן

ביום ראשון תיכנס מכבי ת"א למחנה אימונים ב"חול־לבך" במלון רמת־אביב, במהלכו מקווה הצוות המקצועי בראשות המאמן דרור ברנור והמנג'ר גיורא שפיגל, לפתור את רוב בעיות הסגל.

מכבי ת"א נתונה כיום במצב כלכלי קשה, שאילץ אותה לשחרר את בוני גינצבורג ולהקשיח עמדות במו"מ על חוזי השחקנים לשנה הקרובה. מחרתיים יחזור לארץ אלי דריקס ויצטרף כנראה למחנה, עד שיוחלט לגבי עתידו. מחליפו של אבי כהן בתפקיד הבלם האחורי ייבחר מבין מנשה שמעונוב וחיים גולדברג.

★ דרור ברנור, קיץ של כאבי ראש?

"תראה, מכבי ת"א נמצאת במצב כלכלי קשה וצריך לחיות בהתאם. לפני שבועיים היו לנו חששות גדולים, אך מסתבר שגם השחקנים מתחילים להבין את המצב ומוכנים ללכת יותר לקראתנו".

★ העזבתם את משה מרכוס בגלל שהוא יותר זול?

"זו גם אחת הסיבות, אבל מרכוס הוכיח את עצמו בכל הקבוצות בהן שיחק. הוא שוער טוב. במצבנו איננו יכולים להחזיק בבוני".

★ אתה לוקח בחשבון שתשחקו בלי החלוץ הטוב ביותר שלכם, דריקס?

"בוא נדבר על זה ביום ראשון, אחרי שהוא יחזור לארץ וישוחח איתנו. עד אז איני רוצה לחשוב על זה. אישית, אני מאמין שהוא ישחק במכבי ת"א גם בעונה הקרובה".

★ מי יכול להחליף את אבי כהן, הן כמנהיג והן כליברו?

"את זה ננסה לבדוק במחנה האימונים. קודם חשוב למצוא תחליף לבלם האחורי. מועמדים מנשה שמעונוב, שגם החליף מספר פעמים את אבי במהלך העונה כבלם וכקפטן, וחיים גולדברג. אם שניהם לא יתאימו נחפש בלם רכש ברמה גבוהה".

★ לאור דבריך, יש מקום לחשש לקראת פתיחת העונה?

"מכבי ת"א תתבסס על אותו שלד של השנה הקודמת, ללא אבי ובוני. זה בסיס טוב. חלק מהשחקנים כבר ותיקים ומנוסים וגם הצעירים יכולים להפיק מעצמם את המקסימום. זה נותן מקום לאופטימיות".

★ אם נתייחס לעובדה שמכבי זכתה בגביע ובמקום הי"ב בליגה, מה זה מקום לאופטימיות?

"אי אפשר להציב מטרה לפני העונה. אם נמצה את המקסימום מהשחקנים, נגיע רחוק. אני מקווה שמעבר לאיכות, תהיה גם יעילות ונוכל לזכות בהישגים".

★ הצמד ברנור־שפיגל הכניס רגם חדש לכדורגל הישראלי. איך מתייחסים אליכם בקבוצת האם שלכם, שבה שיחקת בתקופת הנוער שלה?

"לא באנו לדבר על נוסטלגיה, אלא להעביר לשחקנים ידע מקצועי עדכני. אני מאמין שאחרי הצלחתנו בהפועל פ"ת, נמשיך להצליח גם כאן. יצרנו, אמנם, רגם חדש, שכנראה הלך וחדר לרוב האגודות, אך חשוב יותר מי האנשים, מאשר איזה רגם. היום הכדורגל מקצועי ומתקדם בהרבה מאז גיורא ואני שיחקנו. אך, מי שנשאר על העת בכדורגל, מתקדם יחד איתו".

בית המשפט: הכדורסלן בנט ישחק באחת מקבוצות הפועל

בין הסלים / משה כהן

הכדורסלן המצטיין, קיט בנט, ישחק באחת מקבוצות הפועל. כך נקבע אתמול בבית המשפט המחוזי בת"א בתום מאבק משפטי ממושך בשני בתי משפט.

כזכור, חתם בנט לפני ארבעה חודשים, על חוזה בקבוצת הפועל חיפה ואף קיבל מקדמה של 5000 דולר ושני כרטיסי טיסה לארה"ב. בגלל מצבה הכספי הקשה של הפועל חיפה, חתם בנט על חוזה עם קבוצת בית"ר ת"א.

לאחר התאוששותה הכספית של הפועל חיפה נערך דיון בבית המשפט בחיפה, שם החליט שההסכם של בנט עם החיפאים אינו תקף והוא חופשי לעבור לקבוצה אחרת.

במצב זה הודיע רכז הכדורסל של הפועל, איתן חפר, על סרובו לחתום לבנט על שחרור לקבוצה שאינה מאוגדת בהפועל. בית"ר ת"א הגישה בקשה לבית המשפט שיורה לחפר לחתום על טופס השחרור של בנט.

השופט, שאול אלוני, החליט אתמול שבנט ישחק באחת מקבוצות הפועל. בהחלטתו מסתמך אלוני על סעיף בחוזה של בנט עם הפועל ר"ג. בסעיף נאמר כי הוא יוכל לעבור רק לאחת מקבוצות הפועל. "צריך לקיים הסכמים ואין להפר אותם", נימק אלוני את החלטתו.

איתן חפר מסר, שעד יום ראשון יחליט היכן ישחק בנט. כרגע הנטיה היא לאפשר לו לשחק בקבוצת הפועל חיפה.

יעקובי לביתר ת"א

במהלך הפגרה ספגו הביתרי"ם שלוש מהלומות. זה החל בעזיבתו של פנחס חוזז, נמשך בלכתו של מלך הסלים של הליגה, רון רייורס והסתיים בהפסד בבית המשפט בעניין בנט. מנהלי הקבוצה יכולים להתנחם בינתיים, בהחתמתו של עופר יעקבי שקיבל שחרור מהפועל חולון, אבל אין ספק שהם יאלצו להשקיע סכומי כסף ניכרים כדי למלא את החלל שנוצר.

מחפשים מימון לבדיקות סמים

הנהלת איגוד הכדורסל החליטה אמש להכניס לתקנון סעיף המאפשר לאיגוד לחייב שחקנים, לעבור בדיקות סמים. יו"ר האיגוד, יורם אוברקוביץ', מסר אמש כי המגמה היא לערוך בדיקות מקיפות במהלך עונת המשחקים. אולם, הבעיה הכספית מונעת בשלב זה את מימוש הכוונות הטובות. לדברי אוברקוביץ', לבדיקות הסמים דרוש תקציב של 700,000 שקל והמשרד לחינוך יצטרך להשתתף במימון הבדיקות.

רק הקרזון אושר

התנגדותם של נציגי אליצור, מנעה אמש קבלת החלטה על גובה תקנון התשלומים בליגות הנמוכות. נציגי הפועל ומכבי הגיעו להסכמה על תקציב שנתי של 130,000 שקל לקבוצות הליגה הארצית, אבל בעקבות התנגדות נציגי המרכז הדתי החליטו לשנות את התקנון בנושא התשלומים, כשהסכום הסופי יקבע רק לאחר הסכמה בין נציגי כל הצרכים.

הקלה לבתי המשפט

מבול הפניות של כדורסלנים לבתי המשפט, עשוי להגיע לסיומו בפגרת המשחקים הבאה. הנהלת איגוד הכדורסל החליטה על הקמת מוסד לבוררות שיחייב את השחקנים לפנות לבוררות לפני פנייתם לבית המשפט.

עדיין אין הכרעה בחיפה

לאחר חמש שעות דיונים, החליט אתמול שופט בית המשפט המחוזי בחיפה מלכיאל בלהצקי, לדחות ליום שני את פסיקתו בעניין תביעותיהם של ארבעה משחקני הפועל חיפה לקבל שחרור.

הכדורסלנים המבקשים שחרור הם: איתי שביט, מוטי אמיטאי, אלון אופיר ואסף ברנע. לגבי אמיטאי נראה שבכל מקרה הוא לא ישחק בחיפה, כיוון שהוא כבר רשום בקבוצת מכבי כרמיאל והעברתו לחיפה תחשב להעברה, דבר שהחיפאים אינם מעוניינים בו.

הזרים ממשיכים להגיע

גם אתמול נמשכה רכבת השחקנים הזרים לישראל. שחקני הפועל גליל־עליון, ברד ליף וצמד שחומי העור, טרי מרטין ודין פרימן, עמדו להגיע בשעות הלילה המאוחרות לגליל. גם שחקן הזרוזק של אליצור נתניה, פיט לוקאץ', עמד לנחות בארץ.

הנבחרת מחדשת אימונים

לאחר יום מנוחה, מחדשת נבחרת ישראל את אימוניה, בהיכל הספורט ביד־אליהו. השחקנים יתכנסו בשעות הבוקר לאימון בתום המעיק. יתכן שהלוויות הנבחרת שתהיה היום תשבש את מהלך האימון. ראשי הנבחרת מקווים למנוע בעתיד את אי־ההבנות עם ראשי מכבי ת"א. כזכור, זעמו ראשי מכבי על שינוי שעת האימון של הנבחרת, דבר שגרם לשיבוש האימון של מכבי ת"א.

גם הנפלד בבית המשפט

בית המשפט המחוזי בת"א ידון היום בתביעת קבוצת הפועל גליל־עליון להורות לקבוצת רמת־השרון לשחרר לשורותיה את הכדורסלן נדב הנפלד. בימים האחרונים נוצר נתק בין שתי האגודות ולמרות רצונו של הנפלד לשחק בגליל מסרבים ברמת השרון לשחררו, בטענה שהפועל גליל־עליון לא עמדה בתנאי ההסכם.

הקארטים פותחים מחר נגד יוון בהונגריה

נבחרת הקארטים של ישראל תפתח מחר את הופעתה באליפות אירופה במשחק מול נבחרת יוון. בשבוע האחרון קיימו הישראלים מחנה אימונים מרוכז בהונגריה. הם אף עברו כמה משחקי אימון ובאחד מהם גברו על נבחרת הקארטים ההונגרית בהפרש של 27 נקודות.

י. ישי, מחזיק תיק הפועל בהסתדרות:

ועדת המינויים חייבת להכריע

מאת ג. אשר

"מחרתיים חייבת להתקבל הכרעה לגבי מועמד הפועל לתפקיד יו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל. ועדת המינויים חייבת להבין, שמחדל השרים סביב מינוי היו"ר צריך להיות מוכרע עוד לפני ישיבת המזכירות" – אמר אמש יעקב ישי מחזיק תיק הפועל בהסתדרות.

ישי הביע פליאה על־כך שועדת המינויים לא הכריעה עד היום על המועמד לתפקיד היו"ר. היא היתה צריכה לעשות זאת בהתאם לשיקולים של טובת הפועל והכדורגל. לפיכך גורס מחזיק תיק הפועל כי אין להעלות על הדעת דחיה מעבר ליום ראשון.

מחזיק תיק הפועל בהסתדרות טוען עוד כי חוסר היכולת של הועדה להכריע לא הוסיפה כבוד להפועל. עתה עומד הכדורגל בפני הכרעה ועדיין שני מועמדים נאבקים על הבכורה.

גם חבר ועדת המינויים משה ולדמן, שהוא חבר הועדה המרכזת, קרא אתמול לקבל ביום ראשון הכרעה סופית לגבי המועמד לתפקיד היו"ר.

מנסדורף לסיבוב השלישי בסטראטון

אלוף ישראל בטניס, עמוס מנסדורף, העפיל לסיבוב השלישי בטורניר האיגים הגדול בסטראטון מאונטיין, לאחר שניצח את הקנדי מרטין להרדור בתוצאה 4:6, 6:7 בסיבוב השני.

בסיבוב הראשון ניצח המדורג הראשון איוואן לנדל את האמריקאי ג'ים פוג 6:7, 3:6.

האמריקאי הצעיר אנדרי אגסי, המדורג 90 בעולם, חולל הפתעה בנצחונו על המדורג השלישי, אלוף ווימבלדון, האוסטרלי פאט קש בתוצאה 6:7, 6:2 ...

ג'ון מקנרו, המדורג 4, ניצח את השוודי פטר לונדגרן 4:6, 3:6.

מדורג אחר ש"עף" הוא האמריקאי טים מאיוט, שהיה מדורג במקום ה־5. הוא נוצח ע"י האמריקאי לאוי רייב בשלוש מערכות 6:7, 6:2, 4:6.

מיודענו, ההודי ויג'אי אמריטראג', נוצח ע"י היוגוסלאבי זיווינוביץ' 4:6, 6:7.

مكان الأصل

שעריי
בנק
שאיגם בר
בנקים
מוס
מסחר
שרותים

יום הזיכרון שחל בתשעה באב
תשמ"א 1981
על פי החוק זה אסור לפרסם לכל אדם העובדה מתאת כיפי או מתוך העתק ביקור או הגדה אלא אם אישור ... העבודה הקדושה ...

דירות

וילות ובתים

בצהלה דירת 5 חדרים מפוארת +גג מסודרת עם נוף משגע והרבה תוספות 03-499301
(28493)

צפון! באזור בבניה דירות בבנין מפואר+ מעלית וחניה 03-496755
(11985)

בהרצליה-פיתוח למכירה קוטג' מפואר+ יחידה 03-375255
(27465) 052-570970

בשכונת "נוה-הדרים" בראשל"צ קוטג'ים 5 חדרים 170 מ"ר +חצר "אלרם" 03-959556
(26316) 03-203341

באבן-יהודה קוטג' מפואר 6 חדרים+ מרתף טל. 053-698926
(21163) 03-9241235

"פרי-בינובוים קבלנים" בבנין הנבנה ברחוב קלי יר בצפון ת"א, נותרו 3 4 חדרים להתקשר 03-867690 03-597344 03-588555 בין השעות 9.00-16.00
(24958)

בבניה בשל"ג בבנין מי חד דירות 5 מרווחות "קנין" 03-242192
(21247)

בתים מפוארים מפואר 250 מטר, כולל ריהוט, מרפסות ונוף מרהיב לים
(26079) 03-5526167

בכפר-גנים פ"ת קוטג' מפואר 280,000 דולר 03-9224503
(26073) 03-9234803

חברת אזורים מציעה בשכונת אזורים בנתניה 3, 3½ חדרים לזכאי משרד השיכון, לזוגות צעירים ומכירה חופשית לפרטים: 03-630442
(29927)

בנווה-צהלה ובשיכון-דן וילה דו משפחתית בבניה 350 מ"ר קרקע "בית וגן" 03-496755
(12681)

בנווה-אביבים למכירה פנטהאוז מפואר יוצא דופן ומיוחד 03-424233
(25177)

סופר וילה גדולה מפוארת לשגריר, מרוהטת מודרני, כל השיכלולים האפשריים ברובע יוקרתי ביותר! $475,000 053-347333
(25508)

דירות למכירה 1-1½ חדרים

חולון-בת-ים

דירות למכירה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 1-1½ חדרים

קבלנים מציעים

ת"א-יפו

שרון

בנוה-הרצליה של "אחרים" הרצליה הצעירה, שכונה יוקרתית חדשה, דירות 6-5 חדרים, מבואות, פנטהאוזים, מחירים מוזלים לתקופה מוגבלת לקבלת פרטים: 052-572696, משרד המכירות פתוח באתר בין השעות 10.00-14.00, המשך רח' רבי עקיבא הרצליה-הצעירה
(28685)

בשיכון-ל' דירה אחרונה לאיכלוס מיידי 5 חדרים ודו לוי-אשכול 40. לפרטים: חברת "אביב" (18017) 03-7512203

וילה יפהפיה +כל המותפות בהוד-השרון 148,000.- דולר טאבו 052-274558
(29660) 052-453443

בכפר-יהושע ... דירה +מחסן מבנין על דונם 03-9320257 אדמה
(24249)

בנווה-אביבים, דירת 4 חדרים+ מיזוג השיכלולים. קבלן בירנבוים, ה"באייר 24, 03-259689
(24814) 03-262894

ברמת-השרון דו משפחתי מרווח 7 חדרים בסגנון אמריקאי גג מרוצף נוף לים 270,000 דולר 03-5400758
(24858) 03-483528

1.0	3601	39716.0
1.0	3602	36634.0
1.0	3603	34063.0
1.0	3604	31475.0
1.0	3605	26723.0
1.0	3606	27053.0
1.0	3607	24955.0
1.0	3608	23605.0

יום שישי, י"ב באב תשמ"ז, 7 באוגוסט 1987

היק הירמנת שיוך בתעסוקה, תשמ"א 1981

הפי היק זה אסור למכר לקבל אדם לעבודה, מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אי"א אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים הכלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המבנים צפויים לעונש על פי החוק.

אולמות

חנויות

מבני תעשיה

הצעות עבודה

חדרים מרוהטים

עסקים

ביקוש דירות

דירות בשכירות

דירות מרוהטות

בתי מלאכה

משרדים

מחסנים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דרוש

דירות למכירה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות בבתי פרטיים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות גג

מבנואי דיזל +ניסיון לע־בודה מיידית א.ב.א. (26296) 03-282487

דרוש סנדלר לנעלי גב־רים להתקשר לטלפון (26181) 03-824403

"למכון חדש ומפואר" מרושה, מטג'עשיות" ומתלמדות "3000. (25934) 03-280493

מכונאי דיזל/ מלגזות בעל נסיון מוכח מעל שנתיים לנהוג לאחר ש־רות צבאי מלא למפעל תעשייתי מתקדם במר־כז. תנאים מעולים ושכר הולם מגורים פ"תר ר"ג והסביבה. "חבר" המ־חלקה הטכנית 03-221214 (25932) 03-241780

כנן מכבשים מנוסה למפעל תעשייתי בר־מת־השרון (תנאים מצו־יינים) 03-286111 (25384)

לגילאי 50-40 +ידע כל־לי. עבודה קבועה בש־עות מוקדמות או אחה"צ. שליטה בקרי־אה עברית/ אנגלית. בכ־תב יד לת.ד. 30215 ת"א (25385)

מנהל אחראי, אחרי ש־רות צבאי לניהול ותחנת דלק באזור אשדוד טל: (25346) 03-281781

למוסטלה פאם ובכשירי טיפוח האיפור, דרושות יועצות יופי לכל רחבי הארץ. הכשרה תינתן למתאימות. והמעוניינות מוזמנות לטלפן: ת"א: חולון־בת־ים 238804, גבעתיים: 03-235229 ר"ג: 304836 ראשל"צ: 03-941773 ב"ס רענ־נה: 052-444717, פ"ת: 03-919904, נתניה: 053-617205 רחובות: 08-451195, קרית־גת: 051-881203, חדרה: 06-335905, אשדוד: 055-52242 (17939)

להוצאת ספרים ברמת־גן דרוש בחור נמרץ +רשיון נהיגה, לעבודה קשה ומעניינת. ת.ד. 22444. תל־אביב (17415)

בחורות ובחורים לעבו־דה זמנית במחסן לדברי אומנות באזור התעשייה חולון. נדרשת שליטה טובה באנגלית (17414) 03-804473

עובד אחראי, מעט ידע טכני 03-255586 להת־קשר 16.00–19.00 (17407)

מלונים מנוסים לעבודת משמרות ברמת־החייל/ לוד תנאים טובים 03-203052-3 "א.ת.ל" (26511)

להשכרה בא.ת. חולון אולם 600 מ"ר 03-5591563 (28190) 03-800878

למכירה מגרש, רשיון ב־ניה בתהליך ברח' הרכ־בת (30455) 03-382066

דרוש כ־300 מ"ר מגרש לבניה באזור שיכון־דן באזור־אפקה והסביבה טלפון 03-336302, (21881) 03-5516944

ברשותנו שתי חנויות מ־פוארות ברמת־גן ובתל־אביב אנו מעוניינים לייצג מפעלים בכל התחומים, סובנויות 03-724567 (23634)

נזוד ושמונה בגושי־דן, ש־רות מיידי לתיקוני טל־וויזיה 03-267325, (23613) 03-266712

בעל מבנה תעשיה 600 מ"ר מעוניין לקבל סוכ־נות רצינית מתאים למזון ודהיטים 03-9342072 (17495)

מסעדה בטיילת ת"א 300 מ"ר, למעלה מ־200 מקומות ישיבה. לר־ציניים 03-832350 (26456) 03-419975

להשכרה אוהל עוק עגול ומרהיב 400 מ"ר, ניתן לפירוק וניידות (26209) 03-7519834

למכירה בנין לאחר שי־פוץ בקרית־אתא מתאים לבית אבות 04-724030 (26155) 04-719466

בהזדמנות מכונה אוטו־מטית מלאה "לקוקיס" אמריקאית אורגינל (25943) 053-335233

"מיכרוים" ארציים ובי־נלאומיים לכל הענפים הזהרו מיכרים 20 שנה בדרך־פ"ת 7 03-612192 (25323)

לפיתוח והרחבת חברה משגשגת דרושים משקי־עים רציניים (24929) 03-5517895

בראשל"צ, בנווה־אסותר, דירות יוקרה, 5" 90,000 דולר, 5½" 100,000 דו־לר, 6" 110,000 דולר, משה ואוגל גונדי, הרצל 46 לבניסה מיידית בתשלומים נוחים. (23965)

בשכונת "נוה־הדרים" בראשל"צ בבנין חדש 4, 5 חדרים ו־6 מעוטפים ומפוארים "אלום" 03-20334/03-959556 (26315)

בראשל"צ נוה־אסותר 4 מ' פוארת מפלסית פינוי מי־די 03-9663184 (20768)

בראשל"צ, בנווה־אסותר, 5 חדרים, ק"ז, 90,000 דולר, חדשה, (25467) 03-959577

مكرامن الأصل

ל"נוטקס" דרוש/ה עוזר/ת נקיון למשרה מלאה כל התנאים הסוציאליים לפנות לפנה"צ לרחוב מרדכי אילביץ 62 ת"א (ליד איצטדיון הכדורסל ביד-אליהו). (17834)

למפעל עובד/ת נקיון רציני/ת למשרה מלאה ,03-663051 (25838) 03-664960

עובדי מתכת

למפעל פיתוח מכונות דרושים חרטים, כרסמים בעלי נסיון 053-59763 (26281)

מסגרי אחזקה לייצור מתקנים באזור רמלה 5 ימי עבודה "חבר" (25862) 03-221214

איש אחזקה בתחום פנאומטיקה וטיפול במכבשים למפעל בראשל"צ (25375) 03-28611

ל"קידום" חרט קונבנציונלי מנוסה+ כרסם מנוסה לעבודה קבועה 5 ימים, כ 1800-2000 ש"ח 03-222874 (23580)

ל"קידום" מסגרים+ רתכים מנוסים רצוי באזור לעבודה קבועה ב"1500-2000 ש"ח (23553) 03-225545

דרוש כרסם מעולה ידע C.N.C בב יתרון שכר ותנאים טובים לאדם המתאים. דרושים עובדי יצור 03-370383 (23466)

למפעל לרהיטים דרושים רתכים סי.או.2 לעבודה קבועה (23308) 03-379585

עובדי מוסך

למפעל קונפקציה דרושה למחלקת שיווק מנהלת מח' הלבשה בעלת נסיון רב בעבודה, הכרת השוק המקומי, ידע והבנה באופנה משרה מלאה. 03-333410 (25408)

לחברת יבוא דרושים/ות מוכרים/ות בענף הרהיטים +נסיון 03-827949 (25093) 03-824230

סוכנים – מקדמי מכירות

לחברת יבוא מתכת, איש מכירות בעל נסיון, 03-805480 (25952) 03-805479

לחברה לביטוח דרושים עובדים להכוונת צוות המכירות כישורים: השכלה בכלכלה 1 ב' ניהול עסקים. נסל בתחום הפיננסי יתר. לקביעת ראיון 03-64661 להתקשר: (24987.

דרושים סוכני מכירות בענף המזון עם נסיון +רכב ,03-765586 (24998) 03-419975

לפרוקט בגוש-דן נגרי צוות עמלות+ תמלוגים גבוהים 373761-2 לאור (23797)

מפעלי ציוד מכני

פועלים/ות

עובדי נקיון

דרושים נגרים מקצועיים לנגרות באור-יהודה, תנאים טובים למתאימים 03-348127 03-347170 (25327)

למפעל לרהיטים דרושים נגרים לעבודה קבועה (23316) 03-379588

נהגים

למאפית "לחם-חן" בבת-ים נהגים עצמאים בעלי רכב סגור לחלוקת לחם 03-5515846 (26475)

דרושים חשמלאים עם נסיון יסוד-המעלה 40 ת"א 03-379373 (23678)

מלון מנוסה לעבודה קבועה באזור בני-ברק/ גבעתיים (תנאים טובים) 03-286111 (25362)

דרושים מחלקי תוצרת, רשיון ג', נסיון בדרוך, תנאים טובים, טל. 08-467151 פרח או חנה (24520)

מחסנאים

לעוזר דרוש מחסנאי, בעל נסיון גיל 25-35 רצוי תושב ת"א והסביבה 03-5515034 (17868)

ל"נוטקס" דרוש מחסנאי, משרה מלאה, שליטה בשפה לועזית כל התנאים הסוציאליים. לפנות לפנה"צ רחוב אילביץ 62 ת"א (ליד איצטדיון הכדורסל). (25414)

מוכרים/ות

ל"א.י.ת" דרושים: 1. חשמלאי ראשי מנוסה 2. חשמלאי תעשייתי מוסמך באשדוד 3. חשמלאים עוזרים מנוסים מאוד 03-203052-3 (26528)

מנהל חשבונות "אם אתה בעל נסיון ומוכן לעבוד יום מלא, בוא לעבוד אתנו אנו מציעים לך עבודה במקומות ותנאים הסוציאליים כחוק. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א א' ה' 08:00 - 14:00 (24866) .03-298877

טכנאים הנדסאים

הנדסאי להוראת מקצועות החשמל (ידע בפיקוד ובקרה ובאלקטרוניקה) דרוש בבי"ס התעשייתי "אורט אורמת" יבנה 08-439911 (26607) 03-992957

עובדי יהלומים

שרטוט וגרפיקה

גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית מנוסה לעבודה מגוונת ומעניינת בחברה צעירה ודינמית (23699) 03-264637

עובדי דפוס

נגרים

דרושים נגרים מקצועיים לעבודה קבועה ביד ידית באזור רמלה 03-221214 "חבר" (25868)

חשמל ואלקטרוניקה

למפעל בראשל"צ דרוש חשמלאי תעשיה נסיון שנתיים לפחות לפנות בכתב-יד בפירוט קורות חיים לת.ד. 16080 ת"א (17906)

לאופנת הוניגמן נשים וילדים דרוש גזרן בעל נסיון, תנאים +סוציאליים מלאים 5 ימים בשבוע 03-836266-7-8 (25902)

לאבי מודל דרושות מתפרות לחולצות, ג'קטים, שמלות, מכנסיים, עם לולאות כפתורים ויהוץ עבודה קבועה 831947 (25401)

דרושות תופרות בעלות מקצוע לאוברלוק ויונגר ואפרס. תנאים טובים שכר גבוה 03-835829 (25123)

ל"רומנטקס" אורזות לקיפול מגבות שולחן, עיר גנים 03-5593236 (24952)

גזרן מנוסה למשרה מלאה לאופנת ילדים ,03-829063 (23851) .03-839324

ל"קידום" תופרות מנוסות לעבודה קבועה 5 ימים. כ 1000 ש"ח (23522) 03-222874

הנהלת חשבונות

מנהלת חשבונות סוג 3 מנוסה, לעבודה בבני ברק-אפקה תנאים טובים "א.י.ת." (26513) 03-203052-3

מנהה"ח עם נסיון, 5 ימי עבודה, משרה מלאה תושב אזור ראשל"צ, בת-ים, חולון (26271) 03-9612199

עוזרות ומטפלות

טבחים – קונדיטורים

גזירה/תפירה

ל"גוטקס" רמלה דרושות תופרות מקצועיות, כל התנאים הסוציאליים, הסעה מאורגנת מרמלה, לוד, מעון לילדים (26539) 08-246290

ל"גוטקס" דרוש גזרן בעל נסיון, תופרת דוגמאות, מבקרות טיב כל התנאים הסוציאליים (26536) 03-337725

ל"קידום" מזכירה עברית, אנגלית רצוי ידע במעבד תמלילים 5 ימים כ-1500 ש"ח (23528) 03-222874

מזכירה בתכנות לעבודה מיידית (רצוי נסיון במעבד תמלילים) תנאים טובים למתאימה "חיבור" 03-282257-8 (23491)

קלדניות עברית ו/או אנגלית לעבודה מיידית ולפי שעות "חיבור" (23484) 03-282257-8

תמלילניות (תוכנות ור רומיל, א. ב. וונג) עבודה מיידית תנאים טובים למתאימה "חיבור" (23359) 03-282257-8

עובדי מחשב

קריירה: מתכנתת לעבודה זמנית. ידיעת שתיים מהשפות: קובול, RPG, פורטרן, פסקל, ומהולל יישומים לוטוס. תל-אביב דיזנגוף 155 2/- 03-240291 נתניה שמואל הנציב 17 (23512) 053-338901

מורים וגננות

קלדנית, תוכנה השבשבת, פקודת מכירות, מזכירות. בעלות נסיון. 03-784596 ,783098 (25937)

דרושה פקידה עם ידע בהנה"ח למשרה חלקית 03-835829 (25132)

מזכירה מנוסה לפרוייקט מעניין בחברה גדולה בחולון. (שפת אם אנגלית) (25088) 03-286111

קלדנית (מסוף) מנוס, אנו מציעים לך עבודה במקומות מגוונים כולל כל התנאים הסוציאליים כחוק. פני אלינו בהקדם! זה משתלם! "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א א'-ה' 14:00 - 08:00 .03-298877 (24888)

להברה גדולה דרושים מקדמי/ות מכירה בוגרי/ות צה"ל בעלי כושר ביטוי והופעה תנאים מפתים למתקבלים (23643) .03-812193

לספורטאים/ אקדמאים 3.120 לחודש! "נילי" רקאנטי 9 רמת-אביב (23615)

ל"קידום" טכנאי אלקטרוניקה רצוי בוידאו+ מכונאי רכב משנתיים נסיון לקביעות בשכר גבוה 03-225545 (23567)

אחראי תחזוקה ומוסך בקונדיטוריה בבת-ים משרה מלאה (23388) 03-5512572

למשרד שמאי רכב גינדי בפתח-תקוה דרושים שמאי/ מתמחה +מזכירה מיום ראשון 0-3-9240811 (23309) 03-9233232

למסעדה אקסקלוסיבית שעומדת להיפתח בהרצליה דרושים מלצרים ומלצריות 03-7515615 (23314)

פקידים/ות

למפעל בראשל"צ פקיד/ה מכירות נמרץ/ת רקע בהנה"ח יתרון. לטלפן 9643365 בין 12.00-15.00 לחנה (17894)

מעבדת תמלילים אנגלית מנוסה בא-ב לעבודה בשעות נוחות תנאים מצויינים "א.י.ת." (26518) 03-203052-3

קלדנית -כתבנית עברית אנגלית מנוסה לעבודה קבועה בחברת ביטוח "א.י.ת." (26492) 03-203052-3

לחברה ליבוא רכב דרוש פקיד טכני במשרה מלאה. אנגלית חובה. 03-338955 לשמי. (25045)

למוסך מרכזי דרוש צבעי עם נסיון. לפנות 03-330955 לטל. (25023)

זה רציני! עבודת שטח עם נשמה, עניין, אתגר אוירה חמה ומיוחדת. שכר גבוה! תנאים מלאים מספר מקומות מוגבל! (25015) 621587

עובדי/ות ייצור למפעלים תעשיתיים בראשל"צ/רמת-השרון (שכר +תנאים) (24997) 03-286111

לפאב חדש בפ"ת דרוש שף עבת ברמן ומלצרים 03-9240088 (24957) 03-9233028

קריירה חדשה ומצלחת בתחום הביטוח! למתאימים הדרכה ועזרה עד להצלחה. אפשרות להכנסה גבוהה מאוד ועניין רב בעבודה עם אנשים. לפנות לעדית" (24762) 03-202518

לסלון אופנתי דרושה מעצבת אופנה לבגדי ערב (נשים וצעירות) (24628) .03-285557

דיילת לקידום מכירות בענף התיירות מתאים לצעירה ומכובדת לחצי יום לפנה"צ טלפון 03-813205 למיקי. (24587)

לחברה בינלאומית בתחום המידע העסקי דרוש עובד/ת לאיסוף מידע וניתוח. קורות חיים בכתב יד לשלוח לת.ד 20001 ת"א. מיקוד 61200 עבור ע.פ. מתאימים ייענו. (24570)

חוזרים לעתונות טובה דבר

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי החוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה בגלל מינו או מעמדו האישי נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

סיטרואן

בי.אייקס T.R.S 1987 אפס ק"מ +תוספות!!!! 03-442832 03-447924 (25843)

פולקסוואגן

מנועים וראשים משופצים לפולקסוואגן מכבדים כרטיסי אשראי כולל תשלומים 08-467856 (25104)

נווד ושמור! בגוש דן, שירות מיידי לתיקוני טלפון. 03-267325 03-266712 (23153)

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

בהזדמנות! סובארו 1800 אוטומטית סוף 1980 מיטאלי פרטי (ש"ח 11,300) 03-857621 03-887162 (23501)

טנדרים

טריומף

לנצ'יה

מרצדס

מיני מינור

מסחריות

סובארו

טלבוט

ג'יפים

דייהטסו

דייהטסו שרייד 1984, אוטומטית מעולה, 705444 לא בשבת (26204)

דלתא

וולבו

ב.מ.וו.

למשוגעים!!!! מוסטנג אג'-קוברה אדומה!!! 1965 הכל מקורי "נדירה" "ביופיה" (23334) 03-9611118

אלפא רומיאו

אמריקאיות

אופל

אוטוביאנקי

אוסטין

אשדוד

באר שבע והדרום

אילת

מכוניות

דלתא 1988 להספקה מיידית!!! התחייבות לתקן ישראלי +תעודת אחריות!!! ההרשמה למלאי מוגבל מסתיימת בימים הקרובים!!! המלאי מוגבל!!! אשראי!!!! "אריס" בן יהודה 97 תל-אביב 03-235688 (25366)

אאודי

שומרים

שרותי אחיות

עובדי סעד

שליחים

דרוש שליח נהוג ואמין בעל רשיון לטוסטוס עם המלצות נא לפנות לת.ד. 6166 ת"א 61061 (23591)

ביקוש עבודה

חניה

דירות

הלוח הכללי הד כפול ומכופל

مكان الأصل

לחברה פיננסית
בתל־אביב
דרוש/ה
עורך־דין
בעל/ת נסיון בהליכי הוצליפ לעבודה
כשכיר/ה + אחוזים במשרה מלאה.
לפרטים: 03-622435/6

לחברה באיזור ת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
מנוסה
להנהח"ש ממוחשבת התאמות, למשרה מלאה.
לפנות לאיציק טל. 218934.

לבית מלון מהמובילים באילת
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
ראשי/ת
(משרה 1955)
לניהול מחלקת הנהח"ש - בסביבת מחשב
• סוג 3 בהנח"ש - לפחות
• בעל יכולת ניהולית
• ידע בסיסי באנגלית
המועמד ידרש לגור באילת. תנאים טובים
ועזרה בדיור ינתנו לאדם המתאים.
מועמדים יפנו לטלפון
03-227142 מיום א'.
תיל
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

THE DANS
רשת מלונות דן בע"מ
לחברת מלונות דן בע"מ
דרושה/ה
פקידה/כתבנית
ידע באנגלית – רצוי
שעות עבודה מ־08:00 – 16:30
שליח
מתאימים/ות יפנו למלון דן מחוז ת"א ר"ח קויפמן 10 ת"א קומה 5 חדר 506 – לרונית.

NCR
י.א. מיטוך ובניו בע"מ
לאגף המכבי בתל־אביב
דרושה
פקידת יבוא/יצוא
מנוסה
הכישורים הדרושים:
★ שליטה בשפה האנגלית, רצוי שפת אם, כולל הדפסה.
★ ידע בשפה העברית.
★ ידע בטיפול במידע ממוחשב, כולל הפעלת מסוף וטיפול בקלט/פלט.
★ נסיון מוכח בתחומים הנ"ל, בתרוף המלצות.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
ל־NCR – י.א. מיטוך ובניו בע"מ,
ת.ד. 11027 ת"א, 63143, מס. משרה 45
הקדש את הזמן עם מחשב

unitours ISRAEL LTD יוניתורס ישראל בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת מכירות
אירופה
לארצות דוברות ספרדית ופורטוגזית
הבסיס בארץ – נסיעות רבות לחו"ל
רק לבעלי נסיון בתיירות
לקביעת ראיון נא להתקשר 246261 קו פנימי 37

רהיטים

בת זוג

בן זוג

הכרויות

חוגים

שוק המציאות

מנעולים וכספות

ספורט

בולים

תכשיטים

תנורי אפיה

פוליש ונקיון

אסטרולוגיה

מחשבים

ציוד תקשורת

ציוד בנין

ציפוי אמבטיות

צילום

קיט ונופש

קוסמטיקה

שונות

טרקטורים

טלוויזיות

בתי־כנסת

סירות

מזגני אוויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

ריפוי והרזיה

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

הלוואות

חוגים

חקלאות

קורס מורה לנהיגה בטי־רקטור ברחובות מגיל 15 055-92779 17.8.87־מ (25272)

גיפסנית ב"משתלת הוד־קלאי" קדימה. שתילי גיפסנית 11 סנט. 053-697092, 053-685259 (25280)

גזור ושמור: בטרפין של־רות מיידי לתיקוני טל־פון. 03-266712, 03-267325 (23159)

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

וידיאו טייפ

אופנועים וקטנועים

"חיים אופנועים" מפתי־כים במבצע הנחות מהי־בונן לצרכן אביזרים וציוד לאופנועים. הגיעו אביזרים חדשים מחר שבת בין 16.00 - 20.00 "יהיה שוק אופנועים חופשי +בזר למכירת אביזרים וציוד. הכניסה מרח' המסגר 19 03-381940 03-332476 (23504)

בת"ים ושיעורים

חלפי רכב משומשים

צמיגים למכירה

ליין

דיהטסו שופר ראשונה 83 שמורה+ קבלות 72,000 (23107) 052-447403

רנו

פיאט

פורד

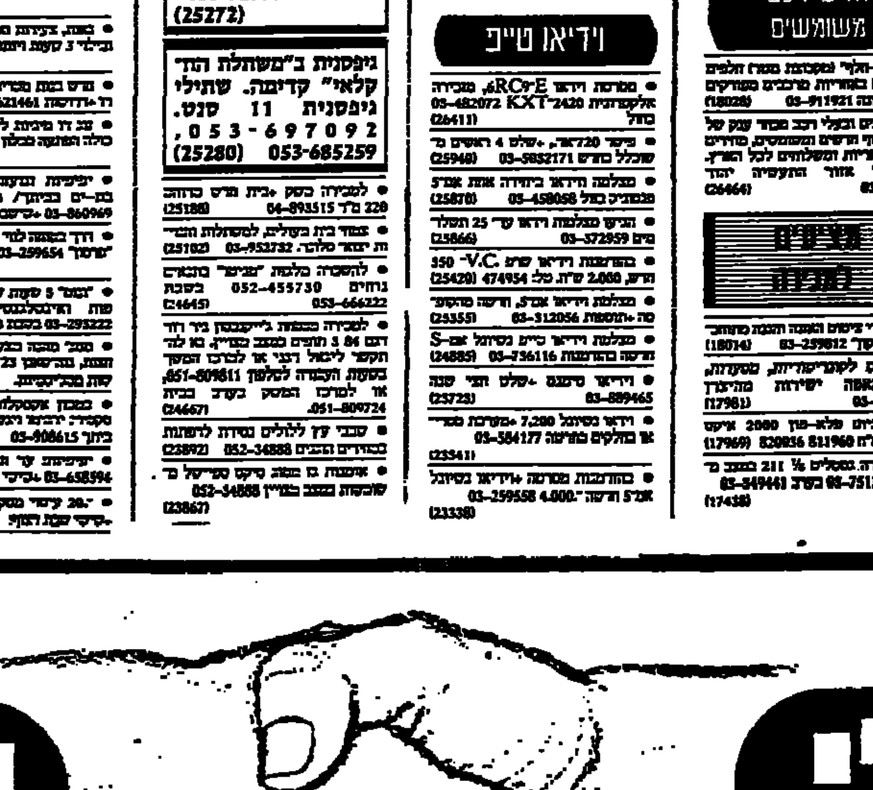

הלוח הכללי הד כפול ומכופל

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון גם בבוקר

לביה"ס בית־השיטה
דרושים
מורים
לשנה"ל תשמ"ח
★ אנגלית ★ חינוך מיוחד
★ מתימטיקה – חצי משרה
★ היסטוריה – חצי משרה
עדיפות לתושבי עפולה והסביבה
פרטים: 06-536516/7 בשעות העבודה

לסופרמרקט קרן בראשון לציון
דרושות
★ קופאיות
★ עובדות מעדניה
לפנות להיפר קרן
אזור התעשיה ישן ראשל"צ
טל. 9661022, 941191, 9644185 למנהל.
היפר קרן – רשת המזון שלי.

מכון דור
לחברת שיווק מחשבי P.C
תוכנות הציוד פריפריאלי
דרוש
איש/ת מכירות
כישורים נדרשים: רקע טכני
(רצוי במחשבי P.C) כושר מכירה ושכנוע
(רצוי ניסיון במכירות) מוטיבציה גבוהה ושאיפה להשגיות, כושר התמדה ונכונות למאמץ
תנאים טובים למתאימים/ה
לפנות מכון דור יהודה הלוי 108 ת"א
טלפונים: 295445, 290510

מועצה אזורית דרום השרון
דרושים
לביה"ס העל־יסודי שש שנתי
ע"ש עמי אסף בבית ברל
1. מורה למתמטיקה לבגרות כולל 5 יחידות לימוד
2. מורה לכלכלה ומדעי החברה (חצי משרה)
3. מורה לביולוגיה
לקבלת פרטים נוספים נא להתקשר
לטלפון 052-445251 03-772079

חסם
למפעלינו בחולון
דרושים
★ מחסנאים
למחסן כללי, בוגרי קורס מפ"טים עד גיל 35.
★ מלגזן
בעל נסיון בהפעלת מלגזות במשך 3 שנים.
למתאימים אנו מציעים
5 ימי עבודה בשבוע,
ארוחות במפעל ותנאים הולמים.
מועמדים המתאימים לדרישות מתבקשים להתקשר החל מיום א' למוטי בטלפון: 03-803170.

למשרד עורכי־דין
במרכז ת"א
דרושה
כתבנית עברית
מנוסה (רצוי ידע בעיבוד תמלילים) לפנות לטלפון 03-651482 לגרינברג

"כרכום" החברה המובילה
בשקילה אלקטרונית
לעבודת שדה, נסיעות רבות ושעות בלתי שגרתיות
מנהל מכירות אזורי
נסיון מוכח במכירות, מגורים באזור כפר־סבא
קורות חיים: ת.ד. 1039 כפר סבא, "לידי המנכ"ל"

לעבודת שטח לא שיגרתית
בגבייה ואבטחה דרושים:
אנשי משטרה לשעבר יוצאי יחידות קרביות
עדיפות לבעלי אקדמיים פרטיים, גובה 1.78 ס"מ ומעלה. תנאים טובים למתאימים.
ראיונות קבלה ביום ראשון 9.00–16.00 "המטמר" – בית גיבור, חדר 232 תל־אביב

למפיד מעליות
ברעננה דרושים
יוצאי
חיל האוויר
במקצוע מח"ם
או חמ"ם לתפקיד
טכנאי מעליות
להתקשר
052-448212

לכפר הנוער
של ויצו בנהלל
דרוש:
★ מורה לאנגלית
מועמדים יפנו למזכירות ביה"ס
טלפון 6-5-566004-06.

לחברה גדולה
שעסוקה ביבוא ושיווק ציוד לתעשיה
דרושים:
1) עוזר מנכ"ל לשיווק
הכשורים הדרושים:
מהנדס/הנדסאי מכונות.
בוגר מנהל עסקים – שיווק או כדומה.
גיל 30-35.
שליטה באנגלית.
מגורים באיזור ת"א.
כושר הבעה מעולה בכתב ובע"פ.
2) איש מכירות לציוד עבוד שבבי
הכשורים הדרושים:
מהנדס/הנדסאי מכונות.
גיל עד 30.
שליטה בשפה האנגלית.
מגורים באיזור ת"א.
התפקיד כרוך בנסיעות בכל הארץ.
נסיון במכירות של ציוד עבוד שבבי לCNC.
היכרות טובה עם הענף.
עדיפות לבעל נסיון בעבודה שבבי, תכנון מתקנים ותהליכי שבוב.
לפנות בכתב יד ולפרט קורות חיים, נסיון בעבודה ודרישות שכר לת.ד. 2066 ת"א מיקוד 61020

לפי חוק הזדמנות שווה בתעסוקה
תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם איפיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המעבידים צפויים לעונש על פי החוק.

א.כ.א.
אספקת כח אדם זמני בע"מ
דרושים לנו עבור לקוחותינו
למשרות קבועות
איש אחזקה למיתקני קירור
הכשורים הדרושים:
נסיון מעשי באחזקת מיתקני קירור למזון;
ידע בחשמל; ידע טכני כללי; תושב גוש דן
מקדם שיווק בענף המזון
הכשורים הדרושים:
נסיון מעשי בשיווק וקידום מכירות; נסיון במגע עם לקוחות; תושב אילת והסביבה.
תנאים טובים למתאימים • סודיות מובטחת
מועמדים מתאימים יפנו טלפונית למשרדנו: 03-287817, 03-282487
בין השעות 08.00–15.00

דרושה
פקידת שכר
רקע בקלדנות וניהול משרד
לקביעת ראיון לפנות
ביום א' 9.8.87
טלפון 03-5412546

דרושים
כרסמים
מעולים
תנאים מצויינים
למתאימים
08-221053
03-7513448

דבר • דבר • דבר • דבר • דבר • דבר • דבר • דבר • דבר • דבר • דבר • דבר
חוזרים לעתונות טובה
דבר

לחברת "טל־אל"
דרושים
טכנאי
התקנות
ושירות
למערכות אזעקה, גילוי אש וטלויזיות במעגל סגור
נדרש נסיון ורכב
טלפון: 03-7519336

דרושים מועמדים
שיוכשרו כסוכנים
בבטוח חיים
יתקבלו:
בעלי השכלה תיכונית ומעלה
מעל גיל 26
אשר יעמדו בבדיקות התאמה
לקביעת ראיון נא לפנות
לטלפון: 03-5430883
מנורה
חברה לבטוח בע"מ

שופר־סל
לסניפי חיפה
דרושים
★ מנהלי מחלקות ירקות
★ מחסנאים
– אחרי שירות צבאי
– אין צורך בניסיון קודם – הכשרה תינתן במקום
– תנאי שכר טובים
המעוניינים מתבקשים לפנות למר חיים שטינברנר ביום שני 10.8.87 בין השעות: 14.00–17.00 בהיפרכל צומת קרית אתא.

יותר טוב מנפאואר
למחלקה הטכנית ת"א
בן־יהודה 12,
א'-ה', 08.00-14.00
טל: 284128, 03-298877
מלחימות מחווטות
בעלות נסיון של שנתיים לפחות,
יוצאות צבא, רצוי בעלות נסיון מהצבא, הכרת תקנים צבאיים.
למפעל מסודר.
הסעות מכל הארץ + אחחות.
5 ימי עבודה בשבוע.
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות
מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

קיבוץ פלמחים
מחפש
מורה
למוסיקה
(ריתמיקה)
לבנות יסוד
משרה חלקית
נא להתקשר 03-958958
בבוקר שלוחה 386
בערב שלוחה 286

לצוות הרחבה דרוש
שותף ברמה־חרש ומעלה
בבית מלאכה מכוני עובד
השקעה עד 25,000 דולר
טל' 5709244

דרוש
מכונאי רכב
לרכב בנזין
בוגר בית ספק מקצועי
בעל נסיון של שנתיים
מועמדים מתאימים יפנו
לגבי טובה בן דוב. טל. 03-384444
בין השעות 09.00—13.00.
אספא

השתחררת?
הצטרף לצבא הטבע
אם השתחררת זה עתה מהצבא, אהבת הטבע והארץ מדריכה אותך, הינך תאה בחינוך ענין ואתגר, יש לך גישה לילדים ונוער, כושר ביטוי טוב בעל פה. יכולת מנהיגות ויכולת הסתגלות לעבודת צוות – החברה להגנת הטבע מחפשת אותך.
בבתי ספר שדה: גולן, קשת יהונתן, הר מירון, מעלה אפרים, מעגן מיכאל, הר גילה, עין גדי, וחצבה – מחכה לך עבודת הדרכה.
המתקבלים יעברו קורס הכשרה ויתחייבו לעבודה של שנתיים.
כל שעליך לעשות הוא לפנות טלפונית למח' כ"א טל. 03-375063 שלוחה 240 לריבי בימים א'-ד' 08.00-10.00.
החברה להגנת הטבע

בית אופנה
אריסטו שמם
מחפש
★ גזרן
עם נסיון (3 שנים לפחות) בטריקו וסריגים.
★ תופרת מודלים ראשונים
עם נסיון רב בטריקו וסריגים.
רצוי ליום עבודה מלא (5 ימים)
לפנות החל מיום א'
טל. 03-217737

לסלון־יהוד בע"מ
דרושים
אנשי
מכירות
בעלי נסיון
מוכח בענף
03-861157,
03-582316
לפנות לאנדריי

לבית דפוס צעיר ודינמי
דרוש
כורך מתחיל
תנאים טובים, 5 ימי עבודה
03-217417, 03-256837
מיום א' ליוסי

דרוש
מנהל עבודה
לעיבוד שבבי
ומסגריה
1. בוגר בית ספר מקצועי שלוש ארבע שנים
או עשר שנות נסיון
08-221053
03-717126

לחברה להוצאה לאור
דרוש
שורך בכיר
למגזין יוקרתי חדש
בעל ידע ונסיון קודם בעריכה ושיכתוב
(עדיף בתחום המגזינים)
תנאים טובים למתאים
סודיות מובטחת
לפנות לת.ד. 34033, ת"א

יותר טוב מנפאואר
למחלקה הטכנית ת"א
בן־יהודה 12,
א'-ה', 08.00-14.00
טל: 284128, 03-298877
דרושים
★ מפעיל מערכת SKANNER
לבדיקת איכות הפרדת צבע ולבדיקת תבנה. לעבודה באזור הרצליה.
★ כתב טכני TECHNICAL WRITER
שפת אם אנגלית, ידע ונסיון בכתיבה בשטח האלקטרוניקה.
★ מבקר איכות מכני
נסיון בשולחן מדידה X,Y,Z
★ מכונאי דיזל/בנזין
בוגר בי"ס מקצועי, לאחר שרות צבאי, נסיון של 3 שנים לפחות.
★ מחסנאי טכני
נסיון של 5 שנים לפחות, למחסן אלקטרוני, לעבודה באזור הרצליה.
★ מסגר/רתך
1. נסיון של 3 שנים לפחות, לאזור נתניה.
2. נסיון בריתוך של CO2 לאזור ת"א.
★ טכנאי מיזוג אויר
נסיון במערכות מיזוג אויר מרכזיות ומדחסים צנטריפוגליים.
★ חשמלאי מוסמך – ראשי
לעבודה במשמרות במפעל מזון.
★ מלגזן
בעל רשיון על טרקטור, לעבודה במשמרות במפעל מזון.
למתאימים שכר גבוה
וכל התנאים הסוציאליים – כחוק.
סע למנפאואר בהקדם – זה משתלם
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות
מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

לרשת מרפאות ארצית
דרושים
★ רופאים
★ שיניות
★ סייעות
ומתלמדות
בכל חלקי הארץ
טלפון 03-487673 לדרת מיום א'

קיבוץ שפיים
מחפש
מורה
לכיתה ד'
לשנת הלימודים תשמ"ח
עם נסיון עבודה בקיבוץ, מגורים במקום (ללא ילדים)
טלפונים:
בבוקר – 052-523436
בערב: הדסה – 052-523442
בחירה – 052-523521

עסק ליבוא ושווק מזון
דרוש
מנהל
חשבונות
עצמאי
בעל ידע
בהנהח"ש ממוחשבת
03-664585-6-7-8

למסעדה אקסקלוסיבית
שעומדת להפתח בהרצליה
דרושים:
1. שף מטבח עם נסיון סוג 4-5
2. טבח
3. עוזרי טבחים
4. דקורטור (גרנד מונז'ה)
5. גרילמנים
6. קניין
לקביעת ראיון נא להתקשר
טלפון: 03-7515615 03-7513258

לחברת יבוא מכוניות
דרוש/ה
איש/אשת מכירות רכב
– בעל/ת כושר לניהול משא/ומתן
– ידיעת שפה נוספת – עדיף אנגלית
– הבנה טכנית או נסיון קודם – יתרון
– מקום עבודה בתל־אביב
פניות בכתב־יד בפרוט קורות חיים להפנות לת.ד. 9083 תל־אביב 61091, ולציין טלפון להתקשרות

דרושים
עובדים לעבודות איטום בירי־עות
5 ימי עבודה בשבוע
רצוי נסיון קודם
טלפון 03-7515090 לפנות למיכל.

הלוח הכללי
השבילק ובשבילך!

مكذا من الأصل

"פיצוץ" בקורס קיץ לרכזי חינוך חברתי

חילוניים רבו עם דתיים בגלל ערבים

מאת יעל פישביין, סופרת "דבר" לענייני חינוך

התנגשות חריפה בין רכזי חינוך חברתי, חילוניים ודתיים, התרחשה באחרונה במהלך קורס קיץ שערך אגף הנוער של משרד החינוך בהר גילה ליד ירושלים. סיבת ההתנגשות: צירופם של רכזי חינוך חברתי ערביים לקורס הכללי.

לפי התכנון היו אמורים להיפגש במהלך הקורס רכזים חילוניים עם רכזים דתיים ולדון בבעיות חברתיות במשותף. שלא כמתוכנן צורפה קבוצת רכזים ערביים לקורס הכללי לאחר שראשי המגזר הערבי התלוננו על בידודם בקורס נפרד. שיתוף הערבים עורר סערת רוחות בקרב הרכזים הדתיים שטענו כי אי אפשר לקיים סדנאות משותפות עם חילונים בנוכחותם של ערבים. פרצו ויכוחים חריפים בינם לבין החילונים שלוו אף בקללות, ולמרות שנעשו נסיונות לשכנעם להסכים לנוכחות הערבים, רובם סירבו לקיים סדנאות עימם. "חילוניים כן ערבים לא" – טענו הדתיים.

הרכזים החילוניים לעומת זאת הסכימו לשתף ערבים בסדנאות. מארגני הקורס ערכו הצבעה ולמרות שרוב המשתתפים הצביע בעד סדנאות משותפות, החליטו הרכזים הדתיים לפרוש ולקיים סדנאות נפרדות בלי ערבים ובלי חילוניים. שיחות שקיימו במהלך הקורס עם ראשי משרד החינוך שביקרו במקום, לא הועילו לשנות את עמדת הדתיים. הרכזים החילוניים לעומת זה הצביעו ברוב קולות על צירוף הערבים ואף הודיעו על כך לראשי משרד החינוך.

יצויין כי בשנים האחרונות נמנע אגף הנוער של משרד החינוך מלשתף את רכזי המגזר הערבי בקורס הכללי ומנהל אגף הנוער, עודד כהן, אף טען כי הרכזים הערביים אינם מעוניינים להשתתף בקורס הכללי. כמו כן הודיע כהן כי יקדיש משאבים להפגשת חילוניים ודתיים. משתתפי קורס הקיץ השנה טענו כי נוכחו לדעת שהמשותף בין הערבים והחילוניים רב על המשותף בין דתיים לחילוניים.

דובר משרד החינוך מסר בתגובה: "מדיניות משרד החינוך היא לקיים ככל האפשר השתלמויות משותפות למורים דתיים חילוניים, יהודים וערבים. אך יש נושאים ויש פעילויות שההפרדה בהן היא לתועלת המשתלמים. מטרת המשרד שהמורים ישתלמו ללא כפיה ובהדרגה ליצור מצב שבו כל המורים יבינו שצריך לחתור ללימוד משותף במרבית נושאי ההשתלמויות".

עיתונאי תל אביב

חקירות נגד עיתונאים על מאמרי ביקורת עלולות לגרום סתימת פיות

ועד אגודת העיתונאים בתל אביב פרסם אתמול מחאה על הזמנתו של משה רונן, כתב לענייני בתי המשפט של "ידיעות אחרונות", לחקירה ביחידה המרכזית של משטרת תל אביב. רונן נחקר שלשום במשך כשלוש שעות על מאמר שפרסם בעיתונו ובו ביקורת עניינית על שופטת השלום חיה תפוז. אגודת העיתונאים סבורה, כי הביקורת על רשויות השלטון, בהן הרשות השיפוטית, היא חובה המוטלת על העיתונות ואחד מתפקידיה החשובים ביותר.

רונן לא החשד על פרסום דברים לא נכונים. העבירות שיוחסו לו הן עצם פרסום ביקורת על החלטת השופטת.

חקירות נגד עיתונאים על מאמרי ביקורת שהם מפרסמים, אינן מתיישבות עם משטר דמוקראטי. הן עלולות לגרום סתימת פיות ולהרתיע מי שמבקש לבקר ולהתריע נגד עוולות. אגודת העיתונאים מתייצבת מאחורי חברה רונן.

ועד האגודה יתכנס בתחילת השבוע לדיון בעניין חמור זה, נאמר בהודעת האגודה.

עיתונאים נחקרו בקשר להדלפות בפרשת פריצת הכספות בירושלים

ביהמ"ש קובע: אין חיסיון למידע על תכולת הכספות שצברו חוקרי מס הכנסה

המשטרה חקרה השבוע מספר כתבים לענייני משטרה בעניין ההדלפות שהיו במשטרה בפרשת מעצרם של הפורצים לחדר הכספות של בנק הפועלים בירושלים ב־1985. החקירה מתנהלת על ידי סנ"צ בלה וינשטוק, ראש ענף חקירות במחוז הדרומי, בעקבות פרסומים באמצעי התקשורת של פרטים חסויים על אופן מעצרם של החשודים בפרשה וכן הפרסום שאחד המעורבים הסכים לשמש כסוכן משטרתי ולהפליל את חבריו. בתום החקירה יועברו המסקנות לידי מפכ"ל המשטרה.

אין חיסיון

בינתיים קבע אתמול בית המשפט המחוזי בתל־אביב כי אין חיסיון על המידע שנצבר בידי כונסי הנכסים של הכספות שנפרצו בבנק הפועלים בירושלים, ועליהם לדווח על הרכוש שנמצא שם לפי דרישת מס הכנסה. בכך נענה השופט ישעיהו בן־שלמה לדרישתו של מנהל מחלקת המודיעין של מס הכנסה, אהרון עוזיאל, שפנה באמצעותה אל כונסי הנכסים להעביר אליו מידע על הרכוש שהתגלה בכספות של בנק הפועלים בסניף שברחוב המלך ג'ורג' בירושלים לאחר שוד הכספות שם בינואר 85.

עקב פנייתו זו פנו שלושת כונסי הנכסים, עוה"ד רם כספי ומאיר ליפה ורו"ח יוסף שחק, אל בית המשפט כדי שינחה אותם כיצד לנהוג.

השופט קבע בהחלטתו, כי כונסי הנכסים מונו על ידי בית המשפט המחוזי, ואין כאמור חיסיון על המידע שנצבר על־ידם. על כן יש למלא אחר דרישות מס הכנסה.

משמעות הדבר, שמס הכנסה יוכל לקבל מידע על הרכוש שנמצא בכל כספת שנפרצה, למרות שאין חוק המחייב בעלי כספות למסור מידע על תכולתו למס הכנסה. אם לא תהיה התאמה בין הצהרות ההון של בעלי הכספות למס הכנסה לבין מה שהיה מצוי בכספותיהם, עלול מס הכנסה לתבוע מהם תשלום על כך.

טדי קולק חותם בספר האורחים של מלון היאט ריג'נסי שנפתח אתמול בירושלים. לידו מנהל המלון מישל ז'וסלן (צילום: יוסי אלוני־ריפפא)

עובד נמל אשדוד יוטס להשתלת כבד בלונדון

מאת [illegible], סופר "דבר" בדרום

אלברט שריקי, בן 56, מוכר ועד עובדי מחלקת הים בנמל אשדוד, יוטס ביום א' להשתלת כבד בלונדון. העמותה שהוקמה באשדוד להצלת חולים בראשות ראש העירייה לשעבר צבי צילקר, ששלחה לפני כשנה את המורה האשדודי יעקב אלקיים ללונדון לניתוח דומה שהסתיים בהצלחה, הסדירה תוך שעה ימים את נסיעתו של שריקי.

באפריל השנה אושפז בבית החולים קפלן ברחובות, בגלל נפיחות בבטנו. במשך שלושה חודשים נערכו לו בדיקות ואובחנה מחלת כבד קשה. הוא הועבר לצורך השתלת כבד ל"רמב"ם" בחיפה אצל ד"ר יגאל קם. מאחר שבמשך המתנה של חודש וחצי לתורם מתאים החמיר מצבו, הוחלט לשלוח אותו להשתלה אצל ד"ר רוג'ר ויליאמס בבית החולים "קינגס קולג'" בלונדון.

ההוצאות, שאמורות להגיע ל־180 אלף דולר, הנהלת רשות הנמלים ועובדי הנמלים התגייסו לסייע בתרומות, כן סייעו אל על, בנק ישראל ומשרד הבריאות. את החולה ילוו אחותו דניאלה והרופא המטפל בו ד"ר עמוס שטרנברג. בלונדון יטפל בקבלתו של שריקי חבר מועצת עיריית אשדוד, סם בלום, הנמצא שם בשליחות.

במסיבת עיתונאים שנערכה בדירת משפחת שריקי נמסר כי בסניף בנק המזרחי באשדוד נפתח חשבון לקבלת תרומות שמספרו 567889. הכתובת למשלוח המחאות היא ת.ד 511 אשדוד.

דליה ברזילי יוצאת בקרוב לפיטסבורג

מאת אריאלה ראובני, סופרת "דבר"

דליה ברזילי

דליה ברזילי, בת 24, נשואה ואם לילדה בת שנתיים וחצי, שלקתה בשחמת הכבד לפני כ־4 שנים וממתינה זה כשנה לניתוח השתלת כבד ברמב"ם, תצא בעוד ימים אחדים להשתלת כבד בפיטסבורג בארה"ב, זאת לאחר שלא נמצא בארץ במשך כשנה תורם מתאים. יתלוו אליה בעלה, הורית, שוכר תחנת דלק בחדרה, ורופא מבית החולים רמב"ם. הארגון הארצי של חברת החשמל גייס את המשאבים לניתוח בארה"ב ולכיסוי, קופת חולים לאומית תישא בהוצאות האשפוז ברמב"ם.

ד"ר יגאל קם, ראש היחידה להשתלות כבד ברמב"ם, שבטיפולו היתה דליה במשך השנה האחרונה, אמר שלשום לסופרת "דבר", כי הוחלט על עריכת הניתוח בפיטסבורג לאחר שחלה הידרדרות במצבה של דליה ולא רצוי להמתין יותר כדי שלא תגיע למצב אשר עלול לסכן את חייה. ד"ר יגאל קם ציין, כי העובדה שבמשך תקופה כה ארוכה לא נימצא תורם נובעת מחוסר מודעות של הציבור לנושא התרמות האיברים וכן לחוסר תיאום בין המרכזים הרפואיים. ד"ר קם אמור להיות בפיטסבורג בראשית החודש הבא לרגל כנס רפואי ואם ניתוח ההשתלה בדליה יתבצע בעת שהותו בפיטסבורג, הוא יהיה נוכח קרוב להודאי בניתוח.

דליה, נרגשת ומתוחה מאוד לקראת הנסיעה, אמרה לסופרת "דבר": "עשיתי כל מה שאפשר כדי להינתח כאן, במשך שנה נלחמתי במחלה וזה היה קשה גם מבחינה פיסית, וגם מבחינה נפשית. אני נאלצת להרים ידיים והדבר כואב לי מאוד. אני מקווה, עדיין, שעד לצאתי לחו"ל יימצא תורם והניתוח ייעשה כאן. יש לנו צוות מיומן ומיכשור מתאים וזה ביזבוז משווע להוציא רבבות דולרים על ניתוח בחו"ל כאשר אפשר לעשותו כאן, אילו כל הגורמים היו משתפים פעולה. אני רוצה להינתח כאן אצל רופא שאני אוהבת ונותנת בו אמון, וכן לשהות בקרבת בעלי, בתי הקטנה והורים, שיעודדו אותי. למה לא מאפשרים לי זאת? על כך אני זועקת. אני יוצאת שבורה על שאני צריכה לעבור ניתוח כה מסובך וכה מורכב בחו"ל. אבל אין לי ברירה".

נודע שבפיטסבורג מצפים להשתלת כבד רמי נהנהשוילי מנהריה. עוד שלושה ממרכז הארץ, שני גברים בגיל העמידה וצעירה בת עשרים, אמורים לצאת בימים הקרובים לאנגליה כדי לעבור שם השתלת כבד כיוון שגם להם לא נמצאו בארץ תורמים מתאימים.

צו־ביניים של בג"צ הוצא בעניין שמורת הר מירון

מאת צבי אילן סופר "דבר"

בית המשפט הגבוה לצדק הוציא אתמול צו ביניים האוסר על שר החקלאות לפעול לפי הסיכום עליו חתם בשבוע שעבר בעניין שמורת הר מירון ובית ג'אן עד לשמיעת עתירה בנדון. את הצו הוציא השופט העליון שלמה לוין לבקשת החברה להגנת הטבע, ארגון "חיים וסביבה" ו־10 חוקרים מהאוניברסיטאות. העתירה תידון בראשית החודש הבא בהרכב שלושה שופטים ובנוכחות היועץ המשפטי לממשלה.

בעתירתם ביקשו העותרים להצהיר על אי חוקיות ההסכם ולאסור על שר החקלאות להתקין תקנות לפי ההסכם, הפוטר בעלי קרקע בשמורה מהגבלת עיבוד קרקע וכל חובה החלה על כל אזרח בעניין שמירת ערכי טבע מוגנים. בעתירה נאמר שאי מימוש ההסכם יביא לפגיעות קשות ונזקים חמורים לשמורה ולערכי הטבע הייחודיים שבה. העותרים הביעו חשש שבעקבות הסיכום עם שר החקלאות יופעלו לחצים על ידי ישובים נוספים להסרת הגבלות עיבוד, כפי שכבר הוחל בפועל על ידי שני ישובים שיש להם קרקעות בשמורה.

העותרים מרגישים שהם שותפים למשאלה שהבעיות המוניציפאליות של בית ג'אן ימצאו פתרונן המהיר, אך אין קשר בין הפתרון לבין הסיכום בעניין השמורה. הם ציינו שהתנגדותם לסיכום איננה מכוונת כלפי כבוד ערכי הטבע של האדם וכי אינם מעמידים את הדאגה לחי ולצומח מעל לדאגה לגורל בני אדם.

בעתירה נטען שההסכם עומד בסתירה ובניגוד לחוק גנים לאומיים ושמורות טבע והמטרה שלשמה נוצרה אין לה ולא כלום עם מטרת החוק. העותרים טוענים כי שיקולי השר היו זרים לשיקולים העניינייים שהיה עליו לשקול בעת שעסק בעניין השמורה.

הותר לחשוד בסחר־סמים להתייחד חמש שעות עם אשתו – למען הפוריות

(ע.) – שופט בית המשפט המחוזי בבאר־שבע הורה אתמול לשחרר אדם ממעצרו לחמש שעות כדי שיוכל להתייחד עם אשתו, בציינו כי במקרה שלפניו קיום יחסי מין בין בני הזוג הוא בגדר טיפול רפואי.

שלשום הובאו לבית משפט השלום בעיר שלושה חשודים בסחר בסמים והוא התבקש להאריך את מעצרם. אחד החשודים, בן 28 מבאר־שבע, הגיש לשופט אישור על קבלת טיפול הורמונאלי בקשר לפוריות שלו ושל אשתו, וביקש לשחררו כדי שיוכל להתייחד עימה. השופט היימן אישר את הבקשה, אך התביעה ערערה על כך לבית המשפט המחוזי.

השופט יהושע פלפל דחה אתמול את הערעור ואמר "אין מחלוקת שהמשיב ואשתו נבצרים בטיפול רפואי בגלל בעיות פוריות וכי עליהם לקיים מגע מיני ולאחר המגע הזה להתייצב בפני הרופא המטפל בהם. בא כח העותרת טוען, שלא יגרם כל נזק אם המגע המיני יקויים בעוד חודש, בתקופת הביוץ הבאה של אשת המשיב. ייתכן שהוא צודק, אולם לבית המשפט אין כלים וידע להחליט אם ייגרם או אם לא ייגרם נזק מקיום המגע המיני בעוד חודש".

השופט אמר, כי להסרת חשש הפרקליטות שמא יימלט החשוד ממעצר בעת שישוחרר לשם התייחדות עם אשתו, תוכל המשטרה להציב שמירה על ביתו בעת ההתייחדות ולאחר מכן להחזירו למעצר.

● במעמד ראש הממשלה, שר הביטחון והרמטכ"ל סיימו אתמול 30 קצינים בכירים ונציגי משרדי ממשלה ומוסדות ממלכתיים את לימודיהם במכללה לביטחון לאומי.

● חברת מקורות מאיימת להפסיק את הטיפול במפעל הביוב של טבריה אם לא ייערכו בהקדם שיפוצים דחופים ברשת הביוב. בינתיים זורמים מי־ביוב לא מטוהרים לאגם.

● חבצלת חדד (23) מקיבוץ שעלבים נהרגה וחזמים שחר נפצע באורח בינוני בתאונת דרכים שארעה אתמול לפנות בוקר בכביש לטרון ליד צומת נשר.

● בבג"צ יתן בהרכב של שלושה שופטים בעתירת חברות הדלק סונול ודלק נגד שר האנרגיה בכל הקשור לביצוע הרפורמה בשוק הדלק. שתי החברות עתרו אתמול לבג"צ.

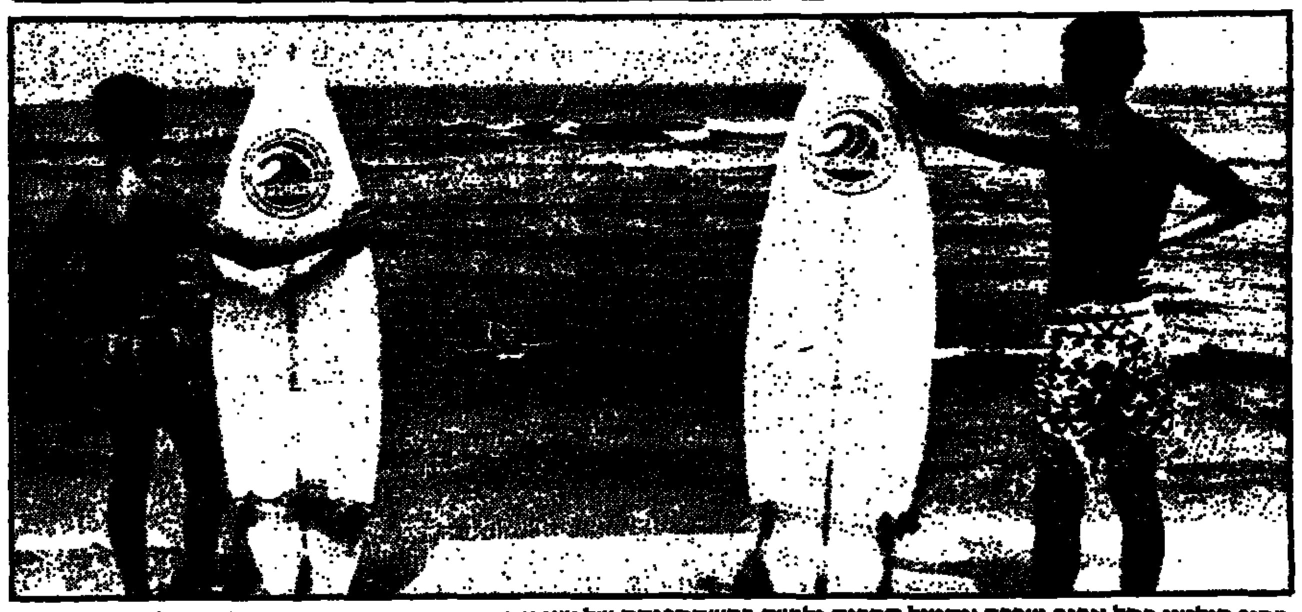

בחוף הילטון בתל אביב נערכה אתמול תחרות גלישה בהשתתפותם של צעירים רבים (צילום: אילן אוסנדרייבר)

האיגוד המקצועי ומפ"ח דוחות פיטוריו של יו"ר ועד המספנות

מאת יוסף מיכלסקי

המחלקה לאיגוד מקצועי בוועד הפועל, ומועצת פועלי חיפה דחו אתמול את מכתב הפיטורים ששלח מנכ"ל המספנה זאב אלמוג, ליו"ר ועד הפועלים מישל אלמליח. במכתב למנכ"ל צויין שלא היה מקום לפטר את אלמליח כל עוד לא נבדק נושא המחלוקת בוועדת המעקב המורכבת מיו"ר המחלקה לאיגוד מקצועי חיים הברפלד ומכונס הנכסים עמרם בלום.

מישל אלמליח הופיע אתמול לעבודה במספנה ואילו הוועדים במפעל החליטו לשמור על שקט תעשייתי. העבודה במספנה התנהלה כרגיל. היום או בתחילת השבוע צפויה הכרעה של ועדת המעקב בדבר שלוש תביעות של הפועלים והעובדים השנויות במחלוקת עם ההנהלה. משערים שהברפלד ובלום יגיעו לפשרה לגבי תביעות אלה, והוועדים יצליחו לשכנע את ציבור העובדים לקבל את הפשרה. כך תיכנס המספנה למסלול של עבודה במסגרת חוזה העבודה החדש שחתמה ההסתדרות עם כונס הנכסים.

במספנה צפויה כואן בימים הקרובים, לתיקונים, של אוניית המכולות "צים ניו־יורק" ושתיים־שלוש אוניות של הצי השישי. תיקוני אוניות אלה והזמנות אחרות כגון בניית גודרות בשביל רשות הנמלים, יספקו תעסוקה מלאה למפעל לתקופה ארוכה.

● נשיא בית המשפט העליון התבקש ביום ה' להעביר לדיון בפני הרכב מורחב של חמישה שופטים את הדיון בעניינה של אשה שאושפזה בכפיה בבית חולים לחולי נפש. כזכור דחה בית המשפט העליון לפני כשבוע ברעת רוב את ערעורה של האשה על כך שלא נפסקו לה פיצויים למרות שנכלאה שלא מרצונה.

קולק: כניעה מבישה

מאת יורם לוי

ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, דחה פניות של אישים וארגונים בחו"ל שהציעו להתערב אצל מארגני כינוס הערים ההסטוריות שייערך בנובמבר בקיוטו בעקבות אי־הזמנתה של ירושלים.

קולק שלח מכתב לראש עיריית קיוטו בו הוא מדגיש כי אי־הזמנתה של ירושלים מורידה מערכו וחשיבותו של הכינוס והפכו לחסר משמעות. לדבריו לא ניתן יהיה למחוק את "הקלון של כניעה מבישה לסחטנות פוליטית מצד מארגני הכינוס המתיימרים להתייחס להתפתחות ההסטוריה האנושית- ובו בזמן מקפחים את העוברות ההסטוריות של אלפי שנים". קולק הדגיש כי ירושלים אינה זקוקה לגושפנקה זו או אחרת כי מקמה בהסטוריה האנושית הקוק בלבבות של מאות מיליונים ברחבי העולם.

קולק שיבח את ראש עיריית בוסטון, עיר תאומה לקיוטו, שהודיע כי ייעדר מן הכינוס במחאה.

נעצרו שלושה בקשר לרצח בנתניה

(ע.) – יצחק מימון (31) מנתניה נורה למוות אור לאתמול על ידי אלמוני רעול פנים. חוקרי המשטרה סבורים כי הרצח בוצע על רקע עבריייני.

לפנות בוקר עצרה המשטרה בנתניה שלושה חשודים והם יובאו להארכת מעצר.

קליע בראש

חנה פאר, סופרת "דבר" בשרון, מוסרת: מאיר פרץ (29) משכונת קטי באור עקיבא, הובא אתמול עם קליע בראשו לחדר המיון בבית החולים הלל יפה בחדרה על ידי בני משפחתו. הוא הועבר במצב אנוש לבית החולים רמב"ם בחיפה. המשטרה חוקרת אם מדובר בניסיון לרצח או בנסיון התאבדות.

"אבא" פנתה למסו"ת נגד מונופול חברת "האולפנים המאוחדים"

מאת סופרי הכלכלי של "דבר"

חברת ההפקות "אבא" פנתה לשר התעשיה המסחר אריאל שרון בבקשה להתערב לאלתר במה שהיא מכנה גישה מונופולית של "האולפנים המאוחדים". אתמול פנה היועץ המשפטי של החברה אלי זוהר לממונה על ההגבלים העסקיים במשרד התעשיה והמסחר, זאב גלמור, וביקשו להפעיל את סמכויותיו ולהורות למונופול "האולפנים המאוחדים" להעניק שירותים ל"אבא".

"אבא" מצלמת מזה שבועיים בישראל את הסרט "הינשוף" על המוסד הישראלי. לפי הסכם בינה לחברה בריטית גדולה, מוטסים מהארץ מדי כמה ימים סרטים שצולמו בארץ לפיתוח ובקרה בלונדון. החברה הלונדונית מפעילה מעבדות משוכללות והרשות ומשום כך פנתה אליה "אבא". במקביל, פנתה גם ל"אולפנים המאוחדים" וביקשה שירותים בתחום אחר. מהאולפנים נמסר, לדברי עו"ד אלי זוהר, כי הם אינם מוכנים להעניק לחברה שירותים כל זמן שהיא ממשיכה לשלוח את סרטיה למעבדות באנגליה. לדברי נציגי "אבא" כל חברה רשאית לשלוח את הסרטים למי שהיא חפצה, אבל, "האולפנים המאוחדים", שהם מונופול רשום, חייבים להעניק שרות מלא ושווה לכל דורש.

לאחר שבוע של מו"מ בין הצדדים ולאחר שהוזהרו, הודיעו שלשום האולפנים, כי בשל לחץ כבד אין באפשרותם להעניק אלא שירות מוגבל. בעקבות תשובה זו החליטה "אבא" לפנות לממונה על ההגבלים העסקיים.

היועץ המשפטי של "אבא" אומר כי בשל הסירוב להעניק ל"אבא" שירות מלא, נגרמו לה נזקים של אלפי דולרים, קצב הצילומים הואט ויש עבודות שאינן מבוצעות.

במלאת שנה לפטירת יקירתנו

בלה גרבוז ז"ל

נתייחד עם זכרה ביום שני, ט"ו באב תשמ"ז (10.8.87)
בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין בחולון.
(נפגשים ליד השער החדש).
אוטובוס מיוחד ייצא בשעה 4.00 אחה"צ, מבית גרבוז,
רח' גורדון 25 גבעתיים.

בעלה: שמחה גרבוז
בניה: אהרן הראל וב"ב
יאיר גרבוז וב"ב
אלון גרבוז
וכל המשפחה

אבלים על פטירתו של חברנו היקר

שרגא (פייבל) ווישינסקי

ומשתתפים בצער המשפחה

בית ראשוני פועלי ציון
מכון ריגלבלום
הוצאות ספרים והספריה
ע"ש י.ל. פרץ

מפלגת העבודה הישראלית
אגף הקליטה/מדור יוצאי בולגריה

משתתפים באבל המשפחה על פטירתו של

יוסף בן ז"ל

אשר פעל רבות לקליטת עולי בולגריה
והיה חבר המוסדות המרכזיים של המפלגה.

במלאת שלושים לפטירתו של

קלמן ארונוביץ

תתקיים ביום ראשון 9 אוגוסט 1987
בשעה 7 בערב.
אזכרה
באולם בית ראשוני פועלי־ציון
רח' ברנר 14 תל־אביב

בית ראשוני פועלי ציון
מכון ריגלבלום
הוצאות ספרים והספריה
ע"ש י.ל. פרץ

שרותי רפואה — בזל 1 תל־אביב

מרכז לניתוחים פלסטיים קוסמטיים

לשיפור תדמיתך החיצונית
להצלחה בחיים ובעסקים

★ ניתוחי מתיחות פנים ועפעפיים.
★ הגדלה והקטנת חזה.
★ ניתוחי אף ואוזניים.
★ הרחקת גידולי עור (כולל ללא ניתוח בשיטת פרופסור מורדי).
★ יישור מחיצת האף.
★ הוצאת שקדים ופוליפים.
★ תיקון פגמים באצבעות רגליים וידיים.

צוות רופאים מומחים מעולה
שרות אדיב
אווירה שקטה ודיסקרטית
מחירים נוחים

בפרטים ובהזמנות לפנות לטלפונים
03-5466844, 5466480, 5467930

אגד מודיעה לחיילי צה"ל

החל מיום א' 9.8.87 יופעל לנסיון הסדר הסעת חיילים בקווים 900 ו־901 בין ת"א לחיפה. הנסיון ימשך חודשיים, עד 10.10.87

החיילים ישלמו כרטיס חייל במחיר 1.25 ש"ח בלבד.
החיילות תסענה חינם.

קו 900 וקו 901 בכל התחנות, החל משעה:

	מת"א	מחיפה
ימים א'-ה'	20.30	20.00
יום ו'	15.30	15.00
מוצ"ש	– מתחילת השירות ועד הגמר –	

קו 901 בכל שעות היממה בקטעי הדרך הבאים:

בכוון צפון: איסוף בתחנות הקו: צומת גלילות עד עתלית,
הורדה בתחנות הקו: מכון ויצמן(?) עד חיפה.
בכוון דרום: איסוף בתחנות הקו: עתלית עד מכון ויצמן(?).
הורדה בתחנות הקו: גבעת אולגה עד ת"א.

אגד מאחלת לחיילי צה"ל נסיעה בטוחה,
מהנה ונעימה בכל הקוים.

נעתקה התשובה מפיותיהם / יצחק בדנר

זכות המושב

אומרים לי: „בוא הנה, אתה הרי מושבניק. אז איך אתה יכול לכתוב על רשמים מאוה"ב ועל ועידה בינלאומית ועל וידאו, כאשר ענן כבד ואפל כזה תלוי מעל ההתיישבות העובדת ומאיים על כל השגי העבר ועל כל סיכויי העתיד שלה?"

אני מודה שחיכיתי שידחפו אותי לעסוק בנושא הזה. אני בן מושב, המהווה דוגמה חיה, אולי יחידה במינה, לדרך נכונה, כלכלית, חקלאית וחברתית, של הגשמת אידיאולוגיה ושמירת ערכים. כפר יהושע, ישוב פורח, ששומר כבר 60 שנה בקפדנות על רוב המסגרות-הרעיוניות שהובילו בעיתן ליצירת תבניתו הנשאפת, האידילית, של המושב – העבודה העצמית, העזרה ההדדית, יצירת אמצעי המחיה – וקוצר בעקביות את פריה של העבודה הקשה, בשיפור מתמיד של המצב הכלכלי ובגיבוש וחיזוק המיבנה החברתי. כפר יהושע, שתמיד ידע גם לשאת בחלקו (והרבה יותר מכך) באחריות הלאומית, בבטחון, בכלכלה, בקליטת העליה. בכל אלה תמיד היתה ההתיישבות העובדת מיוצגת מעל ומעבר למספריה היחסיים בעם. גם בכפר שממנו באתי מהלכים עתה אנשים בין ה„מרכז" לרפת ובין הפרדס לשורות הכותנה, ואותו איום התלוי מעל מפרד את חייהם.

ומי נשאר לרבין. אני מודה שבשל העבר המושבניקי שלי התקשיתי לעסוק במשבר המאיים על ההתיישבות העובדת. זכרונות העבר, על מאזן מישקי חודשי, כשכל עליה קטנה בטור החובה שלו היתה מדירה שינה מעיני אבי, שעבד קשה כל ימיו ושלא רצה להיות חייב לאיש, עומד בסתירה תהומית לקלות הדעת שבה הרשו לעצמם מושבים או חברי מושבים, בהתיישבות חדשה וצעירה יותר, להתבסס מאשליה חולפת של שפע כלכלי. התוצרת נמכרה אז במחירים טובים ואשראי בנקאי ותמיכות ממשלתיות זרמו למושבים ולקיבוצים בשטף גדול יותר. אמנם, קלות הדעת היתה אז פועל-יוצא של פזרנות אנארכית, כחטא לאומי, שלטוני וחברתי, לאחר מהפך ערכי מוחלט בשלטון ועם אובדן הדרך. מכאן בנתה ההנהגה המושבית אימפריות ריקות, יקרות ומסורבלות – אירגוני הקניות והמפעלים המושביים – ומכאן ענו להן כהד הקיבוצים ב„הק" של ההון, בתחושה המשכרת של עוצמתו המצטברת והצורך לשמור עליו, לעבוד אותו ולהגדילו כל הזמן. שהרי בין שיכורים אין טעם וסיבה להסתובב פיכח. וכל הארץ היתה אז כשיכורה, וכל אחד תפס ככל יכולתו.

אחר-כך היה השבר הכלכלי הגדול. ואחר-כך, ידוע, לאט-לאט, החלו לאסוף את השברים. השלטון נאלץ לסייע לסקטורים שונים, להבטיח את השקעותיו והתפקידיות של הציבור במניות הבנקים, לתקן את האנארכיה הכלכלית שגרמו שרי האוצר של ה„ליכוד", ותמיד גם נמצא כסף בשפע להורימו לסחטנים, מתנחלי השטחים ומגולי מוסדות הדת למיניהם. ומי נשאר לרבין בכל כובד משקלו, במקום שבו קרסו כולם, גם לאחר שהכל קמו איכשהו על רגליהם? המושבים והקיבוצים. כאן המשיכו להישמע כלפיהם הטענות; בנוסח מדוע עלינו בכלל לעזור לקיבוצים שהשקיעו הון עתק בעיסקאות פיננסיות מפוקפקות והפסידו והגיעו בחוסר-אחריות שכזה? מדוע עלינו לסייע

אני לא רואה את ח"כי המערך ואת ראשי ההסתדרות יוצאים מעורים, מבוהלים, יוצאים למלחמה על זכות הקיום הערכית של ההתיישבות העובדת. ואולי עבורם אין זו מלחמת קיום

למושבניקים שבזבזו את רווחיהם ואת המילוות שניתנו להם על בניית חווילות, קניית כלי-רכב חדישים ושאר מותרות ועל נסיעות לחו"ל? מדוע עלינו לתת יד לחקלאים, שהניחו בנואלות שכזאת להנהגתם לגרום להשקעות ולערבויות, בכל מיני הרפתקאות עיסקיות, אירגוניות ומפעליות מפוקפקות? והחקלאים, אלה שמעולם לא תבעו מאחרים יותר משהם תובעים מעצמם; אלה שלא לקחו אף פעם לעצמם כשיעור שהם נותנים: החקלאים, מושבניקים וקיבוצניקים, שלא הבינו איך גררו אותם בציצית ראשיהם לביצה הזאת של ריבית רצחנית וחובות תופחים וערבות מעורפלת; אלה שהקימו לנו חקלאות מודרנית מן המעולות בעולם – החקלאים האלה, נכלמים, מבוזים, שלא למדו מעולם איך להתמודד עם בעיות כ„שינוי תדמית" ו„שדולה" ו„קבוצות לחץ" ו„דעת הציבור" ו„הצורך לדפוק על השולחן", הרכינו את ראשיהם ומרוב בושה ומבוכה ודאגה נעתקה התשובה מפיותיהם.

מזימה פוליטית. אבל יש תשובה. תשובה מורכבת, אך החלטית ונחרצת: צריך לסייע להם כי נפילתם היא חלק מן הנפילה הגדולה של חברה שחיה עדיין לפי אמונתה וערכיה – ושאולצה, בטלטלה פוליטית ואידיאולוגית גדולה, לפני עשור, למהר ולנהוג כמו האחרים, שמא תישאר מאחור. וצריך לסייע להם משום שעם כל האשם האישי, האירגוני והסקטוריאלי – סיבת השבר ומקור האשם הם, בסופו של דבר, במדיניות כלכלית-פוליטית גבוהה ומוטעית של משרד האוצר, של בנק ישראל ושל מערכת הבנקאות והפיקוח עליה, ושל קובעי שיעור הריבית המטורפת, שנועדה לעצור אינפלאציה, אך הדהירה אותה קדימה ורוצצה בריצתה קהילות שלמות, על מסגרותיהן החברתיות, רכושן, יכולת תיפקודן, יצירתן ועצם קיומן. וצריך לעזור להם, כי יש במעכבי הסיוע ובאלה השמים מקלות בגלגלים, המסבכים, המתחכמים, המציבים תנאי-על-תנאי לסיוע להתיישבות, חשד לכוונות לא-טהורות ולמזימה פוליטית ברורה: קיעקוע מעוז פוליטי של היריב מן השמאל והמרכז המתון והשפוי. הפל את המעוז הזה, פורר את הערכיות שעליה הוא בנוי, קעקע את רעיון הקואופראציה המונח ביסודו ואת תפיסת העולם השיוויונית-סוציאליסטית שלו – והיכית את היריב הפוליטי שלך אל התהום. אסור להניח ל„ימין הפוליטי" להכות בשמאל-מרכז – „עבודה", מפ"ם, ר"צ והאחרים – דרך הריסת המסד הרעיוני שלו ומקור תעצומותיו,

ההתיישבות העובדת. צריך לסייע להתיישבות זו, כי המשק החקלאי אין דינו כדין תעשית ההשקעות-ממון ומאניפולאציות של תיווכים ומשחקים פיננסיים והוא אינו יכול כמותם לגייס לעצמו בבורסה או בדרכים אחרות את ההון החוזר הדרוש לו כדי להניע את גלגליו. וצריך לסייע להתיישבות זו, כי ממנה ומסגולותיה המיוחדות יצאה הבשורה לישראל, על הדרך לקיום חברתי עצמאי, בריא, נכון, פשוט, שוויוני, שיתופי והומאני. אדם לאדם אדם – ואדם על עבודתו יחיה. סיפור ההצלחה של כפר יהושע, ששמר על הערכים מבלי לעצור את ההתקדמות, מוכיח את צידקת הדרך. גם בעולם מודרני, באידיאולוגיה של תיעוש, אי אפשר יהיה ליצור כאן עצמאות של ממש, ללא הגרעין החברתי-רעיוני המוצק של המושב והקיבוץ, על תחושת האחריות הלאומית המקופלת בו. הריסת המסגרות הערכיות של המושב והחלשת הרעיון שעליו מושתתת התנועה הקיבוצית, בתירוץ כי התיישנו, כי הם מהווים מיכשול לאי תלות כלכלית ולקידמה, פירושן חיזוקה של חברה המיוסדת על אינטרסים של הפרט: חברה של ניצול, של אי-שיוויון, של כוחניות ושל כל-דאלים-גבר, בלא כל אחריות הדדית ובלא כל הגינות. הכל פתוח. הכל פרוע. כפר יהושע וגבע יתקיימו ויתאוששו גם אם יתפרקו המסגרות הרעיוניות והחברתיות. אבל הקיבוצים והמושבים לא יהיו מה שהיו. והחברה שלנו לא תהיה מה שהיתה. ומדינת ישראל לא תהיה מה שהיתה. ומה שיהיו מדינת ישראל, החברה הישראלית וההתיישבות החקלאית בישראל מבלעדי הסגולות המיוחדות שהקרינו עליהן המושבים והקיבוצים עד הנה, מפחיד אותי מאד.

ובינתיים מתפוררים. ועדת רביד החליטה החלטות שהיה בהן, לדעת הנוגעים בדבר, מסגרת לפתרון נכון לשיקום, להבראה ולתיקון – אבל הטיפול עבר לוועדת הכספים, למערכת של מאבקים פוליטיים, לשמור לי ואשמור לך, לשורה של דחיות ועיכובים. לאחר שהחליטה הוועדה סוף-סוף, וכמעט באיום של אקדח ברקתה, על מסגרת סיועית להתיישבות העובדת, נמצא עכשיו מי שדואג לכך שההחלטה לא תצא אל הפועל. לפחות לא מיד. יש זמן. יש סדר עדיפויות. הבנקים והסוכנות, שותפים מובהקים למשבר ושותפים בהכרח לפתרונו, עדיין לא אולצו לקבל את ההסדר. העצלתיים נוחים לאינטרסנטים כלכליים ופוליטיים: לבנקים, לליכוד, לאוצר. ובינתיים מתפוררים המושבים מבפנים, מן החרדה, מאי ידיעת הצפוי, מהביטחון העצמי המכורסם, מתחושת הכשלון הכלכלי וההסברתי, מהחשדנות ההדדית, מהטינה, מהייאוש. הענף הגדול הזה, שעליו יושבים בנחת ובבטחון נבחרי המערך, נרקב ונסדק ועלול להישבר – אבל אני לא רואה את חכ"י המערך ואת ראשי ההסתדרות יוצאים מעורים, מבוהלים, קמים על רגליהם האחוריות ויוצאים למלחמה על זכות הקיום הערכית של ההתיישבות העובדת. ואולי עבורם אין זו מלחמת-קיום. עולמם הרעיוני, שניתבן בראשיתו על-פי אמות-מידה מוסריות וערכיות הזות, כבר השתנה, כנראה, על-פי הצורך ולפי חליפות העתים. המלחמה שלהם היא כנראה על מושבים מסוג אחר לחלוטין. ע"ע „כסאות".

שף הקוד

מדליית ארד

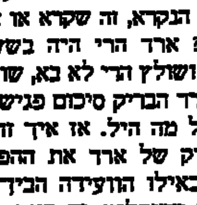

חידה: יצחק שמיר ושמעון פרס, וכמה אחרים גם, מקבלים מברק זהה ממשה ארד, שגריר בוושינגטון. מי צריך לעבור השתלמות בהבנת הנקרא, זה שקרא או זה שכתב? ארד הרי היה בשעה טובה אצל שולץ, ושולץ הרי לא בא, שולח את צ'ארלס היל. ארד הבריק סיכום פגישה. כלומר, למה ובשביל מה היל. אז איך זה ששמיר הבין מהמברק של ארד את ההפך ממה שפרס הבין, כאילו הוועידה הבינלאומית עברה מעולם הדיפלומטיה האמריקאית? או. או שה„נמסר לי" של שמיר לא היה ולא נברא, או שארד מצלצל פעמים, או ששמיר הוליס להיות גדול ולעשות לאמריקאים זאב זאב. כמה אנשים קוראי מברקים הרכינו השבוע משקפים וישבו לבדוק את נוסחי ארד. בשום מקום לא מצאו משהו מהסתלקות. להפך. היל, אומרים קוראי מברקים, יבקש משמיר – אולי אפילו בכתב – מידע: מה בעיניו הוועידה הבינלאומית לא מוצא חן בעיניו, ואם הוא מציע לתקן משהו, שיגיד מה. כלומר, להכנס לדיון עם האמריקאים. בקיצור: ההפך ממה ששמיר אומר שיגידו לו. וכשבוע הבא יקרו שני דברים: ראשית, ארד יבוא לירושלים, אפילו ישאר לישון ויהיה אפשר לשאול אותו. שנית, גם לאמריקאים יש פה והם יפתחו אותו. הסיפור הזה יגמר בירידת אמינות. ויש לכך מועמד ולא קוראים לו שמעון פרס.

עיתוי

רמטכ"ל דן שומרון, ידוע ברבים, הולך על משמעת, ולא על-פי הכלל שיש שווים יותר. למשל רמטכ"ל לשעבר משה לוי שביקש להאריך שירות, לא להשתחרר באפריל 88' אלא חצי שנה אחר-כך. למה? כי לוי עוד לא יצא להשתלמות – העניין הזה עם פולארד – ולפי התקנות עליו להשתחרר בדיוק שנה לאחר סיום תפקידו, האם ישתחרר באפריל יספיק, לכל היותר, חצי-השתלמות. ביקש משה חצי שנה חצי ולא קיבל. לא יעזור לא בית-דין ולא בית-אלפא.

צלילה חוזרת

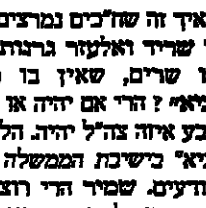

ועדה אחת חשובה (חוץ ובטחון, משנה) עשתה עבודה לא כל-כך חשובה בעניין שדה הקרב העתידי, נפה צה"ל, הצטיידות וכו'. איך זה שח"כים נמרצים כמו דן מרידור ויוסי שריד ואלעזר גרנות מוציאים דו"ח, תמהו שרים, שאין בו מלה אחת על „הלביא"? הרי אם יהיה או לא זאת השאלה שתקבע איזה צה"ל יהיה. הלאה. מה יהיה עם „הלביא" בישיבת הממשלה ב-16 באוגוסט? לא יודעים. שמיר הרי רוצה אווירון, יגיש הצעה בעד, להמשיך. יצחק רבין ומשה נסים – ביטחון ואוצר – לא רוצים, יגישו הצעה נגד. נוסח ה„נגד" מוכן פחות או יותר, ואם לא יהיו הפתעות, כלומר אם נסים לא יבקש מרבין לא לגעת בתקציב הבטחון, יהיה אפשר לעבור להצבעה. מועדון הימורים הקיץ הזה. הימור כפול: או שיהיה החלטה, או שיהיה „לביא".

אנרגטי

בראשית יולי מצלצל עיתונאי לאחד משני מנכ"לים של אחת מחברות הדלק. נפגשים, אומר העתונאי. על מה אתה מדבר, שואל המנכ"ל. ב-15 בחודש, אומר העתונאי, בחגיגות פריצת הנפט בקידוח „אגור 1". איזה חגיגות שואל המנכ"ל – שותפו של המשקיע בקידוח ארמנד האמר – מי אמר שיש שם נפט? עתונאי מכסה אנרגיה: קבלנו הזמנה לטקס משר האנרגיה משה שחל. סע לשלום, אמר המנכ"ל. הסיפור הזה נגמר בבכי וזה לא שחל שבכה, כי בישראל מה שיודעים 20 אנשים יודעים 2,000, ומיד המניות של חברת הנפט קפצו לגובה של מגדל קידוח. אחרי עשרה ימים התברר שסימנים עדיין לא עושים נפט והמניות נפלו לעומק של קידוח. ולמה שולג מעיני המשקיעים לא נפט יקרא. כמה ששחל חרוץ.

נסיעה שקטה

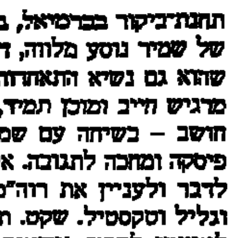

ראשי ממשלה הרי אוהבים לנסוע, לראות כמה הארץ יפה ומתפתחת. וככה נוסע יצחק שמיר לגליל, לראות ולהראות בו. כיוון שיש תחנת-ביקור בכרמיאל, ב„דלתא", במכונית של שמיר נוסע מלווה, דב לאוטמן, בעלים שהוא גם נשיא התאחדות. נוסעים. לאוטמן מרגיש חייב ומוכן תמיד, ופותח – כך הוא חושב – בשיחה עם שמיר. גומר לאוטמן פיסקה ומחכה לתגובה. אין. ממשיך לאוטמן לדבר ולעניין את רוה"מ בענייני תעשיה וגליל וטקסטיל. שקט. תגובה אין. ממשיך לאוטמן לחפש נושאים ועניינים שאולי [illegible] יעשו שיחה. שום דבר. תגובה אין. וככה נסעו והגיעו לכרמיאל והארץ באמת התפתחה אבל לאוטמן יצא מה צרוד.

ש. אבק

שמו צ'ארלי, לא בני / אמיר אורן

שוטר או שוטה

כמעט הכל חוגגים שם, באמריקה, בעיקר – כיאה לכספומס הגדול בתבל – במכפלות עשרוניות: 200 לעצמאות ולחוקה, 150 לטקסאס, 50 לשיא-בייסבול זה או אחר של בייב רות. בשנה הבאה יוכלו לציין מאה עגולה להולדת תווית מקצועית שהיתה בתוך שלושה-ארבעה דורות לקלישאה, "שוטר העולם". נשיאים, יריביהם, סנאטורים ופרשנים הירבו להשתמש בשוטר עייף זה, פעמים בעד ופעמים נגד, מאז הודיע בנג'מין האריסון כי אלוהים לא הסמיך את אמריקה לשטר במקוף שמעבר לגבולות ולימים. תיאודור ופרנקלין רוזוולט חשבו ההיפך וכמותם גם נשיאי העשורים שבין סוף מלחמת העולם השנייה לקץ המעורבות הצבאית בוייטנאם, אך מאז חזרה המטוטלת אל הרתיעה הבדלנית מהתערבות כפייתית ואכיפתית בסכסוכים רחוקים. החריגים המעטים בתקופת רייגן הסתיימו בכשלונות צורבים, יותר מכל בלבנון.

גוליית מגושם. עתה בא המפרץ הפרסי ומציג את השוטר האמריקאי כגוליית מגושם, חמוש מכף-רגל ועד ראש-נפץ אך חסר-אונים מול שודד הים החמוש באקדח-מסמרים מכאיב. ההתעצמות האמריקאית במערכות-נשק אדירות-קטל ורבות-תיחכום אולי מרתיעה מלחמה גרעינית ועתידה להביא נצחון בהתנגשות כוללת בין צבאות משוכללים ומסורבלים, אבל שוב ושוב מבצבץ הפער שבינה לבין משימות היום-יום והים-ים המוטלות על גייסות הפנטגון. חבר-הקונגרס צ'ארלי וילסון, שידידותו לישראל ולמימסדה הבטחוני נופלת רק מאהבת-הנשים שהוליכה את שמו לפניו, צוטט השבוע כמסביר מדוע נבנה "צי 600 הספינות" למלחמת עולם, אך לא לבעיות בטחון-שוטף: שום קצין עוד לא הגיע משירות בשולות-מוקשים לכהונת מפקד חיל-הים.

כדי להרבות מכאוב, טורחות ידידותיה המוצהרות של אמריקה להתייחס אליה בזילזול קל ובהפניית-עורף. נדירות הן השותפות האירופיות בנאט"ו המוכנות לסייע במבצע אמריקאי מחוץ לגיזרת-האחריות של הברית הצפון-אטלנטית. הדוגמה הישראלית, של סטירה ביד האחת בעוד האחרת פשוטה למתת, חוקתה בהצלחה בפקיסטאן המתגרענת וביפאן ובנורווגיה, שמהן דלפו לסובייטים טכנולוגיות הסתרת צוללות. אם זהו "הכפר העולמי" של כהני התקשורת ונביאיה, כי אז השוטר המסייר בו אינו יותר משוטה הכפר – חיוני בעת צרה אמיתית אך יעד להערמה ולהלצות כל עוד אינו מתנער להפעיל כח סביר נגד המפריעים לו בעת מילוי תפקידו.

כצפוי, זועקים הפקיסטאנים נגד צביעות אמריקאית באיומי הפסקת הסיוע הצבאי לארצם, להבדיל מישראל, שבה הם רואים דגם להתחמשות גרעינית המלווה בהצהרות עמומות שכוונתן לנופף, חליפות, ביותר ובפחות ממה שיש. הפקיסטאנים התקנאו בהעלמת האוראניום ממפעל "נומק" בפנסילווניה ובהברחת הקרייטרונים; גם הם רכשו בסתר מצתים אלה ושאפו לייבא סגסוגת-פלדה לייצור פצצות. מי שלא האמין כי ג'ונתן פולארד גרייס פרא

בשיחות עם מזכיר-המזכיר היל צריך לחתור לסיום פרשת פולארד, למניעת התקרבות אמריקאית לסובייטים בשאלת הגרעין הישראלי ולסיוע גלוי של ישראל לפנטגון הנכשל בתבוסות, לאחרונה במפרץ

על-ידי פקיד בכיר במשרדי ראש-הממשלה והבטחון בישראל, מגיב עכשיו בספקנות לטענה כי תת-אלוף פקיסטאני בדימוס פעל עצמאית בפרשות האחרונות.

רפי איתן עדיין סבור כי היה ראוי לצל"ש על הישגיו בפרשת פולארד וכי בריחוק של זמן ורגשות יימוגו גינויי ההווה בתשואות הנצח, אבל הוא – למרבה הרווחה – במיעוט קטן ומשוחד בגירסה זו. פולארד עצמו, השרים שמתחת לעיניהם הסתות הופעל, הפקידים והקצינים ששכרו לעצמם פרקליטים לקראת הבאות שאינן תמיד יוצאות – כולם כבר התחרטו על מה שמלכתחילה היה צריך להיפסל כבלתי-קביל, גם אם סרבני-החרטה המעטים ממשיכים לראות בכך היתממות.

בעלות או ברית. כדי להיחלץ מהדימוי ההולך ומצטייר בעיניים אמריקאיות, של ישראל כחברה נוספת ואף מובילה במועדון בעלות-הברית המעדיפות את הבעלות על הברית, חשוב לנצל את התחומים שבהם בולט יתרונה היחסי של ישראל כסותמת פערים אמריקאים. אילו היו לחיל-הים הישראלי שולות-מוקשים הניתנות למכירה מיידית (או להעברה בתנאי "החכר והשאל") לצי האמריקאי הנבוך במפרץ, היתה ישראל ממחישה כי התאמת צבאה לזירת הקיום שלה יכולה להועיל לפטרוניתה האמריקאית, בצר לה. אם אפשר לדגלל מיכליות כוויתיות, אפשר גם לדגלל ספינות-טילים ישראליות – עם צוותים אמריקאים, שהרי אל לישראלים להקיז דם במפרצי זרים.

הרבה לפני המיקוש האיראני, שחשף רק ליקוי אמריקאי נוסף בסידרה, היו לישראל הזדמנויות לייצא ידע ופיתוחים עצמיים. ההצלחות בכך הן, לרוב, תוצאות של מאמצי יחידים שאינם בהכרח חביבי המימסד. "ניו יורק טיימס" שיבח השבוע, במאמר-מערכת, את המטוסים-הזעירים-ללא-טייס מתוצרת ישראל. "זרועות הצבא (האמריקאי) נוטות להזניח פתרונות טכניים יעילים כאלה רק משום היותם פשוטים וזולים," התמרמר "טיימס", מבלי דעת כמה רבים יסוריו של מנכ"ל מפעל המזל"ט האחראי המרכזי להשיגו, צבי שילה, בין שני השותפים המסוכסכים בבעלות, "תדיראן" והתעשיה האווירית.

„מזכיר את ה'מרכבה'". הירחון "ארמי", בטאונה הרשמי-למחצה של זרוע-היבשה האמריקאית, גילה בחודש שעבר כי

בשנים האחרונות נאספת "קבוצה קטנה של מומחי-שריון מעריבים פעמיים בשנה כדי להמריץ, לסקור ולהחליף רעיונות אודות הלוחמה הממוכנת וציודה". הקבוצה נועדת בחסות חטיבת מערכות היבשה של "ג'נרל דיינמיקס" (לשעבר "קרייזלר"), הקבלנית הראשית של טנקי אמ-1. הירחון נקב בשמות תת-תריסר מומחים, הבריטי שבהם (בריגדיר ריצ'ארד סימפקין) נפטר בנובמבר אשתקד והנותרים מהווים את החמישייה הפותחת של נבחרת רעיונאי השריון בעולם כיום מהם: המתכנן הראשי של טנקי צבא שוודיה סוון ברג, המהנדס הראשי של חטיבת-היבשה ב"ג'נרל דיינמיקס" ד"ר פיליפ לט, הגנרל האמריקאי בדימוס דון סטארי, הגנרל רוברט סונל – ואלוף ישראל טל. גנרל סונל, המרכז את חשיבת הצבא האמריקאי על משפחת רכב-הקרב המשוריין לעתיד, למד רבים מהרעיונות שביסוד ה"מרכבה". אם מיתווה טנק-העתיד של האמריקאים, עם מנוע-לפנים המגן על "מצודה" פנימית שבתוכה רק הצוות והאלקטרוניקה הרגישה ביותר שבכלי, "מזכיר את ה'מרכבה' של טל, אין זה מקרי", כותב "ארמי" ומצטט את גנרל סונל, לאמור, "כנראה שיותר מכל אדם אחר, השפיע עלי טל."

הקו שישפיע בוודאות על תורת-הבטחון של המימשל הבא, אם ישתייך נשיאו למפלגה הדמוקרטית, יהיה זה של סינאטור סם נאן – בין כנשיא עצמו ובין כיו"ר השוב של ועדת השירותים המזויינים. המאמץ הישראלי לטווח שמעבר לפגרת-הקיץ צריך להתמקד בנאן, כמו גם בצוותים המייצרים מסמכי-עמדה למתמודדים הדמוקרטים האחרים, דוגמת חכמי הרווארד המייחלים לבחירת מושל מסצ'וסטס ועמיתם-לשעבר, מייקל דוקאקיס. יש לישראל מה למכור, גם כדי לפצות על מה שקנתה בגניבה.

הכל שולץ. בטווח המיידי, זה שבו משפיע יותר מכל שר-החוץ ג'ורג' שולץ, ראוי לפרוש בפני ראש-לשכתו קשת רחבה למדי של נושאים, מעבר לתהליך המדיני המחייב ביקור שולץ עצמו. במדיניות החוץ של רייגן, לאחר שנכווה בפרשת אירן-קונטראס, המימשל הוא שולץ. במידה רבה, אך בלי להפריז בחשיבותו של פקיד מקורב, מזכירו של המזכיר, שולץ הוא צ'ארלי היל – אבל בכשלונותיו העולמיים, במיוחד במזרח-התיכון ובמפרץ הפרסי, הוא נראה יותר כמו בני היל. כדי לחזור ולשוות קלסתר מכובד ומרצין לפרצופה של אמריקה, היא זקוקה לתנופה מחודשת ומגוונת באזור, למרות 15 החודשים הקצרים שמהיום ועד בחירות נובמבר 1988. בשיחות עם היל צריך להרכיב סדר-יום רב-נושאי להידברות עם שולץ, מטיאטוא ספיחי פרשת פולארד, דרך תיאום-עמדות בשאלת תנוחתה הגרעינית של ישראל (לקראת שיחות ז'נווה ואולי גם וושינגטון עם הסובייטים) ועד לחימוש ירדן במטוסים אמריקאים ולא ב"מיג-29", למשל בתמורה להצהרה ברורה של חוסיין על קיום מצב אי-לוחמה עם ישראל.

סופמושב / שלמה גינוסר

חמוץ ונזיל

השאלה אינה, האם היית קונה מהכנסת הזאת ממשלה משומשת. ברור שלא. השאלה היא, האם היית קונה ממנה ממשלה חדשה. יש כאלה שמשיבים בחיוב. אפילו מתוך יאוש. עובדה: במערך עצמו יש כאלה הסבורים שהמערך צריך לפרוש בממשלת האחדות הלאומית ולהעניק לעם הזה ממשלה צרה של הליכוד. מה זה, אם לא יותר יאוש מיאוש? עם הליכתה של הכנסת במידבר הפגרה עד אחרי החגים, כמו שאומרים (והפעם זאת הגדרת-זמן מדוייקת), הקהילה הפוליטית מתיישבת לעשות חשבון נפש. התמונה המצטיירת בליכוד היא פשוטה, עד כמה שהחיים הפוליטיים פשוטים: להוביל את הממשלה הנוכחית הנהנית מהגמוניה של הליכוד עד לבחירות הבאות הצפויות בנובמבר של השנה הבאה. התמונה במערך הרבה יותר מורכבת. הנסיון הכושל להקדים את הבחירות לא הותיר טעם טוב בפה. המהלך הזה הזכיר קצת סוכריה שהטעמים בה מתחלפים בשכבות, מחמוץ ועד מתוק, אלא שהטעמים בסוכריה של הקדמת הבחירות לא התחלפו. נשאר חמוץ.

במבט שני, היה אולי משהו במהלך הזה שלא נתן לכנסת לצאת לפגרה כאילו לא השתנה דבר. משהו בכל זאת השתנה, אם כי איש אינו יכול לערוב לטווח השינוי, בודאי לא ליציבותו. בזירה הפוליטית גם השינויים משתנים ללא הרף. הכנסת עשויה היתה לצאת לפגרה כאשר הליכוד נהנה מרוב בממשלה (והרוב שם ברור: 14 שרים מגוש הליכוד מול 10 שרים מגוש המערך) והן בכנסת. עד יום שלישי בשבוע שעבר המערך לא היה מסוגל לגייס יותר מ-56-57 קולות נגד גוש הליכוד (וגם זאת לא בנקל, על כך אומר ח"כ רפי אדרי, יו"ר הנהלת הקואליציה ויו"ר סיעת המערך, אחד מאלה שהובילו את המהלך האחרון להקדמת הבחירות: „נוצר מצב שבו הליכוד שיריין לעצמו אופציה להקים ממשלה צרה. או מה, היינו צריכים להניח לליכוד להיות השחקן היחיד במגרש?" במחצית השניה של השבוע שעבר החלה נשירת סיח מהרוב הפרלמנטרי של הליכוד.

מהלכים ועסקות. יגאל הורוביץ ואהרון אבו חצירה נשארו צמודים לגוש הליכוד לאחר העיסקות שעשו עם הליכוד. לעומת זאת, ויזין עכשיו מ„שינוי" החליט להישאר בבית. יעקב יוסף מש"ס הבהיר מה שהצהיר על נכונותו לתמוך בהקדמת הבחירות, ואילו אביו, הרב עובדיה יוסף אמר – כפי

הזמן והחום הישראלי ממיסים אפילו צירופי-קסם אריתמטיים. הכל נזיל. מה שנראה היום גוש מוצק עשוי להיות מחר לחזיון אמורפי. בסיכום המושב אפשר לומר שבתנועת המושבים הפרלמנטרית אין כל משבר

שמסתבר עכשיו – בשיחות עם גורמים במערך שאין בדעתו להתערב בשיקולים של בנו כחבר כנסת. למעשה, זה היה אור ירוק ליעקב יוסף לתת יד למהלך של המערך להקדמת הבחירות. מעניין גם שהרב עובדיה יוסף אותת שהוא מעוניין בפגישה עם שמעון פרס. פגישה כזאת תתקיים כנראה בימים הקרובים.

צעד נוסף במהלך של המערך היה המגעים עם אברהם שפירא ומנחם פרוש מאגודת ישראל. משיחות אלה התברר בבטחון מרבי, ששני הח"כים של אגו"י לא יצטרפו לליכוד בהצבעה נגד הקדמת הבחירות. הם גם לא הבטיחו להצטרף למערך בהצבעה כזאת אילו היא היתה מתקיימת שלשום. עוד קלף שהמערך הביא בשרוולו הוא הצבעתם של שני חברי כנסת מגוש הימין בכנסת. רפי אדרי מהסס לאשר זאת, אבל בחצי פה הוא מסכים לומר שחבר כנסת אחד מגוש הימין וחבר כנסת נוסף מהליכוד (כנראה מן הליברלים) היו נמנעים או שלא היו משתתפים בהצבעה על הקדמת הבחירות. חישוב זה – שלדעת גורמים במערך שניהלו את המהלך הוא מדוייק – היה מעניק ליוזמה להקדמת הבחירות את קולותיהם של 60 חברי כנסת מול 56 וארבעה נמנעים.

מה קרה, אם כן? מדוע המערך נסוג ברגע האחרון? רפי אדרי תולה את אשמת הנסיגה, אם אכן זוהי אשמה, בכמה משרי המערך שנבהלו מהאיום של שמיר שהוא יוותר על המערך בממשלה במקרה ששרי המערך יצביעו על פיזור הכנסת והקדמת הבחירות. אדרי מסיר את הכפפות ושלא כמנהגו תוקף שרים שמתחו ביקורת על המהלך להקדמת הבחירות. „אני שומע מכל מיני כיוונים ששר בכיר פה ושר בכיר שם תוקפים את המהלך הזה. שיואילו שיקומו ויגידו מדוע המהלך הזה לא היה נכון.

שיציגו תכנית אלטרנטיבית. שלא יסתתרו. אנשים שלא הצליחו לקשור קצוות של שני חוטים באים ומותחים ביקורת".

חיסול. אדרי משוכנע שגם אם המהלך להקדמת הבחירות לא נסתייע, הליכוד קיבל וקלט את המסר: אף-על-פי שיש לו רוב אוטומטי בממשלה, אין לו עוד אופציה לממשלה צרה, כי אין לו רוב בכנסת. חיסול האופציה של הליכוד להרכיב ממשלה צרה הוא השג בפני עצמו, אומר ח"כ אדרי. מה גם שעכשיו יש למערך על מי לסמוך בכנסת, ובמיוחד בוועדת הכספים, בבלימת נסיונות של הליכוד לפתח כלכלת בחירות. „יש לנו אפשרות, מעמדה של שחיזוק-כחות קואליציוני, למנוע מן האוצר המצוי בידי הליכוד ליצור מהדורה שניה של כלכלה ארידורית: במקום טלוויזיות צבעוניות – מיקרו-גל ומכוניות. זה לא ילך. המהלך להקדמת הבחירות לא הביא אמנם להקדמת הבחירות, אבל הוא הוכיח שלמערך תהיה יכולת בקרה קפדנית על הכנת התקציב הבא שיהיה תקציב שנת הבחירות, אם הבחירות אכן יתקיימו במועדן", אומר רפי אדרי.

אבל הקיץ ארוך והזמן והחום הישראלי ממיסים אפילו צירופי-קסם אריתמטיים. הכל נזיל. מה שנראה היום גוש מוצק עשוי להיות מחר (לא כל שכן אחרי החגים) חזיון אמורפי. מה שבטוח הוא שבסיכום המושב אפשר לומר שבתנועת המושבים הפרלמנטרית אין כל משבר. לפי שעה כל הישבנים מונחים חזק מאד על כל המושבים. איך אומר יוסי שריד: זוהי כנסת שיותר מכל קודמותיה הבטיחה ל-120 חבריה את מלוא הקדנציה אבל השתמטה מלהבטיח לארבעה וחצי מיליון אזרחיה את עתידם. הכנסת הזאת היתה יכולה לגעת בשלום, אך כדי לגעת בו צריך לקום ולעמוד ולמתוח את היד, וחברי-כנסת רבים מדי פחדו שבעמידה יילקח מהם הכיסא, מוסיף שריד.

עם זאת, הכנסת הזאת אינה הגרועה שבכנסות. אומנם חולשתה מול הממשלה בולטת היטב, אף-על-פי שהממשלה נראית לעיתים כלוקה בסכיזופרניה אנושה. אולם, צריך גם להיזכר במה שהכנסת עשתה בתחום הפיקוח על הרשות המבצעת, הן בתחום מניות הבנקים, הן בפרשת פולארד ויתכן שיותר מכל – בעבודתה של ועדת המשנה של ועדת החוץ והבטחון לתפיסת מדיניות הבטחון.

השופט ברק בדעת יחיד / חיים י. צדוק

הלכה בלתי פסוקה

גם אם כהנא בלבד עובר עבירה, אין לדרוש מרשות השידור כי בשם חופש הביטוי תשמש במה להפצת דברי גזענות האסורים על־פי החוק הפלילי

השאלה שעמדה להכרעה בבג"צ בענין מאיר כהנא ותנועת "כך" נגד רשות השידור היתה: האם פסולה הנחיית הועד המנהל של רשות השידור כי לא ישדרו השקפותיו ודעותיו של כהנא אלא אם הן בעלות אופי חדשותי מובהק?

ה"חרם" הגורף פסול. שלושת השופטים שישבו בדין – ברק, בך ונתניהו – היו בדעה אחת: הנחייה גורפת זו דינה להיפסל כפגיעה בחופש הדיבור. השופטים ברק ובך ליוו את הכרעם בחוות־דעת מנומקות, ובעניין מרכזי נחלקו דעותיהם. השופטת נתניהו הסתפקה בהצטרפותה לפסילת ההנחיה ונמנעה לצרף את דעתה לדעת ברק או לדעת בך.

בציבור רווחת סברה כי חוות דעתו של ברק היא דעת הרוב – כי הלכה כברק – בעוד שחוות דעתו של בך היא דעת מיעוט. זאת סברה מוטעית שאין לה על מה להסתמך. בין דעותיהם של ברק ובך, החולקות זו על זו, אין אתת עדיפה על פני רעותה. לא זו ואף לא זו היא בגדר הלכה פסוקה.

תמימות דעים. במה ברק ובך הם תמימי דעים?

חופש הביטוי הוא ערך עליון בממשל דימוקרטי. הוא עומד למבחן דווקא כשמדובר בדעות חריגות, צורמות, מעוררות חלחלה וסלידה. אך חופש הביטוי אינו ערך מוחלט. "חירות אין פירושה הפקרות". יש, על פי חוק, שערכים אחרים הגוברים עליו – מניעת פגיעה בביטחון המדינה או ברגשות דתיים, הגנה על הפרט בפני לשון הרע, איסור פרסום דברי תועבה, ועוד. יש גם הצדקה להגבלת חופש הביטוי, אף אם אין לה סימוכין בחוק מפורש, אם קיימת סכנה, של פגיעה בסדר הציבורי – ובכלל זה פגיעה ממשית ברגשותיו של הציבור, כולו או חלקו – ובלבד שסכנת הפגיעה היא "קרובה לוודאי". ומהי אותה סכנה "קרובה לוודאי"? הווה אומר: ודאות קרובה כי בעקבות הפרסום יבואו מעשים שיפגעו באופן ממשי בסדר החברתי, בשלום הציבור או באושיות הדימוקרטיה.

המחלוקת. ובמה נחלקו דעותיהם של ברק ובך?

עיקר המחלוקת הוא על השאלה, מה דינו של פרסום גזעני, פרסום המפיץ שנאה ומדנים על בסיס של גזע או מוצא לאומי־אתני.

ברק סבור שהקביעה אם בפרסום מסוים יש משום גזענות פלילית היא עניין לבית המשפט. וכל עוד בית המשפט לא קבע כך, אין להסמיך את רשות השידור לפסול את הפרסום על יסוד חשד לעבירה פלילית. לעומתו מחזיק בך בדעה כי אין לכפות על רשות השידור פרסום דברים אם היא מאמינה, בסבירות ובתום לב, שיש בהם משום גזענות פלילית.

ברק סבור כי חופש הביטוי כולל בחובו גם את חופש הביטוי הגזעני. ואין להגבילו, על אף פליליותו על פי חוקי המדינה, אלא אם כן קיימת "ודאות קרובה של פגיעה ממשית בסדר הציבורי". דעתו של בך היא כי פרסום גזעני המהווה עבירה פלילית פסול כשלעצמו, על פי מהותו, אף אם אינה קיימת "וודאות קרובה" כזאת לפגיעה בסדר הציבורי. שואל בך: האם תתואר הסתה על רקע גזעני שפרסומה לא יפגע ברגשות הציבור או לפחות ברגשותיהם של חלקי ציבור?

הגפרור המצית. אני חולק על דעתו של ברק.

אומר ברק: "גפרור עשוי להצית להבה. בנסיבות אלה יש למנוע הדלקתו. אך בטרם עושים כן, יש לבחון אם אמנם יבש העץ, וכל גפרור ידליקנו, או שמא יש בו בעץ זה כוחות מספיקים לעמוד כנגד התבערה... רק אם... הדימוקרטיה שלנו אינה חסונה מספיק לשאת את חופש הביטוי וכי יהא בגפרור של שנאה כדי להדליק תבערה חברתית, רק אז ניתן יהא למנוע את חופש הביטוי". ליישום קנה מידה כזה נדרשים גיבוש דעה והערכה החורגים מן התחום המשפטי, והמצויים בתחום החברתי.

דעתי היא כי בנסיבות הקיימות כאן, בתנאי המתח והאיבה הקיימים בין יהודים וערבים בישראל ובשטחים הנתונים לשליטתה, הדימוקרטיה הישראלית אינה די חסונה בפני הסתה גזענית, וכל גפרור של הסתה כזאת עלול להבעיר תבערה.

הסתה במעשה פלילי. ברק מציג את השאלה: אם רשות השידור מפרסמת מפי כהנא דברי גזענות האסורים לפי החוק, ודאי שכהנא עובר על החוק; אך האם יש כאן עבירה פלילית גם מצד רשות השידור עצמה? ברק נמנע מלהביע דעה על שאלה זו וממשיך בהרצאת דבריו על יסוד "ההנחה" כי רשות השידור עצמה אינה עוברת עבירה.

אני סבור כי מן הראוי לבדוק תחילה נכונותה של הנחה זו ולא לבנות ניתוח ומסקנות על יסוד הנחה שלא נבדקה. יתר על כן, גם אם כהנא בלבד עובר עבירה, ואין אחריות פלילית על רשות השידור, אין לדרוש ממנה, בשם חופש הביטוי, שתשמש במה להפצת דברי גזענות שהם, כשלעצמם, אסורים על פי החוק הפלילי.

בענין זה דעתי כדעת בך.

המלצה: נהגו לפי בך. מסכים אני לדעת שלושת השופטים כי ההנחיה הגורפת של רשות השידור, שהטילה מעין־חרם כולל על השקפותיו ודעותיו של כהנא בכל דבר ועניין, היא פסולה ואין לקיימה. מסכים אני לדעתו של ברק כי החלטה של רשות השידור – לשדר או לא לשדר מדברי כהנא – צריך שתהיה החלטה "אד־הוק" אחרי בחינת כל דעה המיועדת לשידור. אך בבואה להנחות את עצמה לגבי החלטותיה, אל לה לרשות השידור לראות בחוות דעתו של ברק הלכה פסוקה של בית המשפט העליון שחובה לנהוג על פיה. רשות השידור חופשית להעדיף את המבחנים של בך על אלה של ברק. אני ממליץ שתעשה כן.

בסבך „הלביא" / טלי זליגנר

ימי דן

עיסוקו המרכזי של שומרון הוא ב„לביא". הוא נגרר לעסוק בכך וגרר את הצבא לעמדת התבטאות והבעת דעה גלויה, שכן שר הבטחון לא נקט עמדה חד־משמעית ולא גיבש חזית אחידה באגפי המערכת

היום לפני 110 ימים נכנס רב־אלוף דן שומרון לתפקידו – הרמטכ"ל הי־13 של צה"ל. רחש של ביקורת ותלונות, חוסר שביעות רצון או התנגדות, מזמזם תמיד בחלל העשיה, אבל הקרב הגדול והמתיש נראה כי הוכרע. שומרון על הכסא. שומרון בדרכים, שומרון בתרגילים, בפגישות, בצומתי קבלת החלטות ובעמדת שידור גורמות לאנשי צה"ל להתמודד עם קשיים שגם במאה ימי חסד לא ייפתרו. ויש לו לשומרון יותר מחזית מאבק אחת. המאבק המעיד יותר מאחרים על הקושי שמולו ניצב צה"ל היום הוא פרויקט מטוס „לביא" והאופן שבו הוא מטופל בחודשים האחרונים, בהיותו מאבק על פניו של צה"ל היום ועל עתיד הבטחון בשנים הבאות. רב־אלוף דן שומרון נדרש, ואף נכון היה, להיאבק במלחמה הזאת. כך בתפקידיו הקודמים, וכך בעמדה הנוכחית, כשהוא ניצב בנקודת המלצה חותכת. בשביל רמטכ"ל חדש מהווה המאבק על „לביא" בית ספר מזורז לקשר בין הדרג המדיני לדרג הצבאי.

עיסוקו המרכזי של שומרון, אם כי לא יחיד, הוא בעניין „לביא". הוא נגרר לעסוק בכך וגרר את הצבא לעמדת התבטאות והבעת דעה גלויה, שכן שר הבטחון לא נקט עמדה חד־משמעית בנושא „לביא" ולא דאג לגבש חזית אחידה באגפי המערכת שלו, צבאית ואזרחית. בגזרו על עצמו אלם רעיוני נאלץ הצבא להיאבק על מה שהוא המבצעיות של שומרון ושל הצוות שאתו. סימנים לכך יש כבר היום, בפעילות היום־יומית, כששומרון נהנה מהכרה כסמכות מבצעית של ממש. עם הרקורד הצבאי שלו, שומרון משוחרר מתסביכים בתחום זה ונתפס כחייל הכביר בצה"ל, וכבר עתה יש לו עמדת סמכות לא מבוטלת לאכיפת כוונותיו.

שומרון לא חידש בתחום הכוונות לרדת אל השורות, להיפגש עם קצונה זוטרה יותר, להשתתף בתרגילים ולהקפיד על הפיקת לקחיהם בכל הרמות, לשפר את תנאי אנשי הקבע ולהקפיד על המשמעת. אולם העובדה כי רק נכנס לתפקידו וכוונותיו עדיין שרירות וכך גם נכונות האנשים להפיס את דעתו מועילה לו בינתיים בביצוע. השינויים הניכרים לעין מכוונתה בכותפת ועד „בבצע קומנדו" מדרום לצידון, הם יותר ייצוגיים מאשר תוכניים, ויש להם חשיבות הפגנתית והם לגיטימיים. הרעיון להגיע לפגיעה במחבלים בדרך הים הוא רעיון טעון חומר

רמטכ"ל שומרון. „הלביא" בפרוייקט מרכזי

בדוחה של דעות וכוונות. ההעברה הברורה של מסרי כוונותיו עוד לפני שנכנס לתפקיד, בהתבטאויות בעניין „טלטלה", „צבא קטן ושובב", „צבא טכנולוגי" ועוד, הן בבבת לאחור עניין שבעוכריו. הסיסמאות היו יפות להצהרת כוונות, אך זמן פרעונו אזל.

שלושה חודשים וחצי אחרי שהתחיל לבצע את שדרש, חותמו של שומרון עדיין אינו ברור. על עבודות דומות יש הערכות שונות, מה שמוכיח כי מתחת לשקט מסתתרת מחלוקת. אין נושא משרה רמה שאיננו שנוי במחלוקת וכזה הוא גם דן שומרון.

דן שומרון לא פונק, לפני שהתחיל בתפקיד ואחרי שהגיע בו. מצוקות הימים קריטי לבניין כוחו בשנים הבאות. „לביא" סותם את כל צינורות הפיתוח של בניין כוח רב־זרועי. הצבא לא יכול להסכים לכך. לא רק שהנתונים שהשתנו הציבו את עמדת צה"ל בנקודה בוטה כלפיכך. מינויו של מתנגד נמרץ ל„לביא" כדן שומרון חידד את הדברים. במבחן זה עומד שומרון בכבוד ומקיף עצמו בבעלי עמדה דומה ויכולת ביסוד נחרצת כדי שלא יהיה מקום לטעות או לספק.

ראשי הצבא טרודים כיום בגיבוש מחדש של תכנית עבודה רב־שנתית שתהיה מעוגנת במציאות תקציבית בת־ביצוע. אחרי הכרעת „לביא", יוכלו לראות רחוק יותר ולתכנן בהתאם. סביר להניח שבתכנונים החדשים ישתקפו מרכיבי התפישות נפץ תרת־משמע, ומאפיין קבלת החלטות של צוות חדש לאו דווקא חסיבה חדשנית.

סביב שולחן העבודה של רב־אלוף דן שומרון יושבים בדרגה יותר קצינים ותיקים מקצינים חדשים. ב־110 הימים שחלפו הוא נדרש לתפקד כשצל המחלוקות שהקבילו את פניו מלווה אותו. העבודה זורמת, הצבא חי ונושם, חש את השינוי, לאו דווקא במעשים, אבל בוודאי בציפיה למעשים. לא עם ספופר־יד־אבל־בהלם־בדריכות. היחסים, גם אם אינם לכביים תמיד, הם בהחלט קורקטיים. לדרג הצבאי, לשר הבטחון ולמערכת האזרחית הכפופה לו באה רווחה אחרי הסערה שעורר המינוי. סינוי של ממש, אם יהיה, יבוא בעוד חודשים רבים.

במחשבה שניה • דני רובינשטיין

מי נענש

מזל שעונש המצור האוסר על תושבי רצועת עזה לצאת לישראל, שהוטל השבוע לאחר רצח קצין צה"ל רון טל ז"ל, חופף את ימי חג הקורבן המוסלמי. בשלושת ימי החג ממילא לא יוצאים הפועלים מעזה לעבודה והמעבידים הישראלים עשו כבר קודם לכן הכנות לשבוע עבודה מצומצם. אלמלא חג הקורבן לא ברור מי ניזוק וסובל יותר מחסימת דרכם של פועלי עזה לעבודה, הפועלים הערבים או המפעלים והשרותים המושבתים בישראל. כבר היו דברים מעולם.

דוגמא א': ח"כ בן־אליעזר (פואד) שהיה תא"ל ומפקד יהודה ושומרון סיפר שב־1980, לאחר התקפת הרצח של חוליית הפת"ח על בית הדסה בחברון הוטל על העיר עוצר. יגאל הורביץ שהיה אז שר המסחר והתעשיה, והוא מחסידי המדיניות הניצית הקשוחה, דרש מיד להחמיר בענישה ובכלל זה בעוצר ובהגבלות התנועה על ערביי חברון. לאחר ימים אחדים שינה הורביץ את טעמו ובא בתלונות לתא"ל בן־אליעזר: כמה זמן אפשר להמשיך בעוצר הזה? בכל המרחב שבין בית־שמש לתל־אביב מפעלים מושבתים, מתעכבות הזמנות לייצור ויצוא, אי־אפשר לפגוע כך בכלכלת ישראל, אמר הורביץ.

דוגמא ב': שמעתי מחברים מיחידת המילואים תאור מקרה שגרתי של יידוי אבנים על רכב ישראלי בעיירה דהריה שבין חברון לבאר־שבע. צה"ל החליט לחסום לפרק זמן כל תנועה של תושבי דהריה משני צידי הכביש החוצה את העיירה (קראו לכך „סגר".) והנה הבחין סיור של חיילים בערבי המפר את הצו הצבאי ומנסה לחצות את הכביש כשהוא מוביל חמור עמוס בשחת. קראו לו והזהירו אותו. הוא ענה בעברית טובה למדי שהיה מוכרח להעביר את השחת לעדר הכבשים של אביו. הניחו לו לעבור. אחרי שעתיים רואים אותו שוב חוצה את הכביש. למה אתה מתחכם? שאלו אותו החיילים והוא התנצל: תסלחו לי, זו פעם אחרונה. עוד שעתיים והוא שוב עם החמור וערמת שחת. הפעם החליטו לא לוותר, קראו למפקד כדי לעוצרו ולשלוח אותו לכלא. אמר הערבי למפקד: לא כדאי לכם לעצור אותי. למה? שאל המפקד. אמר הערבי: כבר עשר שנים אני עובד במוסך פרטי גדול בבאר־שבע שמתקן רכב וציוד של צה"ל ואני מנהל עבודה ומכונאי ראשי במוסך, באתי לשעות אחדות לעזור לאבא שלי, אם תעצרו אותי ולא אחזור למוסך יהיה שם בלגאן גדול.

חשבו המפקד והחיילים ומצאו שאם לא משחררים מיד את הערבי מדהריה ייגרם לצה"ל ולישראל נזק בטחוני וכלכלי ושלחו אותו לדרכו.

בן־אליעזר. אחרי „הדסה" עוצר

הורביץ. כמה עוצר אפשר?

גולדמן. מדי פעם התפטר

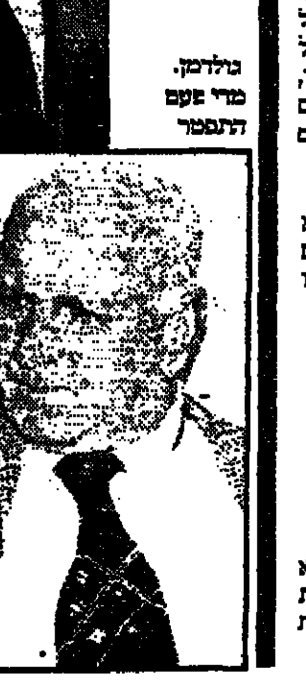
דקל. עידוד בטרנספר

בשלב זה ובאופן זמני

„בשלב זה" החליטו שרי המערך שלא לתמוך בחוק לפיזור הכנסת ולעריכת בחירות וב„אופן זמני" להמשיך ולשבת בקואליציה ובממשלה (מחדשות השבוע).

ד"ר נחום גולדמן נהג בזמנו להודיע מדי פעם על התפטרותו מראשות הקונגרס הציוני ואחרי זמן קצר לחזור בו מההתפטרות. יום אחד שאל אותו עיתונאי אחד: ד"ר גולדמן האם התפטרותך עכשיו היא סופית? ענה גולדמן: „בשלב זה".

גישה פילוסופית יותר למימד הזמניות גילה ר' ישראל מאיר כהן „החפץ חיים", מגדולי הפוסקים ותורת המוסר של מזרח אירופה (ליטא) בתחילת המאה. הוא עסק הרבה בסוגיית ההתרופפות הדת אצל המהגרים היהודים לאמריקה והיה ידוע בסגפנותו ובאורח חייו הצנוע. יום אחד בא לבקרו תייר יהודי אמיד מניו־יורק. נכנס התייר לביתו הדל של ה„חפץ חיים" וראה שאין בו כלום מלבד מיטה, שולחן וספרי קודש. שאל היהודי מניו־יורק: כבוד הרב, היכן כל הרהיטים שלך וכל כלי הבית? ענה ה„חפץ־חיים": והיכן הרהיטים שלך? „אבל אני כאן רק באופן זמני", אמר התייר, והרב השיב: גם אני כאן רק באופן זמני.

מספיחי הטרנספר

רק אחרי שכנוע ולא בכפיה יצאו הערבים מכאן, חזר ואמר סגן השר מיכאל דקל בהעלותו את רעיון הטרנספר. אבל כל הבעיה היא איך משכנעים אותם?

ההשראה לרעיון הטרנספר באה בדרך כלל מחילופי האוכלוסין בין תורכיה ליוון אחרי מלחמת העולם הראשונה, ובמקרה או שלא במקרה מפרסם הרבעון להיסטוריה „זמנים" בגליונו האחרון מאמר של ההיסטוריון הקנדי מייקל מארוס על אותו טרנספר ידוע. הטרנספר אז התחיל ב־1922 בהתקפה אכזרית של הצבא התורכי בפיקודו של אתאתורכ על סמירנה (אזמיר) שהיתה מאוכלסת ביוונים רבים ובעוד המוני פליטים ארמנים ונוצרים אורתודוכסים תושבי תורכיה זה מאות שנים. הארכיבישוף היווני נרצח וגופתו נגררה ברחובות כאשר חיילים ואזרחים תורכים מבצעים טבח באלפים, גזל ואונס. וינסטון צ'רצ'יל כתב אז שלאכזריות סמירנה תמצאנה מעט באר מקבילות בהיסטוריה של פשעי האדם. בעקבות זאת יצאו מנמל סמירנה כארבעים וחמשה אלף פליטים ביום בתנאים נוראיים של צפיפות, מגפות, רעב והמשך מעשי הטבח. האומדנים דיברו אז על מאות אלפים חללי הטרנספר, פליטים של קהילות נוצריות עתיקות שלפעמים בקושי היו מודעים להיותם יוונים. לעומת כשני מיליון יוונים ש„שוכנעו על ידי התורכים להשתתף בטרנספר וברחו ברובם ליוון, לתורכיה הגיעו רק כשלוש מאות וחמישים אלף מוסלמים, רובם מאזורי הספר של יוון (אגב, ביניהם גם שרידי כת „הדונמה" מסלוניקי, צאצאי יהודים שהתאסלמו עם תנועת שבתי־צבי.)

ההיסטוריון מייקל מארוס כותב, כי אותו טרנספר כלל: „הזוועות זוועה ללא תקדים". בקיצור: אם כך משכנעים אוכלוסיה ואם זהו טרנספר, כבר יותר טוב סתם גירוש במשאיות בנוסח הרב מאיר כהנא.

הנפח של „הדחליל הדמוגרפי". הרבה / יחיעם ויץ

שליטה וסיפוח ומוסר אין

הנסיון לגשר בין שליטה וכיבוש להומניזם אינו ממציא תשובה על השאלה איך להתמודד עם העובדה שהיהודים במדינתם יהיו מיעוט

רעיון הטרנספר הולך וצובר תאוצה. בתחילה היה זה רק אותו חבר כנסת שעדיין הוא מוקצה מחמת מיאוס. אחר כך הצטרף אליו האלוף האקסצנטרי, זה שהתפרסם בוורסיה החדשה שהעניק ל„קול קרא לי ואלך", מבית מדרשם של הה"ה אושרי ואהרוני. עתה הצטרף אל השניים סגן שר הבטחון ואחריו מדרדר מאיר בהן־אבידוב. האם התאוצה הזאת היא מקרית? או שמא לפנינו הוכחה נוספת שניתן למצוא מחוות מעוותים גם מתוך לשוליה הביביים של תנועת „כך"?

את התשובה על שאלה זו יש לחפש לא בשוליים המעוקמים – מקום שקל לחפש אותה – אלא ב„מרכז", המקום שבו היא נמצאת. הרי רעיון זה הוא בנו החוקי – אולי אפילו בנו היחיד – של רעיון שלמות הארץ, רעיון שקשה להטיל ספק במרכזיותו. התאוצה שקיבל הרצון ליהפך מאות אלפי בני־אדם ל„נכסים נידים" מקורו בפרשת דרכים, שאליה הגיעו תומכי רעיון שלמות הארץ, שהם כמחצית האוכלוסיה ולא כמה סהרורים. פרשה דרכים זו מקורה במודעות, ההולכת ומתפסטת, שהשילוב בין ארץ־ישראל השלמה למדינה דמוקרטית, נאורה, ליברלית, הוא שילוב בלתי אפשרי.

ב־1967, אחרי מלחמת ששת הימים, כשהוכרה על גבולות הארץ ועל דמותה התחולל בכל עוזו, נקרא השפן הלוהט ביותר בכובעם של היונים נקרא „הבעיה הדמוגרפית". סיפוח מאות אלפי ערבים, טענו היונים, יביא לשחיקה מתברת בדמות המדינה ובערכיה. ישעיהו ליבוביץ כתב ב־1968 שהערבים יהיו העם העובד והיהודים „יהיו מנהלים, מפקחים, פקידים, ושוטרים וביחוד שוטרי חרש. המדינה השולטת על אוכלוסיה עוינת של מיליון וחצי – שני מיליון זרים תהיה בהכרח מדינת ש.ב., עם כל המתחייב מזה על רוח החינוך, על חופש הדיבור והמחשבה ועל המשטר הדמוקרטי".

מה היתה תשובת אנשי ארץ־ישראל השלמה לטענה כבדת משקל זו? ראשית, מה היו התשובות שבהן לא הסתמכו. תשובה אחת באה: נכון, השליטה על אוכלוסיה שאינה רוצה ואינה מכירה בך עלולה לגבות מחיר כבד, אך מבחינת מערכת העדיפויות שלנו מחיר זה הוא ראוי. מבחינתנו, העיקר הוא דגל כחול־לבן המתנוסס מעל קבר רחב הזונה, חייל עברי בקסבה של חלחול וריבונות ישראלית ביהודה. עוד תשובה שממנה נמנעו קטגורית: נכון, מיליון ערבים תחת שלטוננו זה אסון, לכן נעשה הכל כדי להביא לכך שיעזבו.

מתשובות אלה ברחו כמו מאש. מה היתה אפוא התייחסותם ל„בעיה הדמוגרפית", שרבים מהם קראו לה „הדחליל הדמוגרפי"? הנה דברים שאמרו שניים מראשי התנועה, יצחק טבנקין ונתן אלתרמן.

אלתרמן כתב (מעריב, 15.9.1967) שהערבים יזכו בשוויון זכויות מלא, ואילו בעיית האיזון בין רוב למיעוט תיפתר הודות לעלייה מאסיבית. וכך כתב:

„מציאותם של תושבים ערבים ב„שטחים המוחזקים' אינה, כידוע, בגדר חידוש. השאלה היא רק המסקנה המתבקשת מכך. אין ספק כי המסקנה הראשונה והיסודית היא החובה ליתן לאוכלוסים האלה את זכויות האזרח, את ההגנה המשפטית, את חופש הדת והיוצא באלה. (ההדגשה שלי י.ו.) הנני מעז לומר, אפוא, כי בעניין זה מתפרצים בעלי העקרון המוסרי אל דלתיים פתוחות שכן כל דיונינו ב„בעיה הדמוגרפית' של שליטתנו בשטחים אלה נובעים מכך שמגור וגמור עמנו לבסס שליטה זו על עקרון שוויון זכויות וחירויות האזרח. כל הכרתנו בדחיפותה של בעיית העליה כיום הלא עיקרה נעוץ בכך שאוכלוסיה ערבית בעלת שיוויון זכויות לגבי החוקה והמשפט עשויה להפר את באזן הרוב והמיעוט במדינה ולהיעשות אפילו לכוח מכריע בכנסת".

נימוקי יצחק טבנקין היו דומים. „איבת הדמוגרפיה' נפלה עלינו" כתב (למרחב, 4.10.1967) והוסיף:

"הבעיה הדמוגרפית מלווה אותנו מראשית בואנו לארץ. אנחנו עם קטן. בארצנו היו ויהיו ערבים, אך לא פחד ונסיגה יצילונו מתהליך דמוגרפי עוין לנו... רק עליית היהודים ארצה, עלייתנו הכמותית והאיכותית בארץ ויחסנו ההומני אל המיעוט הערבי, יש בהם כדי למנוע סכנה זו... יהיה זה תהליך של הסתגלותו והתקרבותו של היישוב הערבי – משנאה אקטיבית להשלמה ודו־קיום ועד לשילוב אינטרסים וידידות".

כיום אין איש משתמש עוד בנימוקים אלה. איש אינו מדבר עוד על עליית המונים. איש גם אינו מדבר ברצינות על מתן שוויון זכויות לערבים. גם תוכנית האוטונומיה של בגין – בגירסתה המתונה והליברלית ביותר – כוונתה היתה לעקוף סוגיה זו ולהתחמק ממנה. גאולה כהן, שלפני עשור שנים דיברה על „אוטונומיה מוניציפאלית", מתנגדת כיום בתוקף לבחירת ראשי ערים מהאוכלוסיה המקומית במקום קציני הצבא המשמשים בתפקיד זה בערים רבות, ואפילו בחירות לעיריות – כפי שנערכו בשנת 1976 – הם עתה בגדר חלום רחוק. ביקים אלה ערבי הרוכש מפעל קטן בקרית־גת עלול, ר"ל, לפגוע באופיה הציוני של הקריה, ומתנחלים מגנים את שר הבטחון על שנפגש עם ראש עיריית עזה לשעבר. כל זה מעיד שהנחת היסוד של התנועה למען ארץ־ישראל השלמה פשטה את הרגל – איש אינו חושב ברצינות שניתן להעניק לאוכלוסיה הכבושה זכויות אזרח. הן ליונים והן לנצים ברור לגמרי כי חזונם של טבנקין ואלתרמן אינו אלא חלום באספמיא.

מי שטוען כיום שהבעיה הדמוגרפית אינה אלא דחליל, פרי דמיונם הבוגדני והתבוסתני של קטני־אמונה, הוא לא רק תמים – הוא גם מאחז עיניים.

לאלה שעדיין מנסים לגשר בין שליטה באוכלוסיה נכבשת להומניזם, אין תשובה רצינית איך להתמודד עם העובדה שהיהודים הולכים להפוך – במדינתם שלהם – למיעוט תוך פרק זמן קצר. „תשובה" לשאלה זו ניתן למצוא דווקא בצקלונם של אלה שעכבות מוסריות לא היו מעולם הצד החזק שלהם. אולם הבעיה אינה רק מוסרית. הפופולריות של רעיון הטרנספר היא בראש וראשונה פועל יוצא ותוצר לוואי של עשרים שנות כיבוש ויפל הדרך הסורתי־דמוצא שבה צעדו חסידי שלמות הארץ.

לפנינו משוואה שצידה האחד – הכיפה – הוא אקסיומטי ובלתי משתנה. בה שכן משתנה הוא צידה השני, שעיקרו האמצעים להשגת אותם מטרה. מכיוון שאמצעים „מתונים" אינם מתיישבים עם מטרת היסוד המקודשת שבצידה האחר של המשוואה, הרי רעיון הטרנספר אינו אפילו השורה האחרונה, הוא פשיט שלב בדינמיקה בלתי נמנעת של אלה המבוכנים להקריב את חלום הדורות של העם היהודי עבור הצי בולדוזר באבנר־חפץ והבע דגל בקבר יוסף.

זוהי שעתם היפה של חסידי הפשרה, של אלה הרואים בחלוקת הארץ הכרח שאין לגנותו, פתרון גרוע שאין זולתו. עכשיו הגיעה שעתם של הבסתתרים מאחורי נוסחאות מעורפלות כמו „ועידה בינלאומית" ו„שלום ובטחון" ליקום ולומר שמפטריוטיים, כאוהבי העם, הארץ והמדינה הדרך היחידה להיגאל מאותה סהרוריות משחיתה הרסנית, מאותו דיבוק, היא להניף את דגל חלוקת הארץ.

מסמך

איש צדיק היה / אוריאל בן־עמי

מבצע „עצמאות ישראל"

במשך שנה שעברה מקיימת תנועת „שלום עכשיו" כנס עם אנשי אש"ף בחברון. „גוש אמונים" מנסה לסכל את הכנס. בחברון מתחולל עימות בין התנועות, לא בלי התערבות כוחות הבטחון. המשטרה גובה עדות מעתניאל שנלר, אז מזכ"ל ישע, על מעורבותו ומעורבות אחרים באירוע. ח"כ יוסי שריד ואורי אבנרי מתלוננים במשטרה נגד תוקפיהם מה„גוש", ונגד אחדים מהם הפרקליטות מכינה – ומגישה – כתבי אישום.
על־סמך עדותו במשטרה מבקשת הפרקליטות משנלר להופיע כעד תביעה מטעמה. שנלר מהסס. בקרית־ארבע מגנים אותו בחוגר. שנלר נלחץ ומבקש מן הפרקליטות להגיע לעיסקת־טיעון: הוא יעמוד לדין אך בנפרד. העיסקה האמורה לצאת אל הפועל בשעה בספטמבר עדיין לא מוכמת. לפי שעה נראה ששנלר יופיע בפני בית המשפט בנאשם יחד ולאחרים ישפטו יתר הנאשמים, ובהם שלום ואך ראש מועצת קרית־ארבע. כתב האישום נגדם יתבסס, למעשה, על עדותו־הודאתו של שנלר במשטרה. ובך נאמר בו: „בתאריך 14.4.86 בשעות אחר הצהריים, על כביש חברון־ירושלים, בקטע שבין חלחול לכרמי צור, השתתפו כל הנאשמים בהתפרעות. הנאשמים ואחרים הקימו מחסום אבנים על הכביש, כדי למנוע מעבר כלי רכב על הכביש. כשהגיעו אנשי „שלום עכשיו" ואחרים, שהיו בדרכם לכנס „שלום עכשיו" בחברון, התנפלו עליהם הנאשמים ואחרים בצעקות ובקללות ולא נתנו להם להמשיך בדרכם. בכך הפרו הנאשמים את השלום ועשו מעשים שיש בהם להטיל אימה על הציבור. דב מואשמים, איפוא, בהתפרעות שהיא עבירה על־פי סעיף 152 לחוק העונשין תשל"ז".
אנו מביאים את עדותו של עתניאל שנלר בשלמותה. תומר ליבור.

אירועי היום. כנס שלום עכשיו והפגנת הנגד היו קשים. כוחות הבטחון עצרו אחדים מאנשי „גוש־אמונים", ונגד אחדים מהם הוגשו כתבי אישום.

1. הפגנה – רישום.
2. גביית עדויות משנלר.
3. כתבי אישום הוגשו על־סמך תלונות שריד ואבנרי.
4. עדות שנלר גורמת לפרקליטות להפוך אותו לעד תביעה.
5. שנלר נלחץ ומבקש במקום עד להגיע אתו לעסקת טיעון גם הוא יעמוד לדין, אבל בנפרד.

„בתאריך כ"ט אדר ב', 9.4.84, נערכה ישיבת הנהלת מועצת יש"ע בעפרה בשעה 15.00 על סדר היום היו כמה נושאים, והנושא המרכזי היה

„לאחר שרוב הנוכחים יצאו מהפגישה, נשארתי בחדר עם האלוף... הסברתי לו שאין בכוחי למנוע את המחאה וכי הסתלקותי בשלב זה מהנושא, עלולה לגרום להפגנה ומחאה עוד פחות נשלטת"

„איך למחות נגד הכוונה של אנשי „שלום עכשיו" לפגוש את אנשי אש"ף בחברון'. הכוונה היתה לגבי פגישה מתוכננת ל־14.4.86. חברי ההנהלה התבטאו בנושא וקבעו שפגישה זו היא חמורה ביותר ויש למחות נגדה, וזאת מכמה סיבות: א. זה (הפגישה של „שלום עכשיו" – א.ב.) נערך דווקא בחברון, המקום שבו החלה ההתיישבות ביש"ע, במלון „פארק'.

ב. קרוב מאד למקום, שבו נרצחו הרבה יהודים על שום היותם יהודים.

ג. הפגישה נערכה דווקא בזמן ועידת ה„תחייה', שסימלה ח"י שנים לישוב היהודי בחברון.

ה. העובדה שהמפגש יוביל שוב להסתה נגד יהודים בחברון. וזאת לצד מפגש עם נציגי אש"ף, דבר הנוגד את הפקודה למניעת סחר.

„ההחלטה בישיבת ההנהלה היתה לחסום ולעכב את ההגעה לכנס ובכך למחות נגדו. בתוקף היותי מזכ"ל יש"ע, הייתי חייב לבצע את ההחלטה, כפי שהתקבלה בישיבת ההנהלה. הכוונה היתה לבצע חסימות מחאה בצורה מאורגנת ומסודרת – אשר יוסרו ברגע שגורם בעל תוקף בשטח יבקש לפנותן. הכוונה למשטרה או צבא. המגמה שלי היתה לבצע את ההחלטה, בצורה זהירה, וזאת רק לאחר שאעשה את כל המאמצים הפוליטיים־ציבוריים, למנוע את הכנס בדרך אחרת.

„ב־10.4.86 ניסיתי לשוחח שוב עם אלוף הפיקוד (אהוד ברק – א.ב.). השארתי הודעה בלשכתו ולא נעניתי. שוחחתי ארוכות בטלפון עם מתאם הפעולות בשטחים, מר גורן, בתקווה לעזרתו במניעת הכנס. כמרכזן, שוחח בנוכחותי הרב לוינגר עם המתאם וגם זה ללא הועיל.

„עמדו בפני כמה בעיות. א. איך למנוע את קיום הכנס ובכך למנוע את ההפגנה. ב. בלית ברירה, איך ליצור מצב, שבו נבצע פעילות ושהיא לא תעבור על החוק. ג. איך למנוע מגורמי שוליים בשטח לאבד עשתונות ולהתנהג באופן שיסכן את האנשים, ושהם לא יעברו על החוק.

„קבעתי שתי דרכי פעולה: 1. להמשיך עד הרגע האחרון בנסיונות לשכנע שיבטלו את הכנס. 2. לכתוב תכנית מאד מפורטת, שתשכנע את האנשים שהעסק, המחאה, מאורגנת היטב – ובכך להכניס את כולם למסגרת – על־מנת למנוע פעולות עצמאיות, שעלולות להיות מסוכנות.

„ביום ה', בשעות הבוקר, כתבתי את המסמך הידוע, תחת הכותרת, „מבצע עצמאות ישראל". מסמך זה נכתב בסגנון היעיל ביותר לארגון מבצע כזה ובפריסה רחבה מאד. זאת על־מנת להפעיל הרבה אנשים במקומות שונים ובכך לפצל כוחות ולמנוע ריכוז גדול של אנשים במקום אחד, דבר היכול ליצור הסלמה, שאותה רציתי למנוע.

„ביום ה' כתבתי את המסמך הידוע בכותרת „מבצע עצמאות ישראל", בסגנון היעיל ביותר לארגון מבצע כזה ובפריסה רחבה מאוד"

„ביום ו' נסעתי למשרד הביטחון בתל־אביב. נפגשתי עם סגן שר הבטחון (מיכאל דקל – א.ב.), עם מר גורן מתאם הפעולות ועם אלוף הפיקוד שהיה במקום. הבהרתי שאני חושש שהעסק עלול להיות רע מאד וביקשתי עזרה, דרך מניעת הכנס.

„עם כל אלה ששוחחתי, השגה הבנה, שכולם יעשו לטובת מניעת הכנס ובכך תימנע גם ההפגנה. החמנו לפגישה עם אלוף הפקוד ביום א' אחה"צ בממשל חברון. נערכה פגישה עם האלוף ביום א' בערב. אני ציפיתי שבפגישה יימסר ששר־הבטחון ביטל את הכנס במלון „פארק'.

„הפגישה היתה ארוכה ומפורטת ונאמר בה שפגישה (של „שלום עכשיו' – א.ב.) במלון „פארק' תתקיים. לאחר שרוב הנוכחים יצאו מהפגישה, נשארתי בחדר עם האלוף. האלוף ביקש שוב שלא נפגין ונניח לכנס להתקיים. הסברתי לאלוף, שאין בכוחי למנוע את המתאה. זאת ועוד: הסתלקותי בשלב זה מהנושא עלולה לגרום להפגנה ומחאה עוד פחות נשלטת. משום כך, ביקשתי מהאלוף לפנות שוב, ברגע האחרון לשר הבטחון.

„לאחר הפגישה נערכה התייעצות עם המשתתפים בה. דעת כולם היתה נחרצת וחד משמעית, למחות על הפגישה (של „שלום עכשיו' – א.ב.) במלון „פארק'. בשלב זה, עמדו בפני מספר בעיות: א. אני חייב לבצע במסגרת החוק את החלטות ההנהלה. ב. דעת כל החברים היתה למחות נגד הכנס. ג. האלוף ביקש שלא נפריע. ד. איך למנוע הסלמה, כאשר האווירה היתה קשה וחמה מאד.

„במקום החלטתי מספר החלטות עקרוניות ומעשיות: 1. לאור בקשת האלוף, ביטלתי באופן מוחלט את השימוש ואת ארגון המחאה, כפי שנכתבה במסמך הידוע. 2. החלטתי לא לאסוף הרבה אנשים, ולבצע את המחאה רק בחלקה הקטן. 3. לבצע רק ארבעה מוקדי מחאה (במקום שבעה־עשר במקור). 4. לבצע מחאות רחוקות זו מזו, על־מנת לא ליצור התקהלות של הרבה אנשים ביחד.

„המקומות שעליהם הוחלט: א. צומת גוש־עציון, על־ידי אנשי הגוש. ב. צומת כרמי צור, ע"י אנשי הר חברון. ג. כביש חוצה־יהודה, ע"י אנשי תלם ואדורה. ד. צומת הזכוכית, ע"י אנשי קרית־ארבע.

5. לתת תדריך מרוייק נוסף ביום ב' ויום הכנס של „שלום עכשיו' – א.ב.), על־מנת שתהיה שליטה מלאה בכל האנשים.

„ביום ב' בבוקר, בערך בשעה 8.00, הגעתי לתת תדריך בישוב בית־חג"י. כמה עובדות שלו בתדריך: 1. עובדים רק ברשת קשר מוטורולה, על תדר משקי ולא בטחוני. כך בוצע בדיוק. 2. ברגע שמבקשים להתפנות מנסים להרוויח זמן, וברגע שישנה הוראה חד־משמעית של הצבא ו/או המשטרה מפנים מיד את המקום. 3. חשיבות להכנת שלטים ועמידה על יד הכביש עם השלטים. 4. אסור להגיע למצב של עימות עם הצבא ו/או המשטרה. 5. פועלים אך ורק לפי ההוראות בקשר ולא מבצעים פעולות עצמאיות.

„ברגע מסוים החלה הסתודדות של כמה חברים בפינת החדר. חששתי שהם יבצעו פעולות לא סבירות ולא מתואמות ולא תחת שליטה. הודעתי לכל הפורום שאם ישנה כוונה כזו – מבחינתי אני מבטל הכל ולא מבצע שום דבר. דרשתי משמעת ויידיעה מוחלטת על הכול. היתה הבטחה, שיהיו צמודים להוראות.

„ברגע מסוים החלה הסתודדות של כמה חברים בפינת החדר. חששתי שהם יבצעו פעולות לא סבירות ולא מתואמות ולא תחת שליטה..."

„בערך בשעה 10.30 פגשתי בחזית בניין המועצה בקרית־ארבע את ראש מטה הפיקוד, תא"ל איזואן ואת מפקד יהודה ושומרון, דובי דקל. תוך הידברות עם הקצינים הראיתי להם את המסמך הידוע והודעתי להם שלא נבצע אותו, וכי נבצע מחסומים על הדרך הראשית, בין ירושלים לחברון.

כמרכזן, ביקשתי לתת להם מוטורולה על התדר המשקי, שיוכלו לעקוב אחרי כל המתרחש ובכך להיות אתי בקשר. בתחילה, העניין נראה לראש מטה הפיקוד, אך בשלב שני הוא העדיף שלא לקבל את המוטורולה והוא החזירה אלי.

„יצאתי בהרגשה, שהצבא יודע, פחות או יותר, את כל התכניות. בשעה 10.00 נערך תדריך בגוש־עציון, שבו דיברנו על עיכוב השיירה, בצורת מחאה, תוך קביעה חד־משמעית לא לעבור על החוק ולבצע כל הוראה שתינתן.

„תוך כדי שהייה באיזור גוש־עציון, נשמעו בקשר קריאות שבהן נאמר, שאנשי ציבור מהשמאל מגיעים במכוניות פרטיות לחברון. נתבקשתי להפעיל את המחסומים ולמנוע את הגעתם. משום שלא רציתי ליצור מהומה מיותרת, הודעתי שהמטרה היא מחאה מול שנים־שלושה אוטובוסים, שהיו אמורים להגיע מירושלים, ולכן, לא ניגע ולא נחסום את דרכם של השאר.

„בשלב זה נסעתי לבית־לחם, לראות מתי מגיעה השיירה של האוטובוסים. בבית־לחם פגשתי את המח"ש וקצין האג"ם ברכבם. הצעתי לקצין האג"ם לפרט את התכנית שלנו, אך הוא ענה לי „אין צורך, אני יודע הכל'.

„בשלב זה היה ברור לי שאנו לא נפתיע את הצבא והעסק יעבור בקלות ויהווה אכן מחאה ותו־לא. האוטובוסים החלו לנוע מירושלים לחברון. במכשיר הקשר ביקשו ממני לחבור אל אנשי מחסום כרמי צור ואנשי צומת הזכוכית. ניתנה הוראה מפורשת, לא לחבור אליהם ולהישאר במקום.

„בשלב זה היתה הפרה של ההוראות, ובניגוד להן חברו יחד כולם בחלחול. אנשי הגוש המתינו בכניסה לישוב אלעזר לשיירה. כאשר השיירה היתה כשני ק"מ בערך לפני אלעזר יצאנו עם המכוניות והשלטים לצומת ועמדנו על הציר.

מקרה חברון. שנלר לא רק נגד שריד.

תצלום: אילן אוסנדרייבר

„תוך כשתי דקות הגיע ג'יפ משמר הגבול וביקש לפנות את הציר. פינינו מיד את הציר, תוך נסיעה איטית. דבר זה לא הספיק למשמר הגבול ולפי הוראות השוטרים, החנינו את המכוניות בצד הדרך עם שלטי מחאה.

„כל החלק הזה, לקח בין חמש לשבע דקות. מתכוננת זאת בוצעה לפי ההכנית וללא שום ארוע חריג. כפי שהיה אמור להיות, בכל שאר המקומות. השיירה של האוטובוסים נסעה ועברה ללא שום עיכוב במקום. ברגע שנעצרנו לצידי הכביש, נסעתי מיידית לכיוון כרמי צור בשביל לבצע אותו דבר בצומת כרמי צור.

„קרוב לחלחול, נעצרתי בפקק־תנועה שבו היו כבר הרבה אנשים ורכבים והחלו בו חילופי דברים. צעדתי ברגל למרכז המחסום. לא יכולתי להגיע עם הרכב. מיקום המחסום ואופיו היו בניגוד גמור להוראות.

„שני אירועים משמעותיים, מבחינתי, היו באותן עשר דקות שבהן שהיתי במחסום: א. אנשים שאינם מוכרים לי ביקשו לפגוע בחנא סניורא. תוך ויכוח וחילופי דברים עם החברים במחסום, ניסיתי לשכנעם שלא להרים יד על אף אדם, בכל מקרה, אחרת איאלץ להסגירם לידי השלטונות. בנושא זה, דומה שהצלחתי בעזרתו של שלום ואך (ראש מועצת קרית־ארבע – א.ב.) שהיה במקום. ב. עמדתי

„יצאתי בהרגשה שהצבא יודע, פחות או יותר, את כל התכניות"

בצד עם מכשיר קשר, מתוך כוונה לשחרר את המחסום. ניגש אלי דדי צוקר, ובכעס דיבר על כך שלא יתכן לחסום את הדרך בפני אנשי ציבור וכי הדבר עלול לסכנם.

„הודעתיו שאינני רואה מה אפשר לעשות ברגע זה, אך אחפש דרך לפתור את הבעייה. ביקשתי מאנשי המחסום להתפנות ולהישמע להוראות, אך ה„בלגן' היה גדול מדי. תוך שתיים־שלוש דקות ניגשתי לג'יפ ונסעתי בדרך עוקפת, היוצאת מתוך המחסום ועוקפת את חלחול, מתוך כוונה להוציא את כל אישי הציבור והשיירה כולה של „שלום עכשיו' מתוך המחסום.

„עמדו בפני כמה בעיות... איך למנוע מגורמים שוליים בשטח לאבד עשתונות ולהתנגד באופן שיסכן את האנשים..."

„בדרך לחברון, כל האירועים שהיו במחסום ושדווחו עליהם, נעשו כאשר לא הייתי במקום וחיפשתי דרך אלטרנטיבית לשיירה. לצערי, גם דרך זו היתה חסומה ובעיקר ע"י רכבים של ערביי הסביבה.

לאחר כחצי שעה, שבה הייתי תקוע במעקף חזרתי לכביש הראשי, בחלקו הדרומי, כאשר המחסום כבר הוסר והתנועה זרמה כרגיל.

„הגעתי לצומת הזכוכית על־מנת למנוע מחסום נוסף. שם לא היתה חסימה. נסעתי לתלם לוודא שגם שם אין חסימה, על־מנת לא ליצור „בלגן' נוסף. וזאת, משום שהיה ידוע לי, שהשיירה של „שלום עכשיו' נעה דרך חוצה־יהודה הישן.

„לאחר שווידאתי שאין מחסומים חזרתי למחסום של הצבא על־יד מלון „פארק'. שם ניתן אישור מפורש להפגין ולמחות נגד הפגישה במלון. האישור ניתן ע"י מח"ט יו"ש לפי הסכם עם שלום ואך. עיקר עיסוקי בשלב זה היה בריסון חלק מהמשתתפים שרצו ליצור אסקלציה, הסלמה.

„בשלב זה שוחחתי כמה פעמים עם ראש מטה הפיקוד. לפני הפיזור ביקש ראש המטה, שנדאג שהפיזור יהיה שקט וללא הפרעות. עשיתי כל מאמץ שהפיזור יעבור בשקט ואכן, הפיזור היה שקט, למעט צעקות לעבר האוטובוסים והנוסעים".

עשינו עסק • דרור שרביט

המקרה של „כור"

קונצרן „כור" הולך לספק כותרות גדולות בחודשים הקרובים. המרגמות של „סולתם" שלא ידו הן ידיה ראשונה במערכה על ריפוי המפעלים החולים והמפסידים בקבוצה. עשרה מפעלים גדולים אחרים עומדים גם הם לפני טיפול שורש מכאיב וחסר פשרות במאבק הישרדות של הקונצרן והעמדתו על בסיס איתן יותר.

שיחה עם שייקה גביש מגלה כי המנכ"ל הכל־יכול של הקונצרן נטש חלק מהתפיסה המסורתית של קיום מפעלים ותעסוקה ובכל מחיר. לתפיסה זו היו גם עוגנים ממלכתיים מעבר למחוייבות הנובעת מההשתייכות לחברת העובדים ההסתדרותית. קיום מפעלים באזורי פיתוח ושמירה על שווקי יצוא גם כשאינם רווחיים נתפסו גם כאינטרס של המדינה. היתה הנחה סמוייה שהמדינה לא תישאר אדישה לקושי המתמיד במפעלים כאלה, ובסופו של דבר תסייע להם ותתמרץ את יצוא גוש הדולר. בפועל מתרחש תהליך הפוך. המדיניות כבר אינה סוגרת לדולר וליצואנים. אפסי הרזרבות מלאים – למרות הרעה במאזן המסחרי – וכיוון שכך, כל נסיון לתיקון המדיניות האנטי־תעשייתית, נהדף. אין תיקונים בשווקי הייצוא, אין ביטול פיקוח על מחירים כאן, ולעומת זאת יש ביטול הלוואות פיתוח וסתימת הרכש הבטחוני. ב„כור" נואשו משינוי כללי המשחק. מאמץ גדול יותר מושקע בתוך המפעלים עצמם.

היה ברור כי „כור" תהיה בין האחרונות להצטרף לדרך הקשה של פיטורים, סגירת קווי ייצור ומפעלים מפסידים. עיקרון הערבות ההדדית בין מפעלי הקונצרן נועד לתת כושר נשימה ארוך יותר למפעלים חלשים ולסיכויי הבראתם. אבל העיקרון תבע מחיר כבד שהתבטא בתוצאות עגומות במאזני 1986. בכנס ועדים ומועצות פועלים שיזמן אתמול גביש, הוא עסק בלשכנע את שומעיו לרדת מהמחשבה שהמדינה תיחלץ לסייע למפעלים מפסידים כפי שעשתה ב„אלסינט", „סולל בונה" ו„מנועי בית שמש". „סולתם" הנמצא ביוקנעם הוא דוגמה טובה לכך: משרד הבטחון לא התלהב מהרעיון לקבל אשראי שבתמורתו ידכשו מוצרי המפעל, ואם כך ב„סולתם", כיצד ישתכנעו משרדי ממשלה לבוא לעזרת „מרכבים" בפתח־תקוה, מפעלי הקונסטרוקציות בחולון, בת־ים ומפרץ חיפה, „סימת" בחולון ו„יובל־גד" באשקלון?

גביש היה יכול להציג לוועדים ולמועצות הפועלים דוגמה טובה לטיפול שורש שכבר הניב תוצאות ברוכות: דיווח ראשוני על התוצאות ב„אליאנס". במחצית הראשונה של השנה ההפסד היה חצי מיליון דולר לאחר הפסדים כבדים בהרבה בעבר. המאבק הקשה עם נציגי הפועלים והאיגוד המקצועי על הבראת המפעל השתלם.

גביש: יהיה טיפול שורש בכל המפעלים שהוכו בגלל צמצום הזמנות משרד הבטחון, שינויים טכנולוגיים, קשיים ביצוא ושווקים שנעלמו בארץ. שני הענפים העיקריים שהוכו – המתכת והבניה. נוסף לטיפול ב„סולתם", שב־1988 יעסיק 500 עובדים במקום למעלה מ־1,000 היום, יכווצו גם מפעלי מתכת אחרים בקבוצה: „סימת" בחולון מוקטן מ־150 עובדים ל־92 (המפעל שמחזורו 5 מיליון דולר הפסיד בשנה האחרונה 2.7 מיליון דולר). „מרכבים" מוקטן כמעט בחצי – 147 עובדים מכלל 345 המועסקים במפעל יפוטרו, המפעל נערך לייצור 100 אוטובוסים בשנה. כבר לא בונים על הסיכוי ש„אגד" יזמין אוטובוסים חדשים. גם הרעיון למיזוג עם מפעל ההרכבה השני, „הארגז", נראה עתה בלתי מעשי: חברת העובדים מבקשת פסק זמן לאחר המבצע שנראה בתחילה כבלתי אפשרי, למיזוג „שיכון עובדים" ו„סולל בונה".

ה„סולתם" של ענף הבניה הולך להיות מפעל „יובל־גד" באשקלון. עד השנה האחרונה „יובל גד" הרוויח, והשנה נכנס לקבוצת המפעלים המפסידים. „יובל־גד", כמו „סולתם" הוא מקור התעסוקה העיקרי בישובו. מ־500 העובדים (רובם מאשקלון) המועסקים בו, ישארו לאחר תוכנית הבראתו 200, ורק חלקם ליד קווי הייצור. התכנית היא להפוך את מה שיישאר מ„יובל־גד" לחברת בניה יוזמת, בעלת משרדי מכירות בערים הגדולות.

בישיבה שהיתה ביום שני השבוע בוועדה המנהלת של חברת העובדים אושרה הפעלת חברת הגג החדשה של סו"ב־„שיכון עובדים". גביש מצידו ניסה לדחוף לחופה גם את „יובל גד". בעבר, אמרו לו, הצענו לעשות זאת, ואתם – „כור" – סירבתם. בעבר היתה ל„כור" סיבה טובה לסירוב: המפעל הרוויח ובגדול. המצב התהפך.

„כור" נאלץ ללכת בדרך בה הלכו „כלל" ו„רסקו". המפעלים הטרומיים של שתי החברות – „מודול בטון" של „כלל" ו„מבט" של „רסקו", נסגרו. היום אין ביקוש לבתים טרומיים המיוצרים בסטנדרט אחיד. גם בתי־ספר חדשים כמעט ואין בונים יותר. וכדי לספק את הביקוש הקיים, אפשר להסתפק ב־70 עובדי ייצור. 300 עובדים ייאלצו לוותר על תעסוקתם במפעל.

„סולתם", „מרכבים", „יובל־גד", „סימת", „רוטופלס" (קו הגלשנים נסגר, המפעל מועבר מירושלים למעלה אדומים. הקרקע המתפנית תמכר ב־5.5 מיליון דולר), מפעלי הקונסטרוקציות, „תגל" – זוהי רשימה חלקית של מקרים שלגביהם טיפול שורש הוא בלתי נמנע, ומצטרפים לטיפול קשה יותר – עקירת שיניים – שכבר נעשה בשנה האחרונה – סגירת מפעל שיניצקי, „אלכור", „קרן אופטרוניקה" ו„קלריטי".

צמצום הערבות ההדדית בין המפעלים בקונצרן מתבטא בעקבות הדוגמה החדשה – שגם אליה מגיע „כור" בפיגור – גיוס הון באמצעות „אקויטי". ל„כלל" כבר יש 23 חברות הנסחרות בבורסה, המנצלות כל הזדמנות כדי לגייס אמצעים הניים חדשים. ב„כור" נמנות עם הקבוצה – רק החברות שיש או היו להן שותפים חיצוניים: „סבע", „ארית" „כרמל־פלאזו". עתה יש כוונה להוביל את הקונצרן לבורסה, לא רק לגיוס איגרות חוב, גם לגיוס מניות. כך לגבי מפעלים בודדים, וכך לגבי קבוצות של מפעלים וחברת האם עצמה. הכנסת שותפים חיצוניים – הציבור – למפעלים רווחיים תגביל את יכולת הקונצרן לנייד הון ומשאבים לטובת מפעלים חלשים, וכל מפעל יצטרך להתקיים בזכות עצמו. סכום היעד לגיוס הון מניות בשנה זו הוא 25 מיליון דולר. 100 מיליון דולר נוספים יגוייסו באמצעות איגרות חוב.

טראומת „סולל בונה", המשבר ב„הסנה", במושבים ובקיבוצים יקלו על הנהלת „כור" ללכת על טיפול שורש במפעלים מפסידים. גביש יצא מחוזק מהמאזן החלש שהציג בפני ראשי ההסתדרות. התמיכה שקיבל מקיסר לאחר ה„במעט התפטרות" שלו תלווה אותו כשטר־בטחון בהתמודדות הקשה המצפה לו עתה עם ועדי עובדים ומועצות הפועלים במפעלים המפסידים.

מנכ"ל גביש. תור הצרות הגיע

שר שחל. רוצה רפורמה. תהייה רפורמה?

במקום עגור 2

ברית משונה קמה בין המתנגדים לרפורמה במשק הדלק. אפילו אליהו שפייזר מי שהיה מוכן לתת את שמו נגד כל קרטל או מונופול ולצרף את הוועדה שהוא עומד בראשה, וועדת הכלכלה של הכנסת, לכל רפורמה, יוצא חוצץ נגד הרפורמה המתוכננת במשק הדלק, ויוזם הצעת חוק פרטית שנועדה לכבול את משרד האנרגיה בעניין ללא אישור הכנסת.

אם את הרפורמה במתכונתה הנוכחית היה יוזם שר האנרגיה הקודם יצחק מודעי, היה קל יותר להצדיק את מתנגדיה. האינטרסים הכלכליים להנצחת דפוסי משק הדלק המיושנים והבלתי יעילים מונחים דווקא בצידו המפלגתי של שר האנרגיה העכשווי, משה שחל. לחברות „דלק" ו„פזגל" יש זיקה ברורה לבנק הפועלים, ופגיעה בהם מצד אחד כמודעי היתה נתפסת כמטרה העיקרית של הרפורמה. זו האשמה שלא ניתן להפנות נגד שחל, למרות שבשבועות האחרונים התעמת ללא צורך גם עם ההסתדרות.

עוד לפני שיצאה לאוויר העולם כבר עברה הרפורמה של שחל כמה רפורמות וזו אולי בעייתה העיקרית. ההתחייבות לבצעה – כל פעם במועד אחר – ודחייתה המאולצת, הקטינו את אמינותה, למרות ההסכמה הרחבה כי ניהול משק הדלק טעון שינוי יסודי. גם קיצורי הדרך והנסיון להקדים ביצוע לאישור, לא הוסיפו נקודות למתכנני הרפורמה. רשות האנרגיה ואולי גם הממשלה יצטרכו לתת את דעתן על הרפורמה ולאשרה וזו, עוד יתברר לשחל, תהיה מלאכה קלה יותר מלמצוא נפט בקידוח עגור.

את ההמחשה המוחצת לחוסר יעילותן של חברות הדלק הנותנות מקופונים שמנים ללא כל מאמץ, סיפק איתן רף, שהיה, עד לא מזמן, יו"ר חברת הדלק הממשלתית „פזי". „נסה למצוא עובד בחברה – המגלגלת מיליארד דולר בשנה – לאחר השעה 2.00 בצהריים", אמר. לקראת סוף כהונתו ניסה רף לרתום את המשאבים העצומים של חברת הדלק הממשלתית לפעילויות כלכליות שונות, אך פעולתו נקטעה. בחברת „דלק" „של" אברהם אגמון הצטברו עשרות מיליוני דולר פנויים המחפשים השקעה. חלקם כמעט הופנה להשתלטות על „רובקי" ויעדם עתה „גדות בימוקלים".

השר שחל מתכוון להציג בשבוע הבא ברשות לאנרגיה ממצאי בדיקות של שלושה גורמים חיצוניים – ביניהם חברה בריטית ידועה – המראים כי ישראל הפסידה מאז תחילת שנות ה־80 100 מיליון דולר בכל שנה בגלל רכישות דלקים לא מוצלחות. ויייל וליאריטון העומדים בראשות „פיליפ ברידרים", חברה אמריקאית הרוכשת מדי שנה דלק כ־300 מיליון טון (רכישות ישראל 7.5 מיליון טון), אמרו, לפי שחל, כי אינם מבינים מדוע ישראל מקדשת את בטחון האספקה ומחמיצה בכך הזדמנויות לרכישת דלקים זולים יותר והאיכות טובה יותר. גם אם יהיה משבר דלק אחת לעשר שנים, מדוע לשלם בכל התקופה מחירים גבוהים יותר כדי להבטיח שנת הספקה אחת? גם בשנת משבר, אמרו, תוכל ישראל לרכוש מוצרי דלק ולא את הדלק הגלמי, שכן המוצרים אינם נושאים את תווית הארצות מפיקות הנפט.

שחל משתומם על דברי אגמון על רכישות דלק מוצלחות. המחירים והאיכות הדלק ממדינות שישראל קשורה אתן, נקבעים בחוזים ארוכי טווח. את האספקה בפועל ניתן להסדיר בכמה שיחות טלפון. וממילא את מחצית הדלק המיובא לארץ אי־אפשר להכניס לאירופה ולארה"ב בגלל איכותו (שיעור גבוה מהמותר של גפרית). בישראל היבוא הזה מותר, אבל הצלחה איכותית ודאי אין כאן.

בשלב הראשון של הרפורמה יעברו 30 אחוז מרכישות הדלק ליבוא חופשי. החשש של חברות הדלק הוא שבתי הזיקוק ישתלטו על הנתח הזה – ימכרו את הדלק המזוקק לפי ההוצאה הממוצעת שלהם (כלומר, ביוקר). לעומת זאת, לצרכני הדלק הגדולים – חברת החשמל והמפעלים הפטרוכימיים – לפי ההוצאה השולית (בזול). לא ניתן, אומרים ראשי חברות הדלק, לפתוח את היבוא לתחרות חופשית ולהשאיר את הזיקוק בידי מונופול לא יעיל כמו בתי הזיקוק. שחל: בתי הזיקוק יוכלו להתחרות רק במוצרי הדלקים שחברות הדלק אינן מתמחות בהם – נפטא ומזוט. מוצרים אחרים ממילא לא יורשו לשווק. הנפטא והמזוט זורמים היום הישר מבתי הזיקוק לצרכנים. חברות הדלק רק גובות את החשבון.

אם בתי הזיקוק לא יהיו יעילים, חברות הדלק יוכלו ליבא מוצרים מוגמרים מבתי זיקוק בחו"ל. האיום הזה, אפשר להניח, יביא לאיזון הבנן.

לרפורמה במשק הדלק צדדים רבים נוספים. לחברות הדלק מיועד תפקיד של הפעלת מתקני ההובלה, האחסנה והשיווק של הדלק. שחל מתכוון להעמיד לצורך הפעלתם נכסי מדינה הפזורים בחברות ובמקומות שונים בארץ, בשווי של מיליארד דולר, כדי להשיג האחדה ותפעול מרכזי של המתקנים. אבל זהו החלק הקל של הרפורמה. חברות הדלק מתקשות להסתגל לרעיון שבמקום כמה נסיעות שנתיות להו"ל בהן „מגרר" יבוא דלק במיליוני טון בכל עיסקה, ומכירתם המובטחת בארץ ב„קוסט פלוס", יאלצו לעמול על רכישה כלכלית של כל ליטר בנפרד ולהימצא, לעיתים במצב שגורם אחר ידכוש דלק ומוצריו במחיר זול יותר. קוראים לכך תחרות.

هكذا من الأصل

בחזרה לבודאפסט / חיים גורי

בודאפסט. העיר ההיא והזמן ההוא שאינם מרפים ממני, שהותירו עקבות בנשמה וברשימות ובספרים, ההתרחשות ההיא שנתפענחה בי במאוחר כנקודת מפנה בחיי הסוערים. ובעת אני במטוס מווינה לבודאפסט. 1947־1987. המסע לאחור במנהרת־הזמן

במטוס מווינה לבודאפסט חשבתי כי הנה אני שב לעיר הזרה הזאת שבה התגוררתי כמה חודשים לפני ארבעים שנה. הזמן שעבר מאז. שעשועי הניחוש מה אמצא בה מקץ ימים רבים כל כך. אז, בבואי לשם בחודש מאי, בשנת 1947, הייתי בשנת ה־23 לחיי. היתה זו יציאתי הראשונה מארץ ישראל בשליחות הפלמ"ח וההגנה לאירופה, לאחר מלחמת העולם השניה. הרביתי לנוע ברחבי הונגריה ולא פעם נסעתי לרגל תפקידי לאוסטריה ולצ'כוסלובקיה, אך דירתי הקבועה, כאחד מקבוצת החברים שעבדה שם, היתה בבודאפסט.

שם, לפני ארבעים שנה התחוללו הפגישות אשר שינו את חיי, ואני עלם עברי ורק עברית בפי ועוד קצת ערבית ועוד קצת אנגלית ברמת „ידידי 2 לילדי הקולוניות". קיץ 47', הפגישה עם מה ששרד מיהדות הונגריה לאחר אושוויץ, עם שארית תנועות הנוער. אותם ימים ולילות המחוללים בך את התמורות הגדולות, הללו הבאות כהלם ההתרחשות והללו הנמשכות בחוסר כדי־בידנות העושות אותך לאחר. קשרי ההיכרות עם אנשים שלא נודעו לך, אהבות שהיו לך שם.

חוץ לארץ. מרכז אירופה. הנופים ההם השונים כל כך מתבנית נוף מולדתך. אירופה שלאחר מלחמת העולם. הערים ההרוסות והמצולקות, המגדלים שנקטמו, הגשרים השקועים במים. התאוששות העמים שנפצעו, הדגל האדום בעל העיר הזאת שנכבשה בקרבות אכזריים בידי הצבא הסובייטי. הפגישה עם הקומוניזם בראשיתו. מה עוד? מה לא? ימים ולילות שעשיתי בעבודה החשאית בקרב הנוער היהודי הנפלא ההוא החותר לארץ, הפגישה עם היהדות המתבוללת, ההונגרית כליכך, הנבגדת

> **גם אלמלא ידעת היכן אתה, לפי הפרוורים היית מזהה אותה בחדירתך אליה לפי בנייניה המוכרים כתעודת זהות, והרחובות שיצאו להם מוניטין בעיר המפוארה הזאת. היא יפה, בודאפסט. יש בה משהו מלכותי מימי הקיר"ה. משהו חזק ומקושט ומאובן שנבנה במרוצת הדורות**

עד מוות, אך כבר תופסת מקום מרכזי במנהיגות המפלגה השלטת. שעות בדידות ושוטטות ברחובות שהיו בי אחר־כך לשירים. החדר ההוא בקומה השלישית בבוינוק אוצה, ברובע השישי, שבו כתבתי את שליש „פרחי אש", ספרי הראשון, שבו קרו לי מקרים הזכורים לצער ולאושר.

בודאפסט. העיר ההיא והזמן ההוא שאינם מרפים ממני, שהותירו עקבות בנשמה וברשימות ובספרים. ההתרחשות ההיא שנתפענחה בי במאוחר כנקודת מפנה בחיי הסוערים. [illegible]

וכעת אני במטוס מווינה לבודאפסט בחברת רעייתי היודעת הרבה על פרק זה בחיי והמצטרפת אלי אל הפגישה האחרת. 1947־1987. המסע לאחור במנהרת־הזמן.

☆

ארבעים וחמש דקות טיסה מבדילות בין שתי הערים הללו, הקרובות כליכך, הרחוקות כליכך. אין אנו הישראלים היחידים במטוס. מצויים בו עוד זוגות וגם משפחה שלמה. האב יליד בודפסט, הגיע ארצה בימי מלחמת השחרור, הכיר פה אשה מקומית. הם נוסעים בעת לבקר קרובים בהכרה בנם ובתם הישראלים כרכך. מאז לא היית כאן? אני שואל אותו.

– זה ביקורי הראשון.

– אתה נרגש קצת?

– כן.

פגישתו תהיה אחרת, בהונגרית שהיא שפת אמו. ההונגרית המעטה שבפי נשכחה ברבות השנים. בשנים האחרונות נפתחה הונגריה בפני הישראלים. יהודים שבו בה שבים. אליה לביקור. אך גם אחרים, ישראלים סתם ועיתונאים נוסעים אל הארץ ההיא המעודדת תיירות. עוף השמים מוליך את השמועה כי בקרוב יכוננו יחסי לשכות מסחר או מעין יחסים קונסולריים בין שתי הארצות. בודאפסט על הכפה. אפילו צ'רלי ביטון הגיע שמה לפגישה עם אברמאוין בחסות ועד השלום ההונגרי. כן, הונגריה היא עדיין ארץ קומוניסטית, אחת מארצות „הגוש המזרחי" וצבאה נוטל חלק ב„ברית־וארשה". אומרים שהיא ליברלית יותר בכלכלתה וברוחה, שבעה יותר, „מערבית" יותר. גם זאת ארצה לראות: מה נשתנה? דורי ידע עד דם ונפש את קסמי הבשורה הגואלת ובן את זוועותיה של הכנסיה האדומה. מה נשאר מקץ ארבעים שנה מהחזון הסוציאליסטי, בין שירת „האינטרנציונל" ונקניקי ה„סלאמי", לאן נושבת הרוח? מהם גבולות החירות?

אני מקווה שאנדראש מזאי ימתין לנו בשדה התעופה. הוא סופר ומשורר. הכרתיו אז, לפני ארבעים שנה. בשנת 49' היה בארץ. ניסה להיאחז. עבד בקיבוץ נגבה, אחר כך, בבאר שבע ובסדום. חזר להונגריה. שם מקום חיותו כיוצר שעלה לגדולה. שם לשונו, שם קוראיו. אחרים, כמו אפרים קישון או איתמר יעוז־קסט ועוד, נהגו אחרת. מפעם לפעם הוא מבקר בארץ. יש לו מכרים בירושלים וחברים בגבעת־עוז. יהודי־הונגרי הנושא בלבו זיקה ישראלית.

וכבר אנו טסים מעל פרוורי בודאפסט ונוחתים ונעים בבנייני־השדה היוצר איזה ממוצע בין זה של וארשה לזה של ווינה. מי שלא הצטייד בוויזה בארץ ממלא שאלונים ומקבל אותה כאן. ההזדקקות לדולרים מאיצה את ההליכים.

הכל קטן יותר, חסר את ההדר המאפיין את נמלי התעופה הגדולים על הפירסומת והמוצגים והמזנונים והמסעדות. כאילו זהה הסוציאליזם עם איזו אפרוריות, אף שהדיילות והפקידות סביב מעידות בחזותן על איזה קסם מדיארי, כרטיס ביקור מיושן במקצת לעיר שכונתה משכבר הימים בהם „פריס הקטנה".

מזאי היה שם. תודה מקרב לבי. במושקף, בלורית ענק שהצחירה והדלילה, נתן את צרורותינו במכוניתו הקטנטונת והמיושנה, תוצרת גרמניה המזרחית, ופנינו בדרך העירה.

☆

מסע בחוצות הסבים אל זכרונך על פני כבישים העשויים אבני בזלת. הפתים האלה. גם אלמלא ידעת היכן אתה, לפי הפרוורים היית מזהה אותה בחדירתך אליה לפי בנייניה המוכרים כתעודת זהות והרחובות שיצאו להם מוניטין בעיר המפוארה הזאת. היא יפה, בודאפסט. יש בה משהו מלכותי מימי הקיר"ה. משהו חזק ומקושט ומאובן שנבנה במרוצת הדורות. משהו קבוע ועומד המעיד על חלופיותם של מלכים ועריצים, משהו שהוא פולו היסטוריה. אך המתבכר לה כמעיד על העובר, על עידני הפריחה ועל זמני הפשע.

היא סגרה עלי מעברים כמו בבת אחת בכוליותה. הדוברת אלי ברומנית את כל הניגודים האפשריים. ראיתי כי רוב הבתים שוקמו, אך פה ושם כמו זכר לחורבן ניכרו עדיין סימני המלחמה. הצפיפות גברה. כלי רכב ואנשים. כמו בעוף חנויות, בתי יין, מסעדות, קיוסקים, מסדרים, כבסיות. והנה היא הבזיליקה („את שרופה כעת כיפת הבזיליקה / אך גם את שתקת מתוך שמחה לאיד") וכמו סיכום ביניים...: דומה ואחרת.

מזאי מוליך אותנו לקפה „הונגריה" לפוש קמעה ולשתות משהו. אל המקומות האלה לא הגעתי מעולם בימי היותי שם. אז. כמו קפה הזמן. קפה גדל־מידות בנוסח הישן. שלושים מפלסים. תפאורה כבדה. „קיטש" מפואר מימים עברו. מלצרים בשחור. קפה סופרים ואמנים. בית־וועד למי ומי. היתה שעת אחר הצהרים מאוחרת, והמקום היה ריק למחצה. והיו שם אנשים הנראים כ„סופרים ואמנים ומבקרי ספרות וקשורים בה", כמו בעיר אחרת במרכז אירופה. המעבר התוריף מן החוץ אל הקפה.

הפנים הזה שהוא כמו זר לעונת השנה אך בו נערכות תמיד הפגישות המעצבות דעות וטעמים, המשפיעים על הרוח, על ההיסטוריה. והיה שם זקן אחד, ומזאי אמר לי כי הוא זקן העיתונאים היהודים בהונגריה. לידו יושב אדם צעיר יותר, בשנות החמישים לחייו, כתב ה„אוי קלט" הישראלי שנוצר בהונגריה לפני שנים רבות. והוא הכיר את פני מהארץ וניגש אלי ונתערבלו הזמנים.

יהודים, יהודים הונגרים. אנחנו, בעלי הזהות האחת, אולי לא נבין לעולם את כפל היותם של אלה. בודאפסט. מישהו אמר לי כי מכנים אותה גם „יודפסט" בשל היהודים שתפסו מקום בחייה בדורות האחרונים בפוליטיקה ובספרות ובאמנות ובתיאטרון ובקולנוע ובעיתונות. ואולי פה צומחת אנטישמיות חדשה בעקבות הליברליזם המותר.

יהודי־הונגריה. הפצע הפתוח. אז, בבואי לשם, נקלעתי לאסיפת אזכרה המונית שנערכה בהונגרית. לא הבנתי מלה עד אשר אמר הנואם בעברית: „את אחי אני מבקש", והקהל געה בבכי. מזאי, מארחנו, אומר כי בקרוב ניגש מכאן לבית הכנסת הקטן, בערבי ששי נערך שם „קידוש" והוא מציע שנהיה שם.

העריב היום והלכנו לשם. ונכנסנו אל חצר פנימית, והיה הריח ההוא שלא נמר, ריח אוויר סגור ואיזה תבשיל העומד באוויר. ובסמוך בית הכנסת ליד בית המדרש לרבנים שספרייה גדולה מצויה בו. הקהל [illegible] מקום באולם הצר. והיו שם זקנים יהודים בטליתות וזקנים לבנים כאילו יצאו מציוריו של מאוריציו גוטליב. ולידם צעירים בג'ינס וב„אדידס" ולא היתה שם עזרת נשים. אלה היו מעורבות בקהל, בנפרד כלשהו, משמאל ומאחור. ישישות ועלמות ואחת בהן בשמלת קיץ מחשופית

> **ראינו איש מבוגר בחלון הערב. מזאי שב ושואלו את השאלה הסתומה „היכן רחוב בוינוק, וזה מזמינו להיכנס לחדר ולבדוק את הדבר במפת רחובות המצויה אצלו. גם זו לא הועילה, היה שם איש זקן ששמע את הדיון והעיר כי לפני שלושים שנה שונה שם הרחוב המבוקש לרחוב בוקאני, על־שם קומוניסט ידוע. והגענו דרך רחוב פודמניצקי אל הרחוב ההוא הממתין לי מאז, ללא שום שינוי**

בבחינת מי שבא ברוך הבא. וישראלים והיתי שם שקדמונו בשלום כמכרים וכמה יהודים אמריקאים, אולי הונגרים לשעבר, שבאו לחפש את הדומים להם במקום הזה. והחזן הטנורי הפליא בתפילתו כבימים ימימה, נכון למלא בקולו האדיר היכל גדול מזה, בקרב עם חי. וריחות החצר והישן. והצפיפות ההיא, שרידי כוחו העצום של עם שנרצח על אדמת המדיארים. יא אלי, מה אני עושה פה?!

אינני מבאי בית הכנסת בארץ. גדלתי בבית חילוני לחלוטין. אני עברי ומצוי בחיי אפילו הנגיף ה„כנעני", המקומי, המובהק. אך בבואי לבתי כנסת ישנים בקרב קהילות שחרבו, לא בקרב קהילות פורחות הבוחרות מרצונן בגלות, מתרחש בי משהו עד סף דמע. אני זר פה ואני שייך על דרך הזהות הלאומית לאנשים האלה. נאמר לי כי אין בודקים כאן בציציות ומברכים על הבאים. ביניהם, בשנים האחרונות בעיקר, לא מעטים צעירים המבקשים איזה שורש אבוד. והיו שם אפילו כמה צעירות נכריות, גויות, מדיאריות. מה הביא אותן לשם? השד יודע. כן, אף אלה היו בקהל המתפלל.

וכתום התפילה עלינו במדרגות העץ אל הקומה השלישית. ורבים נאספו סביב שולחנות באולם הספריה וקידשו על היין ובצעו לחם. את הטקס ניהל הרב הד"ר שוויצר העומד בראש מכללת הרבנים. הוא דיבר חליפות הונגרית ועברית למעננו וגם ביקש מהאורחים לשאת דברים. ודיבר שם פרופ' יהודי מקנדה, חוקר היהדות, ורב צעיר מארץ ישראל שמוצא משפחתו מהונגריה וגם אני נתבקשתי לומר כמה מלים וגם אמרתי בעברית קלה למען יבין ד"ר שוויצר את דברי. סיפרתי מה היתה לי לפני 40 שנה הפגישה עם יהדות ההונגריה. וזה תרגם את דברי בקטעים כלליים, הייתי אומר, וגם ערך אותם כנדרש לבל תתגנב נימה ציונית מדי למונולוג הקצר.

שלוהי קהל יהודיים, נבונים ובעלי נסיון עשיר ויודעי מידת הזהירות ומהלכים בין חטיפות. וכמו על כרחי ניצרתי לשם אך הייתי שייך לקהל הקדוש הזה, מה ששרד ומה שרוצה להמשיך ולהתקיים בדרכו. והיתה שם אשה אחת, לא צעירה, שהפליאה לשיר במלעילית אשכנזית את „שיר המעלות" כחלק מברכת המזון המסיימת. [illegible]

ואחר כך עמדו אנשים בקבוצות ושוחחו זה עם זה והיו שם עוד ישראלים. מהם שבאו לפקוד קבר אבות ומהם שביקרו קרובים. מזאי הסביר לנו כי בזמן האחרון ניכרת איזו נהיה של צעירים לעבר בית הכנסת. אנשים מחפשים את זהותם, אמר לנו. ומה הוא עצמו עושה במקומות כאלה? הן חבר המפלגה הקומוניסטית היה ואולי עודנו וגם ביקר בתור שכזה בברית המועצות ובוויטנאם. משהו מן הסתום הזה הובהר לנו מאוחר יותר במהלך שיחותינו עם האיש הזה.

☆

הערב החשיך והלך והעלו אורות. נסענו משם לבקש את הבית שבו התגוררתי רוב הזמן בימי שהותי שם. החלפתי כמה דירות. כאשר סודרו ניירותי שכרו למעני את החדר ברחוב בוינוק מס' 24, ברובע השישי. ציינתי למזאי את הסביבה: נוסעים ב„אנדראשי אוט" עד „קאראנד סאר" ופונים שמאלה ולאחר שני רחובות ימינה. הוא נהג לפי הנחייתי. כאן אנדראשי 60, אמרתי לו, חולפים בשדרה הארוכה והישרה, „שאנז אליזה" של בודאפסט. הצצתי לעבר הבית שבשכבר הימים עורר צמרמורת. בימי השלטון הפאשיסטי היה כאן מרכז הבולשת של ה„נילושים", אנשי „צלב החץ". אחר כך שירת הבית את המשטרה הפוליטית של השלטון החדש, הקומוניסטי. הוא הותקף בימי „המרד ההונגרי" באוקטובר 1956. כאן התחוללו חזיונות הנקם האכזריים של המורדים, שירו בסוכני הבולשת והטילו אחרים מהקומות העליונות. צלם ה„לייף", שנקלע לשם, צילם את ההוצאה להורג כמו בסרט נע עד שניית המוות. וזכה ב„סקופ" נוראי, המשיך לצלם התרחשות שזעזעה את הונגריה, את אירופה, את העולם כולו עד שנכנסו השריונים הרוסים ומחצו את ההתקוממות ההיא. חברו בה יסודות שונים ומנוגדים אך היא היתה ללא ספק ביטוי לשאיפת החרות של העם המרדני הזה שרוב מערכותיו הסתיימו בתבוסה. אינני שוכח את אימרה נאג' הקומוניסט הנאמן שהיה ימים ספורים ראש ממשלת הונגריה בימי המרד והוצא להורג בידי הרוסים.

אנדראשי 60. בעברנו לידו נראה הבית הזה דומה לשכניו ללא שום קרינת פחד. השדרה כולה חשוכה במקצת לאור הערב המאפיל וכבר אנחנו בכיכר „קאראנד" העגולה, שם שכנה בימים ההם ההנהגה הראשית של השומר־הצעיר.

פנה שמאלה, אני אומר למזאי. הוא פונה. חולפים על פני רחוב אפל למחצה. זה הרחוב הבא, אני אומר לו. אך בעמדנו בהצטלבות הוברר לנו כי אין זה רחוב בוינוק. מזאי עוצר ושואל נערים העוברים בסמוך „היכן רחוב בוינוק". והללו משיבים כי אין בסביבה רחוב בשם כזה. לא נעים. ממשיכים לסובב ולשאול. סביבה הנראית כעניה למדי, כמו אז. רבים מן העוברים והשבים שם נראים לי משום מה כצוענים. לא, אין איש יודע היכן רחוב בוינוק. עד אשר ראינו איש מבוגר בחלון הערב. מזאי שב ושואלו את השאלה הסתומה „היכן רחוב בוינוק" וזה מזמינו להיכנס לחדר ולבדוק את הדבר במפת רחובות המצויה אצלו. גם זו לא הועילה. היה שם איש זקן ששמע את הדיון והעיר כי לפני שלושים שנה שונה שם הרחוב המבוקש לרחוב בוקאני, ע"ש קומוניסט ידוע. וזה הרחוב המקביל, כלומר הרחוב שאליו כיוונתי. והגענו דרך רחוב פודמניצקי אל הרחוב ההוא הממתין לי מאז, ללא שום שינוי. עצרנו ליד הבית מס' 24. בקומה השלישית, אמרתי למזאי. מה היה שם בעלת הדירה? הוא שואל, ואני משיב לה: שוימושי, הגב' שוימושי, אז היתה אלמנה.

שער העץ המיושן. גרם מעלות העץ. הריח ההוא. האור החלש. זה כאן, אני לוחש. על הדלת כתוב היה „שוימושי". הוא דופק קלות. נשמע קול אשה מבפנים. לאחר שניות נפתחה הדלת. על הסף עמדה אשה זקנה. לא, זו לא היא: חולף ברק במוחי, וודאי אחרת שירשה את המקום. כאן גרה הגב' שוימושי? שואל מזאי, וזו משיבה „איגן" ומוסיפה: „אני היא". נדהמתי, מזהה פתאום כמה קווים מוכרים. „אני נושק את ידך", אמר מזאי כדרך הברכה ההונגרית, „האדון הזה, חיים גורי, אומר שהוא התגורר בדירה הזאת לפני ארבעים שנה". היא מביטה בי בחשד כלשהו כאילו הייתי מתחזה ואחר כך כמו מתוך נימוס מבקשת אותנו להיכנס. זו הגב' גורי מציג מזאי את רעייתי בפני בעלת הדירה. שבו בבקשה, אומרת האשה, מתנצלת על כי קידמה את פנינו בחלוק. אז, לפי תוך המבוכה, הכרתיה, ללא שום ספק. ועדיין ראיתי בהביטה בי במעין הבעת הסתייגות המפנה מקום לאישור מהסס תחילה כי אכן אני הוא. „כן, התגורר פה דייר צעיר, שבא מחוץ לארץ, זה אתה?" אני הוא, השבתי. „כן, כן, אני זוכרת", מלמלה האשה ועדיין זקוק הייתי לכמה מבחנים כי אכן היא מאשרת את זהותי. נראה שגם אני השתניתי במקצת לאחר ארבעים שנה. השחקנית שרה ברנאר היתה אומרת כי ארבעים שנה אינן משפיעות על פסל, רק על אשה. מותר להוסיף כי גם הגברים אינם שומרים על נעורי דוריאן גריי והם מאפירים ונקרחים ומשתנים לבלי הכיר, לא פעם. „כן, זה הוא", אמרה למזאי, בעוד רעייתי חושדת כלשהו כי עדיין לא זהיתי עד תום.

אכין לכם קפה, אומרת הגב' שוימושי, נרגשת מאוד, שבה ומתנצלת על כי לא ידעה על בואנו ולא הכינה לכבודנו קבלת פנים ראויה יותר. הם באו לפני כמה שעות מהונגה, מסביר לה מזאי, „וגורי ביקש לראות את הדירה הזאת".

חבל שלא הבאנו לה איתנו איזו מתנה, אומרת ע' רעייתי, הכל במכונית למטה, מבקשת ממזאי שיתן לי את המפתח, „ארד ואביא משהו מהארץ". ואני ביקשתי אותה שתישאר ורק אמרתי למזאי שיאמר לה כי כך פתאום נפלנו עליה והיא השיבה בשמחה כי אין דבר ויפה שבאנו. אז, מקרוב, נתנה בי את עיניה וידעתי שהכירה אותי ללא שום ספק וכמו החלה נותנת בי סימנים. „יומיים לאחר שעזב את הדירה באו מהמשטרה וחקרו אותי על אודותיו", הסבירה למזאי, „לא היה לי מושג מי הוא ומאין הוא בא". „דיברת קצת הונגרית", פנתה אלי. ופתאום צחקה: „פעם ביקשת אותי כי אתפור לך כפתור למעיל ובמקום מעיל, אני זוכרת, אמרת מעיל (במם, קמוצה, לדוגמה) לא ידעתי מי אתה. אמרתי לבת שאהבה [illegible] טועמת בשר. היית צמחוני, נכון? אמת, אישרתי את דבריה. בימים ההם היה בי שגעון הטבעונות שהייתי נאמן לו, מותקף מדי פעם בגידות התפקרות בבחינת פעם נזיר, פעם חזיר.

ראיתי על פני אשתי האחרונה התרגשות גוברת כי היא מאמינה לבעלת הבית המזהה אותי, והנה נחשף חלק מחיי שלא היו ידועים לה. לא, לא השתייכתי לשום כת נוצרית אמרתי לה, אך נכון שהייתי צמחוני, זכרת היטב. „הוא היה מביא אתו לחם וירקות והיה אוכל פה במטבח". והיתה דממה. חיוך פרח בפניה שקמטו: „אני זוכרת שלכבוד 15 במרץ שהוא חג אצלנו הבאת לי מתנה יפה, עוגות עטופות בנייר מקושט וסרט". לא זכרתי את המחווה הזאת, אך היא זכרה זאת מקץ ימים רבים כחלק מהפסיפס ההרוס המרכיב אט־אט את זהותי. כן, אני הוא הדייר ההוא: לא ידעה דבר על מוצאי. מצוות החשאיות. התגנבתי דרך סלובקיה אל הארץ ההיא. הן לא פעלנו נגד המשטר החדש, להיפך. היינו אז כמעט אוהדיו, חניכי השמאל הארצישראלי. באנו למען אחינו היהודים, בשם הארץ. „הם באו ושאלו מה אני יודעת עליך", המשיכה כנזכרת. אולי הקונסיירז' אמר להם כי מתגורר כאן איש נכרי, אני אומר לה, אולי עוררתי בו חשד... האם עודנו חי? „לא" אומרת הגב' שוימושי, „אינני חושבת שהשוער הזה אמר משהו, הוא כבר לא חי, הוא מת מזמן, היה זקן מאוד".

זקן מאוד... יחסיותו של הגיל. לפי חשבוני, הגב' שוימושי היא היום בת שבעים ו... כלומר היתה אז בת שלושים ו... כפי שהיא נראית בציור השמן הגדול, פורטרט עלומיה והיא יפהפיה. התמונה משמאל על גבי השידה, המספרים, „סרוויס" החרסינה, בובות האוסף. המיטה שעליה ישנתי, השולחן באמצע החדר, הכורסא מימינו, ליד התנור. אני סוקר את העצמים והצורות. בעלת הדירה חשה בכך ואומרת לי: „הכל כשהיה, אין שום שינוי. רק התנור שהיה מחומם בפחמים בימי החורף מחומם כעת בגאז".

והיתה דממה לרגע. ע' רעייתי שולפת מתיקה כמה „מוצרטים" שחולקו לנו במטוס ונותנת את השוקולד בידי בעלת הדירה ושבה ומתנצלת על כי הביקור היה מאולתר ובאנו בידים ריקות. וזו משיבה בתודה.

כאן, בחדר הזה, נכתב כל המחזור „עוף הנדודים" בספרי הראשון, גם שירים על הרובע הזה, „על הבתים הישנים". בחוץ היה חושך ורק חלון אחד בקומה העליונה, בבית שמעבר, היה מואר כאן – „חלון בעלטה". ושבו אלי שורות שכוחות: „פה הרגעים צונחים מעל מרומי הגשר / אל אפלת המים השחורים". ועוד מלים וכמו במנהרת הזמן שבתי אחורה. היה חורף קשה.

> **שער העץ המיושן, גרם מעלות העץ. הריח ההוא. האור החלש. זה כאן, אני לוחש... על הסף עמדה אשה זקנה. לא, זו לא היא! חולף ברק במוחי, ודאי אחרת שירשה את המקום. כאן גרה הגב' שוימושי? שואל מזאי, וזו משיבה „איגן" ומוסיפה: „אני היא"**

הגיעה ידיעה מן הארץ על דבר הל"ה. ישבתי וכתבתי. מעכתי את כתב היד והשלכתיו אל האש שבערה בתנור. גוש הנייר פגע בדופן. בבוקר מצאה הגב' שוימושי כתב־יד מקומט. היא לא הבינה מלה עברית. בעלה, שמת במחנה ריכוז בסוף המלחמה, היה ממוצא יהודי. היה מקורב לספרות. עסק בתרגומים. אולי בשל כך? היא שאלה אותי אם לא אבד לי במקרה דף נייר כתוב שהתגולל על הרצפה. אותה רצפת עץ. והיה זה כמו אות כי השיר הזה חייב לחיות. [illegible] אותו ושלחתי אותו ארצה. „והנה מוטלות [illegible]" [illegible] תמורת [illegible] עוגות הונגריות בעד שיר עברי. מזאי מתרגם את דברי ובעיניה לחלוחית. גם ע' נרגשת מאוד. הכל אמת, אני אומר לה, כאן קרו הדברים.

אז פתחה וסיפרה על חייה מאז נתאלמנה עד שיצאה לגימלאות. על מות אמה. על נסיעותיה בעולם, ועוד היתה נכונה להמשיך ולספר בביקור הזה ששבר את בדידותה. זכרתי גברים שביקרוה ולא ידעתי אם קרובי משפחה היו או ידידים. כמעט שלא דיברנו אז.

מזאי רמז כי עלינו לצאת. נפרדנו. הגברת שוימושי. האיש הזר, ההוא שהתגורר כמה חודשים בחדר הזה, לא השתייך לאחת הכתות הנוצריות. הוא היה פלמ"חאי צעיר שעשה פה בשורות ההגנה כתום החורבן וערב כינונה של עצמאות ישראל. סופר עברי בראשית דרכו. עכשיו מותר לגלות.

ירדנו אל הרחוב האפל למחצה להמשך מסענו.

זלצבורג. מוצרט הוא רק חלק מן העבר/ברוך דגון

לא רק מוסיקה

> **לפתע השתנה הכל. ציירים פינו את כני רישום הפורטרטים ממקומם, זמרים נדחקו אל עבר קירות הבתים, וסביב הכיכרות הציוריות הוקמו במהירות מחסומי ברזל וחבל. קורט ואלדהיים, שבא לפתוח את ארועי הפסטיבל, צעד תחת מטריה שחורה. מולו ניצב סוס־עץ ענק. סוס־מחאה**

הסוס הטרויאני נראה תחילה כנטע זר בתוך מצעד הבארונים, הרוזנים והדוכסים. אולי משום כך הוא משך תשומת־לב, מיקד סביבו עשרות סקרנים. ולצבורג של פתיחות הפסטיבל – צבעונית, עולצת, קרנבלית – לא כליכך הבינה, אבל קיבלה את סוס העץ כחלק מהתפאורה.

ב„אלטר מרקט", הכיכר הססגונית, ניגנה תזמורת אורחת מאוגסבורג קונצרט הצדעה לעירו של מוצארט. מעל בימה מרכזית בכיכר נשמעו צליליהן של מנגינות עממיות, שהתחרו בצלילי הגיטארה והאקורדיון של מקבצי מעות. בדוכנים המקושטים בפרחים נמכרו פירות, מזכרות לתיירים ומיני מאפה ומשקאות, ומעל מרפסות בתי־הקפה תפסו המקומיים עמדות תצפית נוחות על ההצגה בכיכר.

ברחוב גטריידה, ליד ביתו של מוצארט, תופפו גבירות חסודות בלבוש מסורתי, יד אוחזת יד, שמלה מתחרה בשכנתה. מתנדבים לבשו בגדי השרד של ימי הביניים שנשלפו מהבוידעם המשפחתי או מהמוזיאון המקומי והציגו אותם לראווה ברחובות, כשאחריהם עוקבים המוני סקרנים, ובכיכר מוצארט נערכה הרקדה המונית בהדרכת תלמידי בית־הספר למחול, שהשכילו במיומנות רבה ללמד צעדי מינואט או ריקוד עתיק אחר. כמה תיירים תמימים ניסו למצוא כרטיס פנוי במרכז התיירות לאחד מאירועי הפסטיבל ונענו בחיוך של התנצלות. על לוחות המודעות ניבטו גדולי המנצחים והמבצעים, ואפשר היה להבין את גודל ההחמצה של אלה שלא הזמינו כרטיסים שנה מראש.

והיה גם הסוס הטרויאני. גבוה, זקוף, קורא תיגר על פסלו של אמדיאוס, שמולו הוצב. לראשו נחבש כובע של חייל נאצי, על גופו הודבקו כרזות וסיסמאות: „סלקו את הבושה", „היכן היה הנשיא ב־1938", „לשקר אין רגליים". סוס עץ עירום, ארון קבורה. לידו שורה של מפגינים, לבושי סחבות לבנות, זכר למחנות ריכוז. נוער סוציאליסטי. הפגנה פוליטית ברישיון: בשעות הבוקר היו הסוס וההפגנה חריגים מוזרים על רקע העיר העולזת. זלצבורג באותן שעות קיבלה אותם, באדישות מהולה בהפתעה שקטה. כמה שעות לאחר־מכן היה הסוס הזה לסמל מוחץ של אוסטריה המפוצלת והמפולגת בוויכוח סביב נשיא מתפתל ומסתבך בשקריו.

לפתע השתנה הכל. ציירים נאלצו לפנות את כני רישום הפורטרטים ממקומם, זמרים נדחקו אל עבר קירות הבתים, וסביב הכיכרות הציוריות הוקמו במהירות מחסומי ברזל וחבל. מאות שוטרים וחיילים התפרסו ברחובות הצרים, ותזמורת צבאית תפסה את מקומה. השמש נעלמה מעל למצודת העיר, גשם עז ניתך ארצה. אלפים המתינו. קורט ואלדהיים, הנשיא שבא לפתוח את אירועי הפסטיבל, צעד מתחת למטריה שחורה אל חזית ארמון רזידנץ. נשמעו כמה קריאות עידוד שגורמות לך להתכווץ במקומך – ומחאות כפיים, שהתערבבו בשריקות בוז. ואלדהיים לא יכול היה שלא לשמוע, להתרשם, לראות. הסוס, ניצב בולט מול עיניו בעת השמעת ההימנון. קריאות המפגינים הלכו ונעשו חזקות, חודרות. אפילו הישיש צהוב השיניים, שגרונו ניחר מקריאות „בראבו" לנשיאו, נאלם דום. הסוס כאילו התרומם מעל לכיכר ולהמונים. הוא היה שם ואיש לא יכול היה להתעלם ממנו. מסר קשה, מוחשי. מסר אילם בפסטיבל מוסיקה קייצי.

שוטר זריז רשם את פרטיהם האישיים של כמה מהמפגינים. מעשה שיגרה. חריגה קלה מתנאי הרישיון. ואלדהיים נעלם לאחר דקות ספורות והותיר את הזירה פנוייה להתנצחויות וויכוחים מילוליים בין המפגינים לבאי הפסטיבל. והשמש שבה וצצה מתוך חשרת עננים.

אחר־כך חזרו האבירים והמוסיקה לרחובות. פעמוני הכנסיה [illegible] קטעים מתוך „חליל הקסם" ובבית הקפה ממול אכלו זאכר־טורט ואפל־שטרודל. ממצעד המחאה נותרו סוס בכיכר וכמה ישראלים נרגשים, על סף דמעות, ששכחו לפתע את יומו הגדול של מוצארט הגאון.

סע למרחקים והישאר בבית / יצחק רועה

נוסעים לטאבה ביחד

מי בא ל„סונסטה"? איך לאפיין את הישראלים הנוסעים לחוץ־לארץ של טאבה? תשובה חלקית אתה מקבל תוך הקשבה לא מאומצת לשיחות הסלון־מעלית־בריכה־בר

„גם שלמה ארצי פה, אתה יודע, וגם מוסקו מהבימה, ועודד תאומי הגיע רק עכשיו"

קרוב מאוד לדלת הכניסה של מלון „אביה־סונסטה", טאבה, ותמיד, מחכה לך פליקס. פליקס מחפש ומוצא ברכה מתאימה לנכנסים ראשונה ומלווה אותם בחיוך. רחב מאוד. לחיצת ידו הרחבה מוכנה לפניו תמיד. כשהוא לוחץ את ידי הוא אומר: „נו, סוף סוף הגעת לטאבה". אני מגלה בפניו מאמץ לזהות אותי, וגם מאמץ להסתיר את המאמץ הזה, ועונה לו, כפי שמתבקש מן המאמץ הכפול הזה, משהו כמה „כן, לקח הרבה זמן, אבל, אתה רואה, עשינו את זה בסוף". זה חייב תגובה מיידית, ופליקס מיהר להסיב את ריפוד הכניסה שלי במידע החיוני הבא: „גם שלמה ארצי פה, אתה יודע, וגם מוסקו מ'הבימה', ועודד תאומי הגיע רק עכשיו, לפני איזה חצי שעה".

הרי גם כשמרחיקים עד קצה הארץ לא בורחים ממנה. אם לא תעשה את זה לבד, יזדאג מישהו אחר לשייך אותך לקבוצה מקומית, למקם אותך, שיהיה נוח ומסודר, חום הבית והלב, שישרה.

כדי לשמור בתוקף יחסי על אנונימיות של נופש, לא רשמתי דברים מפי איש ולא ביקשתי נתונים מן ההנהלה. שהמלון מלא עד אפס מקום – ברור וידוע. שתפוסת המסעדות היקרות מלאה – אתה נוכח לדעת כשאתה מנסה להזמין מקום באחת מן השלוש. את נתוני ההוצאות מדפיסה הקופה הרושמת לכל נופש ומשלם. החשבון מראה: מאה וארבעים דולר למיטה וארוחת בוקר זוגית, והמחיר הזה הוא כבר הנחה ניכרת למי ששוהה שלושה לילות רצופים (לילה או שניים עולים יותר מזה). אם אתה מוסיף לארוחת הבוקר (המאוחרת, המתמשכת, הגדיבה) גם ארוחת ערב, נוגע מחיר המינימום הזוגי שלך בגבול 200 הדולר. וקל, מה קל, לעבור את הגבול הזה – בעצם קשה מאוד שלא – מוקף כל הזמן כפי שאתה בגלריות מלצריות צבעוניות, אירוח־ולא־מרפות, נכונות להעניק.

מה שמעניין יותר מנתוני המסגרת האלה, היא השאלה: מי בא לסונסטה? ובעקבותיה השאלה: מה מושך את הבאים לקצה המרוחקים הזה? תשובה חלקית לשאלה מי בא, אתה מקבל תוך הקשבה לא מאומצת לשיחות הסלון־המעלית־הבריכה־הבר. כמעט אינך שומע שפות זרות. מעט מאוד אנגלית וגרמנית.

„האנשים המפורסמים" שהוכרז לנו בכניסה, שיהיה נעים, אינם ממלאים את ההיכל הזה, אלא את קצות שוליו. מי שממלא אותו הם, באופן בולט מאוד, ישראלים־עכשוויים, בני 30 – 50, הם ובני משפחותיהם. לא מפורסמים לא נוצצים. גם העברית הנשמעת היטב היא עכשווית מאוד. והיא נשמעת היטב כי משתמשים בה בקולניות מוכרת, ושותפים לשימוש הרעשני הרבה ילדים נוסעי־מעליות ושוחים קבועים. אני מהמר על זה שלא ראית, ולא תראה, כל־כך הרבה משפחות עם ילדיהן בבתי־מלון של חמישה כוכבים, כמו שראית בטאבה. והרי כבר חישבנו בעצם, במחיר הנסיעה לכאן אפשר לנסוע בלי קושי לחוץ־לארץ אחר.

איך לאפיין, אם כן, בנוסף לאמור, את הישראלים הנוסעים לחוץ־לארץ־של־טאבה (ומה מושך אותם שמה)? הם שמרניים למדי (אשה לא תסיר את החלק העליון של בגד הרחצה, להוציא מקרה סנסציוני אחד או שניים שריגש את החוף); הם מצייתים היטב ובמתינות לאופנת תל־אביב (בגדי הים דומים זה לזה, מינימליים כמקובל. ולא פעם חושפים יותר ממה שמצדיקים נתונים טבעיים); הם מצטופפים ברמת־צפיפות ישראלית מופלגת (וגבוהה, כזכור), הם בעלי טעם לא מעודן במיוחד לא בלבוש היום ולא באיפור הערב, מרימי־קולם לעת שיחה כבר אמרנו; קוראים במשך היום הרבה „ידיעות" ו„חדשות", ובערב בכלל לא (אני נזכר בנופשת בולטת אחת שהחזיקה ב„מולכר" בקצה הלובי המזרחי, ובגבר שהחזיק ב„התגנבות יחידים" בקצה אחר); ולא ניכרת אלגנטיות בציבור הזה ולא תריגה מעוררת פליאה או השתאות. נסיון הכללה נוסף: שיעור גבוה של „גובררישיות" היה מיוצג ב„סונסטה" בימים אלה. ועוד נסיון: דומיננטיות חזקה של ישראלים מזרחיים היתה שם.

ועד מהרה נגררתי אל השאלה הבאה: האין זאת כי אם את „המעמד האמצעי", העולה ומתפתח של עמוס עוז, מצאתי ב„סונסטה" שבגבול מצרים? זה המעמד הצמא לחיים האפשריים בעולם הזה המבטיח טובות לעתידה של „חוכמת האפשר" הציונית, ואומר לאו ללהט הקנאות?

בלי להצטרף לויכוח הזה, בלי להיסחף אל להט ההסטוריוסופי־גם־מטאפיזי, אני רושם לעצמי לאחר שלושה ימי התבוננות, ממצאים צנועים אלה לקראת בירור נוסף על יחודו של „המעמד האמצעי" כפי שהוא מתגלה בדפוסי תיירותו:

★ גם כשמרחיקים ישראלים לנסוע, הם עושים זאת על דרך ההרחקה־תוך־היצמדות לבית, למשפחה, לעתון;

★ גם כשמתנתק הישראלי ונוסע, הוא עושה זאת בלי להסתבך בכאב הכרוך בניתוק;

★ וסיכומו של מימצא: יש ישראלים נוסעים כדי להיות בחוץ אבל גם בפנים.

בלובי ובשבילי הגן של סונסטה שמעתי לא פעם את ה„בפנים" הזה: „חברה, איפה כולם?"

מלומדים המשייכים עצמם לתת־ענף מדעי הקרוי „סוציולוגיה של התיירות", אינם מופתעים לשמע הממצאים. פרופסור אריק כהן מירושלים אומר לי שתופעת התיירות עשירה בשילובים דיאלקטיים כגון: „סע למרחקים והישאר בבית", ושאכן, קבוצות תיירים שונות עושות בתיירות שימושים שונים מאוד. קבוצות ישראלים בחוץ־לארץ קונות להן, לא פעם, שם־עולם־רע, כאשר הן פועלות לפי העקרון הידוע: „להשיג את המקסימום במינימום", ויוצאות מבית המלון עם מגבות ועם סדינים... זה, אולי, עוד דרך ישראלית מיוחדת לתעד את העולם ולהרגיש בבית. אריק כהן מדבר גם על „תיירות במהופך", לאמור: אפשר להישאר בבית ולעשות מה שעושה תייר, כמו במקרה שבו התושב מתבונן בתיירים מחו"ל, בהתנהגותם, באורח דיבורם, וכיו"ב.

הייתי גם שם, בימי המוסיקה בגליל, ופגשתי גברת שזוכרתי מימי שהותי ב„סונסטה", ומיד נפלה עלי תחושת בית נעימה

לתיירים נדמה שהם מתבוננים בנו, אבל לאמיתו של דבר אנחנו מתבוננים בהם. במקום לנסוע למרחקים. חלק מתורת התיירות שעליה עומדת רשת מלונות הילטון, לדוגמא, היא התורה שהוכרנו לאמור: סע למרחקים והישאר בבית, אה: לך אל הזר והמוזר ומצא את המוכר והידוע. או גם: סע להילטון שאתה מכיר, והיה בו, במוכר לך, מלך ליום או יומיים. ועל זה אולי לא השכתם: את הילטון שבעירנו מכיר התייר מרחקים יפה־יפה. מי שבשבילו הילטון הוא זר ורחוק הוא דווקא אנחנו, יושבי הארץ. אלא שגם האמת הזאת יש לה פנים לכאן ולכאן: במקרה של חברי־הכנסת הלא ירושלמים הילטון ירושלים הוא בית ממש. ואיזוך זיל גמור.

השאלה שעודנו בקשר לישראלים הנוסעים לחוץ־לארץ־של־טאבה דורשת עוד עיון. ראוי לעיין בשאלה אם מדובר במעמד של ישראלים, שהנסיעה לחוץ־לארץ־ממש היא מחוץ לאופק ציפיותיהם, ובשאלה אם מדובר בישראלים צמאי־חיים וצריכה ראוותנית ופינוקים נובורישיים, שאין להם די כישורים לצאת לחו"ל. שעל־כן הם מעדיפים את הריחוק המקסימלי שהארץ מאפשרת בתוך גבולותיה ובתוך תיק העברית החם ובתוך מערכות הגימוסים וההליכות וכל השאר.

ג.ב.

בשבוע שעבר איפשרה נקודה שבקצה הצפוני ביותר, קיבוץ כפר בלום באצבע הגליל, הרפתקת תיירות מסוג אחר כל־כך: ימי המוסיקה בגליל העליון. הייתי גם שם. פגשתי שם גברת שזכרתי מימי שהותי ב„סונסטה", ומיד נפלה עלי תחושת בית נעימה. אין לי מה להוסיף על ההמלצות החמות שכבר השמיעו רבים על חגיגת התיירות והמוסיקה הזאת. יש לי מה להעיר: גם כאן, בצפון הרחוק, שררה הרגשת בית אינטימית מאוד. אבל צריך לציין את ההבדל הברור מאוד בדיוקן התיירים הצפוניים, שוחרי עירבוב מוסיקה קלאסית בתפנוקים של בתי־הארחה קיבוציים שלשלושה־ארבעה כוכבים. לגבי התיירים האלה אין לי ספק: כולם, גם אם לא כולם יחד, יסעו מאצבע הגליל גם לחוץ־לארץ. להיות בחוץ ממש.

החוף הדרומי ביותר. ישראליות. תצלום: אנדרה בריטמן

סקופ עיתונאי / יוני להב

יוסי

משחר ימיו שאף יוסי להיות עיתונאי. במקום מגוריו – עפולה – לא אירעו מקרים יוצאי דופן, בעוד שבבית הקולנוע השכונתי הראו את הכוכבים הגדולים ואת חייהם היפים, ובעיתונים כתבו על הכוכבים הללו מתוך היכרות אישית קרובה, ובכלל, העיתונים פרשו תמונת־עולם פאנורמית נהדרת של החיים הנפלאים ושל אפשרויות אידיסופיות; וכך היה מסתגר לו יוסי הקטן והרזה ובעל פצעוני הבגרות בבית השימוש עם ערימה של עיתונים, מעיין בהם, עוצם עיניו לפרקים ומפנטז כותרות נפלאות: „נולד בטיבט גמל עם שמונה ראשים ואבר מין נקבי... שר הפנים הלך על התיקרה בישיבת חוק ומשפט... יוסי התמנה לתפקיד ראש הממשלה ושר הבטחון..."

על „החטא ועונשו" מעולם לא שמע; ידיעתו היחידה בהיסטוריה של העם היהודי נשאבה מהסרט המונומנטאלי „בן־חור", אך עולמו הרוחני מילאו כליל, והלחץ החברתי של בני כיתתו בנושא זה לא שינה אפילו את תחושת הייעוד: גם כשהבנות היו קוראות לו

ועל כן מיהר יוסי לבית סוקולוב ושתה קוניאק עם חיים (חפר) ועם עמוס (קינן) ועם דן ואחר־כך כתב בטורו החברה־מני הצעיר „אות, יה דן, יה דן, איזה מבזר אתה, יה מוכשר אתה, איזה כיף שאנחנו חברים, אבל לעומת זאת עורך השבועון „בוליטין" הוא ג'יק, מפני שהוא לא־חבר שלי או של דן..."

„פצעוני" הבנים פרצו לו את הפצעונים בעזרת פליידר – גם אז לא איבד יוסי את שלוותו. לכל היותר נהג לסנן כלפי גברי, הילד הכי אכזר בכיתה, משהו כמו „חכה, חכה, יום אחד עוד אהיה עיתונאי ואז אתה וכל החברים שלך תזחלו לי על הגחון ותתחננו לרחמים ממני".

מכל סביבתו הטבעית, רק אמא שלו הבחינה בגניוס הגדול הטמון בבנה: וגם כשהיה חוזר הביתה מוכה וחבול, היתה מלקקת את פצעיו בעותק ישן של „המעריב" ומנחמת אותו במלים רכות: „שה, שה, עיתונאי צמרת קטן שלי, סקופר מתוק שלי, מנשה רז שלי".

יוסי גדל – לא פיזית, כמובן, הוא נותר בקומתו הצנועה, הלוא היא מטר ועשרים סנטים – וניסה להתקבל לגל"צ, ברם שם לא קיבלוהו כי הוא לא היה אשכנזי ולא ילד של מישהו בבראנז'ה וכו' וכו', אבל בעיקר מכיוון שהוא היה מטומטם, וכך הלך רגש הנחיתות המובהק של יוסי והתעצם; ברם עם זאת עדיין פיעמה בו האמביציה העזה להשתלט על העולם תוך ארבעים ושמונה שעות; ועל כן נרשם ללימודי אשורולוגיה באוניברסיטה עם שיחרורו והחל לכתוב בעיתון הסטודנטים.

יוסי סיקר את נושא מחירי המנזה. עת יצא גליונו הראשון אקדיך למכריו הסטודנטים, ניפנף בהתרגשות בגליון ופנה אליהם בתחינה נואשת: "נוּ?!" ברם הסטודנטים מיהרו לפרצץ לו את הפצעונים במקרה השמלית, והסטודנטיות כינו אותו „סיפיליס" וזה לא היה זה. אמא שלו, לעומת זאת, גזרה ושמרה את יצירותיו של בנה הצעיר והמוכשר, ובקוראה, למשל, על הפקעת מחירי האורנג'דה במנזה של המשפטים היו הדמעות מציפות את עיניה.

המהפך חל כאשר החל יוסי לכתוב במקומון התל־אביבי הידוע; אולם העורך התעקש לשבצו במדור הצרכני דווקא, ויוסי מצא עצמו מדווח בהרחבה על מחירי העציצים ברחוב קינג ג'ורג'. כך עברו להם החודשים והשנים, ויוסי חש במעמקי נפשו נפש האמן הכוורד והעצמאי שבו, כי כשרונותיו לא באים לידי מיצוים המלא. חייו של יוסי הלכו והשחירו, ויום אחד, כשצעד במעלה קינג ג'ורג', וציפור חירבנה לו על הראש וישישה אלימה דרכה לו על הרגל, הירהר באופן מאוד רציני על שימת קץ לכל זה. עודו שקוע בהירהוריו הנוגים, נתקל ברעו משכבר הימים וכן כיתתו לשעבר, גברי הרשע. "מה־שמעת?" פנה אליו גברי בצהלה ושלף פליידר: „גרקמנית חולת איידס ילדה תינוקת באוסלה", ריפרף כלפיו יוסי במר יאושו. „בחייך!" התפלץ גברי. „ספר לי עוד: ספר לי כל מה שאתה יודע" עוברים ושבים, אשר שמעו את המלה „איידס" וחשבו שהמדובר בערבי ממפגש וייצמן, התקהלו במקום ושתו בצמא את יוסי; והלה חש כאילו מעפיל ראשו מעלה מעלה, ורגליו ניתקות מהקרקע, וגופו חוצה את העננים: הבנות התבוננו בו בשקיקה אילמת והמבטיקו כמו אמרו „אותו אני כבר לא אשיג לעולם, לעזאזל!"

באותו הרף רגע הבהיק פלאש אדיר של אור לנגד עיניו של יוסי. חיבור ישן עם ילדותו נצק בו מחדש. הוא נתמלא בכחות רעננים ומיהר ליזמן אחר, כשבאמתחתו ידיעה בלעדית על ברווז אפילפטי שפגש את אווזה ניצולת רעש האדמה של צפת לאחר שלא ראה אותה מאה וחמישים שנה: עורך הלילה התיזו על המקום, ומאז החל יוסי לשקוד על ידיעות מרעישות, כאשר האחת מעפילה על אחותה: „אנס חיילת חיב"ה מטעם אירגונו של אחמד ג'יבריל ואח"כ הודיע לה נפס נגוע באיידס", „איש עסקים המקורב למפלגת מרכז גדולה מכר בסתר את ריאותיה של פילגשו של שר המשטרה לעבריין נמלט, כדמי לא־ירוץ שנועדו להשתקת פרשת בית־זונות של המפלגה הדתית"; „ישראל תחדש בקרוב את יחסיה עם ברית־המועצות"; „אסי דיין הכניס להריון את אביה של סמרר קלצ'ינסקי שביצע ניתוח קיסרי כדי להוציא את עתיקות דיין" וכו'.

יוסי חדל להיות יוסי והפך ל„כתבנו". יום אחד זימנו סגן העורך הראשי ואמר לו „שמע, ג'ינג'י, הגיע הזמן לתת לך להתבכאר" ומינה אותו לכתב הספורט. ועל כן עבר יוסי לשפת הכדורגל, וממנה הקדיח שלף כותרות כגון „מלמיליאן, ביאסת לנו את השבת" או, בחייך, ברייליבסקי, עזוב אותך מהפדיחה ותתחיל לשחק אותה מראדונה סטייל" וכיוצ"ב.

כמו כן עסק במסגרת תפקידו ככתב ספורט בקניית ומכירת שחקנים ונשיאה. כך, למשל, מכר את החלוץ המהולל שמעיה שמעיה מבית"ר בלפוריה, שהיו לו חמישים תיקים במשטרה על שוד, אונס ורצח והוא נתמנה להיות עד מדינה במשפט נגד עצמו מפני שבאגודות הספורט לחצו, ובכן, יוסי מכר את החלוץ הזה להפועל פלייאף, ועבר לגור בדירה ב„מגדלי רינגוף" כפועל יוצא מעיסקת בארטר עם שוער משנה מליגה ג' שהיה לו חלוץ ארגנטיני פנוי אחר ויוסי סידר אותו לסעודים – עד שלבסוף זימן אותו העורך הראשי למשרד ואמר לו „שמע, חבוב, יש לך „גאוסט" ומהיום אתה עובד לפלילים".

מיהר יוסי וקשר לו קשרים מועילים לעבודתו החדשה, כמו למשל, עם איש העסקים והאלוף במיל' אשר בזמנו החופשי ניהל את מוזיאון התפרצות ואת הפשע המאורגן הישראלי; וגם בתוך המשטרה מצא יוסי אוזן קשבת – בעיקר אצל סגן המפכ"ל המודח שהראה למפכ"ל – בעזרת יוסי – מה זה, ואז בא אל יוסי המפכ"ל הביתה בחשכת הליל והשמיע לו סרטי הקלטה המוכיחים בבירור את ההפך הגמור מזה ועוד אינפורמציה על פרשת האהבים בין סגן הניצב וגונדר המישנה, ומשבאלץ יוסי לפרסם את זה הוזמן לועדת הפנים של הכנסת, שם העיד המשנה לקצפ"ד של המגל"ר ממחוז הצפון שסיפק ליוסי בשירותים של הכנסת ידיעה בלעדית של החותנת של התת־מפל"צ. וכך הלך יוסי והתפרסם, ובעוד שמצד אחד נורא פחדו ממנו, הרי מאידך גיסא התנפו אליו נורא.

והעורך הראשי ששמע וראה וקרא את כל זה זימן את יוסי למשרדו וציין לפניו: „ג'ינג'י, אתה יותר מדי טוב בשביל הפלילים, מהיום אתה הכתב הפוליטי ופרשננו המדיני, ואני רוצה ממך סקופים שיגרמו לשואה גרעינית, בנתזי" מיהר יוסי לתפקידו החדש בהתירו מאחריו שחקנים מפורים, עבריינים מוכים, תת מפל"צים תוהים ונערות נוגות עיניים, והחל לסקר את הכנסת בשיטותיו הידועות מתחום הספורט והפלילים: ראשית, התיידד עם שר הגידור השיקי, שהיה לפני כן שר בטחון, ולפני כן סוחר נשק, והפך למקורבו ותיאר את מהלכיו המבריקים, ברם מתחרהו העיקרי של שר הגידור והשיקי, הלוא הוא שר הסיכוי והמיצוי, שהיה לפני כן פרופסור לכימיה ולפני כן מתגולל בסכסטיה ולפני כן קוואק אנטישמי, סידר ליוסי משכורת שלוש־עשרה ויאכטה, ומאז רומם יוסי ושיבח את שר הסיכוי והמיצוי ושפך אש וגופרית על הגידור והשיקי, אבל בשלב זה של שר החיסור והפיתוי תלונה חריפה לעורך הראשי מפני שיוסי כתב עליו בטעות שהוא קירח, והעורך הראשי זימן את יוסי אליו למשרד ואמר לו „שמע, ג'ינג'י, אני מציע שתעבור תקופת צינון במדור „תרבות" ומאז הפך יוסי למבקר התיאטרון של היומון.

מיהר יוסי לחבוש משקפי קרן ענולים, ועבר לסגנון דיבור מאנפף שמרובות בו המלים „אדרבא", „במרומני", ו„דאגר". שוב אימץ את שיטותיו מהספורט, הפלילים והכנסת, ושפך אש וגופרית לכל עבר: „קאקי של חמור מסריח, ומתח ביקורת על מחזהו האחרון של המחזאי הדילטאנט אברהם שופנהאואר; שוב מלקק תיאטרון הריקיודיס את השאריות המסריחות מהקיא האחרון של ברודודי הפשיסטיה ומקיא את התוצאה הצהובה הזו על בימותינו, ושוב עולה הכוכבית המזורקנת ונפולת השדיים ובעלת הסנטר הכפול ומנסה לפזז באורח מעורר רחמים; במרומני כי הפעם גרש המחזאי את הסאה, אדרבא, הדאגר מלא התיפלות שהוא נוקט על מנת לכסות את חוסר כשרונו המונגולואידי, אינו אלא גיבוב מטונף של צואה, וזה אסור לקרדין קריצה מסחרית נובורישית כלפי הקהל, שגם הוא, כמובן, עדר מטומטם, ומגיע לו לסבול, בגלל שהוא שקרי תלח וגזת והבז ובזה בז וער תודרד להרג להרג קיל קיל מוות מוות הילד יעהם-xSS+??2cx+".

לעומת זאת נטה יוסי חסד רב לאסכולת המשוררים הצעירים, המינימליסטים־פורמאליסטים־קלט־ציסטים, ומאוד שיבח הוא שורות שירו של המשורר הצעיר כגון עוד „שולחן כיסא / הרודוטוס היה בקולוסיאום לפני אוגוסטינוס הזיגר ר'/ תשוקה של מלמלות ורודות ר'" כך סבב לו יוסי בחברתן של תסריטאיות צעירות בעלות עולם פנימי עשיר ובחברתם של מבקרי מסעדות אניני הך ומכוערים כקופים, ברם, העורך הראשי זימן אותו אליו ואמר לו „ג'ינג'י, אתה מבזבז את הפוטנציאל שלך, אני רוצה ממך טור אישי, משהו כסתי"

ועל כן מיהר יוסי לבית סוקולוב, ושתה קוניאק עם חיים (חפר) ועם עמוס (קינן) ועם דן, ואחר־כך כתב בטורו החברה־מני הצעיר „אות, יה דן, יה דן, איזה מבזר אתה, יה מוכשר אתה, איזה כיף שאנחנו חברים, אבל לעומת זאת עורך השבועון „בוליטין" הוא ג'יק, מפני שהוא לא חבר שלי או של דן, ולכן אני שונא אותו, אבל לעומת זאת אני אוהב – לא, בעצם אני שונא – את עמוס או אולי בעצם אני אוהב־שונא – ואני מרגיש עכשיו, בדיוק ברגע זה, שבא לי – תסלחו לי על הביטוי – לזיין איזו יפהפיה בת שש עשרה, כי הן מתות עלי, מה לעשות, ר'" ועכשיו כבר מאוחר באמת ואי־אפשר היה להתעלם מיוסי. חבר הנאמנים של העיתון קרא אותו לישיבה חגיגית ושם הוענק לו תפקיד העורך הראשי והעורך הראשי הקודם התחיל לקרוא ליוסי „ארוני" מפני שהוא נעשה כתב ספורט, ולאט לאט הפך יוסי לעורך הראשי של כל העיתונים במדינה הזו, ואם תקראו את העיתונים שוב ושוב, אבל ממש בזהירות, תבחינו בעצמכם שמאחורי כולם עומד יוסי, חוץ, אולי מ„מעריב".

סבלנות, גם הקיץ הזה יעבור / ארי סלונים

פעם חייל, תמיד חייל

נקפו כמה חודשים ואני החלטתי – קצת בפזיזות, אני מודה – שאולי זה כבר מכסה את ה„כמה ימים" וצלצלתי אל קצינת הקישור. הטופס עוד לא הגיע, יש להם לחץ במחשב, היא ענתה

לפני יותר משנה הצלחתי להגיע, להפתעתי הלא־קטנה, לגיל המופלג שבו מקבלים פטור מוחלט, סופי ואחרון משירות הבטחון, כולל מהשירות בהג"א, אם אפשר לכלול את הבריחה העצובה הקרויה הג"א בחלק משירות הבטחון.

כמה חודשים לאחר המועד הזה (מה יש למהר?) קיבלתי הזמנה לבוא למרתף מסרים, לטקס קבלת הפטור. יש אולי סמליות כלשהי, חשבתי באותו מעמד, שהשבועה שנשבעתי 40 שנה קודם לכן לארגון ההגנה, או ביתר צניעות אומר – לגדנ"ע של אותם ימים, נערכה אף היא במרתף. אבל כשניסיתי להבהיר לעצמי מה כל־כך סמלי בסמליות הזאת, לא בדיוק הצלחתי: אין דבר.

היתה בעיה קלה בהתכנסות, שכן הפקידות המזמנות לא זוכרות בדרך כלל אם הזימון הוא למפקדת האזור או למפקדת המחוז, ואז, ליתר בטחון, הן כותבות בחלק מההזמנות כך ובחלק אחרת, וייתכן גם שלא בהן האשם אלא במתן ההוראה, האומרת חד־משמעית שההתייצבות תהיה במפקדה, וכל פקידה בוחרת לה את המפקדה החביבה עליה לפי מיטב שיפוטה. אבל אנחנו כבר מתורגלים בקטנות כאלה וממתינים שעה־שעתיים עד שאלה שהגיעו למקום הלא־נכון, יתקנו את דרכיהם ויגיעו. גם המפקד מתייחס בליברליות ראויה להערכה לעבריינים המאחרים וקונס אותם על דרך בית הלל.

בטקס, שנערך לכבודי ולכבוד עוד כמה נפטרים, סיפרו מקצת העלילות המופלאות שהספקתי לעולל בסיירת מלב"ן. כיוון שסיפרו רק בשבחי, מה שעשה את הנאום לקצר ביותר, הרגשתי פחות או יותר כמו בלוויה של עצמי. כמתבקש מן הנימוסים הטובים שאני מפורסם בהם, השכחתי אף אני רק בדברי שבח והלל ולפיכך גם דברי היו קצרים בתכלית הקיצור.

לאחר הנאומים, המקלות המלוחים והמיץ הגיע תור חלוקת התעודות. כולם קיבלו מגילה דמוית קלף חרוך, כדי שימסגרו אותה ויתלו אותה במקום מכובד, בין יתר הדיפלומות שלהם, וגם טופס רשמי קיבלו, המעיד על רשמיותו של הפטור.

כפי שזה קורה לי בדרך כלל אני קיבלתי רק מגילה.

„איפה הטופס?"

„המחשב לא הוציא את שלך. בטח יגיע תוך כמה ימים".

נקפו כמה חודשים ואני החלטתי – קצת בפזיזות, אני מודה – שאולי זה כבר מכסה את ה„כמה ימים" וצלצלתי אל קצינת הקישור. הטופס עוד לא הגיע, יש להם לחץ במחשב, אבל היא תזכיר להם. אם בינתיים ארצה לנסוע לחו"ל, לא תהיינה בעיות.

כשמלאה שנה לטקס החגיגי צלצלתי שוב. הקצינה, דומני, כבר התחלפה אבל התשובה לא.

למה נזכרתי במעשיה הלא חשובה הזאת? או. הינה הסיפור:

מגדת העתידות, פלוס המומחה לכף היד, ביחד עם הקורא באישונים ובציפורניים ובסיוע ההורוסקופ בשלושה עיתונים גילו לרעייתי ולי – שנינו בני מזל דגים שנישאו במזל טוב במזל דגים ושנינו חסידים נלהבים של דגים ממולאים – שאוצר גדול מזומן לנו בעתיד הנראה בהחלט לעין. הבשורה הזאת לא הפתיעה אותי כלל, כי קול פנימי לוחש לי כבר שנים על שנים שדבר שכזה עומד לקרות.

„הגורל עוזר רק למי שעוזר לעצמו", אמרתי לאשתי, „בואי וקני לנו שטר גורל".

„אתה יודע שלי אין מזל", ניסתה אשתי להתחמק מהעניין. בעצם היא סתם חששה שמישהו יראה אותה בקלונה, עומדת כאחד העם או כביאליק ליד הדוכנים.

„לך אין מזל? לך אין מזל?! הצחקת אותי. את מצאת אותי להיות לך אלוף נעורים בימי נעוריך, אלוף בצלות אהיה לך כשתעברי בגיל את גיל המעבר ואלוף שום כשלא אהיה שווה כבר שום דבר, ולך אין מזל. אז מה יגידו כל הבנות שלא מצאו אותי, האי?"

נסתמו טענותיה של אשתי ובנמיכות רוח חקרה איזהו המזל העדיף. טוטו, לוטו או פיס.

„לא משנה" אמרתי לה, „פשוט צריך לתת לגורל צ'אנס, שיראה שגם אנחנו עושים משהו".

אשתי היא, כמקובל, החלק המעשי של המשפחה. כשהיא מקבלת על עצמה לעשות משהו, אז היא עושה אותו, חזק, יעיל ובאופן אלגנטי. מיהרה וערכה מחקר שוקים. הטוטו והלוטו נפלו מיד כי הם כרוכים במילוי טפסים ובביקור חוזר בקיבות העוסקות בדבר שבה אולי ואמרה: „נפל הפור, נקנה פיס." וכדי שהעניין יהיה יעיל ואוטומטי, החליטה לבחור ב„משחק הכחול למי סיכול" או ב„הגרלה השרמנטית לאשה האלגנטית" או איך שהם קוראים לזה.

„לגבי המשחק הכחול אני לא כל כך בטוח שאני עוד יכול, אבל עניין האשה האלגנטית, זה ממש מתאים".

מיהרה אשתי אל הבנק כדי לראות איך פועלים טוב יותר ושם הפנו אותה ללא כל ביורוקרטיה אל היועץ לענייני מזל.

„יש לך מזל שבאת דווקא היום", קיבל אותה היועץ במאור פנים, „תוכלי לבחור בשי המיועד במיוחד לאשה האלגנטית. את מעדיפה שעון צלילה דיגיטאלי או עט כדורי אמיתי עם הקדשה אישית ממפעל הפיס?"

מכיוון שהאשה כבר קיבלה שעון צלילה כשקנתה ארבעים חבילות של „המגן האינטימי הדב־שמתי" ועוד שעון מעורר עם רוורס כשקנתה תיק פלסטיק משפחתי של „התחבושת הנשית" ועוד טיימר עם השהיה שהיה מצורף כהפתעה לכל מי שקנה מכולה חסכונית של נייר טואלט „סעם וריח", מכיוון שכך מיהרה ובחרה בעט.

„המפעל יעניק לך מספר סודי שייבחר בהגרלה אלקטרונית אקראית", לחש היועץ. „את לא צריכה לעשות מאומה. אחרי שתקבלי את ההודעה, ייכנסו ההכנסות ישירות וללא מגע יד אדם לחשבון הבנק שלך".

שמחה וטובת לב חזרה הביתה ומאז אנו בהמתנה שלווה.

עבר חודש, חלפו חודשיים והמחשב עדיין לא התפנה לבחור מספר אקראי של ממש, שיתאים במדויק לאישיות הלא־שגרתית שלנו.

נראה שהוא עוד טרוד בהכנת טופס הפטור הסופי של מן הכוחות המזוינים.

هكذا من الأصل

משא
לספרות, אמנות ועיון

בזרימה מתמדת
מאת אברהם הגורני

אגדד אלדן, „זרם זהיר כור" (שירים; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 1987; 64 עמ')

שפע ספרי השירה שפקדו את ספרותנו באחרונה כמו האפיל על העובדה, ששירה חשובה נכתבת ומתפרסמת בבקמותינו. זורמת בנקיקים חבויים וממלאת את הרווחים, שבין מה שנכבש זה כבר לבין מה שעתיד להיכבש ע"י העברית בת זמננו. לאו דווקא זו הנרטאת עניה אל האקרביה השודית. אל הפרט היוקרתי. אל העידכון התקשורתי. אל כנגנון התרגום העוכר הכן. בעיניה עדיין לכון זו הארץ זו ואני אנושי זה הם מעיין בלתי אכזב של פליאה והוייה והקר.

את כפר שיריו הראשון חתם אגדד אלדן, שמו אדון להזן, ב"ההבך בתוכך זורם להיות לפרי" („תושך זורם ופרי", 1959). את ספרו השני „זורם זהיר כור" הוא פותח ב"אור זהיר הזורם". בין זרימה לזרימה הלפו כשלושים שנה – הכיסה ספרי שירה (מלבד בבחר זוכא) כאו לקולם. אף לא אחד כהם לא הכביח לקורא קריאה קלה. „לא בבהמות קלות" (1964) הילך הכשורר. „לבדו בורם הבבר" (1971) ניבב דרכו. ו„לא על האבן לבדה" (1964) השליך יהבו. לאחר שנתגלה לו „אור הפנים" (תשל"ד) ו„בצלול קולות חלוקים" (1978) כצא, ס-קולה מלא הכתבלות" (תשמ"א). כאמור, זורם זהיר כור האור בעולם. קודם לכהר. לפני הולדת יום תרש. ובשיר הפותח יש אתה, שהיר וזור. כחלומו הלך בשבילים כל הלילה. ויש אני־איכה. הרואה את הגבר החוזר בחול הזוהר. רואה את החלום ואת כבריהלב כן החלום. ורואה את המעגל הנבנה. והוא הארץ כהוך למעגל. כחוץ לשער. לעולם. בינו לבינה נדר התיל. הוא כצפה לפירצה. כתתגלה. והאור זורם זהיר. כמתגנב. כלבישס. תבונת פתיחה אלוהנית. שיש בה תפילה. לא רק לשער ארצי שייפתח אלא גם לשערי שמיים. תבונה פתיחה לקובץ שירים, שבו האור והחוכך מתבודדים. והארצי והשמיימי מעורבים. הגבר והאישה בגשמים זה לקראת זה. הזוהר בלוהה בכאב. והלידה והמוות משמשים בערבוביה. לא. אין זו כאלה של גיל. זקנה, לבשל.

כבר בספרו הראשון הופיע אגדד אלדן כמשורר בשל. לאביהו של דבר, לא נחפז להוציא לאור את ספרו הראשון. כבן ל"ה שנים היה. הוא נולד בשנה שבה פירסם שלונסקי את כפר שיריו הראשון „דווי" (תרפ"ד). הוא קיבץ את שיריו לראשונה כאשר אסכולת שלונסקי־אלתרמן היתה נותנה לכתקפת נתן זך והבורדיסטים בני הזמן. סוף שנות החמישים. והוא לא בחר בשירת הראש הקטן. הוא סר על „העץ אשר עלה פה בן הסלע" ושלח את שורשיו בכשרז. „הן אם אומר לעץ כייתן לי את/ בתו,/ בכשלים של לעג יבה הוא את וקולי" – כך הצהיר. נאכנות ללשון. לנוף. לדוכם. לצוכת. לנבע הארציישראלי. „בשרות תעבור" – אמר בשיר אחר – „בשנים ירוקות נעולעל". עדיין העכל מתחלל בעצמות. והלשון סעונה. עסירה. הכונתית. „בעקה בזעקת עורבי הלילה־הרעים כהרהורי החושך" (19). כבין שלונסקי בלבוש של פוגל הוא מתרפק על דמות גיכית מעורפלת. ושלונסקי כבר רחוק משיריו החלוצים וגם כ„אבני בהו". אבל „לאורך הגדרות צהבו שנות ילדותו –/קמנפנ המהתולתים של הסרב" (28). קרוב יותר לחיים גופי כאשר לעבירו ולוך. כמעט בנעני בזיקתו לארץ. אליק אצל משה שמיר נולד מן הים. האני האלדני בצהיר: „גולותי ממך באבן נשברת כצוק" („באבן נשברת"). שיריו הם עצמם במקומם בפתגולגיה „אדמה ארכנית: מבחר שירי ארץ־ישראל", שערך יזהאל חזק („כפרית פועלים", 1985).

כי שבצליה לפנה את הקוד יכול להוסיף ולקרוא בשירים כבסיפור מתמשך. פתוח הוא הספר. יש שרפיו עלים ירוקים. יש שהם בציקים נעקרים. אלדן נשאר נאמן. הוא קורא לנו לראות גודל אדם ועם חצבו בפניה של הארץ. והוא מצליח, לפעמים, במקום שבו קצרה ידו של שלונסקי. להפיק מן הנוף המקומי את הפסוקים תחת שהפסוקים יוליכו פסוקים אחרים. והוא נתן את דעתו על הסוגיה הזאת. על פי דרכו, כבר ב„תושך זורם ופרי". קרא לאהובה לבוא לספרים הצדקים. ועד לספר העוסד לא

אגדד אלדן

נגמל מהריגשה הזאת. מעמידה לפני התגלות. אלא שהאל המתגלה ב„לא כובד משקלה" ברכות אדם הוא מתגלה. „אחריו בחפר מאחים / ופניו פעוכים כארכה" (8). החיבור הווידסואותי הסלונסקאי, בין הפנים לבין האחוריים באמצעות מסחק המלים „באחיים–כעוכים" האוקסימורוני – בא להוכיח שמסורת השיר הארץ־ישראלי המהדרני עדיין לא נס ליחה. „כי שאהבו והאבין בו באמת/לא יראה את פניו והי..." כדברי המשורר בהמשך. ומי, שכבל זאת, חי – ניתן להסיק את המסקנה – לא אהבו ולא האבין באמת. ועתה בא חושב על עכיחי ועל האוהבים באמת ועל כל מיני שירי אהבה אמיתית הפורחים פריחה כאוזרת אצלנו. הישכח של דבר בזריחה חוזרת. כי שמבקש מירסם ירסום:

כי שמביך אלי שמחה
כבנך לא רוחם נישך
שפתיו בהתמראו לפתע מעל
לסבבה יודע כי חייו
בזריחה חוזרת. (9)

העצה היעוצה אפוא היא להצביך אלינו שכחה גבוהה קודם שאנחנו מכריאים מעל לסכנות האופפות אותנו. אם כך נעשה יהיו חיינו מחויבים יותר. כשנתרוכם. פחות נשיכת שפתיים. פחות עופות דורסים. עיט, עיט על הירך: ההזיר אותנו לפנים שאול טשרניחובסקי. והוא אכנם ירע גם בעיט לראות עד לרנדויגל. כלב השמים. חסרת־צל שעל פני הארץ תלולוה. טוב תשגב הוריזה. טוב לשמוע את הדברים. עתה כאשר משלים אנו ל„ורים שובבים/בצאן אוכבות" (10).

ב„לא הרוזות. אבל מה לעשות כשפע האור. כשהמוקד בארצנו כמוהו כקרב אוזר מלא אור. ומסכה של עוד לו לאדם על־פניו. מיגננה מפני זה המגנת בקרנייה. ואין זה „רק מיכושי לשון". כרסון העור אורב. ועל הסרטן הן שר המשורר ב„לידיד בחולי האחרון" שבספרו הראשון. מכל מקום, „אם מעשי ידיך טובעים באור" רע שהתחבכת. הוא הדבר הקודח, לעתים, למשורר שאיננו יכול להשתחרר ממשחקי המלים. אור ועוד. מתאיקה ומחויקה. מסכה ומסכת. אכנם כשאתה שורו „בארמונות גייר בשוקך/הרעש לא שומעים אותך" (17). זה גבון: האם מעל תלויה אש והארמונות בסכנה – אין בודקים באמצעים כדי לעורר תשומת לב. אבל אסור לזלזל. „צנח לו זלזל" של ביאליק הוא „צנח לו זלזל". וצריך „לרעת „כי אין לעבור/על העץ הזה החלוש/ענף תלוש/ הנוה בין שתי גדות/ כשם מה לייבלב בו עלה" וכו' וכו' (27). לא מוריד ולא מעלה. „לא פרי" – כדברי ביאליק – „ולא עלה". אני מוכן להיות שותף לסוד ולשמור אותו. אבל המשורר עצמו הן מכריז: „שלולית משתוקקת לגנוב את הסהר/לשפוך מרשה לחולל סער/ לא כל שיצלול בו יעלה מסבביר" (29).

שותף אני לתחושה, כי לא כל סער בשלולית יש בו כדי להעלות גלים של כמס בהוריהגו. ויש להבדיל בין הנסיון לתעד איבתיכות שרכה להלבנת השייר לבין משחקי־לשון: ספרה–ספרה (37). רבים מדי השירים בספר שעיקר הצרקתם שעסועים מן הסוג הזה. וכותב את הדברים הללו מי שיודע להעריך חרוז ומצלול ופה ושם נמסק בקסמם. די ביהח הלומך, כשיהיה, ואין צורך להרבות על השירה בהשחות זכרונות ומשלים. זכרונות משחוקים מאפילים לעתים על הכתם שנשאר על הקיר. יהא לאבידן אשר לאבידן ולאלדן אשר לאלדן. עם זאת,

אהבתי שורות כמו:
אביב רודף אביב
בגן גבה מאביו („גן ובו שקיה", 44)

יש בהן המשך תמציתי לשור „הנה הבוקר, בהיר ורה/בגו הצעירה: כברוש/גבה יום" (39). שיר, שכו, בין הסאר, "בנושו הנרגש/מלאך הצות שלו גנש/ על שפתי בני עלעל/הרעת מתלתליו גלש". החום, והאהבה. האבהות טוב להם שרגישתם תרוכך בחרוז. איגני מתסידיה של שירת לשון נקיה מרגש. לכן יפה בעיני הדימוי „כפגישה נרגשת הוורגת בפה אל פה" שבסיום הספר. מכט מתאסכית לעד. לאחר קרב האיתנים בשיר "זכסתנשכת לחסה לי בשוכבה" (62). בו אל שדי ושריה כבעירים שרפה גדולה. ליל מפיל סלע. כמעט כבסיר רטושי כנעני. ושלחן של לחם, ומעך. טוב שיש המסך לשירת האהבה הלוהטת של רטוש. אהבת אשה ואהבת הארץ והמרחב העבחי והקרום.

קשה לנשום כמרחבים הקיצים ללא לחלוח של שירה. הברק הקר בבגן מעט הלחם. מכים את המלח. כמו המספר בודע האיש הזכר מן הילדות. מיכות אש. או החל השיר, כתעד המשורר את הזכרון התוויתי. אין קץ להבהוכי חוויות תשחית. זכרונות האם. מלחמה. הסב עומד בתפילה. מופיע האב. גם הבן שותף במראה הלילה. בולה. ביעותים.

רטוש עכשיו ואין שלום. בסער היצירה. לא להיות חית־חממה. להיות חשוף לסבע. לנוף. כחמניה המטה אליה את פרח השמש. אבל ישנו גם רגע של חשבון הנפש. בין התפכחות משעשועי תחבולות, ממצלולים פעמוניים והוראה בעינות־אבזוב מסעים, במעגל ההולך ונסגר – לבין מנוסה מעטרת קוצים וזרי פרחים מושלכים: ישנו חשבון נפש אכזר וקר.

ובכן אתה בריכה אוגרת
את הזרמים המתחלפים
המתעקש אתה לא מעמרת
תפלה לברק
לבם של כי תהום אין עוד
לצמאות
אכלי משה בקולמת

(„בבריכה על סלעים רכים", 54) טוב לא מקור. מעיין מסכה. ראש וראשון. לא היית ולא תהיה. עתה כאשר „בני יוצב ליד מעורר" ממתין לקבור את האב, ספקה לו כבר „סבלת בטון בשרה/עפרה"; עתה אתה יודע, כי שירתך איננה יכולה להיות אלא ברכה אוגרת. לא רק מפני שרכנת „אל אבנים של אחרים", להאזין לפיכוי יצירתם ולשאוב מכנה, אלא משום ששירה אי־אפשר לה שלא לאגור זרמים. גם אם הם נחלשים. אם לא כן היא הופכת לווירטואוזיות בחרוזים. או בלעדיהם. ריצה אחר החרשות. ואלוהיים את אפיפיור בע"ם. קטורת לפרס נובל. או כדבריך:

בין עקלי גבעות ברחה עשות המגבעות
אנחנו רצים אחריהן כאחרי מגבעות (שם)

וזהו גם ריצת האמוק אחרי פרוסות הכבוד, גם תפילת אסכבה עצמית לכבוד העצמי. ובכן, מה רע בבריכה אוגרת. של הזרמים. הלראושוניים. גם באמצעותם אפשר להשקות את חולות הלים. אבל אם אכנם אין סיכוי "לבם של מי תהום" אין להמיר עדיין טפל בעיקר.

אגדד אלדן מודה באבהותם של משוררים. בהשפעתם עליו. אבל יש לו רב משלו. „השמות של הרכסים, תואריות רכקים בך/בעלי עשב" (שם). אבל הוא, בכל זאת, חש עצמו מדי פעם כמי, שהכור עליו רכב, השליך את אוכפו ועכו את רוכבו מעליו. חווית הנפילה צורבת. על התמור לא רכב משיח. הגאולה לא באה. ואין גאולה למשורר אלא הד לקולו כלבות השומעים.

אני רוצה לעודד את המשורר. אוהבי השיר כאוינים לשירת אמת תרף יוסי הציבור המעתיחים לעתים את ההבחנה בין נעירת התמור לבין המית השכינה. הן אתה „הבתע טיבנים. מתנתבים/שטחיה/אבף" שכתבת ב„קולה מלא התכלות" (6). הקוף הפתרים יולך את תקול. לכרוזף ארץ. לכאורה. באמת. „הזמנים־קסנו" כפי שבראו הדברים ממפצה תשליך. אבל מי ששמע. הדרך משל. באלה הימים את קולו של אחר. יוסף ביגה, ביקש מבוכסקה ועולה לירושלים בעברית. אסיר העברית שנשתחרר מן הכלא. כי ששמע את מורהו בצמט מן השירה העברית וראה כיצד מעבר לשנים ולמרחקים בתחולת השירה, שירתנו, כתפילה למרחקים. מי ששמע וראה יבין ש„מערה/מתגלגלת בשמיים" המעייה התנועה תיהפך לשירה משחררת האמן יאכיך: זרם יורם האור. גם על הארצה הזאת.

מה איכפת ללוין
מאת בן־עמי פיינגולד

חנוך לוין, „מה איכפת לציפור" (סאטירות, מערכונים, פזמונים; ספרי סימן קריאה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, „מועדון הספר העברי", 1987; 283 עמ').

„מה איכפת לציפור" מכיל ארבעה מחזות סאטיריים של חנוך לוין, „אני את והמלחמה הבאה", „קטשופ", „מלכת האמבטיה" ו„פאטריוט", שהיו מוצגים עד עתה בספסול בלבד, וכן אוסף של מערכונים, שירים ופזמונים שבוצעו במסגרות וכהזרכבויות שונות והם מופיעים עתה לראשונה בדפוס.

לוין הוא, ללא ספק, יוצר מרכזי בתחום הדראמה הישראלית בת זמננו שהטביע את חותמו הבלתי מעורער על התיאטרון ועל הכתיבה הסאטירית בעשרים השנים האחרונות, מושא להערצה מופלגת, לעתים מופרזת, לפולמוס ולחיקוי. כתיבתו של לוין מושפעת מן התיאטרון של ברכט, ובעיקר ברכט המוקדם, ממחזותיו של ארטאוד כוגר, מאמינו האיראליים בתיאטרון המערבי בשנות השישים ובעקיפין גם משירת יהודה עמיחי. הן מבחינת השקפת עולם ותפיסת העולם האישית הקולקטיבית והן מבחינת הסגנון הפואטיקה, נושא סטורם ניתנה עליו הדעת עד עתה והוא מחייב דיון לגופו.

בסאטירות הפוליטיות שלו „אני את והמלחמה הבאה" (1968) ו„מלכת האמבטיה" (1970) תוקף לוין באומץ ובכישרון את ה„היברים" הקולקטיבי של הזהות הישראלית, ההתגשאות, הנארקיסיזם המופגן, פולחן ה„ביטחון" העיוור, הסימנים הגדושים בסיסמאות ותחושת הצדק הבלתי מעורערת שאינה רואה גם את הצד השני של המטבע. לוין הוא אמן הדיאלוג ושולט במיומנות רבה בלשון הבמה והתיאטרון: בשנים שלושה משפטים, בשתיקות שביניהם ובצירופים הבלתי־צפויים של מטבעות לשון ומבנים תחביריים הוא מסוגל לעצב דמות או מצב ולהעמיד סצינה מבריקה. דוגמא מצוינת, לאו מתחום הסאטירה הפוליטית, הוא המערכון „בעלי מספרים" שגיבוריו, חולים בתור לרופא במרפאה, אינם רק טיפוסים מגוחכים המייצגים את המוטיב הקלאסי של ההיפוכונדריה, אלא הם גם מעין מיקרוקוסמוס אנושי החושף את האבסורד והאירוניה שבהתייחסות חסרת המשמעות של בני אדם אל דברים שהם לכאורה משמעותיים, והם פועלים כמריאונטות במסגרת של איזה ריטואל חברתי שיש לו חוקים ומוסכמות משלו, ללא כל קשר לסיטואציה האנושית הקונקרטית. המיגוה הרגשי, הוולאים השונים, האמיתיים והמדומים, הופכים להיות כאן למה שאנרי ברגסון מכנה „סקיים פרוספיגואלי", כלומר הומור המבוסס על האפקט הקומי של שימוש בארגון מקצועי מיכאני ודפוסי, מנותק מן ההתרחשות האנושית האמיתית, ההופך את היוכור למשהו אוטומאטי, חד־מימדי, אבל חזותי ומלא הומור ובמקרה זה גם אנושי, ישראלי מאוד, „כמו בחיים". דוגמא אחרת מכיוון שונה, הוא השיר „סמסט". „לאן הלך ילדי, ילדי הטוב לאן? חיל שחור מכה חיל לבן..." זהו שיר אנטי־מלחמתי מרגש ובעל עוצמה המגלה את המשורר שבלוין במיטבו, מן הבולטים והמעולים שנכתבו בעברית בנושא זה. מעניין לא פחות הוא הפזמון „מה איכפת לציפור", המהווה גם את כותרת הספר. אף שהשיר נכתב מלכתחילה כתמליל לביצוע מוסיקלי, יש בו ראיה אריסטאוטית קולעת ועיצוב ספרותי מתוחכם.

זהו מיכסו של לוין: הסליטה בחומרים, היכולת להתמקד בקומפוזיציה קצרה ומגובשת שיש בה פואנטה חריפה, נוקבת, המסכלת אותך ומחייבת התייחסות כאן ועכשיו. השיר הבלדה, הסקיץ' הקאבארטי, הכישרון להפעיל באפקטיביות מערכת של אסוציאציות וקונוטאציות ריגושיות ואסתטיות ולשזוק בניגודים ובצירופים של הומור וגרוטסקה, פאתוס וסאטירה. אבל זהו גם נקודת התורפה שלו. האוזר יכולת להעמיד מחזה שלם, ודראמה, שהיא יותר מצירוף של „סקטצ'ים" ו„קונקסים" של הסאטירות „הפוליטיות" ו„מלכת האמבטיה" ואמרת הוא באפיזודה הבודדת, בפואנט, במונולוג, בניגוד הפרובוקטיבי האגרסיבי החריף שהם מעוררים. וזהו יצירה שבה הקול המעמן, שהוא בחלקו קתרזי לנקודת הראות של המחזאי ובחלקו מרכא של סאטירה וביקורת, הוא מרכיב מפיל הכרוז והיינו למימושה האפקטיבי של הסאטירה. עובדה זו מעניקה למחזותיו הפוליטיים של לוין במיסכם כח תעמולתי חברתי ואידיאולוגי המעמיד בפני הצופה האושב אתגר שאין לעקוף אותו. אולם באותה מידה היא גם מגבילה את הסאטירה שלו לתחום לוקאלי אקטואלי כוגדר וסטיים מאוד, ולכן היא חסרת משמעות בשינטקסט אוניברסאלי בתיאטרון פוליטי רלוונטי. כל נסיון למקם את לוין הפוליטי, ובמאמר מוסגר ניתן להוסיף גם את לוין הא־פוליטי. כיצד שזה עוד למחזאים הבולטים של הדור האחרון היא מישאלת לב של המעריצים יותר מאשר עובדה בשטח. אף לא אחד ממחזותיו של לוין לא שובץ בעולם בתוכנית עבודה של תיאטרון רפרטוארי מרכזי לא ישראלי. אין זה מפחית מערכו של לוין כמחזאי ישראלי מן השורה הראשונה ומתרומתו המוכחת לתיאטרון ולדראמה, אבל עובדה זו מחייבת מבט שקול יותר על התופעה בכללותה.

לוין הוא מחזאי פוליטי וככל מחזאי פוליטי הוא עומד מהבחינה הזאת בפני האתגר ליצור תיאטרון פוליטי ובכל זאת להצליח להימנע מפוליטיזציה של התיאטרון. התיאטרון הפוליטי נתון תמיד במילכוד ובאפשרות של היקלעות בסתירות פנימיות: מצד אחד הוא חייב להיות מיידי ואפקטיבי ועם זאת אמין ומשכנע מבחינת נקודת המוצא האידיאולוגית העקרונית, העשויה לשכנע לא רק את המשוכנעים ממילא ומראש אלא דווקא את המשקיף הניטראלי. עליו למצוא פתרונות ולדעת איך לבסס את הביקורת הסובייקטיבית המיידית והאקטואלית שהוא מעלה על איזה שהם קריטריונים אובייקטיביים. הסאטירה הפוליטית במיטבה איננה AD HOMINEM כלפי אישיות או תופעה, למרות שהצופה או הקורא יכולים לזהות בנקל את ה„כתובת", אלא כלפי התופעה כמשהו שקיים בעולם, בחברה. כאן נדרשת אותה פרספקטיבה כפולה להיות ריליוואנטי בהקשר המיידי, הלוקאלי, ועם זאת להציג את הדברים מנקודת ראות עקרונית, על־זמנית. זהו, לדוגמא, סוד התיאטרון הפוליטי של ברכט במיטבו, וזהו, אגב, גם סוד הצלחתו „עלייתו ונפילתו של ארטורו אוי".

חנוך לוין

סקירת התפתחות התיאטרון הפוליטי של לוין מ„אני את" ו„מלכת האמבטיה" מצביעה על תהליך עקבי של הצטמצמות וסגירת אופקים. עמדותיו של לוין הן ברורות ומוגדרות, דוגמאטיות ופסקניות מאוד. המצע האידיאולוגי של לוין, למרות הרדיקאליות המרתקת של כתיבתו, הוא מצע מוגבל, שיש בו תשובות מוכנות מראש לשאלות מוכנות מראש. ה„רע" הוא „רע" אבסולוטי וה„טוב" הוא טוב אבסולוטי. אין שום דו־משמעויות ואיזו בחינה עצמית של עמדות. הפתרונות האסתטיים חוזרים על עצמם ללא התפתחות של ממש. מה שמשתנה מסאטירה לסאטירה אינם התכנים, העמדות או האמצעים אלא הדגשה חוזרת, חריפה יותר מתוחכמת פחות על אותם אלמנטים ראשוניים. לכל היותר משתנה הרקע: מלחמת ששת הימים לעומת מלחמת לבנון, שינוי שמבחינת עולמו הפוליטי של לוין הוא חסר משמעות עקרונית. בחמש עשרה השנים, לערך, שבין „אני את" לבין „הפאטריוט", שהן שנות צמיחה והתבגרות של אמן, עבר לוין תהליך עקבי של נסיגה. גם הוא, כקרבנותיו, אינו יכול לצאת מן ה„אמבטיה". לוין של „הפאטריוט" נלחם בשוטרוקרטיה המיליטאנטי בכלי הנשק של הריב: סיסמאות שחוקות ואנאלוגיות פשטניות. ביטוס־ישראלי שוה ביטוס־נאצי, יגור־דתי שוה רוצח וכיוצ"ב. בעוד שב„מלכת האמבטיה" מצליח לוין לגעת, מבעד לגילויים החיצוניים הפרובוקטיביים, בהווית התשתית של קיומנו ולחשוף איזו מהות שקרית והרת־אסון, שספופה מתוך אטימות ועיוורון, והיא מחייבת התמודדות וחשבון־נפש, הרי ש„הפטריוט" נשאר על פני השטח, לא אמין, למעשה במסלת תעמולתי, המצליח אמנם לעורר את הגנוורה, אבל לא את חשבון הנפש, אלא אם כן אתה חסיד שוטה של המחזאי ובמילא אינך מסוגל לחשבון־נפש לא ב־1970 ולא ב־1987, ולא בסוף זמן אחר.

הספר מביא בלבד ארבע הסאטירות הפוליטיות גם מבחר עשיר ומגוון של פזמונים ומערכונים, בלדות ושירים, המייצגים את כשרונו הרב־גוני של לוין ואת תמונת העולם המיוחדת שלו. לוין מתגלה כאן בתמליליך מצויין, כמי שמסוגל לעצב עולם אבסורדי גם באמצעים סוריאליים ואלמנטאריים ביותר ולהפוך כל נושא לפארודיה: פארודיה על סגנון, על מנטאליות ועל קונוונציות של דיבור וחשיבה. התחקות אחר התבניות הפארודיסטיות אצל לוין יכולה לספק לחוקר הספרות שפע של דוגמאות מאלפות כיצד להעמיד דרכי זיקה שונות בין טקסט ראשוני לפארודיה, אולם הכל הוא בהיקף מיניאטורי, כהברקה, כוואריציה נוספת, מפתיעה ככל שתהא, על משהו מוכר מתוך אותה תמונת עולם מסויימת, חד־מימדית. לוין מרבה להשתמש ביצירותיו השונות באנאלוגיות ודימויים הלקוחים מעולם החומר „המקומי": צואה, אבר־מין, הפרשה, „בשר" וכיוצ"ב. התוכים בשלב מסויים ביצירתו להיות אמצעי ספרותי, משהו תחליפי־ייצוגי, והופכים מטרה לעצמה. בית־השימוש חדל להיות מיטאפורה לחיים – הוא החיים עצמם. הבחורה מספרת לבחור („מדריך תל אביבי מקוצר") על הליכה תכופה לשרותים בגלל „דלקת", „שלשול", „וסת", „קיא", „ספרק". ההקשר האירוני לסאורה שבו מובאים הדברים מוסס לשוליים ומאבד מן האפקטיביות האמנותית, ומה שנשאר אלה הם השרותים על תכולתם.

„כולם משתינים לפני השינה" כותב לוין, כמה שאמור להיות פארודיה על שיר ילדים, „זה לא חוק טבע או חוק מדינה - סתם הרגל מועיל או מנהג, כמו לבקר את סבתא בערב חג". היומרה שקופה: האבסורד והמרכיזות שבכלל הרגל מעמידים שוויון־ערך בין הביקור אצל הסבתא לבין ההשתנה. גם יונסקו משתמש בתחבולות דומות במחזותיו הראשונים, אבל כאן הצירוף הוא קונקרטי, וולגארי, חסר מתח אסתטי אמיתי בין אמירה להשתמעותה האירונית, ומה שנותר הוא „גימיק" תפל, שהוא טיפוסי לדוגמאות רבות המאפיינות את הכיוון השולט והמתגבר ביצירתו של לוין: האפקט של הגועל כתחליף למורכבות ותיחכום אמנותי. כאן נתפש לוין לסתירה פנימית ועקבית. מצד אחד יש בכתיבתו מחאה כלפי הכוחות, העליבות האנושית, האבסורד הזועק של המלחמות והתידרה מתגמרת להסיר מכל הגילויים השליליים המרכאים של הקיום האנושי את התוויות הרדאיות, הסנטימנטליות או הנוסטלגיות העוקפות את העובדות העירומות והכביגות בפנינו תמונת עולם מסולפת ושקרית. אולם, מצד שני האדם של חנוך לוין הוא רק גוף, אברים ובשר, אורגניזם נטול דעת ונשמה. המיאוס והגועל אינם אנטיתיזה לקיום אנושי אחר אלא הם הגורמה. הסאטירה של לוין נעשית יותר ויותר סאטירה אנטי־סוציאלית. האובייקט הסאטירי חדל להיות החריג, המושחת, המייצג את העולם האנטי־הומניסטי, אלא האדם עצמו כמשהו מאוס ותפל הצידון מראש למוות ולהתפוררות.

ניתן לטעון שגם סוויפט משקף ב„מסעי־גוליבר" תהליך דומה, אבל שם נשמרת תמיד הפרספקטיבה הכפולה: הראיה הפילוסופית – אירונית מכאן והעולם האידאלי, כמשל אליגורי וכאילוסטרציה בדיונית, מכאן. אצל לוין נקודת המוצא היא שונה בתכלית, נמוכה ואלמנטארית. תפיסת האדם אצלו חסרה בסיס ערכי נורמטיבי. המהות האנושית היא מלכתחילה מיקח טעות, אורגאניזם הפועל על פי חוקי שרידה וברירה־טבעית ביולוגיים, ואם כך, מה ההבדל בין מוות במלחמה מיותרת, לבין סתם התפגרות בעולם נטול משמעות שבו המוות הוא „סוף טבעי למהומה מיגית" והודאות היחידה היא ש„חיינו לשאו ולשאו גם נמות" ושוב, בהשוואה לברכט, ל„אמא קוראז'" או ל„מעגל הגיר", המעמידים מול האבסורד והברוטאליות שבמלחמה את הערכים הנצחיים של אהבה והקרבה, מקבלת יצירתו של לוין את מימדיה הנכונים. כאן אין מדובר בצד הדידאקטי, המוראליסטי, כאילו ברכט הוא יותר הומאניסט, אלא בצד האמנותי: העדר מתח הדראמה ממאבק ובניגוד בין מצבים ואלטרנטיבות של קיום אנושי. צמצום האופקים האידיאולוגי הוא גם צמצום אופקים אסתטי. בתוך העידות הצר שבין א' לב' גם יוצר כאון אינו יכול ליצור יש מאין.

„מה אכפת לציפור" הוא, במיטבו של דבר, ספר חשוב המציג יוצר חשוב ומקורי, מן הבולטים בדור האחרון במיטבו והמאפיינים הטיפוסיים, כפי שהדברים [illegible] את הוותגר על התיאטרון הישראלי, ובעקיפין גם על המחשבה הציבורית ועל המסורת הסאטירית של הספרות העברית החדשה, אולם חשיבות ומקוריות ונוכחות דומינאנטית בדעת־הקהל ובתודעה התרבותית עדיין אינה גדולה. לוין הוא יוצר חשוב אבל מוגבל ומסויים מאוד בראיה הסוציו־היסטורית שלו, במורכבות האסתטית ובהיקף התימאטי של נושאים ותכנים. למרות השיגיו המוראיים עדיין אין להצביע על יצירת מופת אחת שלו שתעמוד במבחן הזמן מכוח עצמה ללא שום גיבוי של התרמה אנטי־מימטרית, או חדשנות נועזת. יצירתו של לוין היא דוגמא מאלפת לכשרון מקורי, יכולת, וירטואוזיות ושנינות מרתקת שמסוגלים היו להעמיד מבחינת הצפיות והסיכויים הישגים הרבה יותר מרשימים. וארוכי טווח אלמלא ההסתגרות הבהצעם בכפייתיות של היוצר בעולמו הקטן, המוסתר ב„גיבור הפרטי" שלו, דוגמת „גיבוריו בסאטירה הפוליטית שלו. שבו „כולנו משתינים לפני השינה" יחד עם שלנקי ופגליכם, סמסוקה וה„מלכלך" יתכן, על דרך ההשערה, שדווקא הפיתוק המגנם שהביקורת והממסד התיאטרוני השפיעו על לוין בלם והזהיק איזה לוין אחר, מעמיק, רגיש ומורכב שטרם מצא את ביטויו השלם והאמיתי.

ספי שפר
נשמת החול

א.

נשמת החול בבשר
סובב הולך
עלה ירדת

ב.

מעמיקים יונקות, שרשים,
מיטיבים אחיזה
מיטיבים אדמה.
ועולים ותומכים
אבן אחר אבן
שורות ארמות ארמות

ג.

אין טוב בהתפזרות הרוח
אין טוב בהתגבהות החול
אין טוב בצמחים המהדרות
שאינן אוצרות את האור
ואינן יצורות ממנו.

דב סדן
ציונים אחרי מיתתם

מרדכי אימבר

א

הקורא, הכצוי נסכף עתה, אם לרצונו אם לכורחו, בבבגרות שנה הבאה, תקופת מאה השנים להולדת אישים כסויים, שהיא בגדר של באורוך כביבול היסטוריה בקירות עם וארצו, ובינתיים הלוח הפשוט והרגיל נגרפים בעליו, עלה־עלה, כנגד בלאר־הכוות את גדותו על כי שהיה ושוב איננו. מתמת גור המאה וכמגרתו פקודת־הכליה של פלוני ואלמוני נשכחת, ואחריתם כלא היתה, ואנו נדרשים לקיים בהילכת־אבלים בהילכת־האבל, שתיקנה – ביצוות המצמצת – עבירה. הנה, הדרכי־בל, נעקה, זה בקרוב, כוזנו חברנו הוותיק ר' מרדכי (מוטל) אימבר, ואילולא התגו, פרופ' ש. שראל, ולא ידעני בזה כל־באומה.

ב

אכה, כם אימבר (איבצער) ידוע כן ויודע בתולדותינו ובספרותנו. הזה בפתלי הרץ (הערץ) אימבר, באחרוני מיסוררי ההשכלה, שאחר שיריו נעשה, במעט סינור, הכבוד; והוא היה כעולי ביל"ו וכראשונים ושר את התיישבויותיהם המתחדשים, וסופו גלה לאנגליה ולאמריקה, עד אשר הוצאו עצמותיו מבית הקברות בניו־יורק בחלקת משוררי עירית ביאליקיין, ועיר הולדתו של אורי צבי גרינברג) והוטמנו בירושלים. וכן ידענו את אחיו, ד"ר ש...ל אימבר, סופר ומתרגם (גם מן הלשון האוקראינית), וכמעט כל יבין מזה לקיים את זכרון אחיו הנזו, בחדשו את הוצאת כתביו השלמתם, ועזרתו של דהד בן־גוריון עמדה לו בגמר־עשייתו. ובסימוו ובמיוע התגו, גדול בלשני העברית בדורנו, ר' הנרך (הניך) ילון (ויסטנפלד) לעסוק בה. הלכה למעשה: ואף היכרנו את בניו של ר' שמריהו, וראש להם היה המשורר הנודע ר' שמואל יעקב (ש"י) אימבר, משורר ציון גם הוא, אשר שר את שירתה, בעלותו לארצנו בימי העליה השניה, ובלבד ספרים, ספרי שירה ביידיש, כתב גם פולנית, ובה גם מונוגרפיות, כגון על שירת אוסקר ויילד והוא הדוקטורט שלו, גם קבצי־פובליציסטיקה, וכן באנגליה (תרגום אנתולוגיה של שירת־יידיש ומשורריה) בעברים מבחירי. ניתרגמו ללשוננו, וראשונה כרוז בפרסומם יוסף חיים ברנר שהיה קרוב למשפחה כולה. בן אחד של ר' שמריהו היה רופא לחולי־עצבים, לאחר שהניח בית־חולים באוסטליה, עלה לארצנו ובנה בה בית־חולי־רוח בדרך פתח־תקוה, ונפטר לעולמו. ואף שתי בנותיו של ר' שמריהו ראויות לציון ביחוד ותבוא שעתן.

ג

ולעניין ר' מרדכי (מוטל) אימבר, הרי נולד בזלוצוב שבגליציה, ובמשפחתו חסידים, האדוקים בגזע בית־ריז'ין, ואב לדורות, עיקרם חסידי סאדיגורה. אביו, שהתייחס, ככל־המשפחה, לגאבאי ר' משה, בעל "החת"ם סופר", נמשך להנהגת "אגודת ישראל" בגליציה, אבל, בנו, מרדכי שזכה ועלה על דרכה של תורה, עמד בגלל עילויתו להיות מוסמך לרבנות, ובמשך, בכוח הסכלתו האוטודידאקטית, לציונות הסוציאליסטית, ונעשה עד־מהרה אידיאולוג, אף מנהיג "צעירי ציון" בסביבת גידולו, וכוח הסברתו עמד לו להיות מרצה רצוי ומבוקש. בימי המלחמה הראשונה גויים לצבא האוסטרי, אך מהיותו שומר מתנה־טובים, הרחיב את כלל־השכלתו בלשונות, והצידוף של בינתו חכורנו הגדיל את כוחו כבמה תחומי ידיעה ודעת, וביחוד העמיק בתולדות הסוציאליזם, שורשיו והסתעפויותיו, ודבריו ואיטיו, ושפק הוא, אם היה מסכיבנו מומחה כמותו באלה ובכאלה. והוא עלה לארצנו, כאחת עם רעייתו בת שרה לבית נאגלר (תרפ"ב), אך מחמת חוליה, סירתקו, לערך־חוליה, רוב ימיו, נבלכו עלייתו והתמרתו לבימת־הציבור, ואך מעטים ומוכחים התעניינו ברוחב חיקורו לעומקו. תחילתו היתה, אומנם, באוהלי הפועלים בסביבי תל־אביב, אבל תגבורת חוליו, עסאתו עובד קופת־חולים, וזה היה גבול־יכולתו בחוליו, ואך יודעיו, שצופו לגדולותיו ולנצורותיו כמנהיג וכקברניט, ידעו גבולות־חוליו היו בתלמידי הסימינרים שלו על ראשית הסוציאליזם, ורמזו ואישיו, והמהם שידעו עד מה ההוא המבוא אל הכלים עצם ברוחב הידיעה ההודעה למקורות ופיענוחם.

ד

מהיותו מצווה, כוא שבתו בירושלים, בתרפ"ד עד מותו, זה מקרוב, נתבע להיות זהיר ונזהר מאולתו, נבא בתוגתו, ומן הראוי כי קרוביו, וסתי בנותיו בכללם ואף בראשם, לדבות מקורביו יתעוררו ויוציאו ספר זכרון לו ועליו, בכלל זכרון בני המשפחה, שהם גם רוזה ושאו ר' אברמיל אימבר (ושמא עיקר שמם ויימבער), ברשום בכמה תעודות וספרים) שלא יאבד זכרם הברוך.

רחל איתן

א

ודאי, הבדל גדול יש בין מיתתו של זקן מופלג־הזרה, שידענו אותו, בשנות־דורותיים, חולה וצפוי לאחריתו, לבין מיתתה של צעירה, שנפטרה בחוליה המפתיע, כהחסף רחל איתן, אשר הודסכה, שתוקה ומכותקת, לקבורה, בעיר־הולדתה. כל מה שאמרו בה מה שאמרו, כדברים בה בדרוג תהילה ושבח, שלא כאבירת מגניה, בהופיע ספר־בכורתה "הרקיע השביעי" ברשות־הרבים. אכן, רב ומרובה ההבדל שבינם לבין אחרוני הסופרים, שהם כסניגורים לה, שלא כראשונים, שהיו קטיגורים לה, ועיקר ההבדל שביניהם, שהראשונים ראו להדיין בפשטו שכתוב לרעה, והוא הנכבד של הספר, שנערכה לו בקלות קרה, כדרך שנערכו, לפני כחור, לספרה של רוז מליך „מעגלות ואילו האחרונים, דואים ורואים, כביכול אותיסרנו, את תחילת ספרה שלה, ברמוזו לטונו ויכולתו של ספרה, ומודדים לה שכור־שכחים. ודומה כי הגדיל עתה ממלכם נתן שהם, והלא גם הוא, בבכור־ספריה, לקה כדרך שלקה, מידי שוללו ומכסלו, וגם האגד שבמספרי־הדור, שהתעורר לסניגוריה לא הסקיט את דעפו. וכבאוי עתה לצרף את דעתי לדעתו של נתן שהם, לא אזכיר מרדסתו, כוסרת ר' אליעזר שטיינמן אביר לשתנו וירושתה, אם כי אין בי ספק, כי כחו יזכה זאת וכזאת, והיא שעמדה לו לחשוף תעלומת עיקרה של הנספרת בקסם לשונה והודדיה.

ב

ובצרפי את עצמי לכך, אזכיר עתה מעשה שהיה כך היה – לא ראיתי את רחל איתן בארצנו, אלא בניו־יורק ראיתיה. והיכן ראיתי – במסעדה כשרה, הנועדת לצמחונים ולשכמותם ראיתיה. הלא היא מסעדת שטיינברג, שלא נהגה בה אכילת־בשר, ודעייתי ואני בסועדיה, מהיותנו אחים ורעים לאורחי־הקבע שבה, וראש להם מוריס סמואל, שהיו לנו יומיים, שיח ושיג על עינייני יידיש, בהבינו את ספרה, ספר היסוד עליה, אך כמרכז היה פה, אורחי־הקבע, יצחק באשוויס־זינגר, וכן כמה וכמה סופרי יידיש ודומיהם. בהם היו, לכשל, בתו של יהואש ובעלה דבורקין, שהיו גם מחליפים את המסעדה, במסעדה יהודית אחרת, שמטבחה היה בשיטת בישולם של הסינים, תלוותו גם להם. והנה במסעדת הצמחונים הראשונה באה לפנינו אשה נאה, שחייכה והציגה את עצמה: אני – רחל איתן, ותידצה את נכיחתה במסעדה ההיא, בייחוסה לבאשוויס־זינגר, ולא כל כך מבחינת היידיש, כמבחינתה האנגלית, שהיא מעוניינת בה ולשמה. ותחת אשר אעיר לה על ידיבותי ההמורה בקודה זו סיפרתי לה, כי כעורך מאסכם של הסופרים העבריים בארצנו, פירסמתי מאמרו של חכם, שרן בשבח ספרה שלה כנקודת החשבת לשונה. דברי הפתיעה ושאלה למתברו של המאמר. הסברתי לה, כי הכוונה היא לחוקרן של חוקר־הלשון, ר' ישראל איסר זיידמן, וברצונתי לגלות לה, מי האיש ומה טיבו, הרי כדי לשעשעה, סיפרתי ראשית פגישתי הראשונה והתלוצצתי עמו. לשם כך הוצרכתי להחזיר את עצמי כימי־דור, בעודי בגולה, ואני בקולומיאה, שהייתי נוסע אליה מכפר־ההכשרה שלי, שבוע־שבוע, בבוקרו של יום ראשון בשבוע, כדי לקנות במנות את המיצרכים הנדרשים לקבוצתנו. והחנות היתה סמוכה לבית־תפילתם של הצוצרים, המקודש בארבע אותיות עבריות של שם התיה. והנה מעשה בבוקר כוה ועוה, בדרכי אל החנות של אם חברנו, מרת כייטלבוים, והנה צורי־צורות של אבנים מתעופפים ופוגעים באבריי. ירדתי מעגלתי והנה ראיתי איש צעיר, מוקף מעט מבפואת זרבה, והוא בידה, כי אותם צרור־עפר ואבן. מיהרתי ואחזתי, מתוך געה, את פיאותיו והוא מתגאל לאמור: „אין אני אשם כל מאומה; אני אך מקיים פקודת הרב ר' יוסף לאו, ששלחני להיפרע ממך: ראש החלוצים".

הכוונה היתה לרב העיר, ר' יוסף לאו, שכוונתו ודעתו היתה לדעת הציונים בכלל, ולדעת צעיריהם בפרט. ניסיתי לדבר בזה חמורות וקשות, אך לפי רוחותיו של הצעיר לא פעלתי כל מאומה.

על־כל־פנים תשומת דעתה של רחל איתן נמשכה למי שכתב על לשונה כעיקרה – הוא ישראל איסר זיידמן, אשר התגעל כרין שהתגעל עלי, ולא ידעתי אז, כי הוא, אחיה של מילכה זיידמן, שהיתה חברתנו ב„השומר הצעיר", והיתה מראשונות חברינו, חלוצי העלייה השלישית, שבנו את קיבוץ בית־אלפא; ומעילא לא ידעתי, שהיא עומדת להביא שם את אחיה מחמת יתומותו, גם אם איננה יודעת מה יעשה בירושלים שבה. ואכן, לא רבו הימים ואחיה עלה אליה ותסא ביתנו, עד שהלך לבית־ספר תוגם נהיה תלמיד האוניברסיטה והיה מטובי תלמידיו של פרופ' טור־סיני (טורטשינר), שידיעתו וקיינו בלשוננו הפתיעו עד־מהרה, וביחוד מאז הופיע עתון „דבר" ועשה בו רוח של חידוש לשון ולשונות וצבר חכמים צעירים, והם א. י. זיידמן ויעקב כנעני, כונתו להם כרזורות מיוחדות למילוני „דבר" והחדיסו.

לימים רבו מחקריו של א"י זיידמן בלשון, ובכללם שוחט מובהק של הדקדק של רחל איתן וכיוונו, ודאי הוא, שעיוניו יוצאו יחזרו לאור להיות מוכרת לאיש נאמן ללשוננו, שנפטר באמצע דרכו – מעשה ביום כיפור שנהלם בו לבו, ועייף ולאה שהעיתונ, הלך לביתו ועל ספו נפל ואיננו. ואף זאת סיפרתי כי בלוויתו נמצא איש צדיק וישר, הרב אלינר, אשר רומה, כי בן־דורו לא נהג בו כבפסר כהלכה, עמד על תלולית־קבורו, פשט את מנעליו ולבוש־פרומקין ביקש את מחילת הנפטר בשם הציבור שחטא לו.

ואזכיר באגרתה כי אותו של זיידמן, מרת מילכה הלכה אחרי בעלה, דויד צירקין, מבוני עין חרוד וכרוזיביו, ובנם היה סופר צעיר דובראמת, ושלח יד בנפשו.

דב ירדן

א

דן פגיס, במותו מתי־פתאום, הרעים והרעיש את כולנו הכל, ומהיותו מסוביי־תלמידי וידידי־ביתנו, היה פוקדני, לעתים מזומנות, אירבר בו כאוצי וכתובתי. והנה בהלוויתו בא לפניי אחד המלווים, שהוא חבר ועמית לתחותי־עשייתו, הוא דב ירדן, והלחיש לי לאמור: היש, כי סיימתי עתה תרגום שירי־יידיש של משוררת־יידיש שרה שבת, היושבת בבית אלפא, ולא ייצאו ימים הרבה, ואני מביא הצרור לפניך. ואכן, כתום ימים מעטים, צילצל אליי והודיע, כי הנותנה הוא בא אבלי ומקיים הבטחתו. מתוך שידעתי ראייתו לוקה, ניסיתי למתנו, ולא נשמע לי, והביא את הספר לביתי, ולא יצאו כשעתיים לשיחת־רעים, ותמרד מביתי, ואך יצא, ופגע בו מומן, שכמותו כסופיתו, ומכונית הכביש הקרוב הרגתו, במלאות אבלו, אבל השלושים, סמנו לו חבריו, בבית־אבלים, ביאות לו, ואף שרה שבת, כחברת השירים „הרי א פערער אין וינגור" („כנגנה בירוה"), שיצאו בעזרת קרן „חבצלת" אשר לקיבוץ הארצי השומר הצעיר, ובעזרת קרן לעידוד־יצירה ביידיש שעל יד הוצאת „ישראל בוך" (תשמ"ז), היתה כמספידים.

ב

מעשיו ועלילותיו של דב ירדן לשם ספרותנו מעיקרו יזוק הוא ילד מתילי הנודעו, שעלה בן חיים וייצמן ובני משפחתו, וכן סופריה וראש להם ר' חיים אליהו פשבצ'ינסקי, הנודע בבניינו ר' מרדכלי ווראה בה שסיפור בזכרונותיו ספירסם. ח.נ. ביאליק בכתב־העת שלו („רשומות"), ואגב, הוא, ר' מרדכלי, היה מלכתחילה שותפם של ביאליק ורבניצקי בתרגום יידיש של „ספר האגדה".

ודכו של דב ירדן בתשיה היתה – עיקרו הזה חקר השירה והספרות, אך פרנסתו היתה גם על כתב־עת מיוחד למתימטיקה ופיסיקה ונמצאו מומחים, שהיו בהולים על הידיעה. אבל, כמובן, עיקרו היה במהדורות הבחינות והביקורות של ראשי הדיוואנים של מיטב משורריגו – הוא שבדק וחזר ובדק את שירתם לפי עצם כתבי־היד, חזר והוציא הכל כתיקון – הוא הבודק והוא העורך והוא המגיה, הוא המרפיס, והוא המפיק הכל־לכל, ואינו משנה מדרכו גם אם קרסו לו גדולים ומובים ובדורו, ביאליק, וכן זכינו לפירות ר' שמואל הנגיד, לשירי החול והקודש ר' יהודה הלוי ור' שלמה אבן־גבירול וכמותם. לכאורה מעשי פלאה הם, אך אם להפתעה, הרי דכו בדקדוקאו לו, עשויה היתה להרגילנו לכך. הלא ידענו בו ירדנו, כי ר' חיים ביוחד נשא את לבו ל„מחברות עמנואל", וניסה ליתן קצתן בידינו. ולא התפלאנו בקום ראים הברמון והכין, לפי כתבי־היד שנראו בזיקים וכתונים, את כל „המחברות" כולן, וישראל אמורה היה מוכן להדפיסן, אם ימצא את מימונו, והנה בהגוחינו הוא שנשא בעולה, הספר יצא לאורו של הקדוש חיים אבצו פרידי כבמפעל־זכרונו בקרב משפחתו הכבירו בגבעת־ברנר, הכיתי להיות תומכה. אבל דב ירדן מצא, כי עם כל שקידתו על המהדיר, אין מהדורתו שלמה, שכן בדיקה של תוספת כתבי היד הישלמתן הביתה פתח לאלפי תיקונים. ישב ר' דב והכין מהדורה חדשה שאי־אפשר היה שלא להכשיר דפוסה, והספר חזר ונדפס ב„מוסד ביאליק" בשלמותו, ותהי זאת דוגמת־מופת לעצמה.

ולעניין תירגום מיידיש, הרי ניסה כוחו בסיפורי שלום עליכם, באופן שתירגם ללשוננו מה שלא נמצא בתירגום י"ד. ברקוביץ, ובאה אפשרות לכך עם ביטול רשות־צוואתו של מחבר, והיתה, שנהגו הימני גם אחרים, ושיטת ההיתר, כשיטתם של כל שנהגו ונהנים ממנו טענה בקרה וביקורת. אבל אף שרב ירדן הבין לדעת שולליו, לא הניח הדבר את דעתו, וקיים את הפצר, בהוציאו שני כרכים של תרגומיו (תשל"ה).

- אף לא הניח ידיו מדברי פיוט שלו עצמו, כגון שכינס והוציא שירי נעוריו ואגרותיו, ואף הבין, כחבריו, אפשרות ביקורתם, לרבות שלילתם.

ג

ואם מותר לסיים במה שראיתי בדרסו, אסיים בסיפור מעשה שהיה, והוא מעשה בר' נחום סטוטשקוב שנודע במילונו הגדול המעניין „דער אוצר פון דער יידישער שפראך" (אוצר לשון יידיש) שיצא בעריכתו המצויינה של ברסמך נאות, הוא מקס וויינרייך, ולאחר שיצא לאור, עמד לצאת המילון הגדול של הלשון הזאת, וסטוטשקוב העמיד לרשותה של המערכת, שבראשה ניצב יודל מארק, את עשרות אלפי סרי־החומר שנצבר לו לסטוטשקוב מתוך ייחול כי גם הוא יעזור במערכה זו, והיא חדאות שלא קבה, שכן גם שני הווינריכים, האב ובנו, גם אחרים פרשו משיח וליקוי־דעות שבינם לבין יודל מארק רבו, ובא פירוד, והעורך מארק, נצטרפה לו מערכה אחרת, והיא שהוציאה עד עתה ארבעה כרכים, שניים בניו־יורק ושניים בירושלים, והם כוללים את האות הראשונה, אות אלף; ותהי המורת מותו של יודל מארק בחרה מערכת אחרת, והיא מקיימת את המשך המלאכה. על כל פנים בעזוב סטוטשקוב את ענין המילון, עלה חוזק בו הפצו לעשות כאוצר הזה בלשון העברית, והוא גם עשאו, לתמהותם של המקשים, על כוחו, לעשותו כפי שעשאו, מתוך הכבוד המלאה, והיא הסתייעותו השלימה במקורים ומקורי־מקורותיהם. ואף שרב ירדן תפס, בבדיקה חטופה, עד־מה חשובה הכבודה של סטוטשקוב ומפעלי המשנה שלה, והגה"ל הבטיח, בשם המחבר, לפי צוואתו, תנאי עריכה מפתים, לא נעתר לעריכה, ודווקא מתוך הצעתו לפרסם מילון משלו עצמו. הכוונה היתה להיותו אוצרו של ר' מאיר ויילפרין שחתנו, ר' מיכל רבינוביץ הציאו, והצאת משנה לברכה: „הנוטריקון, הסימנים והכינויים" (תרצ"ב): ר' דב ירדן ותכונן להוריש של אותו ספר הגמור והשלם עד עצם ימינו, וכותר אמנם, הוציאו כאחד עם ר' שמואל אשכנזי „אוצר ראשי תיבות" (תשכ"ה), כשם שהוציא, כאחד עם אברהם אבן־שושן, מילון כיס ומילון עממי (תשי"ד) ואף כאחד עם אריה קמפי מילון עברי־ספרדי שלם (תשכ"ו), והתעתד להוציא חיבור ביאליק כפשוטו, ויש עוד נצורות בעזבונו.

אף בחזור לעניין אוצרו של סטוטשקוב שנמצא לו צמד עורכים, אחד קרוב למחבר ולמוציל, ר' אלחנן איינדלמן, והאחר רחוק ממנו אך שרוי בארצנו, הוא ר' ישראל ב'נגר' הם שעשו את המלאכה בשלמות נאותה. – כותש מאות עמודים מנוקדים להפליא ובראשו הדעה „לזכר ר' נחום סטוטשקוב ורעייתו נ"ע שלא זכו לראות את חלום חייהם „האוצר" המודפס – בבלא התגשמותו ת.נ.צ.ב.ה" ושמחתי לראות, כי בבוא ר' אליקים גצל קישל להוציא קובץ על פעלם רב־הפנים והגוונים של האחים שולינגר, בני־ירושלים שבנו מפעלם העברי בניו־יורק, הלא הוא הקובץ: „האחים שולינגר – הדפוס וההוצאה – תולדות הבית וההוצאה – בצירוף דברי ההערכה של ספרי היסוד של ההוצאה ורשימה ביבליוגראפית מלאה מכל דברי הדפוס" (ירושלים, תשמ"ז) ראה לחזור ולהביא את מבואו לאוצרו העברי של סטוטשקוב: „בעל אוצרותיים", לרבות הביבליוגרפיה שהוספתי ולרבות כל שנדפס על האוצר וסביביו וחכרה לי־אלוהי, הסדר הראשון והאחרון לטובה.

מלים לוטות בערפל

מאת תמי וולף

חיה אסתר, „כתונת אור", הוצ' הקיבוץ המאוחד, 1987; 143 עמ'.

המפגש עם ספרה של חיה אסתר „כתונת אור" מעורר בקורא תחושה של מבוכה. ההגדרה — „סיפורים" — המיתוספת לכותרת הספר יוצרת תחושה ראשונית של ציפיה, כי עניין לנו בקובץ סיפורים קצרים, אשר יש לבחון אותם בהתאם לאמות המידה שבהן אנו דנים בסיפור הקצר.

אלא שכאן נכונה לקורא הפתעה — הלשון שבה נכתבים הדברים נעה בין גבולות הפרוזה הלירית, בלי שתהיה לה אחיזה ברורה באחת משתי אלה. הטיפוגרפיה של השורות בנויה על פי רוב דווקא כמו שיר, והיינו — בטורים קצרים, אך עם זאת יש שנכתבות שורות ארוכות במתכונת ובמבנה תחבירי האופייניים לפרוזה. הקורא הנבוך, אשר מנסה לגשש דרכו בינות למלים, מסתבך גם ברשת של תמונות ומיטפורות, אשר אינן מצטרפות למארג אחד, אלא כמו מודבקות זו על גבי זו בלי שקיימת בידי הקורא היכולת להפריד כל מיטפורה או תמונה ולדון בה כפני עצמה.

חיה אסתר נתברכה בלשון פיוטית עשירה ורבת־גוונים, אך דווקא מורכבות זו היא בעוכריה, משום שהיא נשארת מלוטה בלבד. הבנייה האסוציאטיבית של התמונות איננה נשענת על ציר עלילתי רציף, כפי שנדרש מסיפורת מתוקנת ועשוייה היטב, ולפיכך היא לוטה בערפל בשל חוסר יכולתה להתפענח. קורא דברי אלה יכול לבוא ולטעון, כי היכולת לפענח טקסט היא משימה המוטלת על הקורא, שכן לאחר שהיצירה נכתבה נשלמה מלאכתו של הסופר, וככל שהיצירה מורכבת יותר ורבת־פנים כך נדרשת מהקורא רמת תחכום גבוהה ומיומנות בקריאה מחד גיסא וידע תרבותי־ספרותי רחב ומעמיק מאידך גיסא. אולם, עם זאת, בהיות היצירה בבחינת „שדר" המועבר מהמחבר לקורא, מוטלת על המחבר החובה לצייד את הקורא בסמיוטולוגיה מרומזת, אשר תאפשר לו להבין את הטקסט ולעמוד על היסודות המאפיינים הגלומים בו.

לעניות דעתי, בקובץ שלפנינו לא באה לידי ביטוי הברית הסמויה המתקיימת בין המחבר לקוראיו, שמטרתה להקל על מלאכת הפענוח. המחברת בונה את מהלכי הסיפורים בדרך אסוציאטיבית הנהירה רק לה, כאילו מבקשת היא כל העת להסתיר את סוד פשרם של הדברים מהקורא. בהקשר לכך נזכיר את השימוש המיוחד שנעשה בקטעי מדרשים ומאמרי חז"ל הנשזרים בתוך היצירה (במיוחד בשני הסיפורים האחרונים שבקובץ — „ריזלה" ו„הומרת"). נקדים ונאמר, כי הטכניקה שבה משתלבים המדרשים בשלמותם בתוך הטקסט כחלק מההוויה הסיפורית היא יוצאת דופן, שכן בדרך־כלל נהוג לקשר בין הטקסט הסיפורי לטקסט אחר אליו מתייחסים, בדרך סמוייה של רימוז או אלוזיה ולא ע"י היגוי מפורש. שילוב הקטע המדרשי בגוף הטקסט (אם כי, קיימת אבחנה בינו לטקסט עצמו ע"י שינוי בסוג הכתב) קורא לקריאה צמודה של המהלך הסיפורי עם המהלך המדרשי. במלים אחרות, הקטע המדרשי הופך להיות חלק אינטגרלי מהטקסט ונובע ממנו. השימוש בקטעי מדרש שלמים בגוף הטקסט יש בו כדי להעשיר את הכתוב ולהעניק לו מימד עשיר ועמוק יותר. עם זאת, יכולות להיווצר שתי בעיות בהקשר לכך: האחת — היות הקטע המדרשי מנותק מהקשרו המקורי, דבר המקשה על הקורא אשר איננו מעיין בטקסט המדרשי המקורי, להבין מניין נובעים הדברים. השניה — קורא שאיננו אמון על הלשון המדרשית יתקשה להבין את מהותם של הדברים ואף ייקטע הרצף הסיפורי.

גם כאן ניתן לטעון ולומר, כי בעיות אלה עשויות להיווצר בגינו של הקורא, כאשר הוא איננו מצוייד בידע המתאים במקורות שמהם שאבה המחברת. אולם במקרה שלפנינו, לעיתים גם קורא הבקיא במקורות המדרש יתקשה לעמוד על החוט המקשר בין המסגרת הסיפורית לבין הקטעים המצוטטים מהמדרש.

יוצא דופן מבחינת הקריטריונים שהתייחסנו אליהם לעיל, הוא הסיפור הפותח את הקובץ „לילה קצר במותה הארוך". הסיפור פותח בתחושה של ערפל האופפת את הכל. ואולם „בין החושים על התנועה איזו זרימה. רקמת הגשם מצירית צרחות. לחושת צבעים בערפל" (עמ' 9). אט אט מתפוגג הערפל סביב דמותה של חנצ'ה, הסבתה בחצר „בית ישראל" „חנצ'ה המשוגעת". אשה שיש בה יופי ושלוה פנימיים, אשר „פניה מספרים חלומות" אך כל הוויתה טראגית למן לידתה ועד יום מותה. דמותה של חנצ'ה המשוגעת מתוארת מזווית ראייתה של המספרת, אשר מנסה לשחזר, בליל מוצאי שבת אחד, מתוך געגועים וכאב את קורותיה של חנצ'ה, כמו מתוך דרישה פנימית איתה: בהיותה תינוקת הושארה חנצ'ה מונחת בשלג המקפיא בבית־הקברות במינסק. יחזקאל חיים שהלך באותה עת עם רב העיירה לאסוף את עצמות המתים שחיללו הפולנים, ראה את התינוקת מונחת בשלג. „חוט ארוך של דם נמשך ממנה אליו. ואין איש. רק תינוקת קפואה לאט בשלג הזה. נפשי יוצאה אליה ונפשה עדיין לא יצאה. אסף אותה אליו. אל מעילו הרגיש נשימה קטנה עדינה מלטפת את צווארו. זו היית את חנצ'ה. מעיל הצמר של יחזקאל חיים חום גופו הגנו על נפשך שלא תצא" (עמ' 11).

יחזקאל חיים לקח, איפוא, את חנצ'ה אליו וגידל אותה אח"כ בחצר „בית ישראל". עם השנים התייחסו אליה תושבי השכונה כאל משוגעת, הילדים הלכו אחריה וזרקו אבנים, אך היא — שלווה היתה ורגועה במין שלווה נצחית, של מוות. איש לא ידע איך, ובכלל זה גם חנצ'ה עצמה, היא הורתה תינוקת, אשר לילה אחד, איש לא ידע כיצד — נחנקה למוות. חנצ'ה ברגישותה העמוקה לא היתה מסוגלת לשאת בעומק הכאב, ולקחה פחית נפט וגפרורים וסל מלא אבנים, ועלתה על גג כנסיית הזורוסטיון שם איבדה עצמה לדעת.

בעדינות וברגישות בודות המספרת בין המלים ומוזה מארג המורכב מרבדים־רבדים של משמעויות וכפלי־לשון. באופן זה מתוארת ההילה סביב דמותה של חנצ'ה — הילה שיש בה משום קלון, שכן פירושה היה ההגדרה „חנצ'ה המשוגעת", אך עם זאת יש בה גם נופך של קדושה וייחוד. כך גם המשפטים שבהם היא משתמשת כדי לתאר את טיב הקשר שהיה בינה לבין יחזקאל חיים לבין חנצ'ה — קשר שמצידו האחד שיקף כמיהה אל חנצ'ה, כמיהה המסמלת רצון לחיים, למגע, ואילו צידו השני של הקשר, המעוגן בהוויתה של חנצ'ה, משוקע במוות:

★ „נפשי יוצאה אליה ונפשה עדיין לא יצאה" (עמ' 11).

★ „נפשי יוצאת אליך, חנצ'ה, שובי. צאי מרעתך אלי. קר כאן. אני רטובה. אצבעותי צווחות התוצה. כמות רגלי רועדות. נשמתך נגעה בי. אני פותחת לך פתחי גופי" (עמ' 15).

שיאו של הקשר שחשה המספרת כלפי דמותה של חנצ'ה, ההיצמדות אל יישותה מגולמים במשפט המסמך — „ולי. גם לי היתה תינוקת, חנצ'ה, איני יכולה לשאת. היכנסי אלי. התקרבי". חייה של חנצ'ה היו רווים למן לידתה ועד מותה בהוויה של מוות. כפי שמציינת הכותרת של הסיפור — „לילה קצר במותה הארוך". המספרת רוצה להמשיך מהנקודה שבה סיימה חנצ'ה, כדי לפרוץ ממעגל המוות אל מעגל החיים: „אנטה, חנצ'ה, אולי אוכל לקשור שוב שורשים אל עץ החיים" (עמ' 15).

חשיפה ראשונה

מאת טליה רפפורט

„בצלאל" בתל־אביב, גלריה „ארטיפקט" — רחוב נחמני 43, ת"א.

התערוכה הנוכחית בגלריה „ארטיפקט" מאפשרת לתל־אביבים לקבל מושג מה על הנתרחש במחלקה לאמנות ב„בצלאל". לארי אברמסון, אמן ומורה מן המרכזיים ב„בצלאל", בחר עבודות של 12 מתוך 120 תלמידי המחלקה בארבע שנות הלימוד המתקיימות בה. רק ארבעה מתוכם סיימו השנה את לימודיהם ועבודות של שניים מן המשתתפים כבר נחשפו לציבור במסגרת תערוכת זוכי מילגות „קרן שרת" במוזיאון רמת־גן (נתי אשוח ועידית רגב).

לארי אברמסון מגדיר תערוכה זו „צילום מצב, הקפאה ומנית חולפת של תהליך דינמי מתפתח" ולמרות „נסיבות מקילות" אלה קורא ל„תגובות ללא רחמים". ובכן, הנה זה בא. כצפוי, יש בתערוכה מספר פירות בוסר ועבודות סתמיות, עם זאת יש גם כמה „הבטחות" מסקרנות.

במקרה, או שלא במקרה, עבודותיהם של השניים שזכו במילגות „קרן שרת" הן מן היותר מוצלחות בתערוכה. נתי אשוח מציג תמונות כמו אלו שהציג ברמת־גן עם תרשימים לבנים של אובייקטים מיכאניים ומצלמות, שואב אבק) על גבי רקע של מופשט אקספרסיוניסטי כהה. נוצר ניגוד מעניין בין שני המישורים והשפות הציוריות השונות, אם כי דומה שהוא קצת שטוח ומתמצה מהר, כך שנתי אשוח יצטרך להעשיר בהמשך את תכניו, אך זוהי התחלה יפה.

עבודותיה של עידית רגב במוזיאון רמת־גן היו תיאטראליות מדי, לטעמי. הפעם יש בהם סממנים פולחניים ונטיות דקוראטיביות ובכל זאת, הן התמתנו והשתפרו. שורת האובייקטים הקטנים שעל הקיר מזכירה שורת איקונות פרסיות. על גבי משטחי פח גליים (שמזכירים מתקני כביסה של פעם) מודפסים צילומי דמויות ערוטות. ובעיקר ראש נערה שעלי היא עצמה. צורת האובייקטים האחידים מעלה גם אסוציאציה של גיליוטינה זעירה ותיבות הפרספקט הקטנות המכילות „מזכרות" ומעין תיעוד של חיים ותחושות פנימיות מסייעות אף הן להקשר כללי של מין מאוזוליאום־כיס אישי וקומפאקטי. על אף התכונות הנזכרות של פולחניות רוויה וגלישה לאסתטיציזם מתייפייף פה ושם, מצאתי במכלול הזה יחוד ועניין מסויים.

אצל כמה מהמשתתפים מסתמנת השפעה ברורה מדי של כמה מהאמנים המלמדים ב„בצלאל". כך, למשל, ניכרת השפעת סגנונו של צבי גולדשטיין באובייקטים הגיאומטריים הקטנים (והדקוראטיביים מדי) של אירה גוטמן ואילו פסלו של שלומי שהרצבוג, העשוי גיבוב של גופים דמויי ספסלים, שרפרפים ומדפים צבועים (וחלקם באופן הרושת־סינתטי וחלקם באופן ציורי דשן יותר) מזכיר את יצירתו של נחום טבת. תוספת הנורות וחוטי החשמל אינה מסווה את מקור ההשראה ואף כי יש כאן עשייה מיומנת וחוש פיסולי־ציורי מפותח זוהי עדיין יצירה תלותית מדי. לעומת זאת, פסל הקיר הקטן שלו, הבנוי מגוף מתכת אלכסוני בעל תלונות מקושתים וגופים צבעוניים קטנים שפזורים ממקוסות ובכיוונים שונים, הוא יותר עצמאי ויותר מעניין, לדעתי.

נתי אשוח (גלריה „ארטיפקט", ת"א)

עוד במסגרת ההשפעות, אך דווקא לטובה — בציוריה החזקים ורחבי־היריעה של נחוית קיבר מנשב אמנם משהו מרוח הציור של גבי קלזמר וגם מזה של לארי אברמסון ובכל זאת, הם מקוריים ומרשימים.

ציוריה של אילה שפירא, לעומת זאת, „נופלים" לתוך הקטגוריה של אקספרסיוניזם גלמי ובוסה והם גם תלמידיים מדי. בשם הפוסט־מודרניזם „מותר" אמנם, כביכול, להדביק מין בשאינו מינו, אך צירוף ראש אשה המציץ מאחורי כד ענק, אישלאאה ארום המנסה לרסן סוס שחור, דמות פרימיטיבית גדולה ושחורה ששני תאוליים לצידה ועוד סהנה וכוהנת, יוצרים עולם סתמי בלתי־אמין [illegible] אסתטי [illegible] המבכבת בתוך פורמאט ענק דמוי בית עץ את כל האלמנטים הפרימיטיביסטיים־פולקלוריסטיים האפשריים: מסיכות ופסלים אפריקאים, עיניים הלקוחות מן ההירוגליפים המצריים, טכניקת חיתוך־עץ או חיתוך־לינוליאום, פסי עיטור הנדסיים, וכו'. בין אלה היא משלבת גם מנוף ענק, שמתפקד אף הוא גם כמסגרת גיאומטרית־דקוראטיבית, ובמרכז כל האלמנטים הללו מצוי ציור גדול בשחור־לבן העשוי בטכניקה דמויית חיתוך־עץ. המיכלול העמוס והאקלקטי הזה מותיר אמנם רושם אפקטיבי, יש בו קטעים יפים והוא גם מוכיח יכולת טכנית טובה, אך חסרונו בכך שהוא מזכיר מדי תערוכה דידאקטית בבית־ספר וגם אין די הצדקה תוכנית־רעיונית לכל האיסוף הפולקלוריסטי הזה.

בפסלו של אורי גלקין — ראש ריאליסטי למדי שמספר חריצים בפניו — לא מצאתי עניין וגם העמודים של אורי סיני, המורכבים מפיסות שיש שבורות בגוונים שונים (עם או בלי תוספת של ידי עץ מגושמות היוצאות מעמוד הגלריה הסמוך) הם משעממים למדי. פסליו של אילן ברגשטין ניחנו אמנם בהומוריות מעניינת: דג עשוי קש וטיט שצולל לתוך „גליל פח אפור או צדפה גדולה עשויה מפיסות יוטה צבועות ומודבקות. הדימויים והצורות עדיין זקוקים להעשרה ויותר מורכבות, אך כשמדובר בתלמיד שנה ב' זוהי נקודת־זינוק לא רעה. פסלו של שלמה מילו, העשוי שלוש טבעות בטון אפורות ועמוד שבראשו ראש עץ קטן ההפוך של איל מסוסופוטמי־קרניים, נראה כמצבה מוזרה. צירוף המרכיבים בלתי־שיגרתי, אך עדיין קצת דל מדי.

ולקינוח, הקודה הפיקאנטי של התערוכה — חשיפת פעילות הגראפיטי המחתרתית של רם גולדשטיין, תלמיד שנה ב' ב„בצלאל", על־ידי הצגת שאבלונת „יומנו האמנים" — הכתובת שהתפרסמה באחרונה על קירות רבים. להעמדתה על כן בין שני מכלי ריסוס ולחוברת התלויה על הקיר (שבה הדפסות צילומים, טקסטים, מדבקות של פרחים ושאר צורות ביטוי סכבאטיות, נאיביות ופופולאריסטיות) קשה לי להתייחס כאל יצירת אמנות משמעותית. אפשר לקבל זאת, לכל היותר, כפרץ אנארכיסטי־אופנתי ולקוות שמרץ הנעורים הלילי הזה יצליח לנתב את עצמו ליצירה יותר ממשית ומעמיקה.

מדי קיץ מוצגות במקומות שונים תערוכות „סוף שנה" של בוגרי בתי־ספר שונים לאמנות וזוהי מסגרת מעניינת, שראוי בהחלט להמשיך בה. היא תשובה גם למציגים הצעירים שיוצאים לשטח ונחשפים לראשונה לעיני הקהל וגם לצרכני האמנות כהזדמנות לגלות פנים חדשות, שחלק מהן יהווה, אולי, את דור העתיד של האמנות המקומית.

יוג'ין סמית, „רופא כפרי" (1948)

הקליק האנושי

תערוכת צילום של יוג'ין סמית, מוזיאון ת"א, שד' שאול המלך ת"א.

תערוכתו של יוג'ין סמית, מחשובי הצלמים האמריקאים, היא חוויה מרתקת, אם גם מזעזעת לעתים ואישיותו היתה, כנראה, מרתקת לא פחות.

יוג'ין סמית החל לצלם בגיל 14, פירסם תצלומים החל מגיל 17 ובגיל 50 כבר הפך לאגדה שמהלכת על שתיים כשמצלמה בידה. רוברט קאפה, צלם ידוע אף הוא, שתיעד במצלמתו חמש מלחמות עד שעלה על מוקש בהודו־סין, מספר עליו בתום והערכה כהקדמה לדבריו המוקלטים של יוג'ין סמית עצמו, שנשמעים באולם התערוכה על רקע סידרת שקופיות המוקרנת ברצף אמצעים. אך קולים שלה וסיפור חייו ויצירתו של סמית, כפי שהוא עצמו מביא אותו בפנינו, „מחממים" עוד יותר את שפע החוויות המצולמות שבתערוכה.

התערוכה כוללת מספר סדרות של צילומים בנושאים מגוונים, החל בצילומים מוקדמים שלו מ־1938־43 (ביניהם, למשל, צילום לוליינית על גב פיל מוזרה בלתי־שגרתית) ועד לשנת 1975, שלוש שנים לפני מותו.

ב־1943־5 הצטרף סמית לסיסות תובלה לאוקיאנוס השקט, שם נלחמה ארה"ב ביפאן, וצילם קרבות אויר. לאחר הסתכלות מגבוה על שדות קרב מתקרב סמית ומצלם רגעים יומיומיים ומצבים אנושיים נוגעים ללב, כמו פינוי פצוע באוקינאווה או אשה וילד שנמלטים בסבך הג'ונגל המופגז בסאייפן. כבר בשלב מוקדם זה ניכרת גישתו ההומנית של סמית והזדהותו עם הקרבנות, גישה שתתחזק ותתגלם גם בהמשך דרכו, כאשר ישע ויתעד את הסבל האנושי במקומות שונים בעולם ותמיד בסגנון כהה ודרמאטי.

סמית עצמו נפצע ב־1945 בפניו מרסיס פגז מרגמה ועבר יותר מ־30 ניתוחים במשך כשנתיים וחצי, שבהן, כפי שהוא מספר, לא ידע אם יוכל עוד לצלם אי פעם. בצילום הראשון שעשה בתום תקופה קשה זו רצה ליצור ניגוד מוחלט למלחמה והוא הפך, באמת, לסמל אוניברסאלי של תקווה. בצילום מקסים זה נראים שני ילדיו הקטנים של סמית ברגע יציאתם מתוך יער אפל אל אור השמש והוא מופיע גם על כרזת התערוכה.

בין השנים 1948־51 הצטרף סמית במשך עשרים ושלושה ימים לרופא כפרי בהרי קולוראדו ותיעד רגעים שונים של פעילותו וכן התלווה למיילדת כושית בשם מוד, בצאתה לאורחים הנחשלים שבהם היא מטפלת וקלט אותה במצלמתו כשהיא יושבת בסבלנות אינסופית ליד יולדת, או מחזיקה בידיה תינוק שזה עתה יצא לאוויר העולם.

ב־1950 ליווה סמית מסע בחירות בבריטניה ובמסגרת זו הגיע לעיירות גיזוזת וצילם שיכונים אפרוריים, שורות של ארובות מעשנות, חבלי כביסה ארוכים ושלושה כורים מפוחמי־פנים. צילום חזק זה מופיע בשער קטלוג התערוכה, שהוא ספר צילום מעולה כשלעצמו.

ב־1951 צילם סמית הווי חקלאי־פרימיטיבי בכפר הספרדי דלאיטוסה וסידרה זו כוללת צילומים מרשימים של בקתות החומר העלובות, נשים קשות־יום בשביסים שחורים, פרצופים כפריים חרים חרושים, עבודות שדה מפרכות, חמורים עמוסים לעייפה ועוד.

עייפות מסוג אחר לגמרי הנציחה מצלמתו של סמית כאשר „תפס" את צ'ארלי צ'אפלין חבוש בצילינדר ושרוע על שני כיסאות בהפוגה בין צילומי „אורות הבמה" ב־1952.

אישיות מפורסמת אחרת שסיקרנה את סמית הוא אלברט שוייצר. הוא צילם את הכפר האפריקאי למברנה שבו טיפל שוייצר בנגועי צרעת. בכפר אפריקאי זה, שהיה גם מעין שמורת־טבע וגם בית־חולים, קלטה מצלמתו של סמית נשים וילדים כושים ומראות יום־יום שונים, חלקם אף משעשעים, כמו עיזים (שהביא לשם שוייצר כדי לספק חלב לילדים) שמשוטטות על גגות הצריפים. בסידרת צילומים זו שנקראה „איש החסד" תפס סמית צדדים שונים באישיותו של שוייצר — כרופא, מיסיונר, מוסיקאי ועוד. אפשר לראותו כאן, בין השאר, גם כשהוא עוסק בנגרות או מנגן על פסנתר וקולו המוקלט של סמית מתאר לנו את ועדת ה„מולטי־מדיה" הזו, הכוללת נגינת קטע של באך לקול פעיית כבשים והמיית תופים אפריקאים.

ב־1957, בעקבות משברים אישיים ומקצועיים, עזב סמית את משפחתו והסתגר בעליית־גג בניו־יורק. תוצאת תקופת בידוד קשה זו היא סידרת הצילומים „מחלתי", שבה שמר סמית על קשר עם המציאות על ידי כך שהשקיף על הרחוב, או „הציץ" אל חייהם של אנשים אחרים. לאורך 10 השנים הבאות צילם שוב ושוב הווי של נגני ג'אז, שהתגוררו בבניין שמולו.

ב־1958 צילם סמית בבית מחסה לחולי נפש בהאיטי מראות מזעזעים, כמו פנים מעונות המגיחות מן האפלה כשעיניהן כמעט יוצאות מחוריהן, או ילדה עגומה שכובה על מיטת ברזל חסרת־מזרן.

ב־1961 קלטה מצלמתו מראות נעימים ואסתטיים יותר של הווי יפאני, ביניהם גיישה הלוגמת תה ושאר קטעי חיים בפנים הבית, או מראות חוץ מן הרחוב היפאני המודרני.

בשנות ה־60 חזר סמית לנושאים הכרוכים בסבל גופני קיצוני ומצלם תמונות מחרידות בבית־חולים לניתוחים מיוחדים ובתחילת שנות ה־70 הוא עשה כתבה מצולמת מיוחדת לכתב העת „לייף" (עבורו צילם במשך שנים) על עיירת הדייגים היפאנית מינאמאטו, שתושביה הורעלו על־ידי שפכי מפעל כימי סמוך. אחד הצילומים החריפים ביותר שלו מראה נערה מעוותת בזרועות אמה והרבים התייחסו לצילום זה כאל „פיאטה" מודרנית. צילומים אלה הפכו, אגב, לספר רב־עוצמה הנושא מסר אקולוגי ומוסרי אקסטאלי.

הזכרתי בקצרה רק את הבולטות בסדרות הצילומים הרבות והשונות שעשה יוג'ין סמית לאורך כ־40 שנות צילום נסערות. על רבים מן הצילומים שורה אווירה כבדה וקודרת, אך שורת המסעות של סמית מזמנת לצופה שפע של חוויות מרתקות ובלתי־נשכחות מבחינה אנושית וצילומית גם יחד.

הקטלוג הנפלא הוא, כאמור, נכס בפני עצמו. הוא מעוצב היטב ומחזיק בתוכו עשרות צילומים שמשמשים מזכרת מצויינת לתערוכה רבת־כוח זו ולמכלול יצירתו של יוג'ין סמית.

יוג'ין סמית, „מלחמת העולם השניה"

נער מתבגר בגרמניה הנאצית

מאת איזה פרליס

היינריך בל: „מה ייצא מהילד הזה? או: משהו שקשור לספרים". מגרמנית: יעקב גוטשאלק; הוצאת „כתר", 1987.

בכולו הספרותי העשיר של היינריך בל נפקד מקומה של אוטוביוגרפיה מקפת, שכן העדיף הסופר להלביש את חוויותיו ורעיונותיו לבוש בדיוני. יצירתו תמיד היתה צמודה אל העבר הקרוב. תחילה עבר של המלחמה, שזה עתה נסתיימה ושבה השתתף כחייל בחזית. לאחר מכן השנים הקשות של שיקום ההריסות. בשלב מאוחר יותר „הנס הכלכלי" של גרמניה שגם בו מצא בל פגמים מוסריים לרוב. בכל יצירותיו לא הסתיר בל את השקפת עולמו אף זכה לתואר „מצפונה של גרמניה". רק בערוב ימיו הבים אותה, על השנים שקדמו למלחמה העניק לנו פרק קצר של זכרונות אישיים, ללא סממנים בדיוניים (1981). הכותרת: „מה ייצא מהילד הזה?" — מדברת בעד עצמה.

בפסוק הפותח תוחם המחבר את גבולות הזמן של זכרונותיו: מ־30 בינואר 1933 (יום עלייתו של היטלר לשלטון) ובל אז בן חמש עשרה, עד 6 בפברואר 1937 — יום קבלתו תעודת הבגרות בגיל תשע־עשרה. ארבע שנות לימודיו של נער מתבגר בתיכון קאתולי, חופפות איפוא את תקופת התבססותו והתעצמותו של „הרייך בן אלף השנים". זוית ההתרחשות היא עיר־הולדתו של בל — קלן הקאתולית, הגווסה כבל הקאתודרלה שלה, שגם עליה התגברה הרוח הנאצית. בצמצום זה של מקום וזמן העלילה אינו פגם, אלא יתרון, שכן בווי נער אחד ובני משפחתו מתמקדת תודעתה של אומה שלמה תחת מכבש שליטיה החדשים. אמנם אותו נער ובני משפחתו אינם „טיפוסיים" ואינם מייצגים את כלל בני ארצם, שכידוע בחרו בהיטלר ברוב דמוקרטי ובהתלהבות רבה. בל מדגיש בפתח דבריו, שתמיד תיעב את הנאצים. „הם היו מאוסים עלי, עוררו בי שאט נפש בכל דברי ישותי: במודע ובאופן אינסטינקטיבי, מבחינה אסתטית לא פחות מאשר מן הבחינה הפוליטית". למזלו, היתה כל משפחתו שותפה לתיעוב זה, ואחדות הדעות המשפחתית בימי חירום אלה, ודאי הוסיפה מעט בטחון, כמשענת נאמנה. הוריו, שנסיון מלחמת העולם הראשונה עוד לא מש מלבם, הבינו מיד ש„היטלר — פירושו מלחמה". דבר זה לא היה מובן עדיין, לא רק בגרמניה, אלא גם בקרב שכניה השאננים. החזית המאוחדת של המשפחה נגד מנגנון־הכוח הממלכתי, היא שאיפשרה לנער הרגיש, בשנות התבגרותו ועיצובו, „לעבור את היטלר בשלום", כלומר ללא עיוותים נפשיים.

משפחת בל נאבקה בקשיי־פרנסה תמידיים ו„הנס הכלכלי", שהביא היטלר בתכנית החימוש שלה, פסח על ביתם הדל. תגובתם היתה בלתי־שיגרתית. „המצוקות הכלכליות הקשות מנשא האם רק הורידו אותנו במעמדנו או שמא עשו אותנו נטולי מעמד? עד היום איני יודע זאת: אבותנו לא היינו זעיר־בורגנים של ממש ואף לא פרולטארים בעלי הכרה, ניכרה בנו נטייה מודגשת לבוהמיות".

הגורם השני, שהשפעתו על הנער היתה מכרעת, היה בית־הספר — אותו מוסד הומאניסטי־קאתולי, שאף הוא צריך היה להסתגל ל„שינוי־ערכין". בהומור מלבב מספר בל, שלא תמיד היה תלמיד חרוץ (מלבד במקצועות החביבים עליו) ולמד מן החיים מחוץ לכתלי המוסד המכובד, לא פחות משלמד בכיתה. אין הוא מתאונן על הסבל על ספסל הלימודים; אדרבא, יחסית למסיבות לא הופעל עליו לחץ. הוא סירב להצטרף ל„היטלר־יוגנד", על אף הפצרות המנהל, שקיבל הוראות מגבוה. יחד עם כך תהליך התמורה בתוכך בא לידי ביטוי נמרץ. משיכת המוני הנוער לשורותיהם היתה עדיפות ראשונה של הנאצים. אפילו הצליח בל, כפרט, להתחמק מן הרשת, רוב רובו של הנוער הגרמני נלכד בה. בל מכוון את „חיציו" בעיקר כלפי ציבור המורים. „התנהגותם של אותם מורים גרמנים משכילים שבמשכילים, ישרי לב לפני ולפנים עד אחד, היא שאפשרה בסופו של דבר את סטאלינגראד ואת אושוויץ".

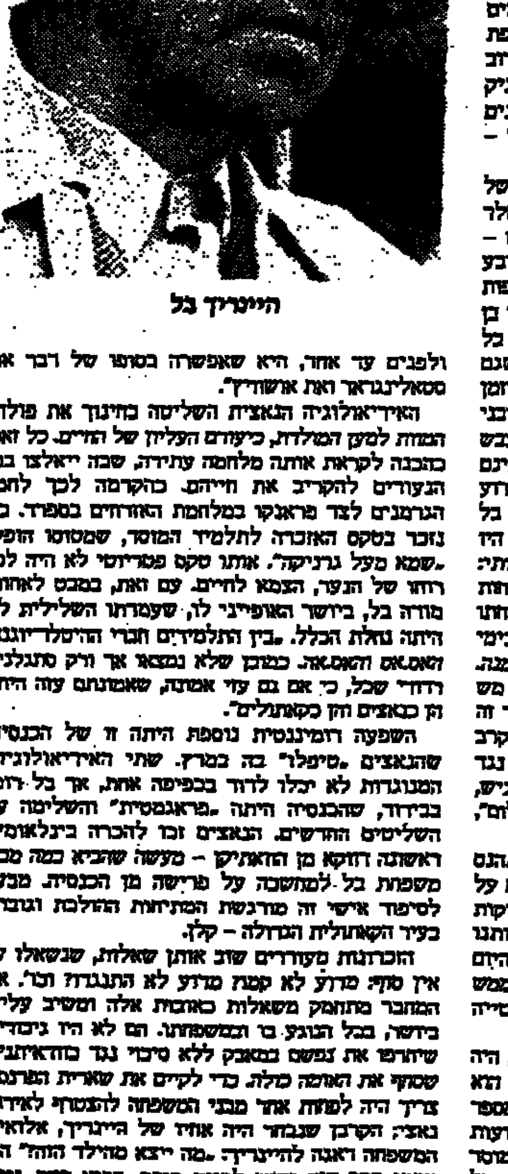

היינריך בל

האידיאולוגיה הנאצית השליטה בחינוך את פולחן המוות למען המולדת, כיעודם העליון של החיים. כל זאת כהכנה לקראת אותה מלחמה עתידה, שבה ייאלצו בני הנעורים להקריב את חייהם. כהקדמה לכך לחמו הגרמנים לצד פראנקו במלחמת האזרחים בספרד. בל נזכר בטקס האזכרה לתלמיד המוסד, שמטוסו הופל, „שמא מעל גרניקה". אותו טקס פטריוטי לא היה לפי רוחו של הנער, הצמא לחיים. עם זאת, במבט לאחור, מודה בל, ביושר האופייני לו, שעמדתו השלילית לא היתה נחלת הכלל. „בין התלמידים חברי ההיטלר־יוגנד, והס.אה והאס.אס. כמובן שלא נמצאו אך ורק מתגלים רדודי שכל, כי אם גם עדי אמונה, שאמונתם עזה היתה זו כנאצים והן כקאתולים".

השפעה דומיננטית נוספת היתה זו של הכנסיה, שהנאצים „טיפלו" בה במרץ. שתי האידיאולוגיות המנוגדות לא יכלו לדור בכפיפה אחת, אך בל רומז בבירור, שהכנסיה היתה „פראגמטית" והשלימה עם השליטים החדשים. הנאצים זכו להכרה בינלאומית ראשונה דווקא מן הוואתיקן — מעשה שהביא כמה מבני משפחת בל למחשבה על פרישה מן הכנסיה. מעבר לסיפור אישי זה מורגשת המתיחות ההולכת וגוברת בעיר הקאתולית הגדולה — קלן.

הזכרונות מעוררים שוב אותן שאלות, שנשאלו עד אין סוף: מדוע לא קמו מדוע לא התנגדו וכו'. אין המחבר מתחמק משאלות כאותות אלה ומשיב עליהן ביושר, בכל הנוגע בו ובמשפחתו. הם לא היו גיבורים, שיהרסו את נפשם במאבק ללא סיכוי נגד בוהאיזהונ, שכוף את האומה כולה. כדי לקיים את שארית הפרנסה, צריך היה לפחות אחד מבני המשפחה להצטרף לאירגון נאצי; הקרבן שנבחר היה אחיו של היינריך, אלואיס. המשפחה דאגה להיינריך: „מה ייצא מהילד הזה?" הוא עצמו כבר היה נחוש להיות סופר. בבוא העת גוייס לצבא. „הייתי מוג לב מכדי להסתכן בסרבנות גיוס... האפשרות להשתמט מן המלחמה לא משנה היכן — הזינה מעבר לגבולות השגתנו". לשאלתו של בן הדור הצעיר: „מדוע לא עזבו את גרמניה, התקשינו להסביר לו שהדבר היה פשוט מחוץ לטווח השגתנו".

פרק קצר זה של זכרונות אישיים הוא מעין קרן אור, המאירה קטע של האפילה, שירדה על העולם. ראויים זכרונות אלה לשמש מבוא לשאר יצירותיו של היינריך בל.

דפדוף ראשון

ספרים חדשים

מאת אבי טנא

סיפורת

הלפרין והאברכים

מלאכים באים/מאת יצחק בר־בר/הספריה/348 ע'.

ישראל של המאה העשרים ואחת בחזונו של בר־בר: מציאות עכורה, שלטון חסר־אונים, חוקי דת דרקוניים, אלימות משתוללת, אווירה קשה של ניכור והשרדות. על הרקע הסהרורי הזה מצטיירת דמותו של דוד הלפרין, איש מחשבים תל־אביבי, רווק שוחר תענוגות, חילוני וספקן לתיאבון, שלא „שם" על כלום ושומר על שלוותו — כל זמן שהדברים לא נוגעים לאהבתו הכוגרנית. רז — עד שערב אחד מתנפלים עליו שלושה אברכים. מכאן ואילך הוא יוצא למסע חיפוש תקם ואובדן עצמי, המשל בגב הספר, למסעו של רוזן קישוט. סוף דבר, או במעט סופו, ב„גלולי עצמי" נוסח „והעובדה שאתה צוחק, הלפרין, הרי אינה מעניקה כל שלווה. והעובדה שאתה מנצח, הלפרין, אינה מביאה עמה כבר כל שמחת ניצחון". לאחר דפדוף שני ושלישי ידובר מן הסתם בהיקשים המתבקשים וכן בצד הלשוני שיש בו כל מיני שילובים מאנגלית.

מקרא

התפתחות מכוח־עצמו

גיבור ואנטי־גיבור במקרא / מאת אפרים שפירא / אופיק — ספרית פועלים והקיבוץ המאוחד / 296 ע'.

תכלית הספר הזה, אומר לנו מחברו בהקדמה, היא „בהסברת המכנה המשותף שבין היצירה המקראית למיניה לבין האדם המודרני. המטרה המרכזית היא להראות שהיצירה המקראית מכוונת תמיד לאדם, ושהתכוונות זו דיה לעניין כל אדם באשר הוא. התכוונות זו היא שהולידה את גיבורי המקרא ועיצבה אותם בצורה המעוררת בנו עניין אנושי. המודעות האנושית הזאת שרויה ופועלת בכל היצירות המקראיות, מעל ומעבר למאפיינים המבדילים ביניהם, ועל כן מותר לדבר מכוחה בלשון כוללנית על מושגים כגון: 'הגות מקראית', 'רוח המקרא' ו'מסר מקראי'". בהתאם לכך נידונה ה„גיבורות" של ארבעה אישים — אברהם, יצחק, יעקב־יוסף. סיכומו של דבר, בין השאר: „האנושות היא סיבתה ותכליתה של הגיבורות גם יחד... אין התנ"ך מכיר באדם־עליון בחינת 'יצור סופרמני'... הגיבור המקראי אינו תוצר אלוהי אלא התפתחות מכוח־עצמו".

חסידות

נוסח עגנון

סיפורי הבעש"ט / מאת שמואל יוסף עגנון / שוקן / 228 ע'.

הכרך האחד־עשר מעזבונו של עגנון מחזיק את אוסף סיפורי הבעל שם טוב בשלושה שערים: „תולדות הבעש"ט, מעשיו והדרכיו"; „תלמידיו, בני חבורתו ומתנגדיו"; „נפלאות הבעש"ט". באחרית־דבר מספרים אמונה וחיים יהודה ירון, שהביאו „לבית הדפוס, לא רק על הבעש"ט עצמו אלא גם על גלגולי הספר הזה, שלידתו בתכנית משותפת לעגנון ולבובר, המשכו בשריפה בהמבורג שכילתה את כתב־היד של הספר הראשון וליטים בכתיבה על גבי ההגהות של „תמול שלשום" וסופו „השתדלנו לערוך את הספר לפי מה שאבינו התווה". ויזכר כאן מה שאמר נכד הבעש"ט: „שאכיך לקש בלא דיבור, כמשה רבינו עליו השלום. ואם היה לוקח אותו בדיבור היה ממלא בתורתו כל חללו של העולם והיה מבער את כל הקליפות והיה מביא את המשיח".

מסעות

שיחות רדיו

ליד מקומות שקטים / מאת יהודית הנדל / סימן קריאה — הקיבוץ המאוחד / 102 ע'.

חמש שיחות רדיו על מסע בן 12 יום בפולין שהיו לספר. „היו אנשים שאמרו: השתגעת, לנסוע לפולין, מה יש לנו לעשות בפולין, מה יש לחפש בפולין, בשום פנים ואופן לא הייתי נוסע לפולין... ומן הקצה השני היו אנשים שאמרו לי מתוך געגועים שלא ישוערו: הייתי נוסע בעיניים עצומות, אם הייתי יכול הייתי עף על כנפי נשרים, רק לראות את הבית, את הרחוב, איפה היו הורי, והסיפורים. והיו כאלה שלא אמרו דבר וקפצו שפתיים. אלה השותקים. המעניקים בפנים. והיום אני מבינה אותם, את השותקים, המחניקים בפנים. אי אפשר לפתוח שום דלתות, שום חלונות, שום דבר שבולין הלאה. ובכל זאת נסעה, והביאה לנו את „ערב ראשון בוארשה". ושלמתרתו אומר לה נהג המונית שבפולין יש „בכבסלה, במשרדים, בכל מקום, יהודים, יהודים, לידי"), את „פולין בלי יהודים", את „הערים אליהן לא נסעתי" ועיירות הילדות של אמה, של בעלה המנוח ושל אבות ישורה, את „ישו במקום וודקה", ואת „על שלושה חסידי אומות העולם" והלא הם „האנשים האמיתיים".

תלמוד

פועלים ואומנים — מלאכתם ומעמדם בספרות חז"ל / מאת מאיר איילי / מסדה / 257 ע'.

כרך בסידרה המהוררת של „יד לתלמוד" (שעורכה הראשי הוא פרופ' אפרים אורבך) שעיקר תכליתו „ללבן מתוך ההלכות והסקלארוזוריא שבסוגיות, וכן מתוך ספרות האגדה, את אופי מלאכתם של הפועלים והאומנים, את מעמדם החברתי ומצבם הכלכלי בתקופת התלמוד לדורותיה, ולתאר את בעוד־בותם האישיות של חכמינו במעשיהם ובמכלול בעיותיהם". בין שאר דברים מבאנו, בדפדוף ראשון, „בלל ההלכות שנאמרו בפועלים עוסקות ביהודים בלבד", „יש גם קבלנים שהם סרסוריים של גננים". „כבר בבקרא מוזהה העובד השכיר עם „עני ואביון". עוד שם על ההתייחסות הערכית אל העבודה והמלאכה, על כינויי עובדים בספרות חז"ל וביוצא בכל אלה. בין הדפים איורים להרב. מקורו של הספר בעבודת הדוקטור של מחברו, איש קיבוץ יפעת.

תרגום

הסופר וזולתו

הרמות בשמיה / מאת הנרי ג'יימס / תרגמה מאנגלית אורה פגל / כתר / 166 ע'.

שלוש נובלות מפרי עטו של הנרי ג'יימס כונסו כאן יחדיו כאות וכעדות לתחום שהירבה להעסיקו: היחס שבין הספרות והחיים או בין הסופר לקורא (וכן קורא מן השורה לבין קורא מיוחס, משמע מבקר ספרות). בסיפור האחד, ששמו כשם הספר, מופיע מבקר ספרות המתאמץ לשווא לגלות את סוד היצירה של נערצו והרי זה, כנאמר באחרית־הדבר של המתרגמת, מעין עניסה של המבקרים „לחיפוש עקר וחסר תוחלת אחרי הדמות החמקמקה, הדמות שלאמיתו של דבר הוא יודע שהם אדישים לה לחלוטין". „לקחו של רב האמן" הוא לקח שלומד סופר צעיר מן החיים — או מעמית קשיש? — בעת שיצירתו בסתאבת קבעה בגלל בעיות חומריות. ב„מחברו של בלטראפיו" יש קונפליקט בין סופר אנין לבין רעייתו שאינה סובלת אמנות לשמה. וגם זאת, „האמן הדגול בגיל־העמידה" — בן דמותו של הנרי ג'יימס — מוצג בכל הגבלות בתוך דעות נערצת ודחויה, וג'יימס בוחר תמיד לתארו אך ורק 'מבחוץ'".

קולנוע

מסוק בווטרלו

הסרטים בחיי / מאת פרנסואה טריפו / תרגם מצרפתית אביטל ענבר / מסדה / 303 ע'.

פרנסואה טריפו החל את דרכו הקולנועית כמבקר ונחשב בעיני עמיתיו הצרפתים כ„ילד הרע" של הבראנז'ה. לאחר שסולק מפסטיבל קאן בגלל ביקורתו החריפה על האירוע הזה, שב אליו כבמאי מצליח ולא חדל עוד מביקורת. אלא שגם מן הביקורת לא משך את ידו („הדגל המשחק הכפול הזה, כבמאי־מבקר, הוא שכפית כי היום את התעוזה לסקור את המצב קצת מגבוה, כבעין פאברייס, שהתמזל מזלו לצפות במסוק בשדה־הקרב של ווטרלו") וכתיבותיו הלכו ונצברו עד יום מותו ב־1984. בספר הזה נקבצו כמה עשרות מהן. כמעט כולן מתמקדות בבמאים ובסרטיהם (בכלל זה, למשל, „לוביטש היה נסיך" ו„רוברטו רוסוליני מבכר את החיים"), שתיים מוקדשות לשחקנים (המפרי בוגרט וג'יימס דין). הספר נכלל בספרייה לקולנוע של „מסדה", בעריכתו של איתן גרין.

מתח

אינדיאני בסיביר

אחרון לוחמי השבט / מאת לואיס לאמור / תרגם מאנגלית: שלמה גונן / מודן / 327 ע'.

ג'וזף מקטוהר, טייס אמריקאי ממוצא אינדיאני, נמלט מבית־כלא בסיביר ומתכונן לחצות את הארץ ברגליו, כדי להישאר בחיים בכפור הנורא, כדי להשיג מזון ולבוש, וכדי להימלט אל החופש, הוא חוזר להיות מה שכתוב בשם הספר — במראהו ובאורח חשיבתו הוא נהפך לאינדיאני. ומה שקורה לו במאבק נגד המנגנון הסובייטי האדיר ונגד בני סיביר, ציידים ואנשי מרחב, הפועלים בשירות המנגנון הזה, הלוא הוא על דפי הספר — שסופו לא יוסגר, כמובן.

מקבץ

כרך שלישי של „מול האויב הנאצי"

כרך שלישי של „מול האויב הנאצי", סיפורים אישיים ועדויות של לוחמים במלחמת העולם השניה, ראה אור בהוצאת ארגון חיילים ופרטיזנים נכי המלחמה בנאצים, בסיוע „יד ושם".

250 הסיפורים האישיים לוקטו ועובדו ע"י אברהם איינבבר. עורך הסדרה אל"מ (מיל') גרשון ריבלין כתב מבוא. כמסגרת לסיפורי הלוחמים מובאים סקירה כוללת של ד"ר שמואל ספקטור על לחימת היהודים במלחמת העולם השניה ונתוני־סיכום ולוח־אירועים של המלחמה מאת העורך הראשי.

כמיליון וחצי יהודים השתתפו במלחמה ובלחימה נגד הנאצים בשנים 1939־1954, בחזית ביחידות הפרטיזנים ובעורף.. סיפורי הלוחמים בכרך זה הם עדות חיה על חלקם של היהודים במלחמה מול הנסיונות של טשטוש והעלמה.

„בלהב המאבק"

ארגון אסירי ציון מברית־המועצות הוציא לאור ספר „בלהב המאבק" המגולל את מאבק אסירי־ציון שעלו לישראל למען שיחרור אסירי־ציון בבריה"מ ויותר ארצות המצוקה.

הספר פותח בצילומים על ההפגנה הראשונה של הארגון באוקטובר 1970 בת"א נגד משפטי לנינגרד וכולל זכרונות, מאמרים ושירים של אסירי ציון ועל „אסירי ציון" ותאריכון על תולדות המאבק למענם בארץ ובחו"ל. בשולי הספר תרגום חלקי לרוסית וצילומים רבים.

„ויניציות וינאיות"

בהוצאתה שלישית של ספרו של ד"ר ארמונד שכטר „ויניציות וינאיות" (באנגלית) ראתה אור באחרונה.

ד"ר שכטר, יליד וינה ומוותיקי שירות החוץ האמריקאי, מתאר בספרו את בירת אוסטריה בין שתי המלחמות, מימי פרנץ־יוזף ועד ל„אנשלוס". בין הנושאים היהודיים הרבים המטופלים בספר, סיפורו של ארגון הסטודנטים היהודים „קדימה", שנוסד שנה לפני פרסום „מדינת היהודים" של הרצל, פעילותו של המחבר בתנועה הציונית הרביזיוניסטית ופגישתו עם מנחם בגין בקראקוב ב־1934, ביקוריו של ז'בוטינסקי בוינה, וסיפורה של קבוצת הכדורגל „הכוח" וינה.

במארס 1938 נמלט המחבר מוינה לפאריס, שם נעצר מאוחר יותר ע"י הגרמנים, ברח ממחנה של שבויי מלחמה והגיע לקזבלנקה ומשם לארה"ב (בשנת 1941). במדי הצבא האמריקאי חזר שכטר לוינה באוגוסט 1945.

סיפורו של חלוץ

„חלוץ עולה לארץ ישראל" הוא סיפורו של ישראל פוקס (הוצאה לאור: „אלבים") מימי ילדותו בעיירה סישוביץ (פולין), שתחילתם בעבודתו לפרנסת המשפחה, חינוכו הציוני בבית דתי אדוק, עלייתו לארץ וחלקו בכיבוש העבודה העברית בנמל חיפה, בזכרון־יעקב; בייבוש ביצות ובעבודה בתעשייה הכבדה. מעגל חיים של מאבק ופעילות נמשכת ומרצת למען הכלל. חותמים את הספר שירים ורשימות.

مكان الأصل

לעבוד בחבר · להרגיש בבית

כתבניות מנוסות שפת אם אנגלית ידע בטלקס - רצוי נסיון במעבד תמלילים - למתאימות תנאים מעולים - לעבודה מיידית.

חבר חברה לשרותי כח אדם ת"א, בן יהודה 100. טל: 03-221214, 241780

להברה באיזור ת"א

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות מנוסה

להנה"ס ממוחשבת והתאמות, למשרה מלאה. לפנות לאיציק טל. 218934.

דרוש

פסיכולוג

רצוי בעל התמחות בתחום התעסוקתי או השקומי, לתפקיד של ריכוז יחידה איבחונית.

מקום העבודה רחובות.

קיימת אפשרות שהעבודה במקום תוכר כהתמחות לצורך קבלת תואר שני.

לפנות לטלפון 08-461133 או 08-465575.

דרושה

עובדת מעבדה M.Sc — B.Sc

עם נסיון בתרביות רקמה.

נא לפנות בכתב לת.ד. 5577 ירושלים, למחלקת כח אדם.

לחברה צעירה ומתפתחת דרושים

★ **תכנת** — רקע בהנדסה יתרון

★ איש מכירות – על בסיס אחוזים

★ **תופרת/מלתחנית**

לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 1089 הוד השרון, 45110.

סנפרוסט בע"מ SF

· מזון איכות מוקפא ·

למשרדנו ברמת־גן דרושים

★ **מנהל/ת חשבונות (סוג 3)**

בעל/ת נסיון בהנהח"ש של שלוש שנים לפחות

★ **פקיד/ת חשבונות (סוג 2־1 בהנהח"ש)**

המתאימים, תושבי הסביבה, יפנו בכתב־יד, בציון קורות חיים, לאגף כח אדם של סנפרוסט, ת.ד. 2223 אשדוד 77121

ראדא תעשיות אלקטרוניות בע"מ R.A.D.

לרגל הרחבת עסקינו בארה"ב

דרוש אדם מוכשר ובעל יוזמה.

הכישורים הדרושים:

מהנדס אלקטרוניקה מנוסה

רצוי בתחום הצבאי.

– ניסיון בניהול פרויקטים.
– כשר ביטוי בכתב ובע"פ בעברית ובאנגלית.
– יכולת שיווקית, כשר מסחרי וניהול מו"מ.

החוזה הוא לשנתיים לפחות

מקום המגורים – לוס אנגלס.

התפקיד כרוך בנסיעות בתוך ארה"ב

מועמדים מתאימים יעבירו קורות חיים בכתב־יד אל: "ראדא" תעשיות אלקטרוניות בע"מ, ועדת קבלה – מעלות ארה"ב. ת.ד. 2059 הרצליה 46120.

לתעשיה הצבאית בירושלים

דרושים/ות

משרה 1: **מהנדס אלקטרוניקה**

בעל נסיון מעשי של 5 שנות עבודה בתעשיה, עדיפות לבעלי התמחות בטלקומוניקציה – טלפוניה.

נדרשת יכולת לעבודה עצמאית בפיתוח והדרכת עובדי ייצור בביצוע פעולות הרכבה, ביקורת ומדידה.

משרה 2: **מהנדסים/הנדסאים**

בתחום המכונות, בעלי נסיון בשטח החימוש.

המועמדים המתאימים יעסקו בגמר פיתוח, העברה לייצור ונסויים במוצר בארץ ובחו"ל, בתחום של חימוש לכוחות יבשה.

יועדף מועמדים בעלי נסיון באמל"ח חי"ר.

שליטה טובה באנגלית הכרחית, שליטה בשפות זרות נוספות – יתרון.

למועמדים הגרים מחוץ למרחב ירושלים, ינתן סיוע זמני בדיור.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון קודם לת"ד 3635, ירושלים.

התעשיה הצבאית

OSEM

FOOD INDUSTRIES LTD.

requires for its head office in Petah Tikva

EXCELLENT ENGLISH TYPIST

★ Wide typing and telex operating experience — high standard required

★ Preference for candidates with English as mother tongue

Please apply to Yehuda Semader, Tel. 03-9265277.

דפי זהב

מדריכי טלפון מסווגים

דרושים/ות **נציגי/ות מכירות**

לסניפנו ב: ירושלים, חיפה, ת"א

- יכולת התבטאות שוטפת
- רצון להשקיע בתמורה נאותה
- גילאי 24־37
- הופעה נאה.
- בעלי רכב פרטי.

למתאימים:

קורס באומנות המכירה כהכשרה ע"י החברה משכורת + עמלות + בונוסים + הוצ' רכב

ראיונות יערכו ב: חיפה, ירושלים, תל־אביב

לקביעת ראיונות: נא לפנות טלפונית החל מיום א' לסיגל

03-7522215,6,7,8

הזדמנות ואתגר

את אוהבת את עולם המכירות ואינך אוהבת לדוץ מעסק לעסק?

את יודעת לשכנע באמצעות הטלפון ופחות במפגש פנים אל פנים!

אם את בעלת אינטליגנציה, כושר ביטוי, שנונה, חריפה, מתגברת היטב על התנגדות, בעלת קול נעים סבלנות ואתגר להצליח –

מקומך איתנו.

אנו מציעים לך עבודה קבועה ויציבה במשרה מלאה בחברת תקשורת ותיקה ומצליחה במקדמת מכירות בטלפון.

(אזור העבודה בתל־אביב, 5 ימים בשבוע 17:00 — 8:00)

לקביעת ראיון ופגישה יש לפנות לחברת שלף יועצים טל. 343511(03) כל יום בין השעות 15:00 — 8:00

– סודיות מובטחת –

בפיברוניקס אתה בחברה טובה

חברת פיברוניקס בע"מ, מהחברות המובילות בתעשיה עתירת הידע בישראל, מספקת פתרונות מתקדמים ויחודיים בתחום תקשורת הנתונים. מוצרי החברה בהצלחה בחו"ל מגוונים ומוכרים בכל רחבי העולם. בעולם מורכב ודינמי זה, יכולת השיווק של החברה מהווה מרכיב רב־חשיבות בהצלחתה.

החברה מחפשת:

מנהל/ת שיווק בינלאומי

(משרה 800)

- *אם יש לך נסיון וידע מקיפים בתחום מערכות תקשורת נתונים בעולם המיחשוב, אם הינך מכיר היטב את נושא רשתות תקשורת מקומיות (LAN).*
- *אם יש לך נסיון ורקע בעולם השיווק: אם עסקת בעיצוב ומימוש תוכניות עסקיות ותכנונים שיווקים. אם ניתחת את צרכי השוק מול מערכות ומוצרים קיימים או מתוכננים במפעל עתיר ידע.*

מקומך איתנו!

- *התפקיד הינו בכפיפות למנהל מחלקת שיווק בינלאומי.*
- *מקום העבודה בחיפה.*
- *התפקיד כרוך בנסיעות לחו"ל.*

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, נסיון מקצועי ובציון מס' המשרה ל"גיוס עובדים", פיברוניקס בע"מ, סוכנות דואר מת"ם, חיפה 31905. סודיות מובטחת.

פיברוניקס תקשורת סיבאופטית

אסם

תעשיות מזון בע"מ

למפעלנו בשדרות

דרוש/ה

מכונאי/ת אחזקה

★ בוגר/ת בי"ס מקצועי

★ בעל/ת נסיון בעבודה בתעשייה

נא לפנות בכתב למנהל כוח־אדם ת.ד. 111 שדרות 80150.

לחברה תעשייתית גדולה

דרושים/דרושות

מכונאי/ת אחזקה

★ בוגר/ת בי"ס מקצועי

★ בעל/ת נסיון באחזקת מכונות וציוד תעשייתי

מנהל/ת עבודה

★ יועדף בוגר/ת קורס מנהלי עבודה

★ בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בניהול צוות בתעשייה

העבודה במשמרות

מקום המגורים בשתי המשרות בגוש־דן.

נא לפנות בכתב, בציון קורות חיים, לת.ד. 2897 תל־אביב 61028 בציון המשרה המבוקשת.

לעבודת שטח לא שיגרתית בגבייה ואבטחה דרושים:

אנשי משטרה לשעבר יוצאי יחידות קרביות

עדיפות לבעלי אקדמיים פרטיים, גבה 1.78 ס"מ ומעלה. תנאים טובים למתאימים.

ראיונות קבלה ביום ראשון 9.00—16.00 "המאתר" – בית גיבור, חדר 232 תל־אביב

טלקום בע"מ סי.אן.איסי

דרוש/ה

נציג/ת מכירות

למערכות תקשורת

הכישורים: נסיון מוכח במכירות למוסדות – הכרחי.

תנאי העסקה: תמורה כספית הולמת להצלחה; עבודה עצמאית; הזדמנויות לקידום.

נא לפנות לחנה טל: 03-330881 החל מיום א'.

קופת חולים מכבי

דרושים

למרפאת השיניים החדשה העומדת להיפתח בירושלים, רחוב שלומציון המלכה 1

★ **רופאי שיניים** כלליים/מומחים למשרות מלאות וחלקיות.

★ **סייעות, לרופאי שיניים.**

★ **שיננית.**

בדבר פרטים נא לפנות לאיר בטלפונים: 03-286988, 03-286706

סודיות מובטחת

קבוץ עין השופט מחפש

מורה למוזיקה

לתשמ"ח

טלפון 04-895492 — עדנה

04-895125 — בתית.

לג'וינט ישראל

דרושים/ות

לאיוש מספר משרות

מזכירות בכירות אנגלית־עברית

שליטה מלאה באנגלית ובעברית – דיבור, כתיבה והדפסה (רצוי במעבד תמלילים). נסיון בעבודות מזכירות בכירות. יחסי אנוש טובים. יועדפו בעלי נסיון בעבודות כח אדם, עריכה ומשרד ממוחשב.

נא לפנות בכתב לת"ד 93489 ירושלים–91034 עד ליום 20.8.87. פניות טלפוניות לא תענינה.

– סודיות מובטחת –

לחברה בענף התחבורה במרכז הארץ

דרוש

אחראי מוסך

★ בעל רשיון לניהול מוסך רכב, טרקטורים ומלגזות.

★ נסיון מוכח של מספר שנים בניהול מוסך.

★ כושר ארגון ויכולת להפעיל אנשים.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, תעודות ונסיון קודם לת.ד. 58 נתב"ג.

למפעל למוצרי מזון קפואים

דרוש/ה

מנהל/ת – רכז/ת מכירות

הכישורים הדרושים:

כושר שכנוע וניהול מו"מ, חריצות ושאפתנות, הופעה נאה ורשיון נהיגה.

נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 3815 קרית־אריה פ"ת. עבור: משרות.

לגן החיות התנ"כי בירושלים

דרוש/ה

מורה/מדריך/ה

למשרה מלאה למחלקת החינוך שבגן.

כישורים: נדרש רקע ביולוגי ונסיון בהוראה.

לפרטים וראיון נא לפנות לגן החיות טלפון: 02-811334, 02-823658.

לחברה כללית לייבוא ושיווק בתחומי ציוד היקפי ומוצרי חשמל דרושים

מנהלי / מוכני מכירות עצמאים

בכל הארץ.

● למחשבים וציוד היקפי ● למוצרי חשמל ביתיים ולרכב.

שכר גבוה על בסיס אחוזים ממכירות.

רק מעונינים, בעלי רכב ונסיון מוכח מתבקשים להתקשר לקראון אלקטרוניקה בע"מ, טל. 03-267151

עיריית רמת־גן

תואר המשרה: מנהל מחלקת התחבורה והמוסך

מסלול קידום לפי הכישורים

תאור התפקיד

1. אחריות לניהול מערך התחבורה של העירייה.
2. אחריות לניהול תקין של המוסך, מקצועית ואדמיניסטרטיבית.
3. הפעלת המערכות המקצועיות בצורה היעילה ביותר
4. אישור עבודות חוץ לפי הצורך והתאום לנהלים.
5. מגע עם גורמי חוץ בנושאים הנוגעים להפעלתו התקינה של המוסך.

דרישות המשרה

1. השכלה תכונית בתחום העיסוק מכונאות רכב.
2. בעל הסמכה למנהל מקצועי כמתום לפי פיקוח על מוסכים ומפעלים לכלי רכב או אסמכתא מקבילה.
3. נסיון של 5 שנים בתחום העיסוק.
4. כושר הבעה בכתב ובעל פה.
5. כושר ונסיון ניהול צוות עובדים.
6. כושר וניהול מו"מ עם גורמי חוץ/פנים.
7. ידיעת השפה העברית על בוריה והשפה האנגלית ברמה מכירה לקריאת חומר טכני.

על המעונינים להגיש את מועמדותם למנגנון העירייה עד לתאריך 14.8.87.

אהרן עמית, ראש העיר

סטודיו מאש

דרושה ביצועיסטית. עם שנת נסיון לפחות טל. 452104

לפנות ליהודית בסטודיו

לחברה ארצית האיזור המרכז

דרושים

טכנאי שירות

★ למכונות כביסה

★ מייבשי כביסה

★ מדיחי כלים.

רצוי ידע בקירור

בעלי מקצוע עם נסיון קודם יפנו בין השעות 8.00 — 16.00 לטלפון 052-448112

לפרסום צרפתי דרוש/ה

תקציבאי/ת

בוגר מנהל עסקים או כלכלה

רצוי עם ניסיון בפרסום

טל: מיום 14 03-259184/5/6 בערב 052-912274

סודיות מובטחת

לקיבוץ לוטם

דרושה בדחיפות לקליטה/ בשכירות (לשנה)

אחות מוסמכת

רצוי רווקה. אפשרי גם בעלת משפחה עם ילדים עד גיל 13.

לפרטים נא לפנות אל: עינב, מזכיר קבוץ לוטם ד.נ. כרמיאל 20129

טל. 06-786669, 06-786647/8

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה

דרוש/ה:

מתכנת/ת למחשב I.B.M. - 38

★ שפות תכנות: R.P.G.-3

★ בעל/ת נסיון במערכות פיננסיות ותעשייתיות.

בדבר פרטים נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 767, חיפה

אם מישהו מכין [illegible]

ברוכש מודעות מצוין, טלפן אלינו עכשיו! את היתר נגמור בארבע עיניים ..... יואל 03-622704

דרושים

מסגרים

לעבודה מסודרת

* קריאת תכניות - יתרון

לפנות ל"מעליות ישראל־פם"

רח' הקישון 12, איזור התעשייה, בני־ברק

ליד הקניון ברמת־גן.

להברת תרופות גדולה

דרוש

מנהל תעמולה

הכישורים:

נסיון מוכח בניהול תעמולה בהיקף ארצי והכרת המערכות. יחסי אנוש מעולים. יכולת להפקד באופן עצמאי, עד לרמת דווח. יצירתיות.

השכלה:

אקדמית, פרה־רפואית או בשווק.

סודיות מובטחת ונדרשת!

רק מועמדים מתאימים ייענו.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 13208 ת"א, מיקוד 61132

עבור "מנהל תעמולה"

לעבודה בקניה דרושים

מכונאי ציוד כבד וציוד בנין

בשעות הערב בלבד 065-80364

לסניף "תנובה" פתח־תקוה

דרושים:

מפיצים

לחלב ותוצרת חלב

הכישורים הדרושים:

★ רשיון נהיגה למשאית

★ ידע בשיווק מוצרי מזון

★ כושר גופני טוב

★ ידיעה טובה בחשבון

תינתן עדיפות למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת מוצרי מזון.

התחלת העבודה משעה 03.00 בבוקר.

מועמדים מתאימים, תושבי פתח־תקוה וסביבתה הקרובה, מתבקשים לפנות אישית למחלקת המנגנון סניף "תנובה" פתח־תקוה, רח' חיה פיינשטיין פ"ת (לפני הפרשוק פ"ת) למר צבי דגמי.

נא להתקשר טלפונית לתיאום פגישה בטלפון 03-906591.

– סודיות מובטחת –

מפעלי ביר

אמריקאים ישראליים בע"מ

דרוש/ה

פקיד/ת יבוא

דרישות התפקיד:

בקיאות ונסיון במסירת הזמנות לספקי חו"ל,

שימוע מטענים, סיווג מכס, שחרור סחורות,

טיפול בבנקים וביטוח ימי.

שליטה מעולה באנגלית – חיונית.

רק מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל – ייענו

כפר הנוער

"ניר העמק"

[illegible]

עפולה לאיכות הבר. 06-594510 2185 06-594385/6

דרושים לשנה"ל תשמ"ח לביה"ס

1. **לבורנטית לפיסיקה וכימיה**
משרה חלקית
2. **עוזרת למנהל חשבונות**
ידע על מחשב, ניהול קופה, ניהול יומן וכרטסת.
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות בית הספר.
3. **מדריך חינוכי**
מגורים במקום חובה

עציון שרותי הובלה מטולבים (1979) בע"מ

דרושים

לעבודה על קו אילת:

נהגים לסמיטריילר

★ עם נסיון של 5 שנים על רכב כבד

★ מגיל 24 ומעלה.

על המועמדים לקבוע ראיון עם קצין הבטיחות של החברה מר משה דורון החל מיום שני 10.8.87 טלפון 055-34449.

ועד הורים מעון "רוחמה"

דרוש

מורה לספורט

בעל תעודת מציל מוסמך לעבודה עם חניכים מפגרים בכפר־סבא

לפנות לבת־שבע

טלפון בעבודה 052-452220

טלפון בבית 052-910037

לחברה המפתחת ומייצרת מכשור רפואי אלקטרוני מתקדם

דרושים

1. **ראש פרוייקט**
– מהנדס RF ומקרוגל
– יכולת נהול עצמאי של פרוייקט
– נסיון בפתוח מקורות תדר והספק בתדירויות עד 1000 MHZ
– נסיון בפתוח אנטנות ומתאמי אנטנות
2. **אחראי תעוד ותקינה**
– השכלה אקדמאית
– שליטה מלאה באנגלית
– נסיון של 3 שנים לפחות בכתיבה טכנית ובהכנת תיקי יצור למכשירים אלקטרוניים.

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 3960, קרית אריה, פתח־תקוה.

לקבוצת מפעלי עלית

למפעל הקפה בלוד

דרושים:

1. חשמלאי תעשיה מוסמך
דרישות התפקיד:
– 3 שנות נסיון.
– נסיון באלקטרוניקה תעשייתית ובקרים מתוכנתים.

2. מסגר מכני
דרישות התפקיד:
– נסיון של 3 שנים לפחות בתעשיה.
– בוגר בי"ס מקצועי.

לשני התפקידים תינתן עדיפות לבעלי נסיון בתעשיית המזון.

המעוניינים יפנו לקפה־קו, טל. 08-230229 לאלון וייס.

טוב לי עם עלית

לפילת
אגף מיון והשמה

לעמותה ציבורית
דרושה

עוזרת מנכ"ל

שתישא באחריות כוללת בטיפוח אגודת ידידי העמותה ברחבי העולם, גיוס תורמים ומכירת פרוייקטים ציבוריים.
המועמדת המתאימה תהיה רחבת אופקים בעלת רגישות בינאישית גבוהה, יכולת תאום וארגון מעולים, ידע באנגלית ברמת שפת־אם.
שפה נוספת יתרון.
מקום העבודה בתל־אביב; שעות העבודה ארוכות ובלתי שגרתיות.

נא לפנות בפירוט קורות חיים לפילת בע"מ, דרך פתח־תקוה 114, תל־אביב מיקוד 67012
נא לציין על המעטפה מס' משרה 5020
סודיות תישמר בקפידה

MEDICAL SHAPE CENTER

מרכז לבריאות הגוף
לסניפנו בירושלים דרושים

1. אחות / פזיותרפיסטית — לניהול המרכז
2. אשת מכירות — לקבלת קהל
3. בוגרת חינוך גופני - לניהול מח' התעמלות
4. תרפיסטית — BEAUTY THERAPIST
5. קוסמטיקאית — COSMETIC THERAPIST

- עדיפות לדוברי שפות נוספות
- אפשרות למשמרת יום או משמרת ערב
- תנאים מצויינים למתאימים

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ומס. טלפון
עבור כח אדם ת.ד. 4450 ירושלים 91043

חסם
חסם תעשיות בע"מ

למפעלינו בחולון
דרושים

★ **מחסנאים**
למחסן כללי, בוגרי קורס מפ"טים עד גיל 35.

★ **מלגזן**
בעל נסיון בהפעלת מלגזות במשך 3 שנים.

למתאימים אנו מציעים
5 ימי עבודה בשבוע,
ארוחות במפעל ותנאים הולמים.

מועמדים המתאימים לדרישות מתבקשים להתקשר החל מיום א' למוני בטלפון: 03-803170.

לקהלמטכים"
מפעלי מדיה ואריזה
קרית אריה, פ"ת
דרוש
אומן
(מייסטרו)
למכונות צבעי כבושים
לטלפון 03-656572

דרוש
שותף – משקיע
למסעדה/אוכל מהיר
באיזור המרכז
03-354663, 03-5365565

למוסד ממלכתי
דרושים/ות

דוברי רוסית

כשורים נדרשים:
★ כושר הבעה מלא בעברית בכתב ובע"פ.
★ השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לאקדמאים/ות).
★ מעורים/ות היטב בחיי הארץ ולאחר שרות צבאי מלא.

המתאימים/ות ישולבו בעבודה קבועה ובמשרה מלאה.

מעוניינים/ות העונים/ות לדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 39888 ת"א מיקוד 61398, עבור דוברי רוסית, ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון להתקשרות.

פונים/ות מתאימים/ות ייענו.

מחצ
החברה המובילה בשיווק
מיכון, חומרים, ציוד
לתחזוקה ונקיון
מקבוצת "השמירה" בע"מ

דרושים:

א. נציג/ת מכירות
★ נסיון מוכח במכירות למפעלים או רשתות שווק ★ השכלה טכנית או נסיון מוכח בעבודה עם מוצרים מכניים/טכניים, יתרון. ★ בעל רשיון, נהיגה ★ עצמאי ובעל יוזמה ★מעל גיל 25

ב. מחסנאי/ת
★ נסיון מוכח בעבודה במחסנים עם סוגי מוצרים רבים ומגוונים ★ יתרון לבעלי תפקיד מ.פ.ט בצה"ל

מקום העבודה - תל־אביב ● אפשרויות קידום

נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 3101 תל־אביב 61030
בציון התפקיד המבוקש ומירב הפרטים על הנסיון בעבר וכן תולדות חיים ופרטים אישיים.
סודיות מובטחת.

מצא מקומך אצלנו ● קבוצת "השמירה" בע"מ

לבית מלון מהמובילים באילת
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
(משרה 1955)

לניהול מחלקת המשק - בכפיפות לחשב
- סוג 3 בהנה"ח - לפחות
- בעל יכולת ניהולית
- ידע בסיסי באנגלית

המועמד יידרש לגור באילת. תנאים טובים ועזרה בדיור יינתנו לאדם המתאים.
מועמדים יפנו לטלפון
03-227142 מיום א'.

הלל
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

לחברת עיט בקרית שמונה
דרוש
מנהל ייצור למתפרה
בעל נסיון מוכח. רצוי טכנאי/הנדסאי ייצור. מגורים במקום או בסביבה הקרובה חובה
לפנות בכתב יד לת.ד. 35737 תל־אביב

דרוש בדחיפות
סוכן
להלבשה ספורטיבית לכל הגילים
מהפירמות המוכרות בארץ.
עדיפות לבעלי רכב
(03)447756
מאיר

לחברה גדולה למעליות
דרוש
פקיד ראשי
לעבודה בתל־אביב
רוני, אמיר מל.
03-292014

לסופרמרקט קרן בראשון לציון
דרושות
★ **קופאיות**
★ **עובדות מעדניה**

לפנות להיפר קרן
אזור תעשיה ישן ראשל"צ
טל. 9661022, 941191, 9644185 למנהל.
היפר קרן – רשת המזון שלי.

מלון דניאל THE DANIEL

למחלקת אחזקה
טכנאי מערכות בכיר
★ נסיון מוכח של 3 שנים לפחות במערכות מים, ביוב, הסקה ומיזוג אויר מרכזי

מסגר רתך
★ ידע ונסיון מוכח של 3 שנים בריתוך כללי וצנרת מים

צבעי בנין סוג א'
לפנות אישית למח' כוח אדם במלון דניאל חוף הרצליה בימים א–ה בין השעות 10.00–13.00

תכונות
מחשבים ותקשורת (1986) בע"מ

מקבוצת מפעלי תכן **לחברתנו דרושים**
אנשי מכירות
★ נסיון במכירות של מיקרו מחשבים, מסופים ומדפסות.
★ הבנה בתוכנה ותקשורת
★ רשיון נהיגה

טכנאי/ת שרות
★ ידע ונסיון בתחזוקת IBM PC ומדפסות
★ יוצא/ת צבא
★ רשיון נהיגה
★ אנגלית בסיסית
העונים לדרישות הנ"ל יפנו טלפונית 03-7510914 למאירה
החל מיום א' 08:30 – 14:00

גמנסיה סוקולוב לאור
בפיקוח משרד החינוך והתרבות
דרושה
פקידה
ידע בהדפסה עברית – הכרחי
טל' 03-839863, 03-822766

לקבלן בניה ופתוח
דרושים:
אינסטלטורים
מעולים
בעלי נסיון עשיר
עדיפות לתושבי רחובות והסביבה
מועמדים מתאימים
יפנו לטל' 08-413481
מ- 17.00 – 12.00

לחברה העוסקת בפרוייקטים מסחריים בגוש־דן
דרוש
נציג מכירות
☆ בוגר 12 שנות לימוד
☆ שרות צבאי מלא
☆ נסיון במכירות (רצוי)
☆ רכב חובה
תנאים טובים למתאימים
03-5740264

לריאלטים
מורדים אומנתיים לגברים ילדים
דרושות: **מוכרים**
עצמאיים/שכירים
עם נסיון בענף.
לפנות 03-834467, 812845
בבית 052-576227

משרד לתיכנון
קונסטרוקציה בראשל"צ
דרוש
מהנדס בנין
+ נסיון
03-999632

דרוש
מנהל חשבונות
בעבודת מחשב
טלפון 03-820286

סוכן מנוסה
לשיווק תמרוקים
בעל המלצות.
רכב צמוד למתאים
03-7515594

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

המחלקה הטכנית
- **כרסמים קונבנציונליים** - על מכונות: **אלג'מיל, גידינג לואיס, ג'ילברט** - נסיון מוכח למפעל בטחוני ברמה"ש.
- **מסגרים מכניים** - להרכבת מכונות בחולון ידע בקריאת שרטוט
- **מפעילי CNC** - למפעל באזור פ"ת נסיון של שנה לפחות.
- **חווטים ללוחות חשמל** - ידע בקריאת שרטוט חשמלי חובה - לעבודה בחולון.
- **מסגרים לציוד אלקטרוני** - לעבודה בפ"ת - 5 ימים בשבוע.
- **עובדים למפעל טכסטיל** - להדפסות בד בב"ב - אפשרי ללא נסיון קודם.
- **מלגזן/נהג רשיון ג'** - למפעל באזור ת"א.
- **עובד ייצור למשמרת ערב/לילה** - עבודה פיסית

חבר
חברה לשרותי כח אדם
ת"א בן יהודה 100,
טל. 03-221214, 227109
ירושלים, טל: 02-234265
חיפה, טל: 04-663966
שעות קבלה: 08.00-18.30

לחברה פיננסית בתל־אביב
דרוש/ה
עורך־דין
בעל/ת נסיון בהליכי הוצל"פ לעבודה כשכיר/ה + אחזוים במשרה מלאה.
לפרטים: 03-622435/6

לחברה קבלנית לעבודות איטום
דרושים/ות
מזכירה
לניהול משרד החברה.
ידיעה והדפסה בשפה האנגלית – יתרון
ראשי־צוותים
לניהול קבוצות עבודה.
רשיון נהיגה חובה. אפשרי גם כעבודה זמנית לחיילים משוחררים וליוצאי קיבוץ.
תינתן הכשרה במקום למתאימים
לפנות טלפונית: 03/706321, 03/703795
סודיות מובטחת

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

המחלקה המשרדית
- **כתבניות למעבד תמלילים IBM תוכנה WORDMILL** + נסיון קודם לעבודה מיידית בשכר גבוה.
- **כתבניות "לניר" מנוסות** + ידע בהדפסת מאזנים שכר גבוה ואפשרות לשעות גמישות. מיידית
- **כתבנית מנוסה למעבד תמלילים WANG** - נסיון קודם חובה - לעבודה מיידית בתנאים מצויינים.
- **כתבנית שפת אם אנגלית** + טלקס וכוסוף לעבודה מיידית שכר גבוה.
- **כתבניות עברית/אנגלית מנוסות** לעבודות מיידיות + תנאים טובים.
- **כתבנית שפת אם גרמנית** + ידע באנגלית. נסיון קודם. לעבודה מיידית.
- **מנהלי חשבונות מנוסים סוג 2-3** לעבודות זמניות/ממושכות.

חבר
חברה לשרותי כח אדם
ת"א, בן יהודה 100,
טל: 03-221214, 241780
ירושלים, טל: 02-234265
חיפה, טל: 04-663966
שעות קבלה: 08.00-18.30

בענף מכשירי כתיבה
דרושים
סוכני מכירות
רצוי רכב + נסיון.
מחסנאים
שליח
עם הסעה לאחר צבא
מלפון: 03-828178
03-836865

לבסיס מעליות
בירושלים דרושים
רס"רים
ח"יל האוויר
במקצוע מח"ם
או חמ"ם לתפקיד
טכנאי מעליות
להתקשר
052-448212

לעתון הנפוץ ביותר בארץ לפרוייקט יחודי
דרושים
רכז אזור
לתפקיד מעניין ורב אתגר לפיתוח האיזור.
נסיון בגיוס ובהפעלת אנשי מכירה בתחום הפרסום הכרחי. רצוי בעל רכב. מגורים בגוש דן. אפשרות לשכר גבוה מאד למתאים.
אשת מכירות
- לגוש דן
- לירושלים

דינמית, בעלת הופעה ייצוגית לתפקיד מעניין במכירת פרסומים לבעלי עסקים. רצוי ניסיון קודם, הכנסה גבוהה למתאימה, העבודה מיידית.
התקשר/י מיום א' לטל. 663898, 03-654804

U-MAN

עבור אחת מלקוחותינו,
חברה מסחרית וותיקה בגושדן,
דרוש/ה

מנה"ח ראשי/ת
בעל/ת סוג 3 ונסיון של 5 שנים לפחות בעבודה עם מערכת ממוחשבת בחברה מסחרית.
התפקיד אחראי מאד ועצמאי, וכולל טיפול בכל מערך הנה"ח של החברה.
סדר, דייקנות ויכולת עבודה בלחץ – הכרחיים.
לפנות לתמי – 03/295694. משרה 941.
סודיות תשמר בקפידה.

רוקר אינטרנשיונל בע"מ
מפעל עתיר ידע בירושלים
דרושים

למחלקת הרכש
פקידה
★ הדפסה בעברית ובאנגלית
★ ידיעת השפה האנגלית
★ נסיון בעבודה דומה – יתרון

למחלקת הנדסת מכונות
הנדסאי מכונות
★ נסיון בציוד אלקטרוני צבאי
★ ידיעת אנגלית

למחלקת ייצור
מרכיב/ה
להרכבות מכניות עדינות
★ 12 שנות לימוד
★ נסיון כמכשירן בחיל־האויר או בחיל־הים

5 ימי עבודה בשבוע
למשרה מלאה בלבד
בא להתקשר 02-820905,822222

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

המחלקה הטכנית
- **פחח + רתך רכב** מנוסה למפעל בחולון.
- **מחסנאי טכני** - נסיון מעל 5 שנים לניהול מחסן נווחרשו.
- **מכונאי אחזקה מנוסים** - לעבודה במפעלים תעשייתים ביבנה, חולון ועתניה (לור - ומשמרות).
- **עובדות לביקורת טיב** - למפעל באזור יבנה, הסעות מאזור אשדוד, רחובות בת־ים.
- **עובדים מקצועיים בענף האלומיניום** - לעבודה מיידית בפ"ת.
- **מלחימות/מחווטות מנוסות** - לפרוייקט ממושך למפעל בטחוני בו מהנ"ש - פ"ת לאחר שרות צבאי - עדיפות ליוצאות ח"א.
- **רתכי Co2/מסגרים** - מנוסים לעבודה ממושכת בפ"ת, יהוד - ידע בקריאת שרטוט חובה.

חבר
חברה לשרותי כח אדם
ת"א בן יהודה 100.
טל: 03-221214, 227109
ירושלים, טל: 02-234265
חיפה, טל: 04-663966
שעות קבלה: 08.00-18.30

לביה"ס בית־השיטה
דרושים
מורים
לשנה"ל תשמ"ח
★ **אנגלית** ★ **חינוך מיוחד**
★ **מתימטיקה** – חצי משרה
★ **היסטוריה** – חצי משרה
עדיפות לתושבי עפולה והסביבה
פרטים: 06-536516/7 בשעות העבודה

מרכז רפואי ספיר | קופת חולים | בית חולים מאיר

דרושות
אחיות מוסמכות
ליחידה לטיפול נמרץ פגים
הנפתחת בחודש ספטמבר 1987
תועדפנה אחיות מוסמכות בעלות נסיון בתחום או בעלות השתלמות.
נא לפנות בשעות העבודה, למשרד האחות הראשית 052-911026

מדרשת שדה בוקר

לביה"ס התיכון לחינוך סביבתי במדרשת שדה בוקר

דרושים לשנה"ל תשמ"ח
מורים למקצועות:
מתמטיקה, פיסיקה
מדריכים לפנימיות ביה"ס

למתאימים יוצע דיור בקרית שדה בוקר.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב ובצרוף קורות חיים ופירוט הנסיון בהוראה ובחינוך אל מנהל ביה"ס התיכון לחינוך סביבתי, מדרשת שדה בוקר, מיקוד 84993
מלפון: 057-86081

מרכז רפואי ספיר | קופת חולים | קופת־חולים הכללית מחוז השרון

דרושות **אחיות מוסמכות**
לבריאות הציבור

נא לפנות, בשעות העבודה, למנהל שרותי הסיעוד 052-454131

מלון דניאל THE DANIEL

למלון דניאל דרושים
★ סגן מנהל מזון ומשקאות
★ סו־שף ★ סגן שף קונדיטור
★ מנהל מסעדה
★ צ'יף סטיוארט
★ אחראי משמרת בקבלה
★ פקידי/ות קבלה
בעלי תעודות ונסיון מוכח במלון חמישה כוכבים מינימום שנתיים בתפקיד דומה.
★ מסג'יסטים/יות
★ פיזיותרפיסטים/יות
בעלי תעודות ונסיון במוסדות ידועים
לכל המועמדים – שפות עברית ואנגלית – חובה. צרפתית – יתרון.
נא לפנות למח' כח אדם בימים א'–ה' בין השעות 10:00–13:00 ולהצטייד בתעודות, המלצות ותמונה.
תנאים טובים למתאימים ואפשרויות קידום.

THE DANS
★ ★ ★ ★ ★
חברת מלונות דן בע"מ

לחברת מלונות דן בע"מ
דרושה/ה
פקידה/כתבנית
ידע באנגלית – רצוי
שעות עבודה מ־08:00 – 16:30.
שלית
מתאימים/ות יפנו למלון דן ממרכזת ת"א רח' קויפמן 10 ת"א קומה 5 חדר 506 – לרונית.

NCR

י.א. מיטוויך ובניו בע"מ
לאגף המכני בתל־אביב
דרושה
פקידת יבוא/יצוא מנוסה
הכישורים הדרושים:
★ שליטה בשפה האנגלית, רצוי שפת אם, כולל הדפסה.
★ ידע בשפה העברית.
★ ידע בטיפול במידע ממוחשב, כולל הפעלת מסוף וטיפול בקלט/פלט.
★ נסיון מוכח בתחומים הנ"ל, בצרוף המלצות.
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ל־NCR – י.א. מיטוויך ובניו בע"מ, ת.ד. 11027 ת"א, 63163, מס. משרה 45־8

הקדם את המחר עם מחשב NCR

---

unitours ISRAEL LTD. יוניתורס ישראל בע"מ

דרוש/ה
מנהל/ת מכירות אירופה
לארצות דוברות ספרדית וצרפתית
הבסיס בארץ – נסיעות רבות לחו"ל
רק לבעלי נסיון בתיירות
לקביעת ראיון נא להתקשר 246261 קו פנימי 37

לכפר הנוער של ויצו בנהלל
דרוש:
★ מורה לאנגלית
מועמדים יפנו למזכירות ביה"ס
טלפון 6־5־06-566004

מכון דוד
לחברת שיווק מחשבי P.C
תוכנות וציוד פריפריאלי
דרוש
איש/ת מכירות
כישורים נדרשים: רקע טכני
(רצוי במחשבי P.C) כושר מכירה ושכנוע
(רצוי ניסיון במכירות) מוטיבציה גבוהה ושאיפה להשגיות, כושר התמדה ונכונות למאמץ
תנאים טובים למתאימים/ה
לפנות מכון דוד יהודה הלוי 108 ת"א
טלפונים: 295445, 290510

מדרשת שדה בוקר

למוסדות החינוך במדרשת שדה בוקר
ביה"ס יסודי ובי"ס תיכון
דרושה
מורה לאנגלית
מועמדים יפנו למנהלת ביה"ס יסודי
בטלפון: 057-86085, 057-86960
מגורים במקום.

מועצה אזורית דרום השרון
דרושים
לביה"ס העל־יסודי שש שנתי
ע"ש עמי אסף בבית ברל

1. מורה למתמטיקה לבגרות
כולל 5 יחידות לימוד
2. מורה לכלכלה ומדעי החברה (חצי משרה)
3. מורה לביולוגיה
לקבלת פרטים נוספים נא להתקשר
לטלפון 03-772079 052-445251

مكبر من الأصل

קריירה שרותי כח אדם

דרושים/ות
מחלקה טכנית
★ **הנדסאי מכונות** לתחזוקת מערכות יצור בתחום המיקרואלקטרוניקה ומעגלים משולבים. נסיון קודם הכרחי.
★ **כרסמים אוניברסליים** (קונבנציונלי) נסיון של 3 שנים לפחות. פרופיל צבאי גבוה. 5 ימים.
★ **רתכים** ארגון, חשמל CO_2, נסיון של 3 שנים לפחות. פרופיל צבאי גבוה. 5 ימים.
★ **מכונאי אחזקה** בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי.
★ **מלגזנים** מנוסים בעלי רשיון נהיגה.
★ **מלחימות** מנוסות להלחמת מעגלים מודפסים. עבודה ליוצאות חיל אויר, חיל הים, מודיעין.
★ **נגרים תעשייתיים/רהיטים.** 5 ימים. אפשרות למשמרת II.

מחלקה משרדית
★ **חשבי שכר** מנהח"ש סוג ב. שנתיים נסיון כחשב שכר אחרי שרות צבאי.
★ **מנהח"ש** סוג 2-3 מנוסים.
★ **מרכזניות** למשרה מלאה. 5 ימים בשבוע.
★ **קלדניות** בגרות חובה, ידע באנגלית.
★ **תמלילנית** מנוסה עברית/אנגלית, ידע באי-בי-אם — יתרון.
★ **מזכירות** עברית/אנגלית מנוסות, תנאים טובים.
★ **פקידה** נסיון בריכוז הנהלת חשבונות ועבודה פקידותית כללית. נסיון בחברת ביטוח.

תל־אביב דיזנגוף 155 טל. 03-240291/2
נתניה שמואל הנציב 17 טל. 053-338901

הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

RS שרותי כח אדם — השרות המומלץ 1987

למחלקה המשרדית בתל־אביב
דרושים
מעבדות תמלילים
עברית ו/או אנגלית
עם נסיון על: וורד מיל, וורד סטאר, לניר, וונג, א.ב. נועם, גליף; אירייוורד.
לעבודות לתקופות קצרות וממושכות בשעות בוקר ואחה"צ
תנאים טובים למועמדים המתאימים

או.אר.אס
כיכר אתרים 134 תל־אביב
טל: 03-202460

לחב' תעשייתית באיזור ת"א
דרושה
אחראית למחלקת יבוא/יצוא
בעלת ידע ונסיון.
ידיעת השפה האנגלית – הכרחית.
נא להתקשר טלפונית 03-5562077,
בשעות העבודה.

לקראת פתיחת בית אבות בקרית מנחם – ירושלים
דרושים:
★ **אחות ראשית**
בעלת נסיון
★ **אחיות מוסמכות ומעשיות**
★ **כוחות עזר** תינתן עדיפות למועמדות בעלות נסיון בעבודה עם קשישים. העבודה גם במשמרות מגוונות.
★ **עובדת סוציאלית**
בעלת נסיון בעבודה עם קשישים.
★ **טבח/ית**
– עם נסיון והמלצות.
★ **עובדות נקיון**
– אפשרות העסקה גם במשרה חלקית.
תנאים טובים למועמדות המתאימות
המועמדות מתבקשות לפנות טלפונית 02–416470
לקביעת ראיון או בכתב לת.ד. 275 ירושלים בפירוט קורות חיים ונסיון קודם.

המרכז לקידום וייעוץ מקצועי בע"מ
השמת כ"א בדרג בכיר ואקדמאים
דרושים:
עבור חברה לתובלה בינלאומית בעלי תפקידים כדלקמן:

1. מתאם חשבונות
– למטענים ימיים
כישורים נדרשים:
א. נסיון רלוונטי בנושא הנ"ל
ב. שליטה בשפה אנגלית
ג. כושר עבודה בצוות ויחסי אנוש
ד. השכלה בתחום הנ"ל

2. מנהל מחלקה אוירית
כישורים נדרשים:
א. נסיון 3 שנים בהובלות מטענים אויריים
ב. שליטה בשפות: אנגלית רצוי גם גרמנית
ג. כושר ניהול מו"מ עם סוכנים בחו"ל
ד. נסיון שווקי – למטעני אויר
— סודיות מובטחת —
לקביעת ראיון נא להתקשר: שד' בן־גוריון 96 תל־אביב, טלפונים: 03-237106; 03-241184

YAMAHA — רשת כלי זמר
בקניון איילון
דרוש
מוכר/ת
נגן/ת פסנתר או אורגן
שעות העבודה 16.00–21.00 כולל מוצ"ש
לפנות: 03-288007

לחברה בעלת רשת החנויות מהגדולות בארץ
דרושה
מתאמת אופנה
לשוק המקומי
אם את:
★ דינמית ובעלת יוזמה
★ ידע מוכח בתחום האופנה והמכירות של השוק המקומי
★ יחסי אנוש מעולים
נא כתבי אלינו לת.ד. 4529 ת"א מיקוד 61044 עבור מתאמת אופנה
סודיות מובטחת

למלון יוקרתי בת"א
דרוש/ה
מנהל/ת קבלה
לפנות בכתב בציון נסיון קודם לת.ד. 2551 רמת־השרון 47218

דרוש
הנדסאי בנין
לחברה בנייה למבנה גדול
באזור נס־ציונה
רצוי אזור מגורים רחובות, ראשון־לציון, או נס־ציונה.
להתקשר החל מיום א' למשה
טל: 08-248349

דרוש/ה
מנהח"ש/ת
בעל/ת נסיון בתפקיד
אחראי ספקים
ומשכורות במחשב.
5 ימים בשבוע
טלפון 03-814904

דרוש
מנהל כספים לחברה בע"מ
בעל נסיון וידע רב בניהול חשבונות ויחסים כלכליים
לעבודה בבאר־שבע
פניות בכתב יד לת.ד. 752 באר־שבע מיקוד 84105

א.א. המלונאי בע"מ
החברה לשרותי כח אדם בתיירות

לבתי מלון ברחבי הארץ:
★ מנהל אחזקה – למלון 5 כוכבים בתל־אביב
★ מנהל מזון ומשקאות – למלון 5 כוכבים
★ מנהל שיווק – בעל נסיון במלונאות
★ מנהל קבלה – ירושלים + אשקלון + ים המלח
★ מנהל אחזקה – ים המלח
★ מנהל/ת משק – ים המלח
★ מלצר ראשי – הרצליה + תל אביב + ים המלח
★ שף – למלון 4 כוכבים בתל אביב + ים המלח
★ שף קונדיטור – תל אביב + ים המלח
★ סו שף – טבריה + תל אביב + ירושלים
★ טבחים – תל אביב + אילת + ירושלים
★ ציף סטיוארט – ים המלח + תל אביב
★ מנהל מסעדה – תל אביב + ירושלים
★ מזכירה עברית אנגלית – ים המלח + ירושלים
★ חשמלאי מוסמך – הרצליה
★ מכונאי קירור ומיזוג אויר – תל אביב
★ קצב – למשרה חלקית בהרצליה
★ מלצרים/יות מקצועיים/יות – תל אביב + אילת + ים המלח
לתאום פגישה בירושלים ובתל אביב:
טלפון בסניף תל אביב: 03-237457

בוא נדבר "מלונאית"

לחברה ותיקה בענף האופנה
דרוש
איש מכירות
בעל יוזמה ומעוף לתפקיד מעניין ורב אתגרים.
עדיפות לבעל נסיון קודם במכירות בענף
גיל בין 25–35
תנאים מעולים, סודיות מובטחת
03-661554

"עמית" שרותי תקשורת
לתפקיד בעל אתגר וענין דרוש:
מנהל שווק ומכירות
צעיר ודינמי • בעל רכב פרטי • יכולת עמידה במו"מ עם מספר רב של לקוחות פוטנציאליים
לפנות לראיון טל. 03-5448626

אגודת הכורמים הקואופרטיבית ליקבים
ראשון־לציון וזכרון־יעקב
דרושים:
עובדים זמניים
לעבודת ייצור בעונת הבציר
★ סטודנטים בחופשה, בוגרי י"ב לפני גיוס לצה"ל, משוחררי צבא, תלמידי ישיבות מעל גיל 18.
★ אפשרות לסידורי לינה לעובדים בזכרון־יעקב.
נא לפנות, החל מיום א', לאגף כח אדם
טלפון: 03–942021.

לחברת בטוח בתל־אביב
למחלקת גביה
דרוש/ה
פקיד/ה
רצוי נסיון
בהנהלת חשבונות ובגביה
טלפון: 03-200438

להיפרשוק תנובה
דרושים
מנהלי אולם
★ בעלי נסיון בניהול צוות עובדים
★ רשיון נהיגה
מגורים ברחובות וראשל"צ
המעוניינים יפנו בכתב יד לת.ד. 2 רחובות בציון קורות חיים ונסיון קודם בעבודה.
רק מועמדים מתאימים ייענו.

חוק הזדמנות שווה בעבודה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים [illegible]. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לחברת מזון למוצרים בלעדיים
דרוש
איש שיווק
בעל נסיון רב בשיווק, לעבודה קבועה.
טלפון: 03-802838

למשרד הנדסת בנין
שרטט/ת קונסטרוקציות
נסיון שנתיים לפחות
052-450083, 03-7513697

אשת יחסי ציבור
אם את מקצועית ביחסי ציבור, מכירה את אמצעי התקשורת ויודעת את העבודה אנא צלצלי לשימעון 03-203248

לחברה מסחרית
דרוש/ה
מנהח"ש סוג 3
4 שנות נסיון
03-5790114

לקומפיוטשר
דרוש
איש תוכנה
★ הכרת IBM PC
★ נסיון בתכנות זמן אמיתי
★ הכרת 6502
★ נסיון במעגלים משובצי מיקרו מחשב
טל. 03-750940

למפעל דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות/חשב
לטלפן 03–335128

לחברת שמירה ואבטחה ידועה בנת"א
דרוש
מנהל בעל נסיון
עם אפשרות השקעה/נוספת
052–84929 לעמי

דרוש
מנהל חנויות
בענף הביגוד
הכישורים הדרושים:
★ נסיון של 3 שנים לפחות בניהול רשת חנויות.
★ כושר ניהול משא ומתן.
★ מקום מגורים: דרומה מת"א.
המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים מלאים לת.ד. 2047 רחובות מיקוד 76120.
סודיות מוחלטת מובטחת

מוסמכים ב: פסיכולוגיה, עבודה סוציאלית, חינוך
בעלי נסיון בהנחיית קבוצות לפרוייקט מעניין, (אפשרי כמשרה נוספת)
לקביעת ראיון טל: 03-654587
03-5103145

דרוש/ה
מעצב/ת פנים
בעל נסיון ושליטה בכל תחומי המקצוע
טלפון 03-655282 658456

דרוש:
מכונאי הנדסאי מכונות
יוצא צבא להכנת קטלוגים
טל' 052-78626
לאחר 6 אי

למוסד ממלכתי בחיפה
דרושים:
עובדי מחקר
כישורים נדרשים:
★ גילאי 23–32, לאחר שירות צבאי מלא.
★ השכלה תיכונית מלאה – תינתן עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית.
★ כושר ביטוי טוב בכתב ובע"פ.
★ נכונות לעבודה קשה ומאומצת גם מעבר לשעות העבודה הרגילות.
המעונינים העומדים בדרישות לעיל, יפנו בכתב יד לת.ד. 2133 חיפה (מיקוד 31020) ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת"ז וטלפון.
פונים מתאימים ייענו.

למפעל התעשייתי מתפתח באזור המרכז
דרוש
מנהל מפעל לייצור רהיטי עץ
כפיפות למנהל אגף ייצור,
המפעל מונה כ־40 איש
★ הנדסאי מכונות או תעשיה וניהול
★ 5–6 שנות נסיון לפחות בניהול צוות עובדים בתעשיה ו/או נסיון פיקודי ביחידות שדה.
★ בעל כושר טכני מעולה, נמרץ, יוזם, סמכותי, כושר ארגון וניהול.
תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 7095 ת"א 61070 למס' 10.
סודיות מובטחת

לקבוצת מוצרי נייר ירושלים/כור
דרוש
מנהל אגף תפעול והנדסה
★ מהנדס מכונות, מינימום 5 שנים
★ בעל נסיון בענף הדפוס–
עדיפות לבעלי נסיון בתחום הנייר הרציף
נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 33263 תל־אביב עבור משרה מס' 40
—סודיות מובטחת—

למפעל באיזור המרכז דרוש
קבלן לעבודות ניקיון תעשייתי
הצעה מפורטת, כולל נסיון קודם, המלצות ומחיר נדרש לשעת עבודה, יש לשלוח אל ת.ד. 4104, תל־אביב 61040, עבור "קבלן לעבודות ניקיון תעשייתי".
סודיות מובטחת.

למלון המלכים ירושלים
דרושים
1. **פקיד/ה להנה"ח**
עם נסיון וידע באנגלית
2. **סיטילדז'ר**
לביקורת חשבונות עם נסיון במלונאות וידע באנגלית
3. **מבקר פנים**
4. **איש בטחון ואחזקה ללילה**
5. **צ'קר לחדר אוכל**
על המועמדים בעלי ידע באנגלית לפנות בכתב יד בלבד לת.ד. 7581, ירושלים.

למשרד גדול של רואי חשבון
דרוש/ה
עובד/ת להגהות
★ ידיעת עברית על בוריה הכרחית
★ ידיעת אנגלית טובה.
★ 5 ימי עבודה
בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 452 ת"א 61003 עבור "מגיה"

למוסד פיננסי גדול בת"א
דרושה
מזכירה
הכישורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית ומעלה
★ ידיעה טובה בשפה האנגלית
★ שליטה בהדפסה בעברית
★ נסיון קודם של שנתיים לפחות
★ העבודה במשרה מלאה.
המעוניינות תפנינה בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 23136 ת"א, 61230, עבור "מס' 330"

למשרד נסיעות ותיירות ותיק
דרוש/ה
מומחה/ית
בעל/ת ותק ונסיון מוכח בענף
למתאימים/ה תנאים טובים במיוחד.
לקביעת ראיון לטלפן 03–660815
סודיות מובטחת!!

לחברת מזון בתל־אביב
דרוש
מהנדס מכונות
לתפקיד מנהל טכני
הכישורים:
★ יכולת ארגונית
★ ידע והבנה טכנית
★ כושר ניהול צוות
לפנות בכתב לת.ד. 20127
עבור "מנהל טכני"

דרוש/ה תכניתן/ית
לתפקיד מעניין
★ נסיון לפחות 4 שנים במחשבי I.B.M. (לא P.C)
נסיון ב־PL/1 – יתרון
לכתוב ת.ד. 28182 ת"א 61291 ל"תכניתן"

לא.מ.ן מחשבים
דרוש
מפעיל I.B.M־36
שעות העבודה
15.00–22.00
דרך השלום 7 ת"א
03-258358

למשק רכב בכר בפתח־תקוה
מכונאי
לשיפוץ והתקנת מיכללים יחודיים
03-482318
03-7512141

למושב נבטים דרוש
מזכיר–גזבר
נסיון במערכת המושבים
לפחות 5 שנים וידע בכלכלה
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים
מושב נבטים דאר נע נגב מיקוד: 85540
אפרים יצחק משק 10.

למשרד מהנדסים בת"א
דרוש
מהנדס
לתכנון קונסטרוקציה בטון ופלדה
• נסיון 3 שנים לפחות
לטלפן בשעות העבודה
03–229651, 225144

אופנה עילית
עודד גרא
דרושים
★ **תופרת סלונית**
אחראית על מדידות ללקוחות
– ידע בתדמנות
– נסיון בתפירה עילית
נא להתקשר – 03–204727

★ **תופרות סלוניות**
★ **תופרות לעבודות יד**
נא להתקשר – 03–202991

למפעל תעשיות בראשל"צ
דרושים
עובדים
לשיפוץ מכני
לציוד של מכבסות תעשייתיות
נא להתקשר טלפון 03–9610567

לבנין משרדים גדול בת"א
דרושים
1. למחלקת מעליות
– טכנאי מעליות
– ח.מ.מ. יוצא ח"א
בעל רשיון חשמלאי מוסמך
2. למחלקת מזוג אויר
★ **טכנאי מערכות מרכזיות**
★ **מכונאי למשמרת**
נא לטלפן 03-650993 לשם קביעת ראיון
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית בתל־אביב
דרושה
מזכירה
לניהול משרד
למשרה מלאה, 6 ימים
נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 6418 תל־אביב – 61063

למפעל טקסטיל בפתח־תקוה
דרוש/ה
מבקר/ת איכות תפירה
לביקורת מדגמית
על מחלקת בקורת ומנר.
תנאים הולמים לכישורים
לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 53124 תל־אביב

למפעלינו באזור התעשיה באר־טוביה דרוש
מנהל חשבונות בכיר
★ נסיון של לפחות 3–4 שנים בתעשיה
★ סוג ד' בהנה"ח.
התנאים יקבעו בהתאם לכישורי המועמד
נא לפנות טלפונית 055-84450
055-84449 לברוג.

למתנ"ס ביתר־גן דרושים:
★ מציל מוסמך לבריכת שחיה
★ מורה + מדריך בוגר מישרה למדריכים וחוגי תרבות
★ מורים למרכז לימודים מבוגרים
★ מדריכים לחוגי אמנות/מדריכי ספורט
לטלפנים 03-984360 03-985483

לקולינט בע"מ
דרוש/ה להיקף של בחוצי משרה
באזור הצפון (חיפה, נצרת, מגדל העמק)
מבקר/ת איכות מנוסה
למעגלים מודפסים
נדרש נסיון בעבודות לפי מפרטים צבאיים:
MIL – P – 55110, MIL – STD – 275
נא לפנות לקולינט בע"מ ת.ד. 29284 תל־אביב
טלפון 03-650602, בערב 03-996310 ליוסי

לבית תוכנה
דרושים
מתכנתים מנוסים למערכות מסחריות
נסיון חובה
★ תנאים מיוחדים ואופציה לרכישת מניות למתאימים.
נא לכתוב קורות חיים ונסיון לת.ד. 36839 ת"א ולציין עבור המכרז

לאי.די.טק בע"מ
דרושים:
מהנדסי פיתוח
בעלי נסיון
1) מיקרו מחשבים
2) תיכנון מעגלים ספרתיים.
3) ידע בתחום האנלוגי.
לפנות בכתב: לאי.די.טק בע"מ רח' פרופ' שור 2 חולון.

למפעל טכסטיל באור־יהודה
דרושים:
★ **חשמלאי** בוגר בי"ס מקצועי לאחר שרות צבאי.
★ **מכונאי תעשיה** אחרי צבא
★ **מסגר תעשיה** אחרי צבא
לפנות לדוד 03–712971

לחברה פרטית בהיקף ארצי
דרושים
עובדים בכירים
לאיתור וגביית חובות ברשויות מקומיות.
התפקיד מתאים לעובדים שעסקו בהוצאה לפועל,
שוטרים לשעבר ובעלי נסיון בחקירות.
מקום מגורים: גוש דן – ראשל"צ.
תנאים טובים למתאימים
נא לפנות לטל: 03/268157
הראיונות יתקיימו ב־9–10.8.87
משעה 16.00.

למשק שלמים בע"מ
דרושים:
עובדי יצור
★ קולטים בשרונות צעירים (אחרי שרות צבאי)
בציור והפיקה שימושית.
★ רקע טכני הכרחי.
★ המתאימים יקבלו הכשרה במקום.

מסגר
★ מקצועי בעל נסיון רב בעבודה עם צוות.
★ בעל יכולת עצמאית.
★ קורא תוכניות (מפרטים טכניים)
תנאים טובים למתאימים
מועמדים העונים לדרישות הנ"ל יפנו החל מיום א' לדליה
03–9230477–8–9

לחברת נורקייט בע"מ
דרושים
מאיזור לוד והסביבה
★ **טבחים**
★ **שוטפי כלים**
★ **מחסנאי**
נא לפנות לשלמה טלפון 08-486246

למסעדת מומו
בדיזנגוף סנטר תל־אביב
דרוש/ים
שף (דרגה 5)
נסיון במטבח קר וחם + המלצות.
תנאים טובים למתאימים
טבחים ועוזרי טבחים
טל. 03-290402

לחברת אחזקה בחיפה
דרוש
טכנאי מיזוג אויר בכיר
למועמד המתאים תנאים טובים
נא לפנות טלפונית 04-673747
סודיות מובטחת

R.Status

איוש והשמה לבכירים

1) **תוכניתן** +3 נסיון על פ.ק.ס בקובול, רצוי נסיון על .P.C, הכרות טובה של הטופס – גוש דן.
2) **מתכנת** +3 נסיון על פ.ק.ס בקובול, נסיון על .P.C, רצוי ... ת"א.
3) **מתכנת** +3 נסיון על U-25 בקובול – ת"א
4) **מנהל טכני למפעל** מהנדס מכונות בכיר נסיון מוכח בניהול טכני, אחזקה, קשר עם ספקים וקבלנים, יכולת ניהול של צוות תנאי העסקה: מגורים בקבוץ, המועמד יקבל עזרה במגורים. נסיון קודם במפעל דומה הכרחי.
5) **מנהל מחלקת הנדסת ייצור** מהנדס ...
6) **סגן מנהל מחלקת כ"א** ...
7) **טכנולוג C.N.C.** מהנדס מכונות (+5) נסיון בניהול פרוייקט, הכנת לפרוס-ייצור, ...
8) **רוקחים** לניהול בתי מרקחת – לאזור חיפה והסביבה.
9) **טכנולוג מזון** מהנדס מזון עם נסיון – מגורים חיפה (הסביבה).
10) **אחראי למחלקת הזמנות** תואר ראשון ...
11) **איש מכירות** אקדמאי, רקע בחשמל ...
12) **מנהל מכירות** ...

לפנות לאסתר: 03-202460 או, אר, סטאטוס, כיכר אתרים 13, לחביא תולדות חיים (2 העתקים).

מקבוצת RS

או. אר. סטטוס / ככר אתרים 130 / תל־אביב 63573
טל. 03-202460, 288281
פקסימיליה: 03-202698

המחלקה הראשונה לקריירה בכירה

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ
אזור התעשיה הדרומי, עכו ת.ד. 2357
דרושים

מכשירן

* בוגר ביה"ס טכני/מקצועי במכשור ובקרה תעשייתית
* עדיפות לנסיון בתעשיה הכימית

חשמלאי/טכנאי חשמל

* רשיון חשמלאי מוסמך חובה
* בעל נסיון קודם של 4 שנים רצוי בתעשיה.

המעוניינים יפנו טלפונית אל שוש באחזקה 04-812231 בין 8.00-14.00 או בכתב למחלקת אחזקה

למוזיאון ישראל, ירושלים
דרושים:

אחראי משמרת ואבטחים ליחידת הבטחון

העבודה כוללת משמרות על בסיס שעות ותנאים לסטודנטים.

הכישורים הדרושים: קצינים בצה"ל משוחררים יוצאי יחידות שדה. השכלה תיכונית מלאה. כושר בריאות תקין.

המעוניינים בעלי כישורים מתאימים יפנו ליחידת הבטחון במוזיאון ישראל, ... 14.00-09.00

חברה ציבורית
בתחום הבניה והשיכון
מחפשת

הנדסאי / טכנאי / מנהל עבודה מוסמך - בענף הבניה

* מיקום על עבודות שיפוץ ובניה ...
* נסיון בניהול ...
* רישום ...
* בעל רכב

דרוש מועמד לפי הכישורים.

המועמדים יפנו בכתב ... ת.ד. 8313, יפו.

למשרד נסיעות
דרוש/ה

עובד/ת עם רקע תעופתי

...

לפנות למלון מרדיין ת"א
03-428161

למלון גלי זוהר ים המלח
דרושים

עובדים:

מנהל מחלקת מזון ומשקאות

נסיון של כמה שנים לפחות לבתי מלון 4 כוכבים ומעלה

פקיד קבלה

נסיון בעבודה זהה, אפשרות למגורים במקום. תנאי שכר הולמים

אמקור

לאמקור בע"מ
דרושים:

1. **מהנדס בכיר**
עצמאי ומנוסה בניהול פרוייקטים בתכנון וייצור מזגני אויר ביתיים.

2. **מנהלי מחלקות ייצור – טכנאי ייצור.**
נסיון בניהול עבודה

3. **מנהלי עבודה**
בוגרי בתי ספר מקצועיים במגמות טכניות, נסיון בניהול עבודה במפעל
מתקת של 3 שנים

4. **לבורנטית למעבדה כימית תעשייתית.**

5. **טכנאי ייצור**
... עבודה בנושאי הנדסת ייצור
נא לפנות בכתב עד לת.ד. 2850 ת"א מיקוד 61027
או טלפונית: 03-627575
סודיות מובטחת

פקטון
מעדני בשר כשר
לחנות חדשה בהרצליה
ברחוב סוקולוב 10
דרושים

עובדים/ות למשרה מלאה לאחר שירות צבאי

* מוכרים/ות
* קופאים/יות
* עובדי מעדניה

לפרטים נא לפנות למר ... ביום א' בין השעות 16.00-18.00
טלפון 03-218212

דרוש/ה

מורה

להוראת טבע וחשבון
בבית הספר ... בקיבוץ דפנה

חיפה כימיקלים

לחברה הגדולה בעולם לייצור חנקן אשלגן
דרוש/ה

אגרונום

דרישות התפקיד:

* בעל תואר מוכר באגרונומיה
* נסיון מסחרי בפיתוח שווקים של לפחות 5 שנים
* שפת אם צרפתית
* נכונות לעבודה ושהות ממושכת בצרפת מתבקשים

לפנות רק מועמדים העונים על הקריטריונים הנ"ל

נא לפנות בכתב עד ... קורות חיים ... ת.ד. 1809 חיפה ולציין "אגרונום לצרפת"

לחברת סחר בינלאומית
דרוש

חשב/מנהל כספים

לחברה באפריקה המערבית

הכישורים הדרושים:

* נסיון פיננסי מסחרי מוכח בחברה בינלאומית בחמש השנים האחרונות.
* ידע בדוקומנטציה של יבוא/יצוא ברמה בנקאית
* נסיון בניהול כספים, בנקאות ודוקומנטציה
* תואר בראית חשבון – יתרון
* נסיון אפריקאי קודם – יתרון

ביום ד' נא לפנות לטלפון: 03-5524512 בין השעות 16.00-22.00 וביום שבת בין השעות 20.00-22.00

כמו כן, ניתן לפנות בכתב לת.ד. 6533 תל אביב מיקוד 61064 בצרוף קורות חיים.

סודיות מובטחת.
מועמדים לא מתאימים – לא יענו.

מקורות
חברת מים בע"מ
דרוש

כלכלן מתחיל

ליחידת כלכלה ותקציבים

...

להברה פרטית
דרושה

מזכירה/כתבנית

עברית אנגלית
למשרה מלאה

...

ALREC INFORMATION & DIRECTORY SYSTEMS LTD.

אנו עוסקים בפיתוח ויצוא תוכנה לשוק הבינלאומי
לחברתנו דרושים:

* **ראשי צוותים פיתוח תוכנה**
* **מפעיל מחשב לעבודה בחו"ל**
נסיון ב-VAX/VMS
* **תוכניתנים**
VAX/VMS

...

משאבי אנוש

למתנ"ס אוריהודה
דרושים **רכזי שלוחות**

...

U-MAN

עבור אחת מלקוחותינו
חברת פרסום מצליחה
בגוש דן

דרוש/ה **חשב/ת**

בעל/ת נסיון לתפקיד אחראי מאוד ועצמאי, הכולל ניהול המערך הפיננסי של החברה וקשר עם לקוחות וספקים. סדר, דייקנות, יכולת אנליטית וכושר שיפוט מעולים – הכרחיים.

נסיון בעבודה במשרד פרסום – יתרון.
אתגר רב ותנאים טובים מובטחים.
למתאימ/ה

לפנות לרונית 03-297741 משרה 843
סודיות תשמר בקפידה

לחברת מחשבים צעירה
בהרצליה
דרושה

פקידה

לשעות אחה"צ. (14.00-19.00)

* דרוש ידע ונסיון על מעבד תמלילים (וורדסטאר)
* יועדפו תושבות הרצליה והסביבה

טלפון 052-846778/846787 להרצליה

ש. שבח שרותים בע"מ
דרושים
באזור תל־אביב

1. עובדות נקיון
2. מאבטחים עד גיל 35 (רצוי עם נשק אישי)
3. שומרים עד גיל 60

לטלפן 03-232284-5-6
השעות 13.00-19.00 לאמנון

RS שרותי כח אדם
השרות המוביל 1987

אנחנו גדלים!
למחלקה המשרדית בתל־אביב
דרושה:

מראינת

* נסיון בשיבוץ וראיון כח אדם
* שליטה טובה בשפה האנגלית
* תרבותית, דינמית, בעלת הופעה נאה
* שעות עבודה 8.00-17.00

תנאים טובים למועמדים המתאימים

או. אר. אש,
כיכר אתרים 13 תל־אביב
טל. 03-202460

רשת עמל

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

בית מרכז הרשת, תל־אביב, רח' קהילת קיוב 25, ת.ד. 1003 מיקוד 61009
טלפון 497444

דרוש מנהל/ת

לביה"ס לחניכים "עמל" אשדוד
ת.ד. 152, אשדוד
טל. 055-23510, 055-33810

תאור תפקידי המנהל

1. ייזום, תכנון, ביצוע ופיקוח על כל הפעולות החינוכיות והמנהליות של המוסד.
2. אחריות לכח האדם וניהולו.
3. אחריות למבנה המוסד, לציוד המקצועי והמשק ולתקינות תחזוקתם.
4. אחריות לביצוע תקציב בהתאם לחוקים ולנהלים.

דרישות המשרה

1. השכלה גבוהה ומושלמת ברמה .B.A או .M.A או .M.S.C רצוי .B.S.C.
2. רשיון הוראה קבוע.
3. נסיון של 5 שנים לפחות בהוראה ובניהול ביה"ס על־יסודי.
4. כושר הדרכה פדגוגית.
5. כושר ניהול צוות עובדים וקיום יחסי עובדים תקינים.
6. נסיון בפעולות חברתית.
7. כושר לקיום מגעים בכתב ובע"פ עם גורמים ממשלתיים, מוניצפלים ומוסדיים אחרים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בהקדם בצרוף קורות חיים ותעודות, למנהל המחלקה הפדגוגית, מרכז רשת "עמל", רחוב קהילת קייוב, 25 ת"א מיקוד 61240.

"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים בתי־ספר לחניכים ובתי־ספר תעשייתיים, נתיבים טכנולוגיים בהחיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרושים יזמים חברתיים
לתפקיד

מנהלים

למתנס"ים
ב: מעלה אדומים
יבנה
עכו-העתיקה

דרישות התפקיד:

* השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) לבוגרי תוכנית שורש תינתן עדיפות • נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב • יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך משלים • נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות • מגורים במקום תנאי הכרחי.

יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת ג'ינות ירושלים 91034.

על המניות, בציון המקום המבוקש, להגיע עד ל-21.8.87.
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

כלל מוצרי בטון בע"מ
עם הרחבת תחומי הפעילות של חברתנו דרושים:

1) **מהנדס קונסטרוקציות**
עם נסיון בתכנון אלמנטים טרומים דרוכים.
2) **טכנולוג**
הנדסאי/טכנאי/טכלים
3) **מנהל עבודה**
לעבודות חוץ
4) **חשב כמויות**
5) **תמחירן**
6) **מחסנאי**
7) **נהג סמיטריילר**
8) **תיקונציקים**

מועמדים בעלי נסיון בענף הבניה, יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 285 פרדס־חנה מיקוד 37101

ל"גרין מחשבים"
"יצרני פיננסית פלוס"
התוכנה העסקית המהירה בעיר

דרושים:

נציגויות אזוריות בירושלים ובאר־שבע

* **משווקי מחשבים אישיים.**
הבנה ונסיון בתוכנות עסקיות ל-IBM PC ותואמים.
* **מתכנת/ת**
נסיון שנה בפיתוח תוכנות עסקיות על מחשבי IBM PC ותואמים.

לפנות לטל: 823271, 03-822520

למוסד ציבורי בטבריה
דרוש

רופא

לעבודה בחצי משרה

דרישות התפקיד:
בעל רשיון ישראלי.
לאחר שרות צבאי.

המעוניינים יפנו בכתב, לת.ד. 7093 ת"א עבור מספר 547 מיקוד 61086

עבור חברה המנהלת פרוייקטים בחו"ל
דרושים

א. וטרינרים
נסיון בבקר.

ב. מזריעים

ג. מנהלי עדר בקר
לבשר וחלב

המעוניינים ישלחו קורות חיים כולל נסיון קודם, + כתובת וטלפון להתקשרות, לת.ד. 33622 מיקוד 31339 חיפה עבור ב.ל. רק פונים מתאימים ייענו

למפעל בטון מובא
באזור חולון
דרוש

סדרן עבודה

בטלפון 03-7519047

צרפתי שטיחים ושירותי אדריכלים
לחנות המכר באשדוד דרושים

* **מנהל חנות**
בעל ניסיון במכירות וניהול מגע עם לקוחות וצוות עובדים
* **(מזכירה מוכרת)**
* **מרכיבים לתיקרות אקוסטיות ושטיחים,**
עם נסיון

לפנות למשה יום א' בשעה 11.30 בבוקר טל: 055-25121

אלטר צבי ובניו בע"מ
דרוש

מהנדס ביצוע

לעבודות עפר פתוח וכבישים
בעל ותק וניסיון רב בתפקיד
עצמאי אחראי ונימרץ
תנאים טובים למתאים

בדבר פרטים נא לפנות
03-5400663/4

למוסד ציבורי באזור ת"א
דרושים:

רופאים לעבודה זמנית

בשעות הבוקר או הצהריים
לאחר שרות צבאי.

המעוניינים יתקשרו לטלפון: 205066, 205068

למפעל בפתח־תקוה
דרושה

מנהלת חשבונות

* סוג 3
* 3 שנות נסיון
* השכלה תיכונית מלאה
* משרה מלאה
* נסיון בהתאמות ספקים ובנקים
* עד גיל 35

03-907907 לבקש את אנה

דרושים

מורים להוראה

בגוש דן

1) חנה"ח – בוקר ואחה"צ
2) מזכירות – לשעות אחה"צ

טל': 03-228545

דרוש/ה פקיד/ה נסיעות

ליום שלם
למשרד הנסיעות אוריינט – ללויד ר"ג
טל: 03-719612 03-738132

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה,
תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור כמעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק

בית אופנה דינמי בגדילה

מחפש מנהלים:

★ **מנהל ייצור**
★ **מנהל שיווק**

על המועמדים לענות לנתונים הבאים:

– אנרגטי, ומסוגל להניע מערכת
– השכלה גבוהה בניהול, ייצור או שיווק
– נסיון של 5 שנים בטקסטיל

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים, השכלה ונסיון מקצועי לת.ד. 6166 ת"א מיקוד: 61061

טמפו

לטמפו תעשיות בירה־חולון
דרוש

מנהל מחלקת פלסטיקה

– הנדסאי או טכנאי פלסטיק/מכונות
– בעל ניסיון של 5 שנים לפחות ביצור
– בענף הפלסטיקה וניהול צוות עובדים,
– תושב גוש דן

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים וניסיון למנהל כח־אדם
טמפו תעשיות בירה רח' המלאכה 9 חולון 58850

סודיות מובטחת

לצה"ל דרוש:

קצין - קצינה

בדרגת סרן או רס"ן לגיוס לקבע.

הכישורים הנדרשים:
א. אקדמאית – רצוי בתחום הכלכלה והסטטיסטיקה.
ב. רצוי בעל/בעלת ידע וניסיון בתחום ניהול, תכנון, ובקרת תקציב.
ג. מקום השירות – ת"א.

לקביעת ראיון יש לפנות לדרורה בטלפון: 03-692319 או 03-694541

דקסמור בע"מ דרוש

איש מכירות מנוסה לציוד ביוטכנולוגי/מדעי

בעל תואר במקצועות מדעי החיים
תחילת העבודה: אוקטובר 87

לפנות בכתב לדקסמור בע"מ ת.ד. 13141 ת"א מיקוד 61131

הכנסה גבוהה ותפקיד מעניין לאיש/אשת מכירות,

אינטלגנטי/ת ומתמיד/ה.
רקע בפרסום/שיווק – יתרון
טלפונים: 03-7617950 03-7617963

בחיפה
דרושים

1. **סטודנטים, נערים, חולים**
להפצת עיתון בתיבות דואר
2. **אחראי הפצה + רכב**
שכר הולם למתאימים

להתקשר מיום א' בשעות 8.00-13.00 לאורל – טל' – 03-730432

هكذا عن الأصل

חברת שיווק ארצית בתחום המזון מחפשת אותך
דיילת מכירות
להדגמות ברשתות שיווק באזור מגוריך
אם את בעלת הופעה נאה וכושר התבטאות
נא לפנות לטל' 03-5519974
תנאים מתאימים מובטחים

דרוש/ה
עובד קהילתי
לעבודה בשקום מושבים באזור עדולם
הדרישות: השכלה אקדמאית בעבודה סוציאלית, קהילתית. התעסקה במשרה חלקית או מלאה לפי חוזה מיוחד.
המעוניינים העונים לדרישות ובעלי רכב יפנו בכתב יד אלו: ת.ד. 37212 ת"א 61372

אבגול בע"מ
תעשיות בד לא ארוג
למפעלנו הממוקם בברקן
דרוש:
חשמלאי תעשייה בכיר

דרוש מנהל עבודה
רצוי מוסמך עם 10 שנות נסיון והמלצות
לבנית מרכז ספורט בדר"א
06-591214 בערב

למפעל תעשייתי מתפתח באזור המרכז
דרושים
מנהח"ש ראשי
העבודה בכפיפות לחשב
* מנהל חשבונות מדופלם
* נסיון של כ-5 שנים במפעל תעשייתי בתפקיד דומה.

מנהל חשבונות
* סוג 3 או מדופלם
* ידע ונסיון בנושא בנקים וקופה.
* עדיפות לבעלי 5 שנות נסיון בתעשייה.

מנהל מחסן
לניהול מחסן חו"ג ועיתוד מלאי
* בוגר בית ספר מקצועי/רצוי טכנאי תעשיה וניהול.
* רצוי בוגר קורס מנהלי מחסן/רקע בניהול מחסן בצה"ל
* 4-5 שנות נסיון בתעשיה בתפקיד דומה
* מסודר, אמין, דייקן, נמרץ.

תנאים טובים למתאימים.
נא לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 7095 ת"א 61070 לסמ' 9.
סודיות מובטחת

לאלקו התקנות ושרותים
דרושים לעבודה באזור המרכז:
★ **חשמלאים**
עדיפות לבעלי ניסיון
★ **מסגרים**
עדיפות לבעלי ניסיון בעבודה עם חשמלאים מיזוג אויר.
לפרטים: 052-558922 052-558825

קריירה
שרותי כח אדם
* מלחימות, מסגרות, לחמית מעגלים
5 ימים, תנאים מצויינים.
תל אביב, ז'בוטינסקי 168 טל. 03-240291/2
נתניה שמואל הנציב 17 טל. 053-338901
הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

מועצה אזורית תמר
דואר נע ים המלח
למושב נאות הכיכר
דרושים
★ **מורה לכיתה א'**
★ **גננת**
מגורים במקום
לפרטים נא לפנות לטלפונים: 057-950911, 057-58104, 057-950786

"כנות" בי"ס חקלאי "נעמ"ת"
דרוש
★ **רכז מוסר**
המעוניינים יפנו לת.ד. 9 גדרה או בטלפון 055-74933, 055-74204

לקולור אקספרס
מנהל
מעבדת צילום
סניף ראשל"צ
שעות עבודה מפוצלות, ניסיון בפיתוח תמונות, תנאים מצויינים.
פרטים 03-287150

המועצה המקומית אריאל
ד.נ. אפרים - מיקוד 44824
דרושים
1) **מורה לחשבונאות** לביה"ס התיכון
2) **מורה למחשבים** שתכון כיתת לבנות - לביה"ס התיכון
3) **מורה לריתמוסיקה** **בגני הילדים**
להתקשר טלפונית 03-9366077 בבוקר
03-9366664 בשעות הערב

ל"אורטק"
דרוש:
מנהל שיווק
(משרה 2100)
כשורים דרושים:
מהנדס אלקטרוניקה, מכונות או פיזיקאי
נסיון מוכח של 5 שנים, נסיון בשיווק/מכירות של מוצרים צבאיים.

לחברה בתל-אביב
דרושה כתבנית מעולה
לעבודה על WORDMILL
עברית/אנגלית
03-718076 בני

משמר
חברה לשמירה בטחון ושרותים בע"מ
לסניפנו בת"א
דרוש
מפקח אזורי

הר אדר ישוב קהילתי
דרושים/ות
לשנה"ל תשמ"ח
* **מטפלות למעון יום**
* **עוזרות גננות לגני ילדים**

לחברה מסחרית
דרוש/ה
פקיד/ה
טכני/ת
למחלקת מלאי
לתפקיד הנפקת חומרים
נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 603 תל-אביב

לחברה מסחרית גדולה
למשרדיה בחיפה ובירושלים
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
מנוסה סוג ד ומעלה

2000 ש"ח הכנסה לנשים
בהפצת תוכניות חיסכון לאוניברסיטה
בכל חלקי הארץ אפשרות גם לעבודה חלקית
02-414456 052-541946

למתנ"ס מזכרת בתיה
דרושים
* מורים לאתגר חינוכי: אנגלית, מתמטיקה, עברית
* עובד קהילתי - חצי משרה
* מדריך נוער
* ספרן/מנחה חוג עיון
* מטפלות מוסמכות * אב בית
טלפון 08-414018

לחברה גדולה בענף הטכסטיל
דרושים
* מנהלת חשבונות
מנהל/ת חשבונות
* יבוא יצוא
פקיד/ה
* **פקיד**

דחפון
03-611001
24 שעות
שרות מודעות טלפוני
של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי
ויזה, ישראכרט, דיינרס

יותר טוב מנפאואר
הצעות לוהטות בקיץ החם!
מעבדות תמלילים מנוסות
וורדסיל, איב, איינשטיין, לאוויה, WANG C.P.T.
עבודה למשרות מלאות וחלקיות, בשעות עבודה גמישות.
כתבניות מנוסות
עבודה במשרות מלאות וחלקיות, בשעות הבוקר והצהריים
שכר גבוה ותנאים טובים למתאימות!
ובמובן - למתאימות - קורס עיבוד תמלילים - חינם!
בן-יהודה 12, א'-ה' 08:00-14:00
טל: 03-298877
מנפאואר MANPOWER
ירושלים • תל-אביב • חיפה
באר-שבע • רחובות

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

דרושים
אנשי מכירות
- רכש - מודעות
* בעלי נסיון והצלחה מוכחת בתחום רכש מודעות.
* יושר אישי התמדה, חריצות ועבודת צוות - הכרחי.
* הופעה נאה ויכולת בניהול מו"מ.
* רכב פרטי - הכרחי.
משכורת בסיסית + אחוזים למתאימים.
הזדמנות מיידית וקבועה "למקצוענים" במכירות.
להתקשר בין 8.00-14.00
03-323450, 322027, 321846

לחברת נסיעות בתל-אביב
(תיירות נכנסת)
דרושה
פקידה
להנהלת חשבונות
שעות עבודה 15.00-08.30
יום ו' 13.00-08.30
עדיפות לבעלת נסיון בתיירות נכנסת ידע באנגלית
נא לפנות בכתב לת.ד. 3308 ת"א

לעוז'און בחולון דרוש
הנדסאי חשמל
לתכנון חיווט ובדיקת לוחות חשמל
נסיון של שנתיים לפחות תנאים טובים.
5 ימי עבודה במפעל בחולון
טלפון 03-800117 לבקש דניאל דוד

למשרד תכנון בגילה ירושלים
מהנדס/ת - הנדסאי/ת חשמל
פרטים בטל' 02-763814 02-767234

אורט ישראל
המערכת ללימודי מבוגרים
דרושה
מזכירה למחלקה המדרגות

למפעל מתכת בחולון
מהנדס/הנדסאי מכונות
לתפקיד: אחראי למשרד תכנון ועוזר למתכנן - הכרחי נסיון בעבודה מעשית.
נא לפנות בכתב יד בציון נסיון קודם וטלפון לת.ד. 25014 ת"א 61250

להב' יבוא ושיווק בת"א
דרושים:
מנהל/ת משרד
משרה מלאה, שליטה מלאה באנגלית ובעברית, יכולת ארגון, נאום, ניהול וידע בנוהלי יבוא - יתרון.
פקידה / מתבנות
משרה מלאה, ניסוח והדפסה אנגלית ועברית, הפעלת טלקס.
מנהל/ת חשבונות
משרה חלקית
נסיון 3 שנים בהנה"ח ממוחשבת
עדיפות לעבודה משעות הצהריים.
טל' 03-610947

למפעל בחולון
מזכירה
בעלת נסיון בניהול משרד
שליטה מלאה בעברית
ידע בגרמנית ואנגלית כולל הדפסה
נא לפנות בכתב יד בציון נסיון קודם וטלפון לת.ד. 10513 רמת-גן 52150 עבור מס' 78

נשר מפעלי מלט ישראליים בע"מ
למפעלנו ברמלה דרושים
* **טכנאי/הנדסאי מכונות** לתפקידי תחזוקה מכנית
* **טכנאי/הנדסאי חשמל**
* **טכנאי/הנדסאי כימיה**
* **נהג צמ"ה** רשיון לרכב מעל 15 טון
* **מסגר/רתך** בעל נסיון בעבודות אחזקה
נא לפנות טלפונית לקביעת מועד לראיון
למח' כח אדם, "נשר" רמלה, טל' 08-229851

מאגרי אנוש
שרותי כח אדם
לסניף תל אביב
דרושים
מחסנאים
1. טכני בכיר לניהול מלאי חומרי
2. לניהול מחסן חומרי גלם, נסיון רב בתעשיה
3. לניהול מחסן לרהיטי יבוא, דרוש ידע באנגלית
חשמלאי ראשי

יותר טוב מנפאואר
לסניף רחובות
הרצל 190, א'-ה' 08:00-14:00
ו' 08:00-12:00
טל: 08-473734, 461717
דרושים
* **מנהל/ת חשבונות סוג 3**
* **מזכירה עברית/אנגלית מנוסה**
* **הנדסאי אלקטרוניקה מנוסים**
* **כרסם/חרט**
* **רתכי צנרת מנוסים**
* **מגלטן**
מנפאואר MANPOWER
ירושלים • תל-אביב • חיפה
באר-שבע • רחובות

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

RS שרותי כח אדם 1987
לא.אר.אס ירושלים
רח' אבן ישראל 5
245561, 242152/9
דרושים:
* קלדניות דיסקטים מעולה לעבודה
* מזכירה עברית-אנגלית
* כתבנית עברית ו/או אנגלית
* מעבדת תמלילים עברית ו/או אנגלית
* מזכירות מעולות עברית ואנגלית
* רתך ארגון ונירוסטה
* מנהל חשבונות סוג 2,1

דרוש
מנהל מלון
באזור באר-שבע -
ים המלח
למלון 4 כוכבים בגודל בינוני

לחברה מסחרית במרכז ת"א
דרושות
טלפניות
למרכזית KEY-BX
14 קוים, לעבודה חלקית
להתקשר 03-216287, 03-265222

לחברת נסיעות
דרוש
מנהל/ת חשבונות
סוג 3
עם נסיון בתיירות
להתקשר לטלפון 03-5448383
בין השעות 12.00-15.00

ל"זימקו" דרושים
בחורים/ות
בעלי יוזמה,
שיוכשרו כאנשי מכירות בקורס של החברה
מקום עבודה - מרכז הארץ, חיפה, ירושלים.
דרישות:
* אחרי שרות צבאי
* 12 שנות לימוד
* עדיפות לבעלי רכב
טלפון: 03-664703

ORBIT ADVANCED TECHNOLOGIES LTD

דרושים:

* מבקרים/ות עם נסיון בסטנדרטים צבאיים.

* מחזוטים/ות מלחימים/ות עם נסיון

נא לפנות לת.ד. 3171 או טלפונית 03-5333247

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ותרבות בגולה

מועמדים לעתודת המורים השליחים

– המחלקה לחינוך ותרבות בגולה מודיעה על פתיחת הרשמה למחזור ט"ז של עתודת המתכוננים לשליחות בגולה בשנת תלמודים תשמ"ח.

– יכולים להגיש מועמדות: מורים למקצועות עבריים בעלי 3 שנות נסיון לפחות.

– את הפניה בצירוף קורות חיים יש לשלוח לדר' מיכאל צבי מנהל עתודת המורים השליחים המחלקה לחינוך בגולה קפלן 17 תל אביב טל: 03-263525

לקבוץ יקום

דרוש

מכונאי רכב

עדיפות לבעלי ידע בטרקטורים

לפנות לעודד בעבודה 052-524238, 052-524506

קריסטל

מכונות ומוצרי חשמל בע"מ

דרושים

טכנאי שרות

לאזור המרכז (מחדרה עד אשקלון)

מזכירה

למשרה מלאה

03-7520903/7520901

למפעל עתיר ידע דרוש

הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה

דרושה

מורה

לכיתה ו' לקבוץ הגושרים

נא לפנות בערבים 21.30 – 23.30 בערב לטלפון: 069-45409

סוכנות ביטוח חיים גדולה בת"א מעוניינת לקלוט

עובדים/עובדות לעבודה משרדית

לאגד דרושים

1. **נהגי אוטובוסים**

2. **מועמדים לנהגי אוטובוס**

למשרד עורכי דין בתל-אביב

דרוש

עורך דין

לחברת ביטוח בת"א

פקידת תביעות

03-292836

לחברת ביטוח בת"א

מזכירה בכירה

03-292836

לחברת ג.ג.ב בפתח-תקוה

דרוש

1. **פלסטיקאי מנוסה**
2. **חרט מנוסה**

"אי. אי. אס" – חברה ציבורית בבורסה האמריקאית

למפעלנו בקרית הטכניון חיפה

דרושים/ות

מהנדסי מחשבים

לפיתוח מערכות ספרתיות משובצות מיקרו מחשבים

למחלקת המכירות בגבעת שמואל

דרוש/ה

נציג/ת מכירות

לציוד היקפי/תקשורת TWINAX

הסוכנות היהודית לארץ ישראל

מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920

1. **מחנך/ת כיתה**
2. **מדריך/ה חברתי/ת**
3. **ספרן/נית**

1. **מנהל/ת מטבח ואקונום/ית**
2. **מ"מ מנהל/ת מטבח ואקונום/ית**

מדריכים/ות חברתיים/ות

פסיכולוגים/ות קלינים/ות

מדריך/ה תיכוני

מסור מודעתך ב דחף

ב דחף תקבל יותר

מנהל כח אדם

לפרטים: תל-אביב: 03-622233/4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335/6 יאיר צוברי
חיפה: 04-645333/4 אריה טל

עיריית תל-אביב-יפו

למרכז המוסיקה ביפו

דרושים:

ספרן לספריה מוסיקלית

חצי משרה בשעות אחה"צ

מחסנאי

חצי משרה בשעות אחה"צ

ק.ג.אף. אינטרנשיונל פקטורינג בע"מ

דרושה

מזכירה

משרה מלאה

"מתחים" מתקני החשמל לתעשיה ובנין בע"מ

דרושים

* **חשמלאים מקצועיים**
* **חשמלאים עוזרים**

למפעל גדול בתחום המתכת בירושלים

לפרסום דחף דרוש/ה מעצב/ת

עם נסיון עשיר. זריז/ה, כושר עבודה בלחץ. אפשרות ל-½ משרה.

תנאים טובים למתאימים/ה. לתאום פגישה (מיום א') עירית 03-622547

קריירה

שרותי כח אדם

דרושות

* **עוזרת למנהל שיווק**
* **מזכירת כח"אדם**
* **מזכירה**

הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

למרכז רפואי במרכז הארץ

דרוש/ה

אפסנאי ראשי ציוד משקי

דרישות התפקיד:

למושב עין-יהב

דרושים/ות

1) **עובדים לבית אריזה**

2) **בחורות לעבודה בבית אריזה**

קופת חולים מאוחדת נגה עמית

דרוש/ה

עובד/ת סוציאלי/ת

למושב חצבה בערבה

דרוש/ה

מנה"ח סוג 3,2

לחברת שווק גדולה באיזור התעשיה טירת הכרמל

דרושים

מנהל כח אדם ואדמיניסטרציה

מנהל מחסנים

משאריר

מעונה אוירית בע"מ

דרושים:

1) **נטלים**

2) **מפעילים**

לעבודה במשמרות, תנאים טובים למתאימים.

03-9711696

עיריית תל-אביב-יפו

דרושה

מרכזת

לבית הספר הדתי ביבנה

דרושים

מורים כדלהלן:

* מורה למתמטיקה – 10 ש"ש
* מורה לפיזיקה – 8 ש"ש
* מורה לספרות – 8 ש"ש
* מורה למחשבים – 8 ש"ש

לעוגן

תעשיות בע"מ קרית-גת

דרוש

מנהל ייצור

עם נסיון בסריגה עגולה

להברה קבלנית דרוש

מנהל עבודה בכיר

ש.ח.מ. ישראלי בע"מ

דרושים

מפעלים

עירית יבנה

דרוש

מנהל מדור לאומנות

ICE

לחברת ICE

דרוש

הנדסאי/טכנאי מכונות

להחברה מובילה בתחומה

דרושים

אנשי מכירות/סוכנים

י.ב. קורמן

דרושים

מנהלי עבודה אינסטלטורים ועוזרים

03-477373

לחברה העוסקת ביבוא ושיווק

דרושים

אנשי מכירות

ישומים פסיכולוגיים

BIP

מנהל מחלקה/מוצר

המרכז לטכנולוגיה חינוכית

דרוש

מפעיל למערכת הדרכה ממוחשבת

אנשי תוכנה

שלב

דרושים: **נהגי סמי טריילר**

קריסטל

מכונות ומוצרי חשמל בע"מ

דרושים

1. **מנהל מכירות אזורי**

2. **מנהל מכירות**

תל-אביב דחף מרכז · תל-אביב דחף דיזנגוף · תל-אביב דחף בן יהודה · תל-אביב דחף אלנבי · דחף · חיפה דחף · ירושלים דחף · דחפון 03-611001 · ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפרסום מודעה! דחף

למען אתה צריך פרסום. תמיד דחף

„הקרקע הבוער" לרגלי בן-גוריון / שמשון ארד

הסיפור הוא בעצם דרמה גדולה

אנשים מעטים הראויים להיזכר בהיסטוריה גילו רוחב-לב נדיר כזה שנהג בן-גוריון בכותבי הביוגרפיה שלו – בגיל צעיר יחסית נתפתה לכתוב יומנים. אלה שבאו אליו לשיחה נתקלו לא אחת בעובדה שהוא רושם רשימות בעיצומה של השיחה, ואשר למכתבים, הוא טרח לשמור על העתקים, גם כאשר המכתבים נכתבו בכתב-ידו. לטולסטוי ולאשתו סוניה היו מנהגים דומים, אבל היה צריך לקום אנרי טרואייה שיסכיל לדלות מהאוצרות הגדולים של היומנים, המכתבים ושאר העדויות, את אבני השיש של סיפור חייו של טולסטוי.

הביוגרפיה הגדולה אינה באה לעולם על ידי גיבורה בלבד. הצירוף של מנהיג בעל שיעור קומה וחוקר מעולה בעל טביעת-עין פוליטית ופסיכולוגית הוא שהעניק לספרות הביוגרפיה הישראלית – ולא לישראלית בלבד – כרך מרתק ומאלף, שבלעדיו שוב לא יוכלו חוקרי קורותיה של ישראל החדשה להבין את מה שהתרחש בשנים הגורליות שקדמו לכינונה.

בעוד ששני הכרכים הראשונים של שבתאי טבת על בן-גוריון היו עשויים להיחשב כתרומה חשובה של חוקר שקדן לאוצר הגדל והולך של משנת בן-גוריון, ולעיתים להיראות כעיסוק אזוטרי בנעוריו ושנות פעילותו הראשונות בארץ, תוקף הכרך השלישי – בכשרון יצירתי בשל – את בן-גוריון כמנהיג-עם המפלס דרכו בים סוער ואכזר וכקברניט אמיץ ונבון שאין שני לו. העסקן ומנהיג המפלגה הופכים להיות מנהיג לאומי. והעיתונאי טבת, המקדיש יותר

בן-גוריון ידע שאין תחליף לוייצמן בפתיחת דלתות ולבבות בלונדון. אבל על וייצמן לבד אי-אפשר לסמוך

כתריסר שנים לליקוט החומר ולחקר גנזיו, הופך לביוגרף ולהיסטוריון של התקופה. מערכת יחסים זאת בין החוקר לבין נושא מחקרו עלולה לטשטש לא פעם את כושר שיפוטו של החוקר. שבתאי טבת יצא ממבחנו של הכרך השלישי של „קנאת דוד", כרך שקרא לו „הקרקע הבוער", בעיטור המופת. אין הוא נותן להערכתו העמוקה לבן-גוריון לסמא את עיניו, עיני חוקר בקורתי. ובאותה עת הוא מודרך על-ידי הכלל העליון שכדי שסיפורו יהיה אמיתי ואמין, עליו להביא עדויות אמינות וחותכות ולא להסתיר דבר אם הוא סבור שהשמטה תגרע מהבנת התמונה כולה. הסיפור במלואו כולל איפוא את כל מרכיביה של דרמה גדולה: עם הנתון בסכנת השמדה ומנהיגות השבויה בעיקרה במושגי האתמול; תחושת שליחות מופלאה ויצרי אנוש להטים של אהבה וקנאה; דחף חזוני חזק וכשרון בלתי שכיח לראות מציאות מתפתחת גם כשהיא לוטה עדיין בערפלי האשליה והטעיה.

רק מתי מעט חוללו בהיסטוריה שינויים מרחיקי לכת. בן-גוריון היה ללא ספק אחד מהם, וטבת ידע לגלות את סוד גדולתו ולספרו ברבים. התמונה הבולטת ביותר בתקופה שבה דן הספר – בין השנים 1932 ל-1943 – היא יכולתו של בן-גוריון להוציא מתוק מעז, או במלים אחרות, הכשרון להפוך את המצוקה והאסון למנוף ליצירת כוח. אם מבקשים לדעת מאין שאב בן-גוריון את כושר הזינוק ההתמדה, את ההעזה, ניווט המצפן והאמונה, חייבים לחזור ולהכיר בעובדת מפתח בדמותו: אישיותו החזקה ותחושת השליחות והייעוד העניקו לבן-גוריון את היכולת לפעול. הסיטואציה ההיסטורית היא זירת פעילותו. מנהיג היודע לבנות מאגרי כוח ומשכיל לדעת כיצד ומתי לנצל סיטואציות כדי להפיק מהן את המקסימום, נכנס לפנתיאון של מחוללי ההיסטוריה.

בפרק הזמן שהכרך השלישי דן בו עוצבו והתגבשו אצל בן-גוריון הקונצפציות האידיאולוגיות הבסיסיות של המאבק הציוני, ובמידה לא פחותה עוצבה והתגבשה אישיותו כמנהיג לוחם. בצדק קובע טבת שבעוד „שעיקר תרומתו של וייצמן היה בהשגת הכרה בין-לאומית בציונות, שהתבטאה בהכרזת בלפור ובכתב-המנדט, הרי עיקר תרומתו של בן-גוריון היה ביסוד מרות חילונית שרק על אושיותיה יכול היה להקים את המדינה". זאת היתה גולת הכותרת של מפעלו ובכך יש לראות את ייחודו ההיסטורי. בן-גוריון היה חדור הכרה שאם הציונות לא תוגשם בזמן הקרב, היא לא תגשם לעולם. העם היהודי, הוא חש, צפוי לאבדון, ומכאן הרגשתו שהתחדדה יותר מאשר אצל כל חבריו ויריביו – הקרקע תחת רגלי היהודים בוער.

באוגוסט 1933 קנה בן-גוריון את „מיין קמפף" של היטלר ובינואר 1934, שנה לאחר שהיטלר עלה לשלטון, הכריז בן-גוריון בוועידת ההסתדרות, כי „שלטונו של היטלר מעמיד בסכנה את העם היהודי כולו... מי יודע, אולי רק ארבע או חמש שנים, אם לא פחות, עומדות בינינו ובין היום הנורא ההוא". השכנוע הזה של בן-גוריון שהסכנה ליהודי אירופה היא קרובה וממשית, ובמקביל, ראייתו כבר בסוף 1935 סימנים לנסיגת ממשלת בריטניה מקיום חובותיה לפי הכרזת בלפור והמנדט, הביאו אותו למסקנה שיש צורך דחוף לבנות קונסנסוס לאומי רחב, ובהקדם, כדי לקדם את הרעה ולמצוא דרכים חדשות כדי להמשיך בעליה. על רקע זה של בדיקה מחדש את מערכת היחסים עם בריטניה, ובמיוחד כשהתגבשה מסקנתו שאין ברירה אלא לנקוט אמצעים לא כל כך מקובלים במאבק עם הבריטים, הלך ונוצר הקרע בינו לבין ד"ר וייצמן.

המסקנה ההגיונית מן התחזית השחורה שצפה בן-גוריון הביאה אותו לאימוץ העקרון, שכדי להשיג מדינה יהודית שתשמש מכשיר להצלת היהודים ולבניין הציונות, יש להסכים לחלוקת ארץ ישראל. בזה היתה דעתו זהה לדעת וייצמן. תכנית המדינה נועדה איפוא, קודם כל, להצלת העם היהודי. (בהקשר זה מאלפים דבריו של ד"ר ישראל אלדד שהתפרסמו לאחרונה לפיהם אלדד גורס עכשיו שאילו קמה מדינה יהודית בחלקה של ארץ ישראל ב-1937 – דבר שנכשל בעיקר בגלל התנגדות הערבים וחרטת הבריטים ולא בגלל הסתייגות חלק מהיהודים – היה אפשר להציל אולי מיליון יהודים מגזרות הכליה). ב-1944 אמר בן-גוריון: „יאמין לי טבנקין, שלא הסתלקתי מארץ ישראל כולה (כלומר השלמה) אלא מפני שחשבתי שלהביא שני מיליונים יהודים לארץ-ישראל זה יותר מאשר כל המליצות היפות על שלמות ארץ ישראל".

בן-גוריון. מבריטניה לארצות-הברית

הדבקות ברעיון המדינה לאלתר ונכונותו של בן-גוריון להשיגו גם במחיר התנגשות עם בריטניה הם שהחריפו את משבר היחסים עם וייצמן. את מעלותיו של וייצמן ידע בן-גוריון להעריך היטב. מערכת יחסיו אתו היתה מלווה במשך שנים ברחשים חזקים וסותרים של אהבה וקנאה, הערצה ודחייה. ואף-על-פי-כן, במניעי ויכוחו הגדול עם וייצמן יש לדון על-פי מבחנם ההיסטורי, בלא חיטוט מיותר במניעים אישיים – מוצדקים או מופרכים – שטבת טורח לפרטם בשקידה רבה. לבן-גוריון, כלרבים אחרים, היה וייצמן כארכותו של העם היהודי. לא היה מי שהיטיב כמוהו לבטא במלה וברגש את מצוקת היהודים. וייצמן, אומר טבת, גילם את ההוויה היהודית על היפה והנשגב שבה. וייצמן היה זקוף ומקסים ובא בין גדולי עולם ועושי המדיניות. תמיד נשא עמו, בכל אשר ילך, את היותו בן לעם נרדף ומושפל, נסיך שלא היה מי שיעמוד נגד הליכותיו וחינו, חכמתו וחוש ההומור שלו. בן-גוריון ידע, שאין תחליף לוייצמן לפתיחת דלתות ולבבות בלונדון. רק וייצמן היה יכול להגיע ללא קושי לסעוד על שולחנם של שרים ורוזנים, מנהיגי הפרלמנט ועורכי העתונים. בלי וייצמן, הבין בן-גוריון, אין ערך לפעולה בלונדון. אבל על וייצמן לבד אי-אפשר היה לסמוך בתקופה ההיא.

במרוצת השנים שלפני המלחמה, וכמובן לאחר פרוץ מלחמת העולם, חש בן-גוריון שהמאמצים המדיניים בלונדון מוצו. כדי ליצור מנוף חדש ליצירת כוח יש לפנות לאמריקה. ראיית הפוטנציאל הגלום באמריקה היהודית והלא-יהודית נבעה קודם כל מהערכה צלולה וקשיחה של המצב, אם כי אפשר להבחין גם בדחף אישי ועז של בן-גוריון לסלול מסילות אל אנשי מפתח בוושינגטון ללא צורך בעזרתו של וייצמן. המניע להעמקת מאמציו של בן-גוריון באמריקה היה צורך ציוני עליון. האפשרות שבמקביל היו לבן-גוריון גם מניעים אישיים – היו – שלא עמדו בסתירה לצרכים הציוניים, אין בה דופי. מלחמת העולם השניה, הבין בן-גוריון, תשנה את פני העולם. מרכז הכובד יעבור מלונדון לוושינגטון. וייצמן היה אביר הקשרים באנגליה. את ארצות-הברית, קיווה בן-גוריון, הוא שירתם למערכה.

הויכוח עם וייצמן היה, בעצם, בשני מישורים: במישור העליה ובעניין אופי המאבק בבריטים. העליה היתה בעיני בן-גוריון האמצעי האחד היחיד להגשמת משאת-הנפש הציונית. העליה פירושה הצלת יהודים מרדיפות ומסכנת חורבן, ותרומה להגדלת חלקו של הישוב היהודי כדי שיוכל להוות, באחד הימים, רוב בארץ. בן-גוריון הזדעזע, כשנודע לו שוייצמן היה מוכן כנראה לדון – בשיחה עם נורי סעיד העיראקי – באפשרות צמצום העליה במהלך פעילותה של ועדת פיל. אם מסכימים לעקרון הפסקת העליה או להגבלתה, משלימים עם גזר המוות על נשמתה של הציונות.

ראיית הפוטנציאל הגלום באמריקה היהודית והלא-יהודית נבעה מהערכת המצב – המלחמה משנה את פני העולם – אבל אפשר להבחין גם בדחף של בן-גוריון לסלול מסילות אל אנשי מפתח בוושינגטון ללא צורך בעזרתו של וייצמן

בעוד שהויכוח עם וייצמן התנהל, לפחות באותה תקופה, בחדרי חדרים, הפולמוס עם הרוויזיוניזם בארץ ובגולה נערך בראש חוצות. כדאי לזכור את הרקע להתמודדות האיתנים הזאת שלהשלכותיה ולספיחיה אנו עדים עד היום הזה. המאבק היה על דרך, אבל הוא ניטש גם על השליטה בתנועה הציונית ובמוסדותיה. ב-1931 יסדו הרוויזיוניסטים עתון בשם „חזית העם", שעורכיו נמנו עם „הסיעה המכסימליסטית" בתנועת ז'בוטינסקי, חבורה חשאית לאומנית וקיצונית, שביקשה להקים מדינה יהודית בשני עברי הירדן, ולהשגת מטרותיה דגלה במרות אישי. „הבריונים", כפי שמעיד שמם, הצטיינו באלימות בגוף ובמלה, בהשמצה ובנאצה. גם אם נייחס לתנועה הלאומנית הפולנית (כגירסת ההיסטוריון יעקב שביט) את מרבית סמליה ודימוייה של התנועה הרוויזיוניסטית, גם אם לא נעמיק לחקור כיצד חדרו לעולמה הרוחני דפוסי מחשבה ומעשה, המזכירים דווקא מקורות ודגמים מתקופה קרובה יותר, לא היה אפשר שלא להיתפס לקורלציה בין תנועות לאומניות אלימות באירופה לבין מה שנחזה, בצדק או שלא בצדק, בעיני בן-גוריון וחבריו, כסכנות האורבות מעליית כוחם של הרוויזיוניסטים, בציבור היהודי ביישוב ובתפוצות. והיו גם סמלים כחולצה החומה וכביטויי ההצדעה שהוסיפו שמן למדורת הויכוח.

ב-30 במארס 1933, חודשיים לאחר עליית היטלר לשלטון בגרמניה, פרסם העתון „חזית העם" מאמר מערכת ובו נאמר: „הסוציאליסטים הדימוקרטים למיניהם סוברים שתנועת היטלר היא כולה קליפה – ואנחנו סוברים שיש בה קליפה וגם תוך. את הקליפה והאנטישמיות יש לזרוק, אבל לא את התוך האנטימרכסיסטי שבו". עוד קודם לכן, בוועידה הרוויזיוניסטית שנערכה בספטמבר 1932 בוינה, הושמעו שבחים להיטלר ולנאצים והופצו עלונים של לעג לדמוקרטיה הפרלמנטרית. יש „למסור את המושכות" של ההסתדרות הרוויזיוניסטית לידי „הדיקטטורה" של ז'בוטינסקי.

רצח ארלוזורוב ביוני 1933 נראה לפיכך כתוצאה בלתי-נמנעת של הסתה ושיסוי נגד מנהיגי תנועת העבודה, ולא כמניפולציה שלהם להלעיז על הרוויזיוניסטים. מכאן נחישותו של בן-גוריון להיאבק בגל הגואה של הדמגוגיה הרוויזיוניסטית ומאמציו ליצור קונסנסוס לאומי רחב שיבודד אותה בציבור היהודי. אבל לא חלפה שנה מאז הטראומה של רצח ארלוזורוב וכל שנלווה אליה, ובן-גוריון נענה ליזמתו של פנחס רוטנברג, מקימה של חברת החשמל ודמות מיוחדת במינה בציבוריות היהודית של שנות השלושים, והסכים לפגוש את ז'בוטינסקי בביתו של רוטנברג ולבדוק אתו דרכים להרגעת הרוחות במאבק בין הרוויזיוניסטים להסתדרות. לאחר מספר פגישות בתיווכו של רוטנברג, עברו בן-גוריון וז'בוטינסקי לסידרה ארוכה של שיחות ישירות ללא רוטנברג. גם בפרשה זו של השיחות עם ז'בוטינסקי היה, כנראה, הדחף העיקרי של בן-גוריון חששו העמוק מפני אסון קרב והיותו משוכנע בצורך לעשות מאמץ עליון לליכוד הכוחות ולבניין מנוף להצלה.

בכרך השלישי של „קנאת דוד" מצויים גם גילויים מעניינים על מערכת יחסים שהיו לבן-גוריון עם שתי נשים: עם רגה קלפהולץ בוינה, בראשית שנות השלושים, ועם מרים כהן-טאוב באמריקה בראשית שנות הארבעים. מי שחשב שלא דם הוא זורם בעורקי בן-גוריון ושעצביו היו מפלסטיק, בנה לו דמות אלוהית או מפלצתית שלא היה לה ולא כלום עם האמת. בן-גוריון הנשוי לפולה ואיננו מתכוון לשבש סדרי משפחתו, אינו אדיש לפיתוי של משב רוח רענן בפגישותיו עם רגה קלפהולץ או עם מרים כהן-טאוב. שבתאי טבת אינו מתיימר לשבח או לייסר את בן-גוריון על מעשיו אלה. הוא מעיד עליו שגם בהיתפסו לפיתויים רומנטיים אין בן-גוריון מאבד את הראש. שילוב הסיפור הקצר על רגה קלפהולץ ואיזכור הפגישות והמכתבים עם מרים כהן-טאוב הם חלק אורגני בעיצוב אישיותו של בן-גוריון בשנים הקריטיות ביותר בחייו. שלא כגלדסטון ולויד ג'ורג', שמעורבותם „בענייני נשים" היתה אובססיבית, ושלא כראש הממשלה אסקוויית שתוך כדי ישיבות הקבינט בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה כתב מכתבי אהבה נלהבים לונציה סטנלי, קשריו של בן-גוריון עם שתי הנשים הנזכרות היו שוליים ומבוקרים.

מה מזין את הטרור / מירי פז

ואת המחיר משלמים החפים מפשע

„אחד המכשולים העומדים בפני המדינות הדמוקרטיות במלחמתן בטרור הם אנשי הרוח" – טוען פרופ' אלן בזאנסון, במאמרו בקובץ חדש בעריכת בנימין נתניהו – „אם קשה להלחם בטרור במישור המעשי, קשה עוד יותר לעקור את הניהיליזם המצמיח אותו"

בכינוס הראשון של מכון יונתן על הטרור הבין-לאומי התקבלה הגדרת הטרור כ„התקפה שיטתית ומכוונת על חפים מפשע, שנועדה להטיל פחד לשם השגת מטרות מדיניות" (ירושלים, 1979). כבר בהגדרה עצמה טמונה הזמה מכוונת של הטרוריסטים כ„לוחמי חופש" או „לוחמי גרילה", כפי שרואים עצמם הטרוריסטים וחסידיהם. רוב המאמרים בספר – פרי עטם של חוקרים, מדינאים, עתונאים ידועי-שם ובכללם הבלשן הפולני לשק קולקובסקי, פול ג'ונסון, ארנו דה בורשגרייב, ג'ורג' ויל, ברנרד לואיס, אדווין מיז, בנציון נתניהו, נורמן פדהורץ, ז'אן פרנסואה רוול, ג'ורג' שולץ ובנימין נתניהו – תומכים בהגדרה זו ומזינים בהובאות מן ההיסטוריה והספרות וגם בנימוקי מוסר את מה שמחוצה לה.

לאורך כל הספר מודגש הטיעון כי הטרור המוכר לנו בשנים האחרונות אינו תולדה של מצוקה ותסכול חברתיים, טיעון שוודאי יימצאו החולקים עליו. על-פי בנימין נתניהו מתקיים הטרור הבין-לאומי הודות למדינות התומכות בו משום שהוא משרת את שאיפות ההתפשטות שלהן. זה נכון, וודאי, כשמדובר במעצמה אחת שתומכת באירגוני טרור, מצוידת אותם בנשק ואף מאמנת אותם, והיא ברה"מ. אך מה על ארה"ב? אין המקרה דומה, טוען נתניהו שהאוריינטציה שלו אמריקאית וגישתו פרו-אמריקאית מובהקת.

בחלקו זהו ספר פולמוסי. נתניהו כמו סיפק מדריך לקורא הנבוך בבחינת דע-מה-תשיב. הוא לא כינה זאת כך, כמובן. אילו הייתי נקלעת לפולמוס על מה בין פעולות אש"ף לכמה מפעולות צה"ל במלחמת לבנון – וכמעט כל מי ששוחחתי איתו על כך בחו"ל טרח להציב את ההקבלה, הפצצת מטרות אזרחיות על ידי צה"ל בביירות כמוה כפעולת טרור – הייתי משיבה בדוגמה שמצאתי בספר. ב-1944 יצא חיל האוויר הבריטי להפציץ את מפקדת הגסטאפו בקופנהגן. המפציצים החטיאו, פגעו בבית חולים והרגו עשרות ילדים. זאת היתה תאונת מלחמה, לא מעשה טרור. המייחד את הטרוריסטים הוא בבחירה המכוונת בחפים מפשע כקורבנות.

לבד מן הפגיעה השרירותית – ואכן רוב מטרות החבלה של הטרוריסטים הן שרירותיות: הם פוגעים ללא אבחנה בילדים ובנשים, במטרות אזרחיות שאין להם דבר וחצי דבר עם הזהות פוליטית כלשהי – נזקי הטרור מרחיקי לכת. התערערות האמון במערכת השלטונית ובשלטון החוק וטשטוש האבחנה בין לוחמים לאזרחים הם אולי הנזקים הבולטים ביותר. בהדרגה נחלשת בציבור הדחיה הטבעית לנוכח מעשי הטרור והם הופכים לנושא שגור בסדר היום: משלימים עמם כמו היו אסונות טבע בלתי-נמנעים. ואף-על-פי-כן, גורפים ארגוני הטרור למיניהם אהדה בציבור רחב, ולאו דווקא מן המגזרים הנחשלים שלו. התומכים המוראליים בארגוני הטרור באים ברובם מחוגים המקובלים כמתקדמים, אינטלקטואלים ואנשי רוח. לבד מן ההזדהות האינסטינקטיבית של איש הרוח עם המקופחים, המיואשים, משוללי הזכויות, חסרי המולדת, יש לכך הסבר נוסף במאמרו של אלן בזאנסון, פרופסור לתרבות רוסית במכון להשכלה גבוהה בפאריס.

את מקורות הטרור המודרני רואה בזאנסון בתנועת הנארודניקים ברוסיה שביקשו להביא גאולה שלמה לעולם ולהקים חברה מושלמת. הם האמינו שלצורך זה יספיק הרס העולם הישן: הסדר החדש יקום מאליו. באקונין הוא שגרס כי רוח ההרס כמוה כרוח הבניה. אנשי החזון חייבים להתלכד ולארגן עילית טרוריסטית שחבריה יהיו מוכנים להקריב את נפשם. שיטותיהם של חברי החטיבה הלוחמת של הסוציאל-רבולוציונרים היו מודרניות ואת מבצעיהם תכננו בקפידה מדעית תוך שימוש בפצצות ובחומרי נפץ חדישים. בשנות ה-70 של המאה שעברה גילו את מה שראשי אש"ף יודעים כיום היטב: המטרה העיקרית בפיגוע ראוותני היא רכישת אהדה בציבור. הרי החברה הבורגנית רוחשת בסתר לבה כבוד ויקר למעללי הטרור: אנשי רוח מעלים אותם על נס ומגינים בפלצות כל אימת שהשלטונות מוציאים להורג טרוריסט שנתפס. היה זה סולוביוב, הפילוסוף הרוסי הגדול, שמיהר למחות על תלייתם של רוצחי הצאר וכמותו עשה רוב רובו של הממסד הספרותי כולל טולסטוי הגדול. הרי טולסטוי דגל באי אלימות! תמיכתו (הגם שלא היתה שלמה) בטרוריסטים היתה מעוגנת בשיטת „המוסר העילאי" שלו השוללת את האינטרס והרכוש הפרטי. הוא, כמו הטרוריסטים בני זמנו, שנא את בעלי האחוזות, הבורגנים והשוטרים. והרי זו ראיה רומנטית שהזינה – את מי לא? – מביירון ועד אחרון השאנסונרים. היוצא מן הכלל היה דוסטויבסקי שאת תיעובו את המהפכן האתיאיסטי, הקוסמופוליטי, התלוש, ביטא ב„שדים".

הסברו של בזאנסון לתגובה זו יפה גם לימינו. הוא תולה אותה ב„מבוכה פוליטית ושותפות-בעבירה מבחינה פילוסופית". עירוב בין מרד למהפכה היה ממאפייניו של הממסד התרבותי ברוסיה (גם עירוב זה טבוע בחותם רוח הרומנטיקה של המאה ה-19). הטרוריסט – כותב בזאנסון – היה בן דמותו של מקדש השם הנוצרי או המורד השילריני.

אחד המכשולים הקשים העומדים בפני המדינות הדמוקרטיות במלחמתן בטרור הם אנשי הרוח, הממסד הספרותי, האינטלקטואלים. „אם קשה להילחם בטרור במישור המעשי", טוען בזאנסון, „קשה עוד יותר לעקור מן השורש את הניהיליזם הטבוע בתרבות שלנו ומצמיח את הטרור. הטרור צומח מתוך רוחניות מסורסת, רומנטיקה מעוותת ושנאה עזה לחיים... ריפוי הנפש הוא מחוץ להישג ידם וליכולתם של השלטונות, אבל אין הוא מחוץ לתחום אחריותם של סופרים, הוגי דעות ומעצבי דעת הקהל". אילמלא הרגישות המיוחדת שלנו כישראלים, אילמלא המגע היומיומי שלנו עם מעשי הטרור ותוצאותיהם הנוראות, האם מי שהמלה „צדק" אינה לגבי דידו מרוקנת עדיין מתוכן, אינה משוללת תקוה, לא היה תומך ב„קייס" הצודק של ארגוני הטרור? כלום לא היינו מוצאים לאהדה הזאת תימוכין במיטב הספרות שקראנו בנעורינו, ואפילו בחינוך הערכי שהנחילו לנו מדריכינו בתנועות הנוער? שאלה זו ניקרה בי לאורך כל הספר. התשובה היא, עם יד על הלב, שהיינו תומכים.

עמדה זו היא בדיוק מה שבזאנסון מכנה „רומנטיקה מעוותת". יש סייג אחד חמור שחייב היה להרתיע כל אדם באשר הוא אדם: אי האבחנה המאפיינת את אירגוני הטרור במטרות פיגועיהם. הם יורים ב כ ל א ד ם. וזה הדבר המעוות ביותר בתוך ההרואיקה המעוותת של אירגוני הטרור ולוחמיהם-מתאבדיהם-הנרצחים. הם שוללים מכל וכל את ערך קדושת החיים, ואת חייהם של בני אדם חפים מפשע כמו את חייהם שלהם. אמנם הערכים „הקונבנציונאליים" הולכים ומתמעטים בימינו, אך אין ולא תהיה סליחה על שלילת הערך הזה. ככלות אלפי שנות התרבות האנושית, עדיין טמון הערך הזה תזכורת מתמדת. וכאן טמון, כנראה, אחד העיוותים הטראגיים בהתפתחות האנושית.

בנימין נתניהו. הטרוריסטים הם לא לוחמי חופש

* „הטרור, כיצד יוכל המערב לנצחו" בעריכת בנימין נתניהו. ספרית מעריב. 270 עמ'.

שישי-אישי / אהוד מנור

משהו פלאי

ממש כשם שכניעתו של יועץ המס לפיתוי מבריחה אותו להלך על חבל מתוח בין שמים ושאול, כך מהלך, ללא מאמץ, ג'ונתן דמי, במאי הסרט „משהו פראי", בין מתח ועליצות

שמו ג'ונתן דמי ושמה מלאני גריפית. הוא במאי קולנוע מצוין והיא שחקנית קולנוע נפלאה, והמיפגש של שניהם הוליד את הסרט המפתיע של השנה: „משהו פראי".

עיתונאים ומבקרים אחדים שכתבו על אודות הסרט והשוו אותו לסרטו של דיוויד לינץ' „קטיפה כחולה", הזהירו אותי מללכת ולצפות ב„משהו פראי". תערובת האימה והיופי ב„קטיפה כחולה" לא ערבה לחיכי ונראתה לי חסרת פשר ומצוצה מן האצבע.

אבל מאחר שאת הסרטים האחרים שהוקרנו ביום חם אחד ב„רב-גן" שבקניון הרמת-גני („ימי הרדיו", „אני והחברה" ו„קרוקודייל דאנדי"), כבר ראיתי, מצאתי את עצמי מול אקרן „משהו פראי" ונכבשתי.

נכון, הסרט הוא שוב תערובת של יופי ואימה, אבל הקוקטייל מקורי וטוב יותר מסרטי סיוט כמו „קטיפה כחולה" או אפילו „שגעון של לילה" שביים מרטין סקורסזה. הוא טוב יותר בעיני, משום שהוא מגלה אהדה רבה וכנה לטיפוסים המשונים המאכלסים אותו.

יועץ מס ניו-יורקי מרובע ומסודר (ג'ף דניאלס) חומק ממסעדה בלי לסלק את החשבון שהוגש לו. הרפתקת הפשע הקטנה שלו מושכת את תשומת ליבה של לולו (מלאני גריפית). ה„פאם פאטאל" האקסצנטרית הזו מציעה טרמפ ליועץ המס. הוא מקבל את הצעתה ועד מהרה נהפך הטרמפ לסוף שבוע מסוחרר של אלכוהול ומין בכבלים. תמימותו של יועץ המס סופגת מהלומה נוספת כאשר מופיע בשטח בעלה לשעבר של לולו (ריי ליוטה), פושע המוסיף את הזוג המנוד במסע נקמה אלים ומעורר חלחלה.

תחת ידיו של דמי, מוצאי „בית ספרו" של הבמאי רוג'ר קורמן, „משהו פראי" הופך למשהו פלאי הממזג קומדיה הוליוודית בסגנון הישן עם פראנויה מסוכנת של סרטי משטרה ופשע. מה שמעניק לסרט את שנינותו הכובשת הוא שמירת שיווי-המשקל המעולה של דמי. ממש כשם שכניעתו של יועץ המס לפיתוי מבריחה אותו להלך על חבל מתוח בין שמים ושאול, כך מהלך דמי, ללא מאמץ, בין מתח ועליצות: והתוצאה היא מעולה.

ג'ונתן דמי גילה את „סודו" בראיון שבו אמר „אם אני לא מוצא בתסריט טיפוסים הראויים למעט כבוד או דאגה, אני דוחה אותו. למדתי שלושה דברים. ראשית, הוראת היסוד של הבמאי רוג'ר קורמן הייתה לגרום לכך שהצופים יאהבו את הדמויות כי אחרת הם לא יאהבו את הסרט. שתיים, היצ'קוק אמר פעם שגם אם יש לך גיבורים חביבים ומעוררי אהדה אין די בכך. אינך יכול לעשות סרט טוב אם הנבל שלך אינו מקסים. ושלוש, בחיים אנחנו נוהגים לצאת ולבלות בחברת אנשים שאנו מחבבים, ואנשים כאלה אנחנו מחפשים גם בסרטים".

„משהו פראי" הוא הסיכוי של ג'ונתן דמי לפרוץ אל ההצלחה המסחרית הגדולה בשוק השיווק הקולנועי. (ב„בית ליסין" מוקרן בימים אלה סרט אחר שלו, „הפסיקו להיות הגיוניים", הנשען בעיקר על כוח המשיכה של יוצר הפופ האמריקני דיוויד בירן ו„הראשים המדברים" והמומלצים שלו). המודל שלו להצלחה הוא הבמאי מרטין סקורסזה. „סקורסזה", אמר, „הוא הוכחה לכך שתמיד אפשר לעשות נסיונות בקולנוע, לעשות משהו שונה ובכל זאת למשוך קהל. סקורסזה הוא מקור עצום של השראה".

מקור עצום של השראה היא גם כוכבת הסרט מלאני גריפית. „אני לא שחקנית השיטה של שטראסברג", הסבירה בעת מסע לקידום מכירתו של הסרט בבריטניה. „אני ממציאה לעצמי את חייה של הדמות ואז אני משחררת הכל. אני עושה את העבודה שלי, אני לומדת את השורות שלי בעל פה, יודעת מה תוכנו של הסיפור ומהי נקודת ההתחלה שלי בתוכו – זה הדבר החשוב ביותר במשחק. אני לא מסוגלת לעשות דבר הדומה לזיכרון חושי. כל השיטות הללו הן בעיני משחקים ילדותיים של העמדת פנים. אני לא מבינה את כל האמנות הרוחנית ששחקנים אוהבים לעסוק בה. די שהיא קיימת בחיים".

מלאני גריפית היא בתה של השחקנית טיפי הדרן. את הדרן, שהיתה דוגמנית בסרטוני פרסומת, גילה אלפרד היצ'קוק. הוא שהפך אותה לכוכב בסרטיו „הציפורים" ו„מארני". הוא גם בחר את בגדיה, „ביים" את הבעות פניה וניפה את ידידיה.

לדונלד ספוטו, שכתב את הספר „צידו האפל של גאון", סיפרה טיפי הדרן כיצד התאהב בה היצ'קוק וכיצד הפכה אהבתו לאובססיה כאשר דחתה את חיזוריו. היצ'קוק סירב להאמין שהדרן לא רצתה בו ונקט שורה של פעולות איומות שלא היתה מביישת את סרטיו: כשמלאני גריפית היתה בת חמש הביא הדוד חבילה אל ביתה. החבילה הכילה בובה קטנה, מיניאטורה מושלמת של אמה, הלבושה בחליפה הירוקה שלבשה אמה בסרטה האחרון, „הציפורים". אמא-בובה היתה מונחת בתוך ארון מתים...

ג'ונתן דמי יכול לעשות מזה סרט נפלא שבצד גיבוריו החביבים יובטח גם מקומו של נבל מקסים.

עד אתמול הוקרן עדיין הסרט „משהו פראי" בקולנוע „סיון" בתל-אביב וב„אורה" בחיפה. כדאי לבדוק בעיתונים היכן יוקרן בשבוע הבא.